

Strategia Zrównoważonego Rozwoju
Społeczno – Gospodarczego Gminy Gniezno do
2030 r.
aktualizacja

Gniezno, listopad 2020

Spis treści

WSTĘP	4
METODOLOGIA	7
1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	8
1.1. UWARUNKOWANIA PRAWNO – POLITYCZNE MAKROOTOCZENIA.....	8
1.2. UWARUNKOWANIA PRAWNO-POLITYCZNE MIKROOTOCZENIA.....	14
2. RAPORT O STANIE SPOŁECZNO – GOSPODARCZYM GMINY GNIEW	20
2.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY GNIEW	20
2.2. RYS HISTORYCZNY.....	22
2.3. SFERA PRZESTRZENNA.....	24
2.3.1. Planowanie przestrzenne i urbanizacja	24
2.3.2. Struktura użytkowania gruntów.....	29
2.3.3. Zasoby mieszkaniowe	31
2.3.4. Infrastruktura techniczna	32
2.4. GOSPODARKA	57
2.4.1. Rolnictwo.....	57
2.4.2. Leśnictwo.....	59
2.4.3. Podmioty gospodarcze	62
2.4.4. Turystyka i zagospodarowanie turystyczne.....	66
2.5. SFERA SPOŁECZNA.....	76
2.5.1. Struktura społeczna	76
2.5.2. Grupy ryzyka społecznego	80
2.5.3. Bezpieczeństwo publiczne	93
2.5.4. Ochrona zdrowia	95
2.5.5. Oświata i wychowanie.....	98
2.5.6. Formy zorganizowania społeczeństwa.....	107
2.6. WALORY KULTUROWE.....	112
2.6.1. Obiekty architektury i budownictwa	112
2.6.2. Instytucje kultury i sportu, współpraca międzygminna.....	117
2.7. WALORY PRZYRODNICZE I KRAJOBRAZOWE	127
2.7.1. Warunki klimatyczne	127
2.7.2. Prawne formy ochrony przyrody	127
2.7.3. Zasoby naturalne.....	131
2.8. WIELKOŚĆ I STRUKTURA BUDŻETU GMINY GNIEW.....	136
2.8.1. Polityka finansowa gminy Gniew	136

2.8.2. Struktura dochodów gminy Gniew	139
2.8.3. Struktura wydatków gminy Gniew	140
2.8.4. Działalność inwestycyjna	142
3. ANALIZA SWOT	157
4. DIAGNOZA STANU GMINY	160
CZĘŚĆ B CZĘŚĆ STRATEGICZNA	170
5. MISJA	171
6. SŁOWNICZEK	172
7. PRIORYTETY, CELE SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI DZIAŁANIA	174
8. WARUNKI REALIZACJI STRATEGII	186
9. MONITORING STRATEGII	187
WYKAZ RYSUNKÓW:	206
WYKAZ TABEL:	206
WYKAZ WYKRESÓW:	209

WSTĘP

Dotychczas obowiązującym dokumentem strategicznym w gminie Gniew jest uchwalona w roku 2009 Strategia Zrównoważonego Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Gniew na lata 2009-2020, sporządzona głównie dla potrzeb skorelowania działań strategicznych i inwestycyjnych z dostępnymi, programowanymi źródłami dofinansowania przedsięwzięć realizowanych na poziomie gminy przez programy operacyjne, dostępne na poziomie regionalnym i centralnym. Plan określał metody przygotowania i realizację działań administracyjno-gospodarczych, służących rozwojowi gminy.

Autorzy przedstawili priorytety inwestycyjne, jakie miały być podstawą rozwoju gminy na kolejne lata oraz określili zadania, jakie gmina powinna podjąć. Problemy priorytetowe wskazane w poprzedniej wersji strategii w obszarze infrastruktury technicznej, takie jak niedostosowana do potrzeb gospodarki ściekowej sieć kanalizacyjna w części gminy, brak właściwego rozwiązania problemów związanych z gromadzeniem i utylizacją odpadów komunalnych, brak terenów uzbrojonych pod działalność gospodarczą, brak kompleksu boisk sportowych, w znacznym stopniu zostały rozwiązane lub są na etapie realizacji. Dokument uchwalony w roku 2009 w swoich celach zakładał głębokie zaangażowanie gminy w zakresie uzbrojenie terenów przemysłowych w infrastrukturę techniczną, w tym dla potrzeb wysokich technologii (HT) oraz w podejmowaniu i aktywizowaniu działań na rzecz utworzenia Nadwiślańskiego Klastra Przemysłowego. Z perspektywy kilkunastu lat i po wejściu do Unii Europejskiej, wyznaczone cele w tych obszarach zostały zdeterminowane przez wolny rynek, uwarunkowania wynikające z Traktatu Lizbońskiego i ogólną kondycję ekonomiczną gospodarki europejskiej i światowej. Nie udało się zrealizować założeń poprzedniej wersji strategii (przed jej aktualizacją) głównie w zakresie podejmowanie działań, mających na celu tworzenie pozytywnego wizerunku gminy Gniew – współpraca z miastami partnerskimi i aktywnego uczestniczenia w imprezach promocyjnych. Z dużych zamierzeń inwestycyjnych nie zrealizowano w pełnym zakresie inwestycji mających znacząco poprawić infrastrukturę oświatową oraz nie zrealizowano szeregu inwestycji związanych z modernizacją i przebudową dróg gminnych. Stąd aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Gniew do roku 2030 wraca do tych tematów, zarówno w diagnozie stanu, jak i zaprojektowanych celach i kierunkach działania.

Od przyjęcia poprzedniego dokumentu strategicznego minęło ponad 10 lat. W tym czasie nastąpiło wiele przełomowych wydarzeń. Proces wejścia Polski do Unii Europejskiej wniósł istotne zmiany w sposobie przygotowania i realizacji przedsięwzięć rozwojowych gminy, a w świecie zapanował kryzys gospodarczy, którego skutki mają również wpływ na społeczne i gospodarcze

funkcjonowanie gminy Gniew. Wszystkie te czynniki, jak również stopień zaawansowania finansowego gminy w realizację projektów współfinansowanych przez Unię Europejską powodują, że procesu rozwoju gminy nie można opierać na nieaktualnej już strategii, gdyż nowe wyzwania i nowa perspektywa finansowania inwestycji w ramach dotacji przyznanych Polsce wymuszają uaktualnienie przyjętych w 2009 roku priorytetów i celów strategicznych dla gminy Gniew, spójnych z polityką Unii Europejskiej w zakresie wsparcia inwestycji na poziomie lokalnym.

Zaktualizowany dokument strategiczny, powinien być powiązany zarówno z aktualną Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego (na moment opracowywania aktualizacji Strategii – był to projekt Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, poddany konsultacjom społecznym), jak również skorelowany z głównymi programami inwestycyjnymi na poziomie regionalnym.

W związku z powyższym, podstawą rozwoju gminy Gniew jest Strategia, która określa misję oraz cele i kierunki działania do roku 2030. Jest to długookresowy plan działania, określający strategiczne cele rozwoju gminy i przyjmujący takie cele i kierunki działania, które są niezbędne dla realizacji przyjętych zamierzeń rozwojowych. Strategia stanowi podstawę do właściwego zarządzania gminą, a także do ubiegania się o środki zewnętrzne, zwłaszcza z Unii Europejskiej. Ustalenia zawarte w Strategii stanowią podstawę do prowadzenia przez władze gminy długookresowej polityki rozwoju społecznego i gospodarczego. Ponadto Strategia wskazuje, jakie są najważniejsze do rozwiązania problemy społeczne, gospodarcze, infrastrukturalne i ekologiczne, na których powinna być skoncentrowana uwaga Rady Miejskiej w przyjętym horyzoncie czasowym.

Czynnikiem mającym wpływ na ostateczny kształt dokumentu jest charakterystyka i diagnoza aktualnego stanu społeczno-gospodarczego gminy Gniew, zawierająca podstawowe informacje o gminie.

Raport stanowiący integralną część Strategii, został opracowany na stan dostępnych danych na 10.11.2020 r. według wcześniej przygotowanego schematu, przy udziale pracowników Urzędu Miasta i Gminy Gniew. Na podstawie rzetelnego i obiektywnego opisu kondycji gospodarczej i społecznej gminy Zespół Ekspertki, we współpracy z przedstawicielami jednostek gospodarczych i społecznych gminy Gniew, zaktualizował cele strategiczne, służące wzmocnieniu samorządu do sprostania wyzwaniom polityki rozwojowej.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Społeczno–Gospodarczego Gminy Gniewna lata 2009 – 2030 po aktualizacji pozwala na realizację kluczowych dla rozwoju gminy projektów, będących wynikiem strategicznej koncepcji rozwoju.

Aktualizując strategię uwzględniono również zasadnicze elementy wpływające na realizację polityki rozwojowej, jak ocena i weryfikacja szans i słabości rozwojowych gminy oraz czynników rozwoju społeczno-ekonomicznego.

Proces aktualizacji Strategii będzie przyjmowany jako systemowy element zarządzania strategicznego gminą Gniew. Strategia winna być aktualizowana i korygowana w takt zachodzących istotnych zmian w otoczeniu wewnętrznym, jak i zewnętrznym gminy.

1. METODOLOGIA

Przy realizacji Strategii Zrównoważonego Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Gniew na lata 2009 – 2030 obrano Metodę Ekspercko- Partnerską, która pozwalała połączyć wiedzę i doświadczenie ekspertów i samorządu oraz uczestnictwo społeczne, zarówno instytucji, podmiotów gospodarczych, organizacji pozarządowych, jak i mieszkańców gminy.

Proces zapoznawania się z atutami i słabymi stronami gminy Gniew obejmował badanie opinii liderów publicznych, mieszkańców i przedsiębiorców działających na terenie gminy w zakresie postrzegania przez nich zagadnień społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Wyniki badań ankietowych stały się podstawą do wnioskowania o społecznym odbiorze rzeczywistej sytuacji w gminie, wykrycia różnic pomiędzy społecznymi ocenami faktów, a ich rzeczywistym stanem, a także problemów najbardziej dotyczących mieszkańców i przedsiębiorców. Dla aktualizacji tego dokumentu posłużono się sprawozdaniami z realizacji budżetu Gminy Gniew, opracowanymi w latach 2016 – 2019 przez Burmistrza Miasta i Gminy Gniew.

Na podstawie wcześniej wypracowanej analizy SWOT: silne strony (wewnętrzne) gminy, słabe strony (wewnętrzne), szanse (zewnętrzne) i zagrożenia (zewnętrzne) zespół ekspercki postawił pytanie: *Co należy zrobić, albo jakie podjąć działania lub spowodować efekty tych działań, żeby zlikwidować słabe strony gminy i zniwelować zagrożenia?* Następnie opracowano kilkanaście celów operacyjnych opierając się na wcześniej wybranych słabych stronach i zagrożeniach. W podobny sposób zespół pracował przy budowaniu celów określonych na podstawie mocnych stron i szans.

Kolejnym etapem prac zespołu ekspertów było zidentyfikowanie kierunków działania do wypracowanych wcześniej celów.

Zadaniem metodycznym podczas tworzenia Strategii Rozwoju było również dostosowanie dokumentu do celów i priorytetów Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020. Zbieżność kierunków rozwoju obu dokumentów może być argumentem przy ubieganiu się przez samorząd o środki z budżetu Państwa oraz funduszy unijnych na realizację przedsięwzięć strategicznych. Założenia Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030 znajdują się obecnie w fazie koncepcji i konsultacji społecznych. Nie uwzględniono ich w niniejszym dokumencie.

1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

1.1. UWARUNKOWANIA PRAWNO – POLITYCZNE MAKROOTOCZENIA

Z chwilą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej zaczęły obowiązywać przewidziane w art. 91 Konstytucji RP zasady określające stosunek prawa wspólnotowego do prawa krajowego, tj. zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego wobec prawa państw członkowskich oraz zasada bezpośredniego stosowania. Obowiązywanie tych zasad jest o tyle istotne dla władz samorządowych, że powoduje znaczącą zmianę w katalogu źródeł prawa stanowiących podstawę funkcjonowania administracji publicznej. Obok norm krajowego porządku prawnego administracja samorządowa zobowiązana jest do stosowania norm pierwotnego i wtórnego prawa wspólnotowego.

Prawo Wspólnoty Europejskiej ma w dominującej części charakter gospodarczy. To ono jest głównym (aczkolwiek nie jedynym) środkiem, za pomocą którego realizuje się szeroko rozumiana integracja ekonomiczna państw UE. Gminy są jednostkami gospodarczymi jednolitego rynku Unii Europejskiej, gdyż po pierwsze, korzystają z uregulowań kształtujących jego działanie współuczestnicząc jako podmioty gospodarujące w obrocie handlowym a po drugie, mają do nich zastosowanie istotne ograniczenia wynikające z ochrony tego rynku przed zniekształceniami konkurencji lub zaburzeniami jego funkcjonowania, spowodowanymi brakiem wyraźnego rozdziału pomiędzy spełniającymi także funkcje władcze organami działającymi w sektorze publicznym, a sektorem prywatnym. Ograniczenie to wynika z prawa Unii Europejskiej, nawet chociażby konkretne akty prawne, które mają zastosowanie do gmin miały postać ustaw lub aktów niższego rzędu wydanych przez parlament krajowy.

Reasumując, można najogólniej stwierdzić, iż prawo europejskie ma na gminy wpływ w trzech obszarach:

- **po pierwsze**, w istotnym stopniu określa warunki makroekonomiczne ich funkcjonowania,
- **po drugie**, tworzy narzędzia wspomagające (w szczególności o charakterze finansowym),
- **po trzecie**, tworzy nowe zadania w stosunku do gmin lub też znacząco modyfikuje zadania już istniejące (powodując także konieczność wypracowania nowych kompetencji).

Jak to wynika z art. 5 TWE, Unia Europejska nie reguluje wszystkich sfer działania gmin. W zakresie kompetencji wspólnych z państwami członkowskimi musi się ona kierować zasadą subsydiarności pozostawić wiele istotnych kwestii do regulacji prawodawców krajowych.

Tabela 1. Dyrektywy i zalecenia Unii Europejskiej

Układ Europejski
<p>Układ Europejski (Europe Agreement) z 16 grudnia 1991 r., ustanawiający stowarzyszenie między Rzeczpospolitą Polską a Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi, był umową międzynarodową, która wyznaczyła ramy instytucjonalno-prawne stosunków Polski z Unią Europejską. Wszedł w życie, po zakończeniu po obu stronach procedury ratyfikacyjnej, 1 lutego 1994 r. Wcześniej jednak, bo od 1 marca 1992 r., rozpoczęto realizację handlowej części tego układu, pod postacią tzw. Umowy Przejściowej (Interim Agreement). Układ został opublikowany w Załączniku do nr 11 Dziennika Ustaw RP, poz. 38 z 27 stycznia 1994 r., a także w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich - OJ L 348/93. W Preambule Układu odnajdujemy ważny zapis, że „końcowym celem Polski jest członkostwo we Wspólnotach, a Stowarzyszenie, zdaniem Umawiających się Stron, pomoże Polsce osiągnąć ten cel”. Artykuł 1 definiuje następujące cele Układu:</p> <ul style="list-style-type: none">• ustanowienie odpowiednich ram dla dialogu politycznego, który umożliwi rozwój bliskich stosunków politycznych między stronami,• popieranie rozwoju handlu i harmonijnych stosunków gospodarczych między stronami, w celu sprzyjania dynamicznemu rozwojowi gospodarczemu i dobrobytowi w Polsce,• stworzenie podstawy dla pomocy finansowej i technicznej Wspólnoty dla Polski,• stworzenie właściwych ram dla stopniowej integracji Polski ze Wspólnotą,• popieranie współpracy w dziedzinie kultury. <p>Ten układ stał się podstawą integracji Polski z UE i przyjęcia przez nasz kraj kolejnych praw obowiązujących w całej Unii Europejskiej.</p>
Traktat Akcesyjny
<p>Na mocy niniejszego Aktu nowe Państwa Członkowskie, w tym Polska przystąpiły do decyzji i umów przyjętych przez przedstawicieli rządów Państw Członkowskich zebranych w ramach Rady Wspólnoty. Nowe Państwa Członkowskie zobowiązały się przystąpić od dnia przystąpienia do wszystkich innych umów zawartych przez obecne Państwa Członkowskie i dotyczących funkcjonowania Unii lub związanych z jej działaniami.</p> <p>Co oznacza, że Polska zobowiązała się do przestrzegania wszystkich norm prawnych i przyjętych strategii rozwojowych dla poszczególnych obszarów życia społeczno-gospodarczego, w tym polityki społecznej wyrażonej m.in. w Strategii Lizbońskiej przyjętej przez Unię Europejską w 2000 roku.</p>
Strategia Lizbońska
<p>Celem Strategii Lizbońskiej jest uczynienie z UE obszaru o dynamicznie rozwijającej się gospodarce, jednocześnie zachowującego wysoką spójność społeczną. Spójność społeczna rozumiana jest tutaj jako zdolność społeczeństwa do zapewnienia dobrobytu wszystkim swoim członkom oraz minimalizowania rozbieżności między nimi. Polega więc nie tylko na zwalczaniu wykluczenia społecznego i ubóstwa, ale przede wszystkim na tworzeniu solidarności w społeczeństwie, tak aby ograniczać zasięg występowania tego zjawiska. Strategia ta opiera się na trzech filarach: konkurencyjności, zatrudnieniu i spójności społecznej.</p> <p>Założeniem europejskiego modelu społecznego Unii Europejskiej i Rady Europy jest:</p> <ul style="list-style-type: none">• odpowiedzialność państwa za poziom i jakość życia wszystkich obywateli wyrażająca się m.in. w aktywnym przeciwdziałaniu rosnącemu ubóstwu i nadmiernemu rozwarstwieniu społecznemu,• oparcie polityki społecznej na prawach społecznych i socjalnych, których katalog zawiera Zrewidowana Europejska Karta Społeczna - podstawowy dla Europejskiego Modelu Społecznego dokument Rady Europy, jak i Karta Podstawowych Praw Unii Europejskiej włączona w całości do projektu Traktatu Konstytucyjnego (w ostatecznej wersji do Traktatu Lizbońskiego), a następnie Traktatu Reformującego,• wielosektorowość i wielopoziomowość polityki społecznej, w której ważną rolę do odegrania mają sektor obywatelski i rynkowy oraz władze regionalne i lokalne przy aktywnej postawie państwa realizującego interes wspólny i chroniącego najbardziej podatnych na wykluczenie społeczne,• uznanie znaczenia mocnych i trwałych więzi rodzinnych i społecznych za jeden z istotnych czynników zapobiegających powstawaniu problemów społecznych i gospodarczych,• uwzględnianie trendów demograficznych w planowaniu polityki społecznej, a szczególnie takich zjawisk jak: zmieniająca się struktura wiekowa społeczeństwa, zmiany wzorów życia rodzinnego oraz migracje.

Traktat Lizboński

13 grudnia 2007 r. podpisano w Lizbonie Traktat Lizboński, który ustanawia nowe ramy prawne i sposób zorganizowania Unii Europejskiej. Traktat został opracowany po to, aby Unia Europejska w XXI wieku lepiej odpowiadała na stojące przed nią wyzwania. Dzięki wprowadzonym w Traktacie zmianom Unia będzie bardziej demokratyczna, przejrzysta i skuteczna w działaniu. Traktat wzmacnia rolę Parlamentu Europejskiego i parlamentów krajowych, gwarantując obywatelom większą możliwość uczestnictwa w procesie decyzyjnym UE. Uproszczeniu i usprawnieniu ulegną metody pracy i zasady podejmowania decyzji w UE. Instytucje europejskie w istotnym zakresie zostaną zreformowane. Zwiększą się możliwości działania w dziedzinach o istotnym znaczeniu dla dzisiejszej Unii takich jak bezpieczeństwo energetyczne czy walka z terroryzmem. Traktat wprowadza ponadto istotne zmiany w tak ważnej sferze działalności, jak polityka zagraniczna, m.in. poprzez ustanowienie funkcji Wysokiego Przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych oraz powołanie Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych. Zmiany te przyczynią się do lepszego promowania interesów i wartości europejskich w świecie oraz umocnienia pozycji międzynarodowej UE. Traktat lizboński został ratyfikowany przez wszystkie 27 państw członkowskich i wszedł w życie 1 grudnia 2009 roku.

Tabela 2. Akty prawne i dokumenty strategiczno – planistyczne odnoszące się do rozwoju społeczno - gospodarczego – obecnie obowiązujące w Polsce

Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2004 r. Nr 173, poz. 1807)
Ustawa reguluje podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zadania organów administracji publicznej w tym zakresie. Art.7 Państwo udziela przedsiębiorcom pomocy publicznej na zasadach i w formach określonych w odrębnych przepisach, z poszanowaniem zasad równości i konkurencji. Art. 8.1.Organy administracji publicznej wspierają rozwój przedsiębiorczości, tworząc korzystne warunki do podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej, w szczególności wspierają mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.
Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2001, nr 142, poz.1591 z późn. zmianami)
Konieczność posiadania aktualnej strategii rozwoju gminy podyktowana jest nie tylko względami praktycznymi „dobrego rządzenia”, ale również wynika z uregulowań prawnych, w tym w ustawie o samorządzie gminnym, która stanowi, iż do zadań gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, a art. 18 ustawy wśród kompetencji rady gminy wymienia „opracowanie programów gospodarczych”.
Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2009. Nr 89, poz. 712 z późniejszymi zmianami)
Ustawa określa zasady prowadzenia polityki rozwoju, podmioty prowadzące tę politykę oraz tryb współpracy między nimi. Art. 2. Przez politykę rozwoju rozumie się zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej. Ustawa ta obowiązuje samorządy do posiadania aktualnej strategii rozwoju, zaliczając strategie gmin i powiatów – obok strategii rozwoju kraju, strategii sektorowych oraz strategii wojewódzkich – do kluczowych dokumentów planistycznych, na podstawie których winna być prowadzona polityka rozwoju kraju.
Narodowa Strategia Integracji Społecznej
Celem prac nad Narodową Strategią Integracji Społecznej jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Konkretnie działania mają przyczynić się do: <ul style="list-style-type: none">• dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,• rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,

- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy oraz konkretyzacja Strategii Lizbońskiej w obszarze integracji

Priorytety krajowe wyznaczające cele szczegółowe lokalnych strategii polityki społecznej opracowywanych na szczeblu samorządów lokalnych to:

- Wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- Poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- Upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- Rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- Radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- Ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- Ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- Zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- Zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- Zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy,
- Upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- Wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- Powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- Kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- Wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- Dostęp do pracowników socjalnych,
- Rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- Zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- Realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorzady terytorialne,
- Dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa obywatelskiego.

Programowanie perspektywy finansowej 2021–2027 Projekt Umowy Partnerstwa

Projekt Umowy Partnerstwa jest dokumentem określającym kierunki interwencji w latach 2021-2027 w ramach trzech funduszy unijnych w Polsce – Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Funduszu Spójności (FS) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Umowa Partnerstwa będzie stanowić punkt odniesienia do określania szczegółowej zawartości programów operacyjnych. Programy operacyjne precyzują specyficzne obszary wsparcia i instrumenty realizacji, z poszanowaniem zapisów UP. Negocjowana z Komisją Europejską (KE) UP oraz programy operacyjne stanowią podstawę do realizacji nowej perspektywy finansowej w Polsce.

Dokumenty te wraz z docelową UP stworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową. UP określa z jednej strony kontekst strategiczny w wymiarze tematycznym i terytorialnym, z drugiej zaś wskazuje oczekiwane rezultaty oraz obowiązujące ramy finansowe i wdrożeniowe. UP stanowić będzie punkt odniesienia do określania szczegółowej zawartości programów operacyjnych. Programy operacyjne precyzują specyficzne obszary wsparcia i instrumenty realizacji, z poszanowaniem zapisów UP. Negocjowana z Komisją Europejską (KE) UP oraz programy operacyjne stanowią podstawę do realizacji nowej perspektywy finansowej w Polsce.

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (ŚSRK) jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.) oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski.

W związku z koniecznością dostosowania Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015, przyjętej 29 listopada 2006 r., do nowych uwarunkowań społeczno-gospodarczych oraz do wyzwań wewnętrznych i zewnętrznych, a także wymogów wprowadzanego systemu zarządzania polityką rozwoju, podjęto decyzję o jej aktualizacji oraz o wydłużeniu horyzontu czasowego do 2020 roku. a nie tylko na alokację środków bezpośrednio w dziedzinie, w których występują największe

deficyty. Tym samym ŚSRK nie rozwija wszystkich obszarów istotnych z samego faktu funkcjonowania państwa, lecz koncentruje się głównie na tych, w których powinny zostać podjęte działania wzmacniające i przyspieszające procesy rozwojowe (w tym niezbędne zmiany strukturalne) w ciągu najbliższych dziesięciu lat.

GŁÓWNE OBSZARY INTERWENCJI, CELE I PRIORYTETY ROZWOJOWE ŚSRK:

Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo

Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem

Cel I.2. Zapewnienie środków na działania rozwojowe

Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela

Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka

Cel II.1. Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej

Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki

Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki

Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego

Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych

Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu

Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna

Cel III.1. Integracja społeczna

Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych

Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) wyznacza cele polityki regionalnej wobec poszczególnych terytoriów w kraju, w tym w szczególności obszarów miejskich i wiejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu. Dokument ten określa także sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju.

Celem głównym polityki regionalnej jest *„efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”¹*.

Cel główny realizowany będzie poprzez zdefiniowane cele strategiczne, w stosunku do których wyznaczono cele operacyjne.

Cel strategiczny 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo.

1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.

1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska.

1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych.

1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.

Cel strategiczny 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.

2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.

2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym.

2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.

¹Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

Cel strategiczny 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem.

3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym.

3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.

3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.

Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPPZK)² - dokument planistyczny określający przyrodnicze, kulturowe, społeczne i ekonomiczne uwarunkowania oraz cele polityki przestrzennej Polski. Dokument stanowi podstawę dla programowania ponadlokalnych przedsięwzięć publicznych, wpływających na przestrzenne zagospodarowanie kraju.

W dokumencie przedstawiono wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych lat, określono cele i kierunki polityki zagospodarowania kraju służące jej urzeczywistnieniu oraz wskazano zasady oraz mechanizmy koordynacji i wdrażania publicznych polityk rozwojowych mających istotny wpływ terytorialny.

Cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraj:

Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich⁶⁶ Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.

Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów

Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej

Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski

Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa

Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego

Wyciąg

Podstawową rolą systemu prowadzenia polityki przestrzennej jest zapewnienie skutecznego i efektywnego urzeczywistnienia priorytetów formułowanych w KPZK 2030 oraz dokumentach planistycznych różnego szczebla. Dla właściwej realizacji tych zadań niezbędny jest stabilny i przejrzysty system prawny oraz dostosowany do zadań system instytucjonalny, który zapewni współdziałanie i koordynację działań różnych podmiotów i szczebli biorących udział w realizacji polityki przestrzennej kraju.

System realizacji KPZK 2030 uwzględnia: aktualny stan prawny dotyczący planowania i zagospodarowania przestrzennego, zasady prowadzenia polityki rozwoju, propozycje założeń nowelizacji ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i powiązanych aktów prawnych. KPZK 2030 zawiera w dużej mierze elementy postulatywne wobec systemu planowania przestrzennego i szeroko rozumianego gospodarowania przestrzenią. Dokument proponuje dokonanie zasadniczego przeorganizowania systemu, w tym wprowadzenie nowych rozwiązań prawnych i instytucjonalnych. W ten sposób zostaną stworzone w Polsce warunki budowy spójnego, zintegrowanego i hierarchicznego układu planowania

i gospodarowania przestrzenią. Zintegrowany system będzie pozytywnie oddziaływał na realizację celów społeczno-gospodarczych wyznaczanych w odniesieniu do przestrzeni. Sprawny system musi zapewniać realizację ponadlokalnych celów publicznych. Wiąże się to z koniecznością zapewnienia warunków dla łączenia celów realizacji polityki przestrzennej z działaniami na poziomie regionalnym. Temu celowi służy propozycja silniejszego powiązania planowania

² Źródło: <http://monitorpolski.gov.pl/mp/2012/252>, Uchwała Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie przyjęcia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

przestrzennego i społeczno-gospodarczego, tj. strategii rozwoju i studiów uwarunkowań oraz dokumentów realizacyjnych, tj. programów operacyjnych oraz planów zagospodarowania przestrzennego.

Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest, zgodnie z przepisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r. (art. 9 ust 1) – dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat. Stanowi najszerzy i najbardziej ogólny element nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego założenia zostały określone w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju kraju oraz przyjęty przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski. W przypadku tej Strategii to okres prawie 20 lat, gdyż przyjęty przy jej konstruowaniu horyzontem czasowym jest rok 2030. Uzupełnieniem ramy strategicznej rozwoju Polski do 2030 roku jest Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 16 marca 2012 r.

Kierunki interwencji podporządkowane są schematowi trzech obszarów strategicznych, które zostały podzielone na osiem części (zgodnych ze strategicznymi celami rozwojowymi). Są to:

I. W obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

- I. Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna
- II. Polska cyfrowa
- III. Kapitał ludzki
- IV. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

II. W obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów polski:

- V. Rozwój regionalny
- VI. Transport

III. W obszarze efektywności i sprawności państwa:

- VII. Kapitał społeczny
- VIII. Sprawne państwo

1.2. UWARUNKOWANIA PRAWNO-POLITYCZNE MIKROOTOCZENIA

Informacje zebrane w tabelach przedstawiają wybrane zapisy w dokumentach określających kierunki i cele rozwoju województwa pomorskiego oraz powiatu tczewskiego jako determinanty planowania strategicznego w gminie Gniew.

Tabela 3. Dokumenty strategiczno – planistyczne obowiązujące w województwie pomorskim i powiecie tczewskim

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 - projekt
<p>Sejmik Województwa Pomorskiego rozpoczął prace nad powstaniem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 (SRWP 2030) w dniu 28 stycznia 2019 r. Tegoż dnia poddano pod głosowanie Uchwałę Nr 51/V/19 w sprawie określenia zasad, trybu i harmonogramu opracowania SRWP 2030.</p> <p>W dniu 31 stycznia 2020 r Zarząd Województwa Pomorskiego przyjął projekt SRWP 2030 (Uchwała nr 99/118/20).</p> <p>Część koncepcyjna Strategii wskazuje na trzy cele strategiczne, mające charakter ogólny i określające pożądane stany docelowe w ujęciu problemowym. Na ich podstawie zdefiniowano 12 celów operacyjnych, które precyzyjniej określają kierunki rozwoju obszaru województwa pomorskiego.</p> <p>CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE Cel strategiczny nr 1: TRWAŁE BEZPIECZEŃSTWO</p>

CELE OPERACYJNE:

- 1.1 Bezpieczeństwo środowiskowe
- 1.2 Bezpieczeństwo energetyczne
- 1.3 Bezpieczeństwo zdrowotne
- 1.4 Bezpieczeństwo cyfrowe

Cel strategiczny nr 2:**OTWARTA WSPÓLNOTA REGIONALNA**

CELE OPERACYJNE:

- 2.1 Fundamenty edukacji
- 2.2 Wrażliwość społeczna
- 2.3 Kapitał społeczny
- 2.4 Mobilność

Cel strategiczny nr 3:**ODPORNĄ GOSPODARKA**

CELE OPERACYJNE:

- 3.1 Pozycja międzynarodowa
- 3.2 Rynek pracy
- 3.3 Turystyka i oferta czasu wolnego
- 3.4 Integracja z globalnym systemem transportowym

Obecny kształt projektu SRWP 2030 został skierowany do procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz do debaty na sesji Sejmiku.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego do roku 2030

Polityka zagospodarowania przestrzennego określona w Planie podporządkowana jest ustrojowej zasadzie zrównoważonego rozwoju rozumianego jako taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności oraz obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

Cel polityki przestrzennego zagospodarowania województwa 1.

WYSOKA JAKOŚĆ PRZESTRZENI ZAMIESZKANIA I PRACY

Kierunek 1.1.

KSZTAŁTOWANIE STRUKTUR SIECI OSADNICZEJ ZGODNIE Z WYMOGAMI ŁADU PRZESTRZENNEGO

Kierunek 1.2.

KSZTAŁTOWANIE WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA MIESZKANIOWEGO

Kierunek 1.3.

RACJONALIZACJA ROZMIESZCZENIA ORAZ POPRAWA DOSTĘPNOŚCI INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I USŁUG PUBLICZNYCH W TYM ZAKRESIE

Kierunek 1.4.

ZAPOBIEGANIE I OGRANICZANIE SKUTKÓW POWODZI ORAZ INNYCH ZAGROZEŃ NATURALNYCH

Cel polityki przestrzennego zagospodarowania województwa 2.

KONKURENCYJNA ORAZ WIELOFUNKCYJNA PRZESTRZEŃ GOSPODARCZA I BEZPIECZEŃSTWO

Kierunek 2.1.

EFEKTYWNE I BEZPIECZNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW PRZESTRZENI DLA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Kierunek 2.2.

KSZTAŁTOWANIE STRUKTUR PRZESTRZENNYCH UMOŻLIWIAJĄCYCH TWORZENIE NOWYCH TRWAŁYCH MIEJSC PRACY

Kierunek 2.3.

WZMACNIANIE CAŁOROCZNEJ I ATRAKCYJNEJ OFERTY TURYSTYCZNEJ W OPARCIU O ZASOBY I WALORY PRZYRODNICZO-KULTUROWE, KRAJOBRAZOWE I FUNKCJE METROPOLITALNE

Kierunek 2.4.

KSZTAŁTOWANIE RACJONALNEJ STRUKTURY PRZESTRZENNEJ SIECI TRANSPORTOWEJ

Kierunek 2.5.

ZWIĘKSZANIE STOPNIA BEZPIECZEŃSTWA ENERGETYCZNEGO I SPRAWNOŚCI SYSTEMÓW PRODUKCJI, PRZESYŁU I DYSTRYBUCJI ENERGII ELEKTRYCZNEJ I CIEPLNEJ, GAZU, ROPY NAFTOWEJ ORAZ PRODUKTÓW ROPOPOCHODNYCH

Kierunek 2.6.

KSZTAŁTOWANIE STRUKTUR PRZESTRZENNYCH WSPIERAJĄCYCH ZDOLNOŚCI OBRONNE PAŃSTWA

Cel polityki przestrzennego zagospodarowania województwa 3.

ZACHOWANE ZASOBY I WALORY ŚRODOWISKA

Kierunek 3.1.

ZACHOWANIE I ODTWARZANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I JEGO SPÓJNOŚCI

Kierunek 3.2.

OCHRONA OBSZARÓW O CHARAKTERYSTYCZNYM KRAJOBRAZIE KULTUROWYM LUB ZNACZENIU HISTORYCZNYM

Kierunek 3.3.

OGRANICZANIE EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ ŚRODOWISKA

Zasada kształtowania zrównoważonej struktury funkcjonalno-przestrzennej sieci osadniczej została określona poprzez przyjęcie hierarchii, określającej rangę i wynikającą z niej rolę poszczególnych ośrodków:

- a. ośrodek ponadregionalny: Gdańsk, Gdynia, Sopot (Trójmiasto – ugruntowany układ tripolarny);
- b. ośrodek regionalny: Słupsk wraz z Ustką (rozwijający się układ bipolarny);
- c. potencjalny ośrodek regionalny: Chojnice-Człuchów wraz z Tucholą (potencjalny układ tripolarny);
- d. ośrodki regionalne w ramach struktury obszaru metropolitalnego: Tczew i Wejherowo;
- e. ośrodki subregionalne: Bytów, Kościerzyna, Kwidzyn, Lębork, Malbork-Sztum (rozwijający się układ bipolarny), Starogard Gdański

Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014 -2020

Misją polityki Społecznej w Pomorskiem jest wysoka jakość życia mieszkańców wykazujących się dużą aktywnością społeczną i zawodową, realizowaną w atrakcyjnej przestrzeni oferującej w razie potrzeby odpowiednie wsparcie realizowane poprzez następujące cele:

Cel Strategiczny 1

WŁAŚCIWIE FUNKCJONUJĄCA RODZINA

Cel Operacyjny 1.1

Ograniczenie wykluczenia społecznego osób i rodzin

Cel Operacyjny 1.2

Efektywny system wspierania rodziny i dziecka

Cel Operacyjny 1.3

Zmniejszona skala występowania zjawiska przemocy w rodzinie

Cel Operacyjny 1.4

Skuteczna profilaktyka i zminimalizowane negatywne skutki uzależnień w rodzinie i poza nią

Cel Strategiczny 2

INTEGRUJĄCA ROLA POLITYKI SPOŁECZNEJ

Cel Operacyjny 2.1

Skuteczny i efektywny system pomocy i integracji społecznej

Cel Operacyjny 2.2

Silny sektor ekonomii społecznej

Cel Operacyjny 2.3

Organizacje pozarządowe jako partner w realizacji zadań publicznych

Cel Strategiczny 3

AKTYWNI SENIORZY

Cel Operacyjny 3.1

Wysoka aktywność społeczna i zawodowa seniorów

Cel Operacyjny 3.2

Sprawnie funkcjonujący system wsparcia seniorów

Cel Strategiczny4

WŁĄCZENIE SPOŁECZNE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Cel Operacyjny 4.1

Lepsze warunki i jakość życia osób niepełnosprawnych

Cel Operacyjny 4.2

Efektywne lokalne systemy profilaktyki i pomocy osobom niepełnosprawnym

Strategia Rozwoju Powiatu Tczewskiego na lata 2007- 2020

Misja strategiczna:

POWIAT TCZEWSKI TO MIEJSCE NA KOCIEWIU ZAPEWNIAJĄCE DOSKONAŁE WARUNKI DLA SAMOREALIZACJI MIESZKAŃCÓW, GDZIE EFEKTYWNE WYKRZYSTUJE SIĘ ZASPBY LOKALNE STYMULUJE PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ, PODNOSI ATRAKCYJNOŚĆ REGIONU I TWORZY ODPOWIEDNI KLIMAT W ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZYM.

Kompedium misji: **Powiat tczewski -powiatem równych szans.**

w oparciu o następujące cele:

Cel nadrzędny1: Rozwój szkolnictwa ponadgimnazjalnego i specjalnego w powiecie Tczewskim.

Cel nadrzędny2: Skuteczna polityka społeczna Powiatu Tczewskiego.

Cel nadrzędny3: Wysokie bezpieczeństwo w Powiecie Tczewskim.

Cel nadrzędny 4. Nowoczesna infrastruktura ochrony zdrowia w Powiecie Tczewskim.

Cel nadrzędny 5. Poprawa infrastruktury komunikacyjnej.

Cel nadrzędny 6. Rozwój Gospodarczy.

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2014-2020 dla obszaru gmin Gniew, Morzeszczyn, Pelplin, Subkowy i Tczew

W ramach strategii wyznaczono kierunki rozwoju, które są odwrotnością konsekwencji zdiagnozowanych problemów.

CEL OGÓLNY 1: ROZWÓJ SEKTORA MIKRO I MAŁYCH PRZEDSIĘBIORSTW

Cele szczegółowe:

1. Dostosowanie potencjału mikro i małych przedsiębiorstw do potrzeb rynku poprzez zwiększenie zatrudnienia.
2. Zwiększenie poziomu aktywności ekonomicznej mieszkańców i rozwój przetwórstwa lokalnych produktów spożywczych.

CEL OGÓLNY 2: POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA I WZMOCNIENIE WIĘZI

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie aktywności społeczno - zawodowej mieszkańców.

CEL OGÓLNY 3: WZROST ATRAKCYJNOŚCI OBSZARU DLA MIESZKAŃCÓW I TURYSTÓW

Cele szczegółowe:

1. Rozwój niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej.
2. Promocja zasobów lokalnych Kociewia.

Tabela 4. Miejscowe akty prawne dotyczące rozwoju społeczno – gospodarczego obowiązujące w gminie Gniew

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Gniew	
UCHWAŁA NR XLII/271/14 RADY MIEJSKIEJ W GNIEWIE	
Z DNIA 22 stycznia 2014 r	
I.	zmienione Uchwałą Nr VII/41/15 Rady Miejskiej w Gniewie z dnia 25 marca 2015 r.
II.	zmienione Uchwałą Nr XI/72/15 Rady Miejskiej w Gniewie z dnia 26 sierpnia 2015 r.
III.	zmienione Uchwałą Nr XXII/167/16 Rady Miejskiej w Gniewie z dnia 29 czerwca 2016 r.
IV.	zmienione Uchwałą Nr XXIV/183/16 Rady Miejskiej w Gniewie z dnia 28 września 2016 r.
V.	zmienione Uchwałą Nr XXVI/208/16 Rady Miejskiej w Gniewie z dnia 29 listopada 2016 r.
Strategiczne cele rozwoju według Studium.	
1)	stworzenie warunków umożliwiających zlokalizowanie i funkcjonowanie elektrowni w rejonie Opalenia;
2)	wykorzystanie szans dających możliwości rozwojowe całej gminie poprzez budowę elektrowni w rejonie Opalenia jako czynnika stymulującego rozwój;
3)	wypracowanie standardów, aby możliwy stał się rozwój funkcjonalno przestrzenny gminy dający nowe wcześniej nie przewidywane możliwości wynikające z istnienia i funkcjonowania elektrowni;
4)	wykorzystanie szans rozwoju wynikających z położenia gminy w obszarze ciągów komunikacyjnych drogi krajowej nr 91, drogi krajowej nr 90 i przeprawy mostowej na Wiśle oraz bliskiego położenia autostrady A1 (północny korytarz transportowy);
5)	tworzenie warunków dla dalszego rozwoju gospodarczego gminy;
6)	utrzymanie historycznie ukształtowanej sieci osadniczej i wykorzystanie walorów krajobrazu kulturowego;
7)	zapewnienie korzystnych zmian w funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego; kształtowanie osnowy ekologicznej

gminy;

- 8) wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego gminy Gniew, szczególnie zasobów surowców i odnawialnych źródeł energii;
- 9) podjęcie działań w kierunku rozwoju poprawy stanu i jakości funkcjonowania infrastruktury technicznej, w tym wykorzystanie nowych źródeł energii.

Główne kierunki zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy.

- 1) wyznaczenie miejsca pod lokalizację elektrowni w rejonie Opalenia oraz stworzenie warunków umożliwiających jej funkcjonowanie poprzez:
 - a) rezerwację terenów pod układ wyprowadzenia mocy elektrycznej,
 - b) rezerwację terenów pod układ wyprowadzenia mocy cieplnej,
 - c) weryfikację istniejącej i projektowanej sieci transportu drogowego i kolejowego w kontekście planowanej inwestycji,
 - d) weryfikację projektowanej sieci infrastruktury technicznej i kierunków jej rozwoju w kontekście planowanej budowy;
- 2) wykorzystanie nowych szans rozwoju wynikających z lokalizacji elektrowni – wskazanie nowych terenów inwestycyjnych;
- 3) wykorzystanie szans rozwoju przestrzennego i gospodarczego w rejonie mostu przez Wisłę oraz połączenia drogowego (DK 90) mostu z autostradą A1 i węzłem Kopytkowo;
- 4) wskazanie nowych terenów inwestycyjnych dla funkcji komercyjnych, w tym w szczególności przy głównych szlakach komunikacyjnych;
- 5) wskazanie nowych terenów inwestycyjnych dla rozwoju struktur przestrzennych wiejskich, mieszkalno-usługowych dla poszczególnych miejscowości, głównie jako kontynuacja i uzupełnienie obecnych terenów zainwestowanych oraz zagospodarowanie terenów w bezpośrednim sąsiedztwie tych miejscowości;
- 6) wykorzystanie potencjału tkwiącego w walorach kulturowych gminy poprzez rozwój terenów zagospodarowania rekreacyjnego, turystycznego w atrakcyjnych obszarach gminy;
- 7) ochrona, utrzymanie historycznie ukształtowanej sieci osadniczej, a także planowanie procesów związanych z porządkowaniem i podnoszeniem jakości przestrzeni cennych układów ruralistycznych;
- 8) wykorzystanie zasobów środowiska gminy, szczególnie zasobów surowców i odnawialnych źródeł energii, lokalizacja farm elektrowni wiatrowych;
- 9) ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych przestrzeni gminy;
- 10) ochrona gruntów rolnych o największej wartości dla produkcji rolnej oraz rozwój rolnictwa na tych terenach, przetwórstwa i przechowalnictwa płodów rolnych;
- 11) powiększenie terenów leśnych poprzez nowe dolesienia;
- 12) dalszy rozwój infrastruktury technicznej zwłaszcza dotyczący gospodarki wodno-ściekowej, objęcie kanalizacją sanitarną całego obszaru gminy;
- 13) wykorzystanie szans dla rozwoju i nowych możliwości infrastruktury wynikających z działalności elektrowni w Opaleniu.
- 14) w zachodniej części obszaru gminy przez część obr. geod. Rakowiec, Kolonia Ostrowicka, Pieniążkowo, zgodnie z planem rozwoju Krajowej Elektroenergetycznej Sieci Przesyłowej wyznacza się trasę projektowanej dwutorowej linii elektroenergetycznej NN 2x400 kV relacji Grudziądz Węgrowo-Pelplin-Gdańsk Przyjaźń wraz z jej pasem technologicznym szer. 70 m (2 x 35m od osi linii w obu kierunkach w rzucie poziomym).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Gniew na lata 2014 -2020

Misja Strategii:

Polityka społeczna miasta i gminy Gniew to zintegrowany system działań podmiotów pomocy społecznej mający na celu przeciwdziałanie degradacji społecznej osób i rodzin zamieszkujących obszar miasta i gminy. System wsparcia beneficjentów i przystosowania do sprawnego funkcjonowania społecznego w środowisku.

PRIORYTETY:

- Wzrost mobilności ekonomicznej poprzez zwiększenie szans mieszkańców gminy Gniew do prawidłowego funkcjonowania na rynku pracy.
- Tworzenie warunków sprzyjających samodzielności i samowystarczalności grup zagrożonych wykluceniem społecznym. Tworzenie sieci wsparcia dającej im poczucie bezpieczeństwa i adaptacji społecznej.
- Profilaktyka uzależnień, rozwiązywanie problemów alkoholowych przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie.
- Budowanie wsparcia społecznego poprzez rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Strategia Rozwoju Turystyki Gminy Gniew

Uchwała nr XXXII/228/05 Rady Miejskiej w Gniewie z dnia 03 marca 2005 r.

Główne cele strategiczne rozwoju turystyki:

- 1) rozwój turystyki i jej wpływ na zrównoważony rozwój gospodarczy gminy,
- 2) poprawa dostępu do informacji turystycznej i usług turystycznych,
- 3) wzrost liczby turystów przyjeżdżających do gminy poprzez podniesienie jakości usług, wydłużenie sezonu turystycznego.

Proponowane działania operacyjne:

- 1) wprowadzenie nowych elementów infrastruktury turystycznej;
- 2) uporządkowanie istniejącej bazy turystycznej, jej restrukturyzacja i modernizacja;
- 3) opracowanie nowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających zagospodarowanie turystyczne obszaru gminy.

Na obszarze gminy proponowany jest rozwój następujących form turystyki:

- 1) turystyka pobytowa w obiektach: dormitorium zamkowe, hotelowych, agroturystycznych, zajazdach;
- 2) obsługa turystyki wodnej na Wiśle;
- 3) turystyka edukacyjno-przyrodnicza;
- 4) turystyka krajoznawcza;
- 5) turystyka aktywna: piesza, konna, rowerowa, wodna (Wierzyca);
- 6) turystyka kulturowa (żywa historia);
- 7) turystyka weekendowa.

Do określonych form rozwoju turystyki proponuje się następujące kierunki zagospodarowania turystycznego:

- 1) wytyczenie szlaków edukacyjno-przyrodniczych;
- 2) utworzenie Izby Edukacji Ekologicznej;
- 3) lokalizacja centrum obsługi turystów korzystających z różnych form turystyki;
- 4) wytyczenie i zagospodarowanie pól namiotowych;
- 5) wprowadzenie nowych elementów zagospodarowania turystycznego;
- 6) rewitalizacja budynków zabytkowych (w tym odbudowa murów obronnych);
- 7) utworzenie parku tematycznego odtwórstwa historycznego (Zamek w Gniewie).

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Gniew na lata 2021 – 2025 (projekt)

Celem głównym programu jest **przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin, w których stosowana jest przemoc**. Cel ten oparty jest na realizacji zadań gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie poprzez promowanie działań profilaktycznych, wspieranie osób doznających przemocy oraz pracy z osobami stosującymi przemoc nad zmianą ich zachowań i postaw.

Cele szczegółowe:

- 1) Systematyczne diagnozowanie i monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- 2) Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na problemy związane z przemocą w rodzinie,
- 3) Zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin, w których występuje problem przemocy,
- 4) Podniesienie kompetencji służb zajmujących się problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 5) Zwiększenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2. RAPORT O STANIE SPOŁECZNO – GOSPODARCZYM GMINY GNIEW

2.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY GNIEW³

Gmina Gniew leży w południowej części powiatu tczewskiego. Od strony północnej graniczy z obszarem gminy Pelplin (pow. tczewski) od strony zachodniej z gminami Morzeszczyn (pow. tczewski) i Smętowo Graniczne (pow. starogardzki) zaś od strony wschodniej granicę stanowi rzeka Wisła, do której przylegają rejony gmin Sztum (pow. sztumski), Ryjewo, Kwidzyn, Sadlinki (pow. kwidzyński). Od południa graniczy z gminą Nowe (pow. świecki) ponadto powyższa granica stanowi granicę województwa pomorskiego z województwem Kujawsko - Pomorskim. Gmina jest jedną z 6 podstawowych jednostek administracyjnych w powiecie tczewskim i jedną ze 123 gmin województwa pomorskiego. Powierzchnia gminy stanowi 193,98 km² (w tym miasto Gniew - 6 km²) zajmując ok. 11% obszaru województwa pomorskiego i ok. 28% powiatu tczewskiego.

Ważnym atutem gminy jest jej dogodne położenie przy drodze krajowej nr 91, łączącej porty nadbałtyckie z południem Europy, w niedalekiej odległości od autostrady A-1, a tym samym od Trójmiasta oraz przy drodze krajowej stanowiącej poprzez nowo wybudowany most kwidzyński bramę Pomorza na obszar Warmii i Mazur.

Gniew jest oddalony od głównych ośrodków miejskich o ok. 70 km od Gdańska, 30 km od Tczewa i Starogardu Gdańskiego oraz 330 km od Warszawy. Najbliższe przeprawy promowe przez Bałtyk znajdują się w odległości 70 km Gdańsku i 90 km w Gdyni, a najbliższy port lotniczy znajduje się w Rębiechowie k. Gdańska. Najbliższy pasażerski przystanek komunikacji kolejowej znajduje się w Morzeszczynie i Tczewie.

Historia i przyroda zarówno samego miasta, jak i pozostałych obszarów należących do gminy Gniew, zdecydowały o jej charakterze i wyznaczyły kierunek rozwoju tego terenu w taki sposób, by jego rozwój zharmonizowany był z naturalnym pięknem obszarów naturalnych. Teraźniejszość postawiła jednak władze samorządowe przed nowym wyzwaniem – nie zapominając o tradycji, bogactwie kulturowym i naturalnym - stworzyć warunki dla rozwoju gospodarki i tym samym podwyższyć jakość życia wszystkich mieszkańców gminy.

Gmina Gniew składa się z miasta Gniew, które prawa miejskie otrzymało w roku 1297 i 19 sołectw:

³ Opracowano na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Miasta i Gminy w Gniewie oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Gniew – z uwzględnieniem wprowadzonych zmian.

- Sołectwo Brody Pomorskie,
- Sołectwo Ciepłe,
- Sołectwo Gogolewo,
- Sołectwo Jażwiska,
- Sołectwo Jeleń,
- Sołectwo Kolonia Ostrowicka,
- Sołectwo Kuchnia,
- Sołectwo Kursztyn,
- Sołectwo Nicponia,
- Sołectwo Opalenie,
- Sołectwo Piaseczno,
- Sołectwo Pieniążkowo,
- Sołectwo Polskie Gronowo,
- Sołectwo Półwieś,
- Sołectwo Rakowiec,
- Sołectwo Szprudowo,
- Sołectwo Tymawa,
- Sołectwo Widlice,
- Sołectwo Wielkie Walichnowy.

Rysunek 1. Położenie gminy Gniew na terenie powiatu tczewskiego

Źródło: www.gminy.pl

2.2. RYS HISTORYCZNY

W roku 1282 Krzyżacy przejęli ziemię gniewską, która była ich pierwszą posiadłością po lewej stronie Wisły i ważnym punktem oparcia w dalszym rozszerzaniu wpływów. Zakonnicy rozpoczęli budowę okazałego Zamku i warownej osady, której w 1297 roku nadali prawa miejskie chełmińskie. W czasach polskich Zamek stał się siedzibą starostów, w tym najświetniejszego z nich Jana III Sobieskiego. W wyniku I rozbioru Polski w roku 1772 Gniew wraz z Pomorzem Gdańskim został wcielony do Prus. Na mocy decyzji w czasie konferencji w Wersalu Pomorze przyznano Polsce. Niezwykle ciekawym epizodem w dziejach Gniewu było utworzenie w 1919 roku tzw. Republiki Gniewskiej, która tym samym stała się najmniejszym miastem – państwem w Polsce. Tragiczny okres w dziejach miasta stanowiła II wojna światowa, jednak po wyparciu Niemców przystąpiono do odbudowy i organizacji życia miasta. Gniew na trwałe wpisał się w dzieje Pomorza Gdańskiego i Polski. Przechodził okresy rozwoju, ale i nie omijały go wojny, klęski i wypadki gospodarcze. Z jego dziejami związało się wiele znanych postaci królów, książąt, hetmanów, wojewodów oraz patriotów i działaczy narodowych⁴.

Ważniejsze daty z historii gminy⁵

- Ok. 600 r. - budowa pierwszych grodów przy ujściu Wierzycy do Wisły.
- XI w. - ziemia gniewska została włączona do Królestwa Polskiego.
- 1282 r. - ziemię gniewską przejęli Krzyżacy.
- 1283 r. - początek budowy zamku i warownej osady.
- 1297 r. - Gniew otrzymał prawa miejskie (prawo chełmińskie).
- XIV w. - szybki rozwój gospodarczy Gniewu, powstał: m.in. ratusz, kościół św. Mikołaja oraz wiele budynków na terenie obecnego Starego Miasta.
- 1466 r. - powrót ziemi gniewskiej do Polski.
- 1667 r. - starostą gniewskim został Jan Sobieski, późniejszy król Polski (od 1674r.), który wybudował Pałac Marysieńki dla swojej żony Marii Kazimiery.
- 1772 r. - w wyniku I rozbioru Polski ziemia gniewska wraz z Pomorzem Gdańskim została włączona do Prus.
- 1774 r. - początek przebudowy zamku na spichlerz.
- 1919 r. - utworzenie tzw. Republiki Gniewskiej.

⁴Źródło internetowe: <https://www.gniew.pl/96,historia-ziemi-gniewskiej>.

⁵ Program Opieki na Zabytkami Miasta i Gminy Gniew na lata 2013-2016, Gniew 2012.

- 1920 r. - powrót ziemi gniewskiej do Polski na mocy traktatu wersalskiego.
- 1921 r. – pożar na zamku, zniszczenie znacznej jego części.
- 1939 r. – wybuch II wojny światowej, na zamku powstało więzienie dla ludności polskiej z Pomorza.
- 1945 r. – obrona Gniewu przez wojska hitlerowskie, 7 marca 1945 r. zakończenie walk.
- Po 1945 r. – odbudowa i organizacja życia miasta.
- 1957 r. – rozbiórka kościoła ewangelickiego usytuowanego na rynku.
- 1968 r. - Kardynał Karol Wojtyła dokonał koronacji figury Matki Bożej Piaseckiej Królowej Pomorza w Piasecznie.
- 1968-74 r. – I etap prac związanych z odbudową zamku, przywrócono jego wygląd czasów średniowiecza (inwestorem były „FAMA” Zakłady Mechanizmów Okrętowych Gniewie).
- 1992 r. – rozpoczęto II etap odbudowy zamku (z inicjatywy Miasta i Gminy Gniew).
- 1997 – przywrócono charakter sakralny kaplicy zamkowej.
- Lipiec 2010 r. – została zawarta umowa zobowiązaniowa do przeniesienia prawa własności nieruchomości Wzgórza Zamkowego w Gniewie na rzecz Firmy POLMLEK Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie.

2.3. SFERA PRZESTRZENNA

2.3.1. Planowanie przestrzenne i urbanizacja

Gmina posiada Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gniew zatwierdzone Uchwałą Nr XLII/271/14 Rady Miejskiej w Gniewie z dnia 22 stycznia 2014 r. późniejszymi zmianami, określające politykę przestrzenną gminy i zasady koordynacji działań planistycznych, a także 37 obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Łączna powierzchnia wszystkich obowiązujących planów miejscowych wynosi: 3 667,4ha co stanowi – 18,83% powierzchni gminy.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest podstawowym dokumentem dla władz samorządowych gminy, na podstawie, którego powinna być prowadzona polityka i strategia działań, przede wszystkim w sferze zagospodarowania przestrzennego, a także w sferze społeczno-gospodarczej i ekologicznej, które bezpośrednio lub pośrednio wpływają na kształtowanie struktury przestrzennej i układu funkcjonalno-przestrzennego. Dokument ułatwia władzom gminy kontrolę nad kształtowaniem ładu przestrzennego i umożliwia podjęcie decyzji ustaleniu lokalizacji celu publicznego i decyzji o ustaleniu warunków zabudowy.

Podstawowym celem zagospodarowania przestrzennego jest umożliwienie zrównoważonego rozwoju gminy. Rozwój ten powinien w pełni wykorzystać walory i możliwości gminy przy zachowaniu zasad ochrony środowiska, dla poprawy życia jej mieszkańców. W Studium gminy przyjęto, że podstawowymi funkcjami dla obszaru gminy są rolnictwo, gospodarka leśna, działalność gospodarcza oraz turystyka.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gniew wskazuje główne problemy z zakresu gospodarki przestrzennej gminy oraz określa kierunki zagospodarowania przestrzennego, w tym między innymi:

- kierunki zmian w strukturze przestrzennej i w przeznaczeniu terenów,
- kierunki rozwoju ważniejszych wsi,
- kierunki kształtowania i ochrony środowiska przyrodniczego gminy,
- zasady ochrony obiektów i obszarów dziedzictwa kulturowego i zabytków,
- kierunki rozwoju systemów transportowych miasta i gminy Gniew,
- kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- obszary z ograniczeniami dla zabudowy,
- kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej,
- obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym,

- obszary pomników zagłady i ich strefy ochronne oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych.

Nie mniej z punktu widzenia istoty Strategii, której głównym przesłaniem jest wyznaczenie celów i kierunków działania, najważniejszym celem jest osiągnięcie synergii pomiędzy planowaniem strategicznym, a planowaniem przestrzeni całego obszaru gminy. Kierunki zagospodarowania przestrzennego wskazane w Studium są kontynuacją dotychczasowych procesów inwestycyjnych, zapisów obowiązujących dotychczas planów miejscowych, a także dokonanych podziałów geodezyjnych oraz zgłoszonych wniosków i propozycji dotyczących zagospodarowania.

Studium zakłada rozwój gminy w oparciu o rozwój energetyki, przemysłu i usługi związane z funkcjonowaniem elektrowni w Opaleniu. Przyjęto, iż wraz z powstaniem tak istotnego czynnika stymulującego rozwój, zmianie ulegnie w gminie proporcja gałęziowa w usługach i produkcji, struktura społeczno-zawodowa ludności, powstaną szanse na wzrost dochodów ludności oraz wzrost odsetka zatrudnionych, rozwinie się budownictwo, w tym mieszkaniowe, do gminy napłynie nowa ludność. Takie założenia i nowe uwarunkowania wpłynęły na ustalenie kierunków zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, a także na zmiany w dotychczasowych opracowaniach strategicznych gminy.

Strategiczne cele rozwoju, wskazane w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, to:

- stworzenie warunków umożliwiających zlokalizowanie i funkcjonowanie elektrowni w rejonie Opalenia;
- wykorzystanie szans dających możliwości rozwojowe całej gminie poprzez budowę elektrowni w rejonie Opalenia jako czynnika stymulującego rozwój;
- wypracowanie standardów, aby możliwy stał się rozwój funkcjonalno-przestrzenny gminy dający nowe wcześniej nie przewidywane możliwości wynikające z istnienia i funkcjonowania elektrowni;
- wykorzystanie szans rozwoju wynikających z położenia gminy w obszarze ciągów komunikacyjnych drogi krajowej nr 91, drogi krajowej nr 90 i przeprawy mostowej na Wiśle oraz bliskiego położenia autostrady A1 (północny korytarz transportowy);
- tworzenie warunków dla dalszego rozwoju gospodarczego gminy;
- utrzymanie historycznie ukształtowanej sieci osadniczej i wykorzystanie walorów krajobrazu kulturowego;
- zapewnienie korzystnych zmian w funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego; kształtowanie osnowy ekologicznej gminy;

- wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego gminy Gniew, szczególnie zasobów surowców i odnawialnych źródeł energii;
- podjęcie działań w kierunku rozwoju poprawy stanu i jakości funkcjonowania infrastruktury technicznej, w tym wykorzystanie nowych źródeł energii.

Główne kierunki zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Gniew

- wyznaczenie miejsca pod lokalizację elektrowni w rejonie Opalenia oraz stworzenie warunków umożliwiających jej funkcjonowanie poprzez:
 - rezerwację terenów pod układ wyprowadzenia mocy elektrycznej,
 - rezerwację terenów pod układ wyprowadzenia mocy cieplnej,
 - weryfikację istniejącej i projektowanej sieci transportu drogowego i kolejowego w kontekście planowanej inwestycji,
 - weryfikację projektowanej sieci infrastruktury technicznej i kierunków jej rozwoju w kontekście planowanej budowy;
- wykorzystanie nowych szans rozwoju wynikających z lokalizacji elektrowni – wskazanie nowych terenów inwestycyjnych;
- wykorzystanie szans rozwoju przestrzennego i gospodarczego w rejonie mostu przez Wisłę oraz połączenia drogowego (DK 90) mostu z autostradą A1 i węzłem Kopytkowo;
- wskazanie nowych terenów inwestycyjnych dla funkcji komercyjnych, w tym w szczególności przy głównych szlakach komunikacyjnych;
- wskazanie nowych terenów inwestycyjnych dla rozwoju struktur przestrzennych wiejskich, mieszkalno-usługowych dla poszczególnych miejscowości, głównie jako kontynuacja i uzupełnienie obecnych terenów zainwestowanych oraz zagospodarowanie terenów w bezpośrednim sąsiedztwie tych miejscowości;
- wykorzystanie potencjału tkwiącego w walorach kulturowych gminy poprzez rozwój terenów zagospodarowania rekreacyjnego, turystycznego w atrakcyjnych obszarach gminy;
- ochrona, utrzymanie historycznie ukształtowanej sieci osadniczej, a także planowanie procesów związanych z porządkowaniem i podnoszeniem jakości przestrzeni cennych układów ruralistycznych;
- wykorzystanie zasobów środowiska gminy, szczególnie zasobów surowców i odnawialnych źródeł energii, lokalizacja farm fotowoltaicznych i elektrowni wiatrowych;
- ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych przestrzeni gminy;

- ochrona gruntów rolnych o największej wartości dla produkcji rolnej oraz rozwój rolnictwa na tych terenach, przetwórstwa i przechowalnictwa produktów rolnych;
- powiększenie terenów leśnych poprzez nowe dolesienia;
- dalszy rozwój infrastruktury technicznej zwłaszcza dotyczący gospodarki wodno-ściekowej, objęcie kanalizacją sanitarną większości obszaru gminy;
- wykorzystanie szans dla rozwoju i nowych możliwości infrastruktury wynikających z działalności elektrowni w Opaleniu;
- w zachodniej części obszaru gminy przez część obr. geod. Rakowiec, Kolonia Ostrowicka, Pieniążkowo, zgodnie z planem rozwoju Krajowej Elektroenergetycznej Sieci Przesyłowej wyznacza się trasę projektowanej dwutorowej, napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Grudziądz – Pelplin – Gdańsk Przyjaźń wraz z jej pasem technologicznym szer. 70 m (2 x 35m od osi linii w obu kierunkach w rzucie poziomym).

Kierunki zagospodarowania przestrzennego w obszarze miasta Gniew

- działania w obszarze Starego Miasta i Podzamcza, polegające na rehabilitacji istniejących walorów kulturowych, sanacji i zabudowy, rewitalizacji.
- zabezpieczenie terenów inwestycyjnych dla potencjalnych inwestorów na terenach produkcyjnych oraz etapowe przygotowanie terenów pod zabudowę mieszkaniową;
- modernizacja sieci uzbrojenia inżynierskiego: sieci kanalizacyjnej, wodociągowej, sieci ciepłowniczej, w tym przy wykorzystaniu możliwości korzystania z taniej energii cieplnej powstałej w wyniku uruchomienia elektrowni w Opaleniu;
- realizacja działań na terenach wskazanych jako problemowe (dotyczy to przede wszystkim takich obszarów jak: tereny nieużytkowanej stacji PKP przy wjeździe do miasta, tereny PGR Gniewskie Młyny przy ul. Gniewskie Młyny).

Jednym z ważniejszych aspektów rozwoju gospodarczego jest tworzenie wielu atrakcyjnych i zróżnicowanych możliwości dla życia na wysokim poziomie jakości. Zakłada się, że gmina, aby odnieść sukces na tym polu, musi zabiegać o rozwój funkcji usługowej, o dobrej jakości obsłudze mieszkańców i turystów. Powinna także przyciągać inwestorów, pozwalając na podjęcie na jego obszarze różnorodnych działalności i prowadzenie ich w sposób skuteczny, korzystny, wygodny, prestiżowy i przyjemny.

W gminie Gniew prowadzona jest aktywna polityka przestrzenna. Uznano, iż najskuteczniejszym instrumentem kształtowania ładu przestrzennego, dającym największe gwarancje realizacji polityki przestrzennej określonej w Studium, jest plan miejscowy, stąd też przyjęto zasadę pokrycia w jak największym procencie powierzchni gminy planami miejscowymi. Plany miejscowe są

sukcesywnie uchwalane przez Radę Miejską w Gniewie. Na bieżąco wykonuje się zmiany punktowe obowiązujących planów miejscowych w zależności od potrzeb inwestycyjnych zarówno tych wynikających ze strategii rozwoju gminy jak i potrzeb inwestorów spójnych z tą strategią. Obowiązujące na terenie gminy miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zostały sporządzone na podstawie przyjętej wcześniej analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym i oceny aktualności opracowań planistycznych. Obecnie, ze względu na aktualność tych opracowań, wielkości programowe w nich ustalone stanowią uwarunkowania w rozwoju gminy Gniew. Pozwalają one na prowadzenie racjonalnej gospodarki przestrzennej. Jednocześnie opracowania te przesądzają o wiodących funkcjach miejscowości i są istotnym czynnikiem rozwoju gminy.

Dla realizacji polityki przestrzennej opracowuje się nowe plany miejscowe oraz dokonuje się zmian planów już istniejących. Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (t.j. Dz. U. 2020 r., poz. 981 ze zm.) stanowi istotną przesłankę dla sporządzenia planów miejscowych w obrębach Kursztyn, Szprudowo oraz Rakowiec i Jaźwiska. Miejscowe plany dotyczące w/w fragmentów obrębów geodezyjnych obecnie sporządzane są w celu uwzględnienia aktualnych wymogów prawa, wprowadzonych ustawą w zakresie inwestycji wiatrowych. Pozwolą na ustalenie możliwości lokalizacji zabudowy o funkcji mieszkaniowej ze szczególnym naciskiem na wskazanie dopuszczenia w formie terenów zabudowy mieszkaniowej i/lub zagrodowej oraz w formach zabudowy mieszanej, w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa tak, aby planowane w sąsiedztwie elektrownie wiatrowe nie spowodowały wstrzymania możliwości inwestycyjnych, ze względu na zakaz sytuowania w/w funkcji w strefie odległości dziesięciokrotności całkowita dopuszczalna wysokość elektrowni wiatrowej.

Jednocześnie przystąpiono do punktowych zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu wsi Tymawa, Piaseczno, Jeleń i Rakowiec na terenie Gminy Gniew, dla terenu Starego Miasta, obrębu geodezyjnego Kursztyn, oraz miejscowego planu dla fragmentu miasta Gniew na wschód od drogi krajowej nr 1 do granicy miasta. Ponadto przystąpiono do punktowej zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Gniew. Zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Gniew ukierunkowane są głównie na poprawę jakości życia mieszkańców gminy poprzez:

- realizację budownictwa mieszkaniowego (w tym budownictwa komunalnego) w ramach uzupełnienia struktury istniejących osiedli mieszkaniowych lub w ramach ustaleń planów miejscowych,
- budownictwo jednorodzinne realizowane jest w większości indywidualnie i rozmieszczone jest na obszarze całej gminy, jako uzupełnienie ciągów zabudowy wzdłuż istniejących dróg lub w ramach ustaleń miejscowych planów,

- poprawę jakości życia mieszkańców gminy poprzez budowę obiektów usługowych lub adaptacji innych obiektów na potrzeby lokali usługowych, towarzyszących zabudowie mieszkaniowej oraz budowę obiektów przemysłowych, magazynowych – stwarzających nowe miejsca pracy,
- poprawę układu komunikacyjnego, uzbrojenia technicznego gminy, poprzez budowę nowych odcinków ulic i modernizację istniejących oraz rozbudowę sieci uzbrojenia (tereny niezwodociągowane, nieskanalizowane), ścieżek rowerowych.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Gniew zapisano, poza głównym kierunkiem rozwoju gminy, którym jest turystyka, korzystne warunki lokalizacji źródeł energii odnawialnej. Gmina wspiera tworzenie farm wiatrowych z zachowaniem walorów krajobrazu i wymogów ekologii. Rozwój energetyki wykorzystującej odnawialne źródła jest bardzo ważnym kierunkiem postępu. Mając na uwadze korzystne uwarunkowania wiatrowe, na wnioski inwestorów prywatnych został opracowany plan miejscowy dla lokalizacji elektrowni wiatrowej w obrębie Tymawa/Piaseczno/Jeleń. Nie mniej przyjęta przez Sejm RP w 2016 r. zmiana przepisów dotyczących budowy nowych farm wiatrowych ograniczyła planowane inwestycje w obrębie Gogolewo związane z energią odnawialną, opartą o siłownie wiatrowe. Gmina wspiera rozwój energii odnawialnej także w postaci budowy farm fotowoltaicznych. Przy kompleksowej zmianie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i Gminy Gniew, planuje się wyznaczenie nowych terenów pod takie inwestycje. Aktualnie inwestycje polegające na realizacji farm fotowoltaicznych realizowane są w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy.

2.3.2. Struktura użytkowania gruntów

Powierzchnia gminy stanowi 194,12 km², co stanowi ok. 10,5% obszaru województwa pomorskiego i ok. 27,8% powiatu tczewskiego. W przestrzeni gminy dominują użytki rolne, które stanowią 67,8% powierzchni gminy oraz ok. 13 166 ha. Statystycznie na koniec 2019 r. na 1 mieszkańca gminy przypadało ok. 0,8 ha użytków rolnych (powiat tczewski 0,4 ha, województwo pomorskie ok. 0,4 ha) - wskazuje to na jej rolniczy charakter. Drugie miejsce pod względem zajmowanej powierzchni przypada na lasy, które zajmują 20,7% powierzchni gminy, a tym samym stanowią 4020ha (przy średniej dla województwa blisko 37%).

Zdecydowana większość lasów zlokalizowana jest poza granicami miasta Gniew – na obszarze miasta znajduje się zaledwie 45 ha lasów. Obszary leśne charakteryzują się wysoką bioróżnorodnością, są walorem, który przyczynia się do rozwoju turystyki i agroturystyki, a także rozwoju gospodarczego. W składzie gatunkowym drzewostanu dominuje sosna i dąb. Ponadto w lasach gminy występują buki, modrzewie oraz świerki. Około 94% lasów należy do Skarbu Państwa.

Tereny zurbanizowane stanowią 4,3% udziału w ogólnej powierzchni gminy, natomiast podobny udział – 4,2% stanowią wody powierzchniowe. Obszar gminy Gniew w całości należy do dorzecza Wisły, która jest także jej naturalną, wschodnią granicą. Inną ważną rzeką biegnącą przez teren opracowania jest lewobrzeżny dopływ Wisły Wierzyca. Do dalszego perspektywicznego rozwoju przestrzennego gminy potrzebna jest przestrzeń rozwojowa. Potencjalną przestrzenią rozwojową gminy jest niezurbanizowana przestrzeń rolnicza. Jednakże w kontekście ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, przedmiotem zainteresowania są przede wszystkim grunty orne niższych klas bonitacyjnych. Teren gminy charakteryzuje się dobrymi glebami i nieskażonym środowiskiem.

Gleby gminy Gniew wykształciły się w przeważającej większości na utworach pochodzenia lodowcowego i rzeczno-glebowego. Do najczęściej występujących typów glebowych należą gleby brunatne, czarne ziemie, mady, gleby torfowe, gleby mułowo – torfowe. Biorąc pod uwagę zajmowaną powierzchnię, w strukturze gleb dominują gleby brunatne właściwe i wyługowane, które powstały na piaskach gliniastych. Zasięg ich rozprzestrzenienia obejmuje praktycznie całą powierzchnię gminy. Glebami zaliczanymi do najwyższych klas bonitacyjnych są czarne ziemie. Natomiast o wartości gleb aluwialnych, którymi są mady, decyduje skład mechaniczny poszczególnych warstw i wilgotność. Zasadniczo są to gleby bardzo dobre i dobre. Gleby torfowe i mułowo – torfowe, wykształcone na torfach, występują w zagłębieniach bezodpływowych wzdłuż cieków oraz na obrzeżach jezior⁶. Sposób użytkowania gruntów przedstawia poniższy wykres i tabela.

Tabela 5. Sposób użytkowania gruntów w gminie Gniew w latach 2016-2019

Wyszczególnienie	2016			2017			2018			2019		
	Powierzchnia (ha)			Powierzchnia (ha)			Powierzchnia (ha)			Powierzchnia (ha)		
	miasto	gmina	razem	miasto	gmina	razem	miasto	gmina	razem	miasto	gmina	razem
Użytki rolne	350	12827	13177	353	12814	13167	355	13294	13649	355	12811	13166
Lasy i grunty leśne	45	3967	4012	45	3935	3980	44	3971	4015	45	3975	4020
Grunty zabudowane i zurbanizowane	162	659	821	160	671	831	159	673	832	159	672	831
Grunty pod wodami	25	781	806	25	781	806	25	781	806	25	782	807
Nie użytki rolne	17	485	502	16	484	500	16	481	497	16	483	499

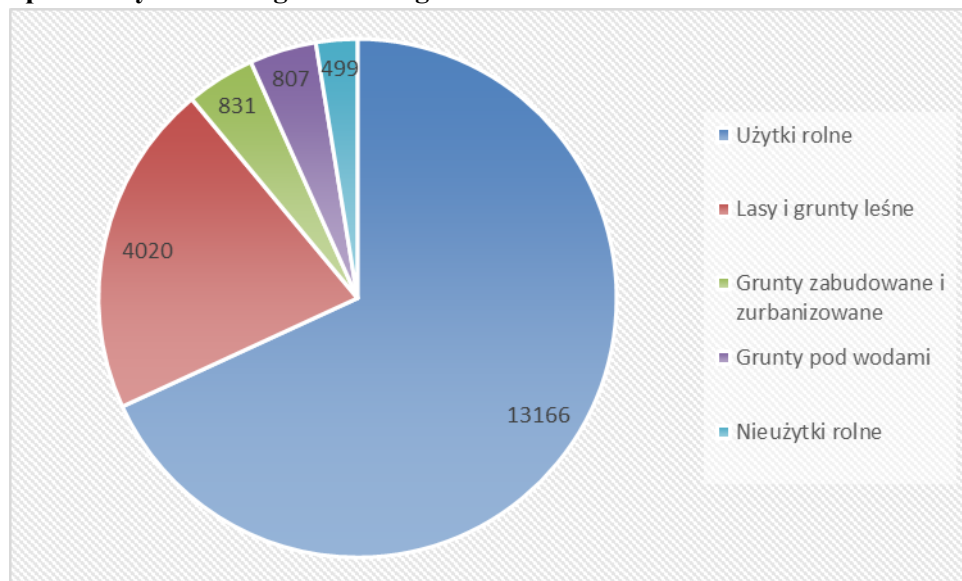
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Gniew.

Uwzględniając fakt, że układ przestrzenny gruntów ornych i sadów nie zawsze odpowiada potrzebom kształtowania rozwoju gminy, zachodzi konieczność przejęcia na cele rozwojowe także gruntów ornych, wykazujących wyższą klasę bonitacyjną gleb. Wysoki udział użytków rolnych oraz lasów i gruntów leśnych w powierzchni gminy związany jest z rolniczym charakterem regionu

⁶ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla gminy Gniew na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020, s. 45.

i świadczy o istotnej roli rolnictwa na terenie gminy. Z kolei udział kompleksów przyrodniczych, tj. lasów, gruntów leśnych odgrywa znaczącą rolę w obrazie gminy, wzbogacając jej walory krajobrazowe. Czynniki te stanowią silną determinantę rozwoju gminy.

Wykres1. Sposób użytkowania gruntów w gminie Gniew 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Gniew.

2.3.3. Zasoby mieszkaniowe

Problemy mieszkaniowe gminy zajmują ważne miejsce wśród bieżących zadań gminy i planach inwestycyjnych będących w gestii władz samorządowych. Obowiązkiem gminy jest posiadanie zasobu socjalnego i zamiennego oraz zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach. Z drugiej strony na gminie spoczywa także obowiązek utrzymania posiadanego zasobu na odpowiednim poziomie technicznym, funkcjonalnym i estetycznym.

Według danych Urzędu Miasta i Gminy Gniew na obszarze gminy Gniew według stanu na 31.12.2019 r. było 4 817 mieszkań, o łącznej powierzchni ok. 332 tys. m². Liczba mieszkań nieznacznie, ale systematycznie rośnie - w porównaniu z 2016 r. przybyło 61 mieszkań. W związku z tym, że samorząd stwarza warunki do rozwoju budownictwa indywidualnego, przeważająca większość to zasoby osób fizycznych. W zasobach mieszkaniowych stanowiących własność gminy na koniec 2019 r. było 248 mieszkań o łącznej powierzchni blisko 11,5 tys. m², w tym 60 mieszkań socjalnych. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania to 69,1 m² (powiat – 68,6 m², województwo – 72,3 m²). Według danych ewidencyjnych na 1000 mieszkańców gminy przypadało 312 mieszkań (w powiecie – 332, w województwie – 387). Dla obszarów pozamiejskich gminy charakterystyczna jest zabudowa jednorodzinna i zagrodowa, o niskiej intensywności. Zróżnicowanie warunków zamieszkiwania jest duże; najlepsze warunki panują w mieszkaniach stanowiących własność osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych, najgorsze w mieszkaniach będących własnością gminy i skarbu

państwa. Mieszkania gminne są znacznie mniejsze od mieszkań stanowiących własność osób fizycznych. Dane dotyczące liczby mieszkań w gminie Gniew według charakteru własności wraz z powierzchnią łączną przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Mieszkania socjalne w gminie Gniew w latach 2016-2019

2016	2017	2018	2019
61	61	60	60

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Gniew.

Deficyt lokali socjalnych oraz zadłużenia lokatorów to dziś jedne z najtrudniejszych kwestii, z jakimi boryka się gmina Gniew, realizując zadania w zakresie gospodarki mieszkaniowej. Dodatkowe potrzeby mieszkaniowe gminy w okresie perspektywicznym będą zależały od kierunku zmian liczby mieszkańców gminy oraz od pożądanego standardu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych.

2.3.4. Infrastruktura techniczna

Układ drogowy i komunikacyjny

Sieć drogową na terenie gminy Gniew tworzą ogólnodostępne drogi publiczne, które ze względu na funkcję jaką pełnią, dzieli się na następujące kategorie: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Zarządcami dróg, którzy w swoim zakresie zadań mają planowanie budowy, modernizację, utrzymanie i ochronę dróg, są następujące jednostki:

- dróg krajowych – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w Gdańsku,
- dróg wojewódzkich - Zarząd Dróg Wojewódzkich w Gdańsku,
- dróg powiatowych – Starostwo Powiatowe w Tczewie,
- dróg gminnych – Burmistrz Miasta i Gminy Gniew.

Podstawowy układ drogowy gminy Gniew tworzy sieć dróg:

- droga tranzytowa przebiegająca na kierunku północ-południe o znaczeniu regionalnym i krajowym (DK nr 91);
- droga krajowa nr 90 o znaczeniu regionalnym i krajowym łącząca gminę Gniew poprzez most na rzece Wiśle z Kwidzynem i Pomorze z Warmią i Mazurami;
- drogi wojewódzkie zapewniające powiązania z drogami krajowymi w tym autostradą A1 o znaczeniu regionalnym, min. droga wojewódzka nr 231 bezpośrednio do węzła Kopytkowo w gminie Smętowo Graniczne;
- drogi o znaczeniu ponadlokalnym zapewniające powiązania z Gniewem, gdzie koncentrują się usługi o znaczeniu ponadlokalnym, a także potencjalne miejsca pracy z sąsiednimi miastami, tj. Pelplin, Smętowo Graniczne, Morzeszczyn, Nowe, a poprzez most na Wiśle z Kwidzynem;

- drogi o znaczeniu lokalnym zapewniające powiązania poszczególnych wsi na terenie gminy z miastem Gniew⁷.

Z podstawowym układem drogowym gminy droga krajowa nr 91 wiąże się poprzez istniejące skrzyżowania:

- w Pieniążkowie z drogą wojewódzką nr 377, prowadzącą do Nowego;
- w Kolonii Ostrowickiej z drogą wojewódzką nr 231, prowadzącą do Smętowa Granicznego i dalej do węzła z autostradą A1 w Kopytkowie;
- poza terenem zabudowy z drogą krajową nr 90 do Opalenia i do mostu na rzece Wiśle;
- w Rakowcu z drogą wojewódzką nr 623, która przebiega przez gminy Morzeszczyn i Smętowo Graniczne i łączy się z drogą wojewódzką nr 231 w miejscowości Mirotki po zachodniej stronie autostrady A1. W Rakowcu z drogą gminną nr 228031G biegnącą do Opalenia;
- w Jeleniu z drogami gminnymi 228027G i 228028G w kierunku Tymawy;
- w Piasecznie z drogą gminną nr 228024G;
- w Nicponi z drogą powiatową nr 10482 do Tymawy, Jaźwisk i Opalenia;
- w Nicponi z drogą gminną nr 228015G do drogi wojewódzkiej nr 234 do Gogolewa;
- w Gniewie z drogą wojewódzką nr 234 biegnąca do Morzeszczyna i dalej do Skórcza;
- w rejonie Cierzpic z drogą wojewódzką nr 230 do Kursztyna w granicach gminy i dalej do Pelplina.

Szkielet dróg gminy Gniew opiera się na 10 drogach wojewódzkich i 9 drogach powiatowych, o łącznej długości 52,15 km, służących zapewnieniu dostępu do dróg wojewódzkich oraz najważniejszych ośrodków w powiecie. Sieć dróg gminnych (utwardzonych) ma łącznie długość 155,78 km.

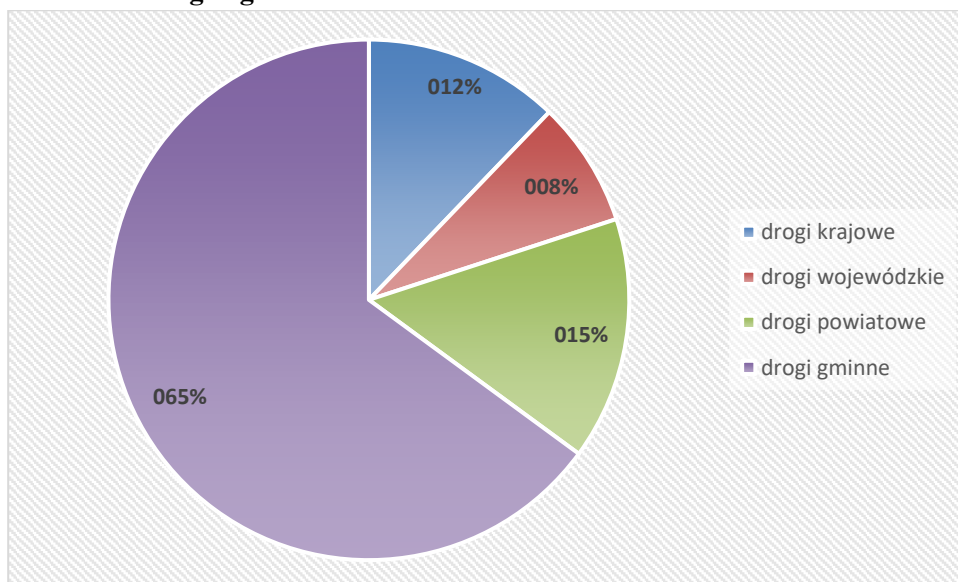
Tabela 7. Szkielet układu drogowego gminy Gniew na 2019 r. (październik)

Lp.	rodzaj drogi	długość ogółem w km	w tym utwardzone w km
1.	drogi krajowe	31,79	31,79
2.	drogi wojewódzkie	20,36	20,36
3.	drogi powiatowe	39,41	36,82
4.	drogi gminne	169,50	66,80
	Razem	261,07	155,78

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Gniew.

⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Gniew, s. 110.

Wykres2. Struktura dróg w gminie Gniew

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Gniew.

Długości tych dróg stanowią odpowiednio 64,93% (gminne), 15,10% (powiatowe), 12,18% (krajowe) oraz 7,80% (wojewódzkie) udziału w całości, co zostało zobrazowane na powyższym wykresie.

Poniżej w ujęciu tabelarycznym przedstawiono wykazy dróg wojewódzkich i powiatowych, przebiegających przez gminę Gniew.

Tabela 8. Wykaz dróg wojewódzkich przebiegających przez teren gminy Gniew

L.p.	Numer drogi	odcinek	długość odcinka (km)
1	DW 230	Pustki (gr. gminy Gniew) – DW 91	3,8
2	DW 231	Kulmaga (gr. gminy Gniew) – DW 91	1,5
3	DW 234	Gogolewo (gr. gminy Gniew) - DK 91	5,2
4	DW 261	ul. Kolejowa w Gniewie	0,4
5	DW 271	dojazd do stacji kolejowej w Opaleniu	0,4
6	DW 377	gr. gminy Gniew – DW 91	2,1
7	DW 518	Gniew - rz. Wisła	0,6
8	DW 588	Opalenie - Pod Górąmi	2
9	DW 623	DK 91 - gr. gminy Gniew	3,6
10	DW 219	dojazd do stacji kolejowej w Brodzkich Młynach	0,1
Razem			19,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla gminy Gniew na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020”.

Tabela 9. Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Gniew

Lp.	Numer drogi	Nazwa odcinka drogi	Określenie odcinka		Długości odcinka w km	Rodzaj nawierzchni
			początek	koniec		
1	2876G	ul Gdańska	Gniew	Gniew	0,896	asfaltowa
2	2878G	ul Kościuszki	Gniew	Gniew	0,344	asfaltowa
3	2879G	ul Lipowa	Gniew	Gniew	0,221	asfaltowa
4	2888G	ul 27 Styczna	Gniew	Gniew	1,271	asfaltowa
5	2881G	ul. Wiślana	Gniew	Gniew	0,591	asfaltowa
6	2815G	Gniew - Małe Walichnowy	Gniew	Małe Walichnowy	10,562	asfaltowa
7	2816G	Wielkie Walichnowy-Wielkie Walichnowy	Wielkie Walichnowy	Wielkie Walichnowy	2,595	gruntowa
8	2822G	Pustki-Brody-Brodzkie Młyny	Pustki-Brody	Brodzkie Młyny	5,385	asfaltowo/szutrowa
9	2823G	Nicponia-Jaźwiska-Opalenie	Nicponia	Jaźwiska-Opalenie	9,907	asfaltowa
10	2824G	Tymawa- Jelenica- Jaźwiska	Tymawa	Jaźwiska	4,117	asfaltowa
11	2825G	Opalenie -Widlice Małe Wiosło	Opalenie	Widlice Małe Wiosło	3,524	asfaltowa
Razem					39,413	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Gniew.

Najniższą kategorię połączeń stanowią drogi gminne, które zaliczone są do klasy L - drogi lokalne. Drogi gminne, to drogi przeznaczone także dla wszystkich użytkowników, służące miejscowym potrzebom. Na terenie gminy znajduje się 169,50 km dróg gminnych.

Tabela 10. Wykaz dróg gminnych przebiegających w granicach administracyjnych gminy Gniew.

Lp.	Numer drogi	Nazwa odcinka drogi	Długości odcinka - w km	Rodzaj nawierzchni
DROGI GMINNE PRZEBIEGAJĄCE W GRANICACH ADMINISTRACYJNYCH GMINY GNIEW				
1	228001G	(z kier. Małe Walichnowy) – granica gminy – Wielkie Walichnowy – Kuchnia – Polskie Gronowo droga pow. nr 2815G	6,122	mieszana (grunt rodzimy i tłuczniowa)
2	228002G	Wlk. Walichnowy droga pow. nr 2815G – Polskie Gronowo drogi pow. nr 2815G (str. wsch.)	2,083	mieszana (grunt rodzimy i tłuczniowa)
3	228003G	Wielkie Walichnowy droga pow. nr 2815G – Polskie Gronowo droga pow. nr 2815G (str. zach.)	2,610	mieszana (gruntowa, tłuczniowa, żwirowa, kamień polny)
4	228004G	Wielkie Walichnowy droga pow. nr 2815G – droga gm. nr 228001G	1,211	mieszana (płyty betonowe, tłuczniowa)
5	228005G	Polskie Gronowo droga pow. nr 2815G – Kuchnia droga gm. nr 228001G	1,984	mineralno-bitumiczna
6	228006G	Polskie Gronowo droga pow. nr 2815G – droga pow. nr 2815G	2,370	grunt rodzimy
7	228007G	Szprudowo droga krajowa nr 1 – Kanał	1,503	mieszana (tłuczniowa,

		Walichnowski		bruk polny)
8	228008G	Szprudowo droga krajowa nr 1 – Polskie Gronowo droga pow. nr 2815G	2,353	mieszana (płyty betonowe, tłuczniowa, kostka betonowa)
9	228009G	Szprudowo droga krajowa nr 1 – Ciepłe droga pow. nr 2815G	3,680	mieszana (nieokreślona, mineralno-bitumiczna)
10	228010G	Kursztyn droga woj. nr 230 – granica gminy (kier. Pomyje)	1,974	mieszana (prefabrykaty betonowe, płyty betonowe, grunt rodzimy)
11	228011G	Kursztyn droga gm. nr 228011G – granica gminy (kier. Lignowy)	1,004	tłuczniowa
12	228012G	Cierzpice droga woj. nr 230 – Brody Pomorskie droga pow. nr 2822G	1,605	mieszana (płyty betonowe, grunt rodzimy)
13	228013G	Cierzpice droga woj. nr 230 – Brody Pomorskie droga pow. nr 2822G	2,522	mieszana (gruntowo - żwirowa, płyty betonowe)
14	228014G	Brody Pomorskie droga pow. nr 2822G – granica gminy (kier. Kulice)	1,630	mieszana (tłuczniowa, grunt rodzimy)
15	228015G	Nicponia droga krajowa nr 1 – Brodzkie Młyny droga woj. nr 234	2,471	mieszana (mineralno-bitumiczna, tłuczniowa)
16	228016G	Gogolewo droga woj. nr 234 – droga gm. nr 228015G	1,335	mieszana (prefabrykaty betonowe, kostka betonowa, tłuczniowa)
17	228017G	Gogolewo droga woj. nr 234 – granica gminy (kier. Królów Las)	2,015	mieszana (tłuczniowa, grunt rodzimy)
18	228018G	Gogolewo droga gm. nr 228016G – Piaseczno dr. gm. nr 228019G	2,389	tłuczniowa
19	228019G	Piaseczno droga gm. nr 228024G – granica gminy (kier. Królów Las)	2,772	tłuczniowa
20	228020G	Gogolewo droga gm. nr 228017G – granica gminy (kier. Bielsk)	0,510	grunt rodzimy
21	228021G	Piaseczno droga krajowa nr 1 – Tymawa droga pow. nr 2823G	1,699	tłuczniowa
22	228022G	Nicponia droga pow. nr 2823G – Jązwiska droga pow. nr 2823G	4,940	mieszana (mineralno-bitumiczna, płyty betonowe, tłuczniowa)
23	228023G	Tymawa droga pow. nr 2823G – Jązwiska droga gm. nr 228022G	1,421	grunt rodzimy
24	228024G	Piaseczno droga krajowa nr 1 – Piaseczno droga krajowa nr 1	1,081	mineralno-bitumiczna
25	228025G	Piaseczno droga gm. nr 228026G – granica gminy (kier. Królów Las)	3,073	mieszana (mineralno-bitumiczna, tłuczniowa)
26			0,522	żwirowa
27	228026G	Piaseczno droga gm. nr 228024G – droga woj. nr 623	4,378	mieszana (mineralno-bitumiczna, tłuczniowa)
28	228027G	Jeleń droga krajowa nr 1 – Gaj	1,752	mieszana (bruk polny, tłuczniowa)
29	228028G	Jeleń droga krajowa nr 1 – Jeleń droga krajowa nr 1	0,787	mineralno-bitumiczna
30	228029G	Jeleń droga gm. nr 228028G – Milanowo droga gm. nr 228031G	2,863	mieszana (kostka kamienna, płyty betonowe, tłuczniowa, mineralno-bitumiczna)
31	228030G	Jeleń droga gm. nr 228028G – Milanowo droga gm. nr 228029G	2,680	mieszana (kostka kamienna, bruk polny)
32	228031G	Rakowiec droga krajowa nr 1 – Jelenica droga pow. nr 2824G	1,896	mieszana (mineralno-bitumiczna, tłuczniowa, grunt rodzimy, kostka betonowa)
33	228032G	Jelenica droga pow. nr 2824G – Jązwiska droga pow. nr 2823G	1,825	gruntowo - żwirowa

34	228033G	Aplinki droga pow. nr 2823G – wał rzeki Wisły	0,000 ⁸	grunt rodzimy
35	228034G	Wielkie Wyreby droga woj. nr 623 – granica gminy (kier. Lipia Góra)	2,630	mieszana (gruntowo - żwirowa, grunt rodzimy)
36	228035G	droga gm. nr 228034G – granica gminy (kier. Smarzewo)	1,575	gruntowo - żwirowa
37	228036G	Rakowiec droga woj. nr 623 – granica gminy (kier. Czerwińsk)	4,067	mieszana (tłuczniowa, grunt rodzimy, gruntowo - żwirowa)
38	228037G	Rakowiec droga gm. nr 228036G – droga gm. nr 228035G	3,190	gruntowo - żwirowa
39	228038G	Mała Karczma droga krajowa nr 1 – Dębliny – Małe Wiosło droga pow. nr 228050G	6,159	mieszana (mineralno-bitumiczna, grunt rodzimy)
40	228039G	Opalenie droga woj. nr 232- droga gm. nr 228038G	2,383	gruntowo - żwirowa
41	228040G	droga gm. nr 228038G – Dąbrówka droga gm. nr 228041G	1,450	gruntowo - żwirowa
42	228041G	droga krajowa nr 1 Dąbrówka – droga gm. nr 228040G	0,981	gruntowo - żwirowa
43	228042G	droga krajowa nr 1 – granica gminy (kier. Kulmaga)	0,920	mieszana (gruntowo - żwirowa, grunt rodzimy)
44	228043G	Kolonia Ostrowicka droga krajowa nr 1 – droga krajowa nr 1	0,339	mieszana (mineralno-bitumiczna, tłuczniowa)
45	228044G	Kolonia Ostrowicka droga krajowa nr 1 – Półwieś droga gm. nr 228045G	2,771	mieszana (mineralno-bitumiczna, płyty betonowe, tłuczniowa, grunt rodzimy)
46	228045G	Półwieś droga krajowa nr 1 – Pieniążkowo droga krajowa nr 1	3,593	mieszana (mineralno-bitumiczna, tłuczniowa, płyty betonowe, gruntowo - żwirowa)
47	228046G	Półwieś droga gm. nr 228045G – droga gm. nr 228045G	3,209	mieszana (tłuczniowa, płyty betonowe, grunt rodzimy)
48	228047G	droga gm. 228038G – Półwieś droga gm. nr 228045G	1,563	mieszana (grunt rodzimy, tłuczniowa)
49	228048G	Dębiny droga gm. nr 228038G – Półwieś droga gm. Nr 228047G	1,262	mieszana (tłuczniowa, grunt rodzimy)
50	228049G	Widlice droga gm. nr 228050G – droga gm. nr 228038G	3,090	grunt rodzimy
51	228050G	Opalenie droga pow. nr 2825G – Widlice Górne droga gm. nr 228049G	1,305	mineralno-bitumiczna
52	228051G	Widlice Górne droga gm. nr 228049G – Małe Wiosło droga gm. nr 228052G	3,096	mieszana (mineralno-bitumiczna, grunt rodzimy)
53	228052G	drogi gm. nr 228038G – droga gminna nr 228054G – do rzeki Wisły	0,620	płyty betonowe
54	228052G		1,101	grunt rodzimy
55	228053G	droga gm. nr 228054G – granica gminy (kier. Kozielec)	0,322	grunt rodzimy
56	228054G	Duże Wiosło – granica gminy (kierunek Kozielec)	4,051	gruntowo - żwirowa
57	228055G	Pieniążkowo droga krajowa nr 1 – granica gminy (kier. Kozielec)	1,580	mieszana (mineralno-bitumiczna, tłuczniowa)
58	228056G	Pieniążkowo droga krajowa nr 1 – droga gm. nr 228055G	1,071	mieszana (płyty betonowe, tłuczniowa)
59	228057G	Kolonia Ostrowicka droga krajowa nr 1 – Ostrowite droga gm. nr 228058G	0,562	mineralno-bitumiczna
60	228058G	Pieniążkowo droga krajowa nr 1 – granica gminy (kier. Luchowo)	1,910	mieszana (mineralno-bitumiczna, bruk kamienny, żwirowa, płyty betonowe, grunt)

⁸ Brak danych.

				rodzimy)
61.	228059G	Ostrowite droga gm. nr 228058G – granica gminy (kier. Lalkowy)	1,310	żwirowa
62.	228060G	Pieniążkowo droga krajowa nr 1 – granica gminy (kier. Lalkowy)	1,560	mieszana (bruk polny, grunt rodzimy)
63.	228061G	granica gminy (z kier. Bochlin) – granica gminy (kier. Lalkowy)	2,053	gruntowo - żwirowa
64.	228062G	droga gm. nr 228036G – granica gminy (kier. Luchowo)	0,764	grunt rodzimy
65.	228063G	Mała Karczma droga krajowa nr 1 – droga gm. nr 228036G	2,021	mieszana (mineralno-bitumiczna, tłuczniowa)
DROGI GMINNE PRZEBIEGAJĄCE W GRANICACH ADMINISTRACYJNYCH MIASTA GNIEW				
66.	228064G	ul. Bankowa	0,040	plastry kamienne
67.	228065G	ul. dr K. Behrendta	0,630	mineralno bitumiczna
68.	228066G	ul. Boczna	0,073	mieszana (prefabrykaty betonowe, kostka betonowa)
69.	228067G	ul. St. Brzozowskiego	0,112	kostka kamienna
70.	228068G	ul. Dolny Podmur	0,280	mieszana (kostka betonowa, prefabrykaty betonowe)
71.	228069G	ul. Michała Drzymały	0,141	plyty betonowe
72.	228070G	ul. Gdańska	0,880	mieszana (mineralno-bitumiczna, plyty betonowe)
73.	228071G	ul. Bartosza Głowackiego	0,300	mineralno-bitumiczna
74.	228071G	ul. Bartosza Głowackiego	0,172	grunt rodzimy
75.	228072G	ul. Górny Podmur	0,230	mieszana (kostka betonowa, prefabrykaty betonowe)
76.	228073G	Plac Grunwaldzki	0,239	materiały kamienne
77.	228074G	ul. Jakusza – Gostomskiego	0,072	kostka betonowa
78.	228075G	ul. Fryderyka Kapinosa	0,522	żwirowa
79.	228076G	ul. Ks. Kursikowskiego	0,059	bruk polny
80.	228077G	ul. Marii Konopnickiej	0,345	mieszana (prefabrykaty betonowe, kostka betonowa)
81.		ul. Marii Konopnickiej	0,234	mieszana (grunt rodzimy, tłuczniowa, kostka betonowa)
82.		ul. Marii Konopnickiej	0,230	grunt rodzimy
83.		ul. Marii Konopnickiej	0,156	mieszana (grunt rodzimy, tłuczniowa)
84.	228078G	ul. Mikołaja Kopernika	0,401	mineralno-bitumiczna
85.	228079G	ul. Kościelna	0,096	kostka betonowa
86.	228080G	ul. Krótka	0,053	prefabrykaty betonowe
87.	228081G	ul. Janusza Kusocińskiego	0,374	mieszana (prefabrykaty betonowe, plyty betonowe, kostka betonowa)
88.			0,090	prefabrykaty betonowe
89.	228082G	ul. Leśna	1,562	mieszana (plyty betonowe, tłuczniowa)
90.	228083G	ul. Łąkowa	0,404	grunt rodzimy
91.	228084G	ul. Mieszka I	0,110	prefabrykaty betonowe

92.	228085G	ul. Ogrodowa	0,727	mieszana (płyty betonowe, tłuczniowa)
93.	228086G	ul. Parkowa	0,055	płyty betonowe
94.	228087G	ul. Partyzantów	0,223	mieszana (prefabrykaty betonowe, mineralno-bitumiczna)
95.	228088G	ul. Józefa Piłsudskiego	0,156	kostka betonowa
96.	228089G	ul. Pocztowa	0,177	kostka betonowa
97.	228090G	ul. Pod Basztą	0,117	kostka kamienna
98.	228091G	ul. Podwale	0,223	mieszana (kostka betonowa, prefabrykaty betonowe, bruk polny)
99.	228092G	ul. Polna	0,940	grunt rodzimy
100.	228093G	ul. Południowa	0,073	bruk polny
101.	228094G	ul. Przemysłowa	0,094	kostka betonowa
102.	228095G	ul. Rybacka	0,230	mieszana (kostka betonowa, prefabrykaty betonowe)
103.	228096G	ul. Rycerska	0,254	mieszana (kostka betonowa, tłuczniowa, grunt rodzimy)
104.	228097G	ul. Sambora	0,094	kostka betonowa
105.	228098G	ul. bez nazwy	0,000 ⁹	grunt rodzimy
106.	228099G	ul. Jana Sobieskiego	0,201	kostka kamienna
107.	228100G	ul. Sosnowa	0,000 ¹⁰	grunt rodzimy
108.	228101G	ul. Spacerowa	0,253	mieszana (bruk polny, płyty betonowe, grunt rodzimy)
109.	228102G	ul. Spichrzowa	0,042	kostka betonowa
110.	228103G	ul. Spółdzielcza	0,067	mineralno-bitumiczna
111.	228104G	ul. Stanisława Staszica	0,354	prefabrykaty betonowe
112.	228105G	ul. Strona	0,178	mineralno-bitumiczna
113.	228106G	ul. Wąska	0,386	kamienna
114.	228107G	ul. Wiejska	0,710	grunt rodzimy
115.	228108G	ul. Wincentego Witosa	0,252	mineralno-bitumiczna
116.	228109G	ul. Wodna	0,061	kamienna
117.	228110G	ul. Wschodnia	0,041	kamienna
118.	228111G	ul. Zamkowa	0,220	mieszana (kostka betonowa, kamienna)
119.	228112G	ul. Zielona	0,000 ¹¹	grunt rodzimy
120.	228113G	ul. Gen. J. Hallera	1,314	mieszana (gruntowo - żwirowa, tłuczniowa)
121.	B.N	ul. Czyżewskiego	0,482	mineralno-bitumiczna
122.	B.N	ul. Wyszyńskiego	0,300	mieszana (żwirowa, płyty betonowe)

9 b.d.

10 b.d.

11 b.d.

123.	B.N	ul. Jana Pawła II	0,326	plyty betonowe
124.	B.N	ul. Jana Pawła II	0,317	plyty betonowe
125.	B.N	ul. Ceramiczna	0,301	plyty betonowe
126.	B.N	ul. Nowaka	0,080	tluczniowa
127.	B.N	ul. Nowaka	0,097	grunt rodzimy
128.	B.N	ul. Sidorowicz	0,208	kostka betonowa
129.	B.N	ul. Chałubińskiego	0,100	mineralno-bitumiczna
130.	B.N	ul. Kremskiego	0,600	mieszana (mineralno-bitumiczna, plyty betonowe, grunt rodzimy)
131.	B.N	ul. Koczyńskiego	0,303	grunt rodzimy
132.	B.N	ul. Towarowa	0,126	tluczniowa
133.	B.N	ul. Popiełuszki	0,142	grunt rodzimy
134.	B.N	ul. Polna (Piaseczno)	0,778	mieszana (tluczniowa, grunt rodzimy)
135.	B.N	ul. Parkowa (Piaseczno)	0,113	mineralno-bitumiczna
136.	B.N	ul. Parkowa (Piaseczno)	0,247	żwirowa
137.	B.N	ul. Kwiatowa (Piaseczno)	0,124	żwirowa
138.	B.N	ul. Kociewska (Piaseczno)	0,435	mieszana (różnorodna, plyty betonowe)
139.	B.N	ul. Kociewska (Piaseczno)	0,046	mineralno-bitumiczna
140.	B.N	ul. Wiatrakowa (Piaseczno)	0,345	mieszana (plyty betonowe, tluczniowa)
141.	B.N	ul. Oski (Piaseczno)	0,065	żwirowa
142.	B.N	ul. Ejankowskiego (Piaseczno)	0,053	kostka betonowa
143.	B.N	ul. Królowej Pomorza (Piaseczno)	0,523	mieszana (kostka kamienna, kostka betonowa)
144.	B.N	ul. Królowej Pomorza (Piaseczno)	0,100	grunt rodzimy
145.	B.N	ul. Jana Pawła II (Opalenie)	0,370	mieszana (mineralno-bitumiczna, grunt rodzimy)
146.	B.N	ul. Dworcowa (Opalenie)	0,380	bruk kamienny
147.	B.N	ul. Krótka (Opalenie)	0,117	tluczniowa
148.	B.N	ul. Kościelna (Opalenie)	0,133	tluczniowa
149.	B.N	ul. Kasztanowa (Opalenie)	0,205	mieszana (mineralno-bitumiczna, tluczniowa)
150.	B.N	ul. Ogrodowa (Opalenie)	0,224	mieszana (tluczniowa, grunt rodzimy)
151.	B.N	ul. Sportowa (Opalenie)	0,656	mieszana (tluczniowa, grunt rodzimy)
152.	B.N	ul. Wodna (Opalenie)	0,290	tluczniowa
153.	B.N	ul. Lipowa (Opalenie)	0,357	mieszana (tluczniowa, grunt rodzimy)
154.	B.N	ul. Św. Krzysztofa (Opalenie)	0,763	mieszana (prefabrykaty betonowe, tluczniowa, kostka betonowa)
155.	B.N	ul. Husarska (Opalenie)	0,676	tluczniowa
156.	B.N	ul. Piaskowa (Opalenie)	0,385	tluczniowa
157.	B.N	ul. Spokojna (Opalenie)	0,132	żwirowa
158.	B.N	ul. Leśna (Opalenie)	0,406	mieszana (żwirowa, grunt rodzimy)

159.	B.N	ul. Słoneczna (Opalenie)	0,155	żwirowa
160.	B.N		0,130	łuczniowa
160.	B.N	ul. Stara Droga Wojewódzka 232	7,095	mineralno-bitumiczna

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Gniew.

Gmina posiada dobrze rozbudowaną sieć gminnych dróg publicznych. Wiele z tych dróg to drogi położone w obszarach leśnych łączące się bezpośrednio z drogami Lasów Państwowych. Stan techniczny dróg gminnych w wielu miejscach wymaga poniesienia przez gminę dużych nakładów inwestycyjnych z uwagi na niski komfort poruszania się nimi. Wiele dróg gminnych jest nieutwardzonych, a ich standard jest niewystarczający do komfortowego podróżowania. Wymagają regularnego równania i napraw zwłaszcza w okresie jesiennozimowym. Poprzez wielokierunkowe działania samorządu gniewskiego następuje ciągła poprawa jakości stanu technicznego dróg.

Stan nawierzchni chodników w gminie Gniew jest dostateczny. Naprawa lub budowa nowych odbywa się systematycznie zgodnie z potrzebami. W ramach realizacji projektu – przebudowa nawierzchni ulic i placów w obrębie Starego Miasta pn. Gniew – miasto z charakterem RPO WP na lata 2014 – 2020 zrewitalizowane zostały chodniki na: Placu Grunwaldzkim, ul. Piłsudskiego, ul. Sobieskiego, ul. Brzozowskiego, ul. Wąskiej, ul. Zamkowej (od ul. Sobieskiego do wejścia na Zamek), ul. Bankowa, ul. Wschodnia, ul. Wodna. Większość dróg gminnych poza miastem pozbawionych jest chodnika, a wiele z obecnie użytkowanych wymaga remontu.

W chwili obecnej na terenie gminy infrastruktura w zakresie miejsc parkingowych nie jest zadowalająca. Planowana jest budowa parkingu w ciągu ulic Południowej oraz Wiślanej.

Stan przystanków znajdujących się na terenie gminy Gniew ocenia się na dostateczny. W razie potrzeb przystanki są konserwowane, choć nadal wiele z nich wymaga remontu. W kolejnych latach planowane są remonty przystanków na terenach wiejskich oraz montaż wiat przystankowych na najbardziej obłożonych linach.

Niezadowalający stan części infrastruktury drogowej na obszarze gminy, generuje działania z zakresu ich modernizacji i przebudowy, budowy chodników i miejsc parkingowych w celu zapewnienia bezpieczeństwa jej użytkowania. Rozbudowana, wysokiej jakości infrastruktura techniczna i komunikacyjna jest gwarantem rozwoju przedsiębiorczości oraz zainteresowania potencjalnych inwestorów zewnętrznymi gminą Gniew, a tym samym warunkiem rozwoju gospodarczego obszaru.

Komunikacja autobusowa

Przewozy pasażerskie są wykonywane przez PKS oraz przewoźników prywatnych. Główne kierunki: Tczew przez Rudno, Nowa Cerkiew i Wielkie Walichnowy, Pelplin przez Kursztyn i przez

Rudno, Opalenie przez Jażwiska, Kwidzyn przez most na Wiśle, Nowe, Gdańsk, Gdynia, Grudziądz, Toruń, Świecie, Warszawa

Dzięki połączeniom autobusowym można dotrzeć do wielu miejscowości gminy oraz najbliższych miast. W dużej mierze komunikacja autobusowa zastępuje brak dostępności bezpośredniej do przewozów PKP.

Infrastruktura i komunikacja kolejowa

Przez gminę będą line kolejowe: nr 218 Opalenie – Smętowo będąca na odcinku Prabuty-Kwidzyn-Smętowo i linia kolejowa nr 244 Morzeszczyn-Gniew – obie znaczenia państwowego. Na obu liniach zawieszono ruch regularnych pociągów. Oba tereny według informacji PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. są terenami zamkniętymi w rozumieniu art. 2 pkt 11 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym na podstawie Decyzji nr 42 Min. Transportu i Gospodarki Morskiej z 28.12.2000 r. - Dz. Urz. MTiGM nr 7 z 2000 r. poz. 49. i według PKP nie są planowane na obszarze gminy inwestycje związane z rozbudową bądź modernizacją infrastruktury kolejowej, wymagające rezerwacji terenów. W stosunku do terenów położonych w sąsiedztwie terenów kolejowych obowiązują przepisy wynikające z obowiązujących ustaw – o transporcie kolejowym, prawa budowlanego oraz stosownych rozporządzeń dot. linii kolejowych.

Rysunek 2. Przebieg linii kolejowej na terenie gminy Gniew

Źródło: zasoby internetowe www.pkp.pl.

Komunikacja lotnicza

Gmina Gniew oddalona jest o ok. 80 km od Portu Lotniczego w Gdańsku. Dzięki temu mieszkańcy mają dostęp do portów lotniczych całego świata, który można stwierdzić, że jest dość

komfortowy. Założenie Unii Europejskiej mówi, że "komfort inwestycyjny turystyczny" mieści się w granicach do 60 km od najbliższego międzynarodowego portu lotniczego. Z uwagi na niewielką odległość ta forma komunikacji z gminą jest dość atrakcyjna i stwarza możliwość przy organizacji zbiorowego wypoczynku z odległych krańców Europy czy innych kontynentów.

Gospodarka wodno – ściekowa

Sieć wodociągowa

Firma Inwest – Kom w Gniewie sp. z o.o. jako przedsiębiorstwo wodociągowo– kanalizacyjne w rozumieniu przepisów ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę oraz zbiorowym odprowadzaniu ścieków realizuje zadania związane z poborem, uzdatnianiem i dystrybucją wody na terenie miasta i gminy Gniew.

Poziom zwodociągowania gminy wynosi ok. 90,1%. Nie mniej wiele miejscowości na terenie gminy nie posiada wodociągów wiejskich i woda dowożona jest beczkowozami. Zasoby wodne pokrywają pełne zapotrzebowanie użytkowników gminy – wydajność ujęć wody jest wystarczająca dla zapewnienia zaopatrzenia w wodę dla potrzeb mieszkańców (na potrzeby bytowe oraz dla chowu zwierząt) i przemysłu. Zwodociągowane nie są miejscowości Pólko, Widlice, Bielica, część zabudowy w miejscowości Piaseckie Pola, Szprudowo Wybudowanie. Według statystyk prowadzonych przez GUS długość sieci wodociągowej na terenie gminy w 2019 r. wynosiła 119,7 km i w porównaniu z 2015 r. (115,4 km) zwiększyła się o 4,3 km (o ok. 3,7%). Wraz z wydłużeniem sieci wodociągowej wzrosła liczba przyłączy prowadzących do budynków (do poziomu 1964).

Tabela 11. Stan infrastruktury wodociągowej na terenie gminy Gniew w latach 2016 - 2019

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Długość sieci wodociągowej (km)	116,5	117,1	117,1	119,7
Liczba przyłączy prowadzących do budynków (szt.)	1 909	1 924	1 949	1 964
% ogółu ludności korzystający w sieci wodociągowej	89,7	89,7	89,8	89,9
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (na 1 mieszkańca) w m ³	26,2	25,7	27,6	27,4
Podmiot odpowiedzialny za zaopatrzenie w wodę	2	3	2	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych – GUS.

System zaopatrzenia w wodę miasta Gniew składa się z ujęcia wody „Parkowa” wraz ze stacją uzdatniania wody, sieci wodociągowej przesyłowej oraz rozdzielczej dostarczającej uzdatnioną wodę

do poszczególnych odbiorców. Z SUW w Gniewie woda dostarczana jest do sieci wodociągowej obejmującej swoim zasięgiem miasto Gniew, a także miejscowość Ciepłe położoną na terenach wiejskich gminy. Żaden rejon miasta nie jest zaopatrywany w wodę z wodociągów wiejskich. Zwiększona awaryjność sieci występuje w ulicach mocno obciążonych ruchem samochodowym. Źródłem wody pitnej na terenie gminy Gniew są wody podziemne. Woda ujmowana jest przy pomocy studni głębinowych z kredowego, trzeciorzędowego, a zwłaszcza z czwartorzędowego poziomu wodonośnego.

Obszary wiejskie gminy Gniew zaopatrywane są z niżej wymienionych systemów, zasilanych z głębinowych komunalnych ujęć wody:

- SUW Walichnowy -
- SUW Gniew zasila miejscowości: Ciepłe, Kotło, Polskie Gronowo, Kuchnia, Wielkie Walichnowy
- SUW Nicponia- zasila miejscowości: Nicponia, Tymawa,
- SUW Opalenie - zasila miejscowości: Opalenie, Jaźwiska, Potłowo, część m. Widlice,
- SUW Jeleń – zasila miejscowości: Jeleń i Piaseczno, Piaseckie Pole
- SUW Ostrowite - zasila miejscowości: Ostrowite, Kolonia Ostrowicka, Pieniążkowo, Stary Młyn, Dąbrówka, Włosienica, Półwieś

oraz wodociągi wiejskie obejmujące swoim zasięgiem jedną miejscowość:

- SUW Gogolewo – zasila m. Gogolewo,
- SUW Rakowiec – zasila m. Rakowiec,
- SUW Cierzpice – zasila m. Cierzpice,
- SUW Kursztyn – zasila m. Kursztyn,
- SUW Szprudowo – zasila m. Szprudowo,
- SUW Brody Pomorskie – zasila m. Brody Pomorskie.

Ze studni indywidualnych zapatrywane są pojedyncze zabudowania na terenie miejscowości:

- Półwieś,
- Dąbrówka,
- Stary Młyn,
- Mała Karczma,
- Widlice,
- Piaseckie Pola,
- Wielkie Wyręby,
- Małe Wyręby

oraz pojedyncze siedliska, w zabudowie rozproszonej w obrębach wsi sołeckich.

Potrzebna jest modernizacja ujęcia wody lub stacji uzdatniania wody w miejscowości Gniew, Jeleń, Gogolewo, Walichnowy oraz Opalenie oraz wymiana najstarszych i najbardziej obciążonych odcinków sieci zarówno w mieści jak i na terenach wiejskich. Średnia wieku sieci wodociągowej na terenie miasta i gminy Gniew to ok. 40 lat.

Stan techniczny sieci poza odcinkami wybudowanymi na przestrzeni ostatnich 15 lat można ocenić jako zły lub dostateczny - wymaga bezwzględnej modernizacji bądź wymiany. W części sieci wymagana jest inwentaryzacja geodezyjna sieci (Walichnowy, Nicponia, Opalenie, Rakowiec).

Studnie głębinowe znajdują się w miejscowości Szprudowo – 1szt, w miejscowości Cierzpice – 1szt, w miejscowości Kursztyn – 2szt, w miejscowości Brody Pomorskie – 1szt, w miejscowości Gogolewo – 1szt, w miejscowości Gniew – 2szt, W miejscowości Nicponia – 1szt, w miejscowości Opalenie – 2szt, w miejscowości Jeleń - 2szt, w miejscowości Ostrowite - 1szt.

Ludność w procentach ogółu ludności korzystająca z instalacji wodociągowej w gminiew 2019 r. wynosiła – 90,1%, co daje ostatnie miejsce w powiecie tczewskim. W samym powiecie tczewskim-97,6% ludności korzystało z sieci wodociągowej.

Stopień wyposażenia mieszkań w instalacje wodociągowe w mieście jest prawie pełny i wynosi blisko 100%, natomiast na obszarach wiejskich wynosi ok. 83,0%.

Potencjalne zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych stanowi niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej (według danych GUS ok. 64,4% ludności korzysta z sieci kanalizacyjnej). Ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, tzw. szambach, w przypadku ich nieszczelności, co jak wykazuje praktyka jest częstym zjawiskiem i/lub wylewania ścieków w przypadkowe miejsca. Źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych mogą być nawozy, zarówno sztuczne jak i organiczne oraz chemiczne środki ochrony roślin stosowane w rolnictwie. Przy nieprawidłowym składowaniu następuje zanieczyszczenie wód gruntowych znacznie stężonymi składnikami nawozu, oddziałującymi na środowisko przez dłuższy czas. Poza tym stanowią potencjalne źródło zanieczyszczenia sanitarnego organizmami chorobotwórczymi. Zanieczyszczone wody powierzchniowe odgrywają istotną rolę w zasilaniu wód podziemnych, a istniejące warunki litologiczne stwarzają możliwości infiltracji skażeń z gleby, a pośrednio także atmosfery w ich głąb. Zawodzi także infrastruktura techniczna – wodociągowanie następuje szybciej niż budowa systemów kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalniami ścieków o odpowiedniej przepustowości. Oprócz tego na terenach wiejskich istnieją liczne, stare i wyeksploatowane szamba oraz zdarzają się nielegalne zrzuty nieczystości płynnych do rowów lub na powierzchnię. Wszystkie te czynniki sprawiają, że stosunki wodne na analizowanym obszarze uległy zmianom nie tylko ilościowym, ale przede wszystkim jakościowym.

Zamierzenia gminy w zakresie rozbudowy i/lub modernizacji systemu zaopatrzenia w wodę są dość jasno sprecyzowane i w najbliższych latach będą realizowane konkretne zadania mające na celu usprawnienie pracy całego systemu wodociągowego w gminie¹².

Sieć kanalizacyjna

Gospodarka ściekowa na terenie gminy obejmuje głównie zakres zagospodarowania ścieków komunalnych. Na terenie gminy Gniew funkcjonuje system zbiorowego odprowadzania ścieków komunalnych poprzez system kanalizacji ogólnospławnej. Stopień skanalizowania gminy kształtuje się na poziomie ok. 64,4 %, tym samym jest niższy od stopnia zwodociągowania (zbiorowy system odprowadzania ścieków komunalnych nie rozwija się zatem równoległe do rozbudowy układu wodociągowego). Średni stopień skanalizowania zagraża rozwojowi gminy, utrudniając tym samym rozwój gospodarczy i wpływając negatywnie na jakość życia mieszkańców. W celu poprawy sytuacji niezbędna jest budowa nowych sieci kanalizacyjnych obsługujących kolejne miejscowości.

Gminę Gniew obsługuje jedna oczyszczalnia ścieków w miejscowości Ciepłe. Jest oczyszczalnią mechaniczno - biologiczną o max przepustowości 3000 m³/na dobę dwoma równoległymi reaktorami biologicznymi, z kaskadami komór osadu czynnego, defosfatacji, denitryfikacji, nityfikacji oraz osadem recyrkulowanym i dwoma osadnikami wtórnymi ze zgarniaczami osadu i części pływających. Obsługuje ona pobliskie miejscowości: Gniew, Ciepłe, Nicponia, Gogolewo, Kursztyn, Brody Pomorskie i Cierpice. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Wisła, natomiast osady zagospodarowane są rolniczo (do uprawy roślin przeznaczonych na biomase oraz do uprawy roślin nieprzeznaczonych do spożycia i produkcji pasz).

Miasto Gniew

Miasto Gniew uzbrojone jest w sieć kanalizacji sanitarnej, obejmującą swoim zasięgiem niemal cały obszar miasta (stopień skanalizowania miasta ocenia się w 97%). Odprowadzanie ścieków w mieście odbywa się w systemie grawitacyjno pompowym z przepompownią główną przy ul. Promowej, skąd zebrane ścieki transportowane są do oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w obrębie sołectwa Ciepłe, bezpośrednio przy granicy administracyjnej miasta Gniew. Wymuszony obieg ścieków generowany jest przez dwie sieciowe przepompownie ścieków oznaczone jako PSa oraz PD2 zlokalizowane w pd. - zach. części miasta, w pobliżu torów kolejowych. W obrębie istniejącej zabudowy funkcjonuje kanalizacja ogólnospławna - około 30% istniejących sanitarnych kanałów grawitacyjnych przyjmuje wody opadowe. Ścieki wraz z wodami deszczowymi odprowadzane są z

¹²Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Gniew, s. 115.

przeważającej części miasta do istniejącej głównej przepompowni ścieków, skąd tłoczone są kolektorem tłocznym \varnothing 400 do kanału \varnothing 600 prowadzącego na oczyszczalnię. Kanały ogólnospławne posiadają średnicę \varnothing 300, sanitarne \varnothing 200¹³.

Obszary wiejskie gminy Gniew

Na wiejskim obszarze gminy zorganizowany system odprowadzania ścieków występuje jedynie w obrębie wsi Ciepłe, Nicponia oraz Gogolewo. W miejscowościach tych ścieki odprowadzane są kanałami grawitacyjnymi do lokalnych przepompowni ścieków a następnie transportowane do istniejących kanałów grawitacyjnych w obrębie miasta Gniew z miejscowości Nicponia, a także bezpośrednio do oczyszczalni ścieków z miejscowości Ciepłe. Stan techniczny przewodów kanalizacyjnych oraz przepompowni ścieków w/w miejscowościach jest dobry, gdyż są to obiekty wybudowane kilka lat temu z wykorzystaniem współczesnej myśli technologicznej.

W pozostałych miejscowościach powstające ścieki sanitarne gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, osadnikach gnilnych (często nieszczelnych), bądź odprowadzane bezpośrednio do pobliskich cieków, rowów melioracyjnych lub kanałów drenażowych. Ścieki sanitarne gromadzone w zbiornikach bezodpływowych na nieczystości ciekłe wywożone są wozami asenizacyjnymi do oczyszczalni ścieków w m. Ciepłe. Według danych otrzymanych od Inwest – Kom ilość ścieków dowożonych taborem asenizacyjnym wynosi ok. 20m³/d. Część ścieków z terenu gminy dowożona jest wozami asymilacyjnymi do stacji zlewczej w Kopytkowie. Biorąc pod uwagę wielkość nieskanalizowanego obszaru gminy, ilość ścieków dowożonych jest zaskakująco niska, co należałoby zmienić w najbliższych latach, przeprowadzając kontrolę stanu urządzeń kanalizacyjnych na terenie gminy, w tym zbiorników bezodpływowych w poszczególnych gospodarstwach domowych¹⁴.

Stan techniczny zbiorników bezodpływowych jest trudny do określenia, ze względu na ich wiek, stan techniczny oraz trudność wykonania kontroli. Istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo, że większość zbiorników jest nieszczelna. Wskazuje na to pogarszający się stan czystości wód powierzchniowych i podziemnych. Kontrolę stanu technicznego zbiorników bezodpływowych przeprowadza Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Tczewie. Kontrola wywozu nieczystości ze zbiorników bezodpływowych realizowana była do grudnia 2015 r. przez Inwest- Kom Sp. z o.o. w Gniewie. Od 1 stycznia 2016 r. zadanie to przeszło do Urzędu Miasta i Gminy w Gniewie.

Sieć kanalizacji sanitarnej w mieście składa się z 3 głównych kolektorów oraz bocznych kanałów dopływowych odbierających ścieki z istniejącej zabudowy.

¹³ *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Gniew*, s.115.

¹⁴ *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Gniew*, s.115.

Stan techniczny sieci kanalizacyjnej oceniany jest jako dostateczny, brak jest dokładnej inwentaryzacji geodezyjnej sieci oraz analizy istniejących kanałów pod kątem ich rzeczywistej przepustowości. Priorytetem w ramach porządkowania gospodarki ściekowej powinno być rozdzielenie kanalizacji ogólnospławnej w mieście na dwa odrębne systemy: kanalizacji sanitarnej oraz deszczowej. Zwiększony dopływ ścieków do oczyszczalni w czasie intensywnych opadów nie sprzyja prawidłowej pracy urządzeń i uniemożliwia utrzymanie założonych parametrów oczyszczania. Grawitacyjno pompowy system odprowadzania ścieków sanitarnych na obszarach wiejskich gminy Gniew funkcjonuje tylko w miejscowościach Gogolewo, Ciepłe oraz Nicponia, położonych najbliżej granicy administracyjnej miasta. W 2015 r. wybudowano kanalizację w miejscowości Szprudowo.

Według danych z Urzędu Miasta i Gminy Gniew na koniec 2019 r. sieć kanalizacyjna liczyła 46,8 km oraz 1031 sztuk przyłączy, natomiast z sieci kanalizacyjnej korzystało około 64,5% ogółu mieszkańców.

Tabela 12. Stan infrastruktury ściekowej na terenie gminy Gniew w latach 2016 - 2019

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Długość sieci kanalizacyjnej (km)	40,3	46,8	46,8	46,8
Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych (szt.)	963	1 009	1 023	1 031
% ogółu ludności korzystający w sieci kanalizacyjnej	63,6	64,3	64,4	64,5
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (dam ³) - 1 dam ³ = 1000 m ³	220,8	217,7	220,5	245,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Gniew.

W związku z tym, że sieć wodno-kanalizacyjna jest jednym z podstawowych elementów warunkujących rozwój mieszkalnictwa i przedsiębiorczości na każdym terenie, to gmina Gniew systematycznie i w miarę zapotrzebowania realizuje inwestycje w tym zakresie. Gmina stara się zapewnić podłączenie do sieci wodociągowej nowym gospodarstwom domowym. W przypadku, gdy nie ma możliwości podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej, nieczystości płynne gromadzone są w szczelnych zbiornikach bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalniach ścieków. Natomiast rozbudowa sieci kanalizacyjnej następuje w pierwszej kolejności na obszarze gminy o większych skupiskach mieszkańców, gdzie rozbudowa ta jest uzasadniona i opłacalna ekonomicznie. W przypadku terenów, gdzie podłączenie do sieci kanalizacyjnej jest nieopłacalne, instalowane są głównie bezodpływowe zbiorniki lub przydomowe oczyszczalnie. Tym samym należy zakładać, że rozwój budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy (a tym samym wzrost gęstości zaludnienia w poszczególnych miejscowościach) przyczyni się do rozwoju sieci kanalizacyjnej i przydomowych

oczyszczalni ścieków, co wpłynie w konsekwencji na dalszy wzrost jej atrakcyjności osadniczej. W przypadku terenów inwestycyjnych w celu podniesienia ich atrakcyjności konieczne będzie wcześniejsze ich uzbrojenie w infrastrukturę wodno-ściekową,

W roku 2020 samorząd gminy podjął decyzję o zmianie granic Aglomeracji Gniewskiej w ramach tzw. KPOŚK. Do aglomeracji o równoważnej liczbie mieszkańców wynoszącej łącznie 9335 osób przynależą: Miasto Gniew, Gniewskie Młyny, Brodzkie Młyny, Ciepłe, Cierzpice, Gogolewo, Kursztyn, Nicponia, Szprudowo i część wsi Tymawa (osiedle Leśne). Celem tej decyzji była dalsza poprawa stanu naturalnego środowiska poprzez ograniczenie ilości odprowadzanych nieoczyszczonych ścieków komunalnych bezpośrednio do gruntu lub do wód powierzchniowych oraz stworzenie możliwości zagospodarowania ścieków na obszarach dotąd nieskanalizowanych, z możliwością pozyskania środków na ten cel z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Kluczowe działania gminy na rzecz poprawy warunków infrastrukturalnych w tym zakresie powinny obejmować dalszą rozbudowę i modernizację sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz objęcie jej zasięgiem jak największej liczby mieszkańców, również tych, którzy znajdują się poza obszarem zaktualizowanej aglomeracji. System szamb, z którego korzystają obszary gminy niemające dostępu do sieci kanalizacyjnej, stwarza zagrożenie przedostawania się ścieków bytowych przez nieszczelne zbiorniki do gleb i wód. Na terenach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest niemożliwa lub nieopłacalna ekonomicznie należy dążyć do wymiany zbiorników bezodpływowych na nowe lub zastępować je przydomowymi oczyszczalniami ścieków.

Odprowadzanie wód opadowych

Na terenie miasta funkcjonuje kanalizacja ogólnospławna, gdzie większość grawitacyjnych kanałów sanitarnych przyjmuje wody opadowe z terenów leżących w ich zlewniach. Istnieją także fragmentaryczne odcinki rozdzielczej kanalizacji deszczowej, głównie w obrębie terenów istniejących zakładów, gdzie wyloty do odbiornika zakończone są separatorami substancji ropopochodnych. Ponadto na terenie miasta wody opadowe i roztopowe odprowadzane są nielicznymi przewodami kanalizacji deszczowej. Nieznany jest dokładny stan techniczny kolektorów, brak jest szczegółowej inwentaryzacji geodezyjnej istniejącej sieci. Odbiornikami wód opadowych są cieki Wierzyca oraz Stara Wierzyca. Z pozostałych terenów zabudowanych, leżących poza zlewnią istniejącej kanalizacji deszczowej, wody opadowe i roztopowe odprowadzane są powierzchniowo na tereny zielone, pobliskie cieki oraz rowy melioracyjne.

Gospodarka odpadami

W rejestrze działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na dzień 1 listopada 2020 r. widniało 9 podmiotów. Od dnia 1 stycznia 2020 roku usługi w obszarze odbioru, transportu i zagospodarowania odpadów komunalnych świadczone są przez Przedsiębiorstwo Usług Miejskich PUM z siedzibą przy ul. Cegielnianej 4 w Grudziądzu. Od stycznia 2020 roku obowiązek segregowania odpadów obowiązuje wszystkich mieszkańców miasta i gminy Gniew.

Do na dzień 1 listopada 2020 r. pozwolenie na odbiór ścieków z gospodarstw domowych posiadało 8 podmiotów, zdecydowana większość usług wykonywały przedsiębiorstwa Inwest-Kom Sp. z o.o. oraz Przedsiębiorstwo Usługi Hydrauliczne – Wywóz odpadów komunalnych” Konrad Laboń z Kopytkowa.

Przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów zielonych, zgodnie z przepisami prawa, jest możliwe tylko w Regionalnych Instalacjach Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK), wyznaczonych w Regionach gospodarki odpadami. Regiony wyznaczono w województwie pomorskim w dokumencie, jakim jest Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami (WPGO). Plan ten uchwalono w dniu 25 czerwca 2012r, uchwałą Nr 415/XX/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego. Miasto i gmina Gniew położone jest w regionie wschodnim, w którym funkcjonują dwie Regionalne Instalacje Przetwarzania Odpadów Komunalnych: RIPOK Tczew oraz RIPOK Gilwa Mała.

W 2018 r. z terenu miasta i gminy Gniew (z wszystkich nieruchomości) odebrano ok. 2877,3 Mg odpadów komunalnych zmieszanych. Rok wcześniej, tj. w roku 2017 odebrano 2740,23 Mg odpadów komunalnych zmieszanych, a w 2016 roku 2802,7 Mg odpadów komunalnych zmieszanych. Zestawiając powyższe dane można zauważyć ok. 3% spadek masy odpadów komunalnych zmieszanych w okresie lat 2016 - 2018. Jest to w pełni uzasadnione, a wynika ze wzrostu zbierania selektywnego odpadów, jest także miernikiem stabilizowania systemu gminnego. Odpady komunalne zmieszane w ilości ok. 2877,3 Mg, stanowią ok. 63,6% (w roku 2016 stanowiły 66,2%) odpadów komunalnych odebranych z terenu miasta i gminy. Przetwarzanie odpadów komunalnych zmieszanych było prowadzone w dwóch instalacjach regionalnych w RIPOK Tczew oraz RIPOK Gilwa Mała.

Na terenie gminy Gniew obowiązuje system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. W ramach wywiązania się z ustawowego obowiązku zapewnienia czystości i porządku na terenie gminy utworzony został Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), który prowadzony jest od kwietnia 2015 r. przez spółkę miejską INWEST-KOM (wcześniej PSZOK prowadzony był przez firmę

SITA PÓŁNOC). Gmina scedowała na spółkę urządzenie, utrzymanie i prowadzenie PSZOK. Najnowsze regulacje w zakresie gospodarki odpadami określono Uchwałą nr XVI/117/19 Rady Miejskiej w Gniewie z dnia 27 listopada 2019r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy i zagospodarowania tych odpadów.

Na podstawie powyższej Uchwały ustalono częstotliwość odbierania odpadów¹⁵:

Odpady komunalne niesegregowane (zmieszane)

a) dla zabudowy jednorodzinnej - 1 raz na dwa tygodnie,

b) dla zabudowy wielorodzinnej - 1 raz na tydzień

Odpady komunalne selektywnie zbierane

a) w zabudowie jednorodzinnej:

- szkło: 1 raz na miesiąc,
- papier: 1 raz na miesiąc,
- tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe i metale: 1 raz na 2 tygodnie,
- bioodpady: 1 raz na 2 tygodnie,
- popioły: 1 raz na 2 tygodnie (od 15 października do 30 kwietnia).

b) zabudowie wielorodzinnej:

- szkło: 1 raz na 2 tygodnie,
- papier: 1 raz na 2 tygodnie,
- tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe i metale: 1 raz na tydzień,
- bioodpady: 1 raz na 2 tygodnie,
- popioły: 1 raz na 2 tygodnie (od 15 października do 30 kwietnia).

Pozostałe odpady tj.: chemikalia, przeterminowane leki, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady budowlane i rozbiórkowe, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony oraz odpady zielone są przekazywane do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów (ul. Wiślana 6, 83-140 Gniew).

Liczba urządzeń do zbierania odpadów na terenie miasta i gminy Gniew na koniec 2018 roku przedstawiała się następująco¹⁶:

15 UCHWAŁA NR XVI/117/19 RADY MIEJSKIEJ W GNIEWIE z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy i zagospodarowania tych odpadów

- Zmieszane 1100 l: 172 szt.
- Selektywne 1100 l: 174 szt.
- Selektywne 240l: 1131 szt.
- Selektywne 120 l: 1521 szt.
- Zmieszane 240 l: 554 szt.
- Zmieszane 110/120 l: 2252 szt.
- Zmieszane 60 l: 10 szt.
- Popiół: 2172 szt.
- Worki do zbiórki szkła: 21807 szt.

Wraz z wdrożeniem nowego systemu zaobserwowano znaczący przyrost ilości odpadów zbieranych selektywnie. W roku 2014r. ok. 32,4% masy odpadów komunalnych, z nieruchomości objętych systemem gminnym, była zbierana selektywnie. W roku 2018 była to wartość już wyższa i wynosiła ok. 36,4%. Jest to ogromny wzrost w stosunku do roku 2013, w którym selektywnie zbierano tylko 8,7%, a w latach poprzednich jeszcze mniej. Należy podkreślić, że gmina organizując nowy system gospodarowania odpadami, umożliwiła mieszkańcom selektywne zbieranie odpadów, zwiększając liczbę pojemników służących do ich zbierania.

System gospodarowania odpadami, przyniósł bardzo dobre efekty, ale tylko w odniesieniu do nieruchomości objętych systemem gminnym. W odniesieniu do nieruchomości niezamieszkałych konieczne jest zintensyfikowanie działań związanych z selektywnym zbieraniem odpadów i bezwzględne egzekwowanie poziomów recyklingu odpadów surowcowych.

Tabela 13. Selektywna zbiórka odpadów z terenu miasta i gminy Gniew w latach 2016 - 2018(dot. wszystkich nieruchomości – w Mg)

Ilość odpadów odebranych Miasto i Gmina Gniew	2016	2017	2018
komunalne zmieszane	2802,64	2740,261	2877,208
szkło	169,03	183,754	164,226
papier, tworzywa, metale	357,701	258,602	434,714
popioły	546,76	516,68	492,64
PSZOK	63,83	112,4	82,12
wystawki wielkogabarytowe	31,42	45	62

budowlane i rozbiórkowe	64,23	100	133
leki z aptek	0,1	0,13	36,4
Razem [Mg]	4035,711	3956,827	4282,308
% udział odpadów zbieranych selektywnie, w stosunku do całkowitej masy odpadów komunalnych	33,78	36,4	36,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Gniew.

Gmina Gniew wywiązuje się z obowiązku narzuconego na gminę ustawowo osiągając wymagany prawem poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła odebranych z terenu gminy. Według sprawozdań gminy nie osiągnięto założonych wskaźników poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania w 2016, 2017 i 2018 r.

Tabela 14. Informacja o wymaganych i osiągniętych poziomach recyklingu oraz ograniczeniach masy odpadów ulegających biodegradacji w latach 2016 – 2018 (w procentach)

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
wymagany poziom / poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	18 / 32,4	20 / 25,5	30 / 31
wymagany poziom / poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania	45 / 2,5	45 / 5,74	40 / 7
wymagany poziom / poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych	42 / 93,9	45 / 99,2	50 / 100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Gniew.

Głównym zadaniem dla gminy na lata następne jest uświadamianie mieszkańców gminy w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi w celu ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych oraz racjonalnego sortowania odpadów komunalnych w celu osiągnięcia przez Unię Europejską poziomów odzysku i recyklingu odpadów.

Na terenie gminy ciągle istnieje problem z powstawaniem dzikich wysypisk odpadów w pobliskich lasach jak i rowach melioracyjnych, a nasilający się w okresie letnim. Praktykowany jest również zwyczaj palenia odpadów (bardzo często tworzyw sztucznych) w indywidualnych gospodarstwach.

Zaopatrzenie w gaz

Według informacji Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o., operatora sieci gazowej i dostawcy - miasto i gmina Gniew zasilane są gazem ziemnym wysokometanowym typu E zgodnie z PN – C – 04753. Odbiorcy na obszarze miasta i gminy Gniew zasilani są siecią gazową składającą się z gazociągów wysokiego ciśnienia i gazociągów średniego ciśnienia.

Zgodnie z informacją umieszczoną na stronie internetowej Oddziału w Gdańsku miasto Gniew jest określone jako zgazyfikowane o stopniu gazyfikacji 4. Sieć gazowa obsługuje większą część miasta oraz miejscowości najbliższe przebiegającej sieci gazowniczej (Nicponia).

Według danych Urzędu Miasta i Gminy Gniew na koniec 2019 r. sieć gazowa liczyła 78 760m i w porównaniu do 2015 r. wzrosła o ok. 2 km m. Na terenie gminy z sieci gazowej korzystało około 40% mieszkańców (według danych z GUS, dla porównania w powiecie – ok. 50%), co daje jej 3 miejsce w powiecie i 26w województwie. Liczba ludności korzystającej z sieci gazowej w 2018 r. – 6 173osoby.

W kolejnych latach prognozuje się dalszy rozwój sieci gazowej, głównie na terenach południowych gminy, co spowoduje wzrost zużycia gazu przez odbiorców indywidualnych. Zwiększony udział zużycia gazu ziemnego w kolejnych latach może być związany z ewentualną budową elektrociepłowni gazowej w Opaleniu lub w przypadku odstąpienia inwestora od realizacji elektrociepłowni, koniecznością wprowadzenia bloku kogeneracyjnego zasilanego gazem ziemnym do źródła ciepła przy ul. Hallera w Gniewie. Rozbudowa systemu gazociągów będzie następowała stosownie do deklarowanego i istniejącego zainteresowania potencjalnych klientów.

Tabela 15. Stan infrastruktury gazowej na terenie gminy Gniew w latach 2016 - 2019

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Długość sieci gazowej (m) łącznie	7 598	78 720	78 679	78 760
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych (szt.) ¹⁷	688	790	802	814
Zużycie gazu (w tys. m ³)	712,5	bd	bd	bd
Ludność korzystająca z sieci gazowej (osoba) ¹⁸	6 224	6 196	6 173	bd
% ogółu ludności korzystający w sieci gazowej ¹⁹	39,90%	39,72%	39,57%	b.d.

¹⁷Opracowanie własne na podstawie danych Polskiej Spółki Gazownictwa w Warszawie, Oddział w Gdańsku.

¹⁸Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

¹⁹Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Zaopatrzenie w ciepło²⁰

System zaopatrzenia miasta w ciepło jest częściowo scentralizowany, a częściowo rozproszony. Na terenie miasta funkcjonuje jedna duża rejonowa ciepłownia, pozostałe źródła zasilają w ciepło pojedyncze budynki. Źródłami ciepła są węzły cieplne zasilane z m.s.c. oraz kotłownie wykorzystujące gaz naturalny z sieci gazowej, olej opałowy, gaz płynny, węgiel i drewno. Budownictwo mieszkaniowe, a w tym budynki wielorodzinne to głównie:

- budynki wielorodzinne, w zasobach spółki miejskiej INWEST-KOM i przez nią eksploatowane,
- budynki będące w zasobach SLW im. J. Kraziewiczza w Nicponi,
- budynki będące w zasobach SM Tczew,
- budynki wspólnot mieszkaniowych.

Większość budynków eksploatowanych przez spółkę miejską Inwest-Kom posiada własne ogrzewanie etażowe, bądź ogrzewane są piecami ceramicznymi. Część budynków podłączona jest do miejskiej sieci ciepłowniczej zarządzanej przez spółkę Veolia. Budynki SM Tczew w całości zasilane są w ciepło z tej samej m.s.c. tak jak i budynki wspólnoty mieszkaniowej zarządzanej przez firmę „Szenrok”. Budynki jednorodzinne w mieście ogrzewane są najczęściej ze źródeł indywidualnych. Nośnikiem energii najczęściej jest węgiel (ogrzewanie etażowe, piece kaflowe), gaz ziemny sieciowy GZ50 (w mieście oraz miejscowości Nicponia), miejska sieć ciepłownicza (miasto Gniew), gaz płynny LPG lub energia elektryczna.

Większość budynków użyteczności publicznej tj. szkół, ośrodków zdrowia, ochotniczych straży pożarnych i świetlic czy ośrodków pomocy społecznej została podłączona do m.s.c. lub posiada indywidualne kotłownie gazowe. Większa część budynków przemysłowych i usługowych została zmodernizowana i budynki te zaopatrywane są w ciepło z miejskiej sieci ciepłowniczej (miasto Gniew), z indywidualnych kotłowni gazowych, węglowych, a małe punkty handlowe dogrzewane są gazem płynnym.

Największym źródłem ciepła w mieście jest kotłownia centralna, której właścicielem jest spółka Veolia Północ Sp. z o.o. (dawna Dalkia Północ). Instalacja kotłowni, w stanie dobrym, składa się z trzech kotłów, opalanych miazem węglowym wyposażonych w ruszty mechaniczne, łuskowe.

W gminie Gniew brak jest systemów scentralizowanych, w których z jednego źródła ciepła zasilanych jest kilkanaście budynków. Większość źródeł ciepła to kotłownie indywidualne opalane

²⁰ Opracowano na podstawie aktualizacji „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta i gminy Gniew w dwóch horyzontach czasowych – do roku 2020 oraz 2030”.

węglem (głównie budynki mieszkalne i częściowo budynki użyteczności publicznej), olejem opałowym (budynki mieszkalne i budynki działalności gospodarczej) i bardzo nieliczne przypadki ogrzewania gazem płynnym czy energią elektryczną. System zaopatrzenia w ciepło charakteryzuje się wysokim zużyciem energii pierwotnej oraz wysoką emisją gazów cieplarnianych.

W latach 2018-2019 dokonano modernizacji i przedłużenia sieci ciepłowniczej w ciągu ulic Piłsudskiego, Sobieskiego i na placu Grunwaldzkim, przyłączając do sieci kolejne budynki.

Szczegółową analizę sytuacji w tym zakresie i sugestie rozwojowo-inwestycyjne znajdują się w aktualizacji „Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta i gminy Gniew w dwóch horyzontach czasowych – do roku 2020 oraz 2030” (Bałtycka Agencja Poszanowania Energii S. A. 2015 r.).

W kontekście gospodarki cieplnej istotne jest budowanie postaw ekologicznych wśród mieszkańców gminy oraz dbałość o termomodernizację gospodarkę energetyczną budynków użyteczności publicznej i obiektów prywatnych.

Telekomunikacja

Dostępność mieszkańców gminy Gniew do infrastruktury telekomunikacyjnej systematycznie wzrasta. Dzieje się to za sprawą telefonii stacjonarnej, jak i coraz powszechniejszego dostępu mieszkańców do usług telefonii komórkowej. Cały obszar gminy objęty jest zasięgiem wszystkich głównych funkcjonujących w Polsce operatorów sieci komórkowej, tj. Orange Polska, Plus, Play oraz T-Mobile Polska. W gminie Gniew znajduje się 17 stacji bazowych sieci telefonii komórkowej, z czego 11 znajduje się w samym mieście Gniew. Istniejąca infrastruktura zapewnia mieszkańcom gminy pełen dostęp do usług telekomunikacyjnych.

Dalszy rozwój społeczeństwa informacyjnego na terenie gminy Gniew może determinować działania edukacyjne wśród pracowników administracji publicznej w zakresie efektywnego korzystania z usług on-line. Procesowi temu powinny towarzyszyć również działania związane z uświadamianiami edukacją mieszkańców jak korzystać z usług i technologii informacyjnych, zwłaszcza w grupie wiekowej 50+. Szansą na ułatwienie szerszego dostępu do internetu na terenie gminy, w tym umożliwienie korzystania z usług IT grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym są fundusze unijne na lata 2014-2020, w tym Polska Cyfrowa czy Program Wiedza Edukacja Rozwój.

2.4. GOSPODARKA

2.4.1. Rolnictwo

Rolnictwo stanowi jedną z ważniejszych funkcji w zagospodarowaniu przestrzeni gminy, ze względu na występowanie użytków rolnych na ponad 67% powierzchni. Stanowi również jedną z podstawowych form działalności gospodarczej i źródło utrzymania dużej części mieszkańców.

Uwarunkowania glebowe

Przestrzeń rolnicza obejmuje obszary rolnicze pozbawione zabudowy i obszary tzw. rolniczo-osadnicze tj. gruntów rolnych z pojedynczymi rozproszonymi zabudowaniami zagrodowymi. Występują tu generalnie dobre (grunty rolne klas IV klasy bonitacyjnej) i bardzo dobre gleby (grunty rolne klas II i III klasy bonitacyjnej). Grunty wysokich klas podlegają ochronie prawnej zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Rolnicza przestrzeń produkcyjna to jeden z ważnych walorów gospodarczych gminy, główny potencjał gminy, podstawa głównych funkcji gminy. Zatem rolnicza przestrzeń produkcyjna, w szczególności dotycząca najlepszych gruntów klas II i III wymaga ochrony. Należy stwierdzić, że rodzaj upraw odpowiada kompleksom rolniczej przydatności gleb²¹.

Ze względu na występowanie dobrych jakościowo gleb i nieskażonego środowiska, korzystnym będzie podjęcie produkcji i przetwórstwa rolno-spożywczego prowadzonego metodami ekologicznymi, zapewniającymi uzyskanie produktów o wysokiej jakości, m.in. wolnych od hormonów, antybiotyków, pozostałości środków ochrony roślin. Przewiduje się, że w najbliższym czasie nastąpi wzrost zapotrzebowania na tego rodzaju żywność. Ze względu na zapotrzebowania rynków sąsiednich metropolii, gmina może pełnić funkcję zaopatrzenia ludności w zdrową żywność, co w konsekwencji doprowadzi do intensywnego rozwoju warzywnictwa, ogrodnictwa, hodowli. Nastąpi dalszy rozwój uprawy roślin jak również dalszy rozwój hodowli trzody chlewnej, drobiu szczególnie przez ekonomicznie silne gospodarstwa, mające możliwość uzyskiwania produktów wysokiej jakości.

Przewiduje się, że nastąpi zmiana struktury i zwiększenie powierzchni poszczególnych gospodarstw, co wiązać się będzie również z większą specjalizacją tych gospodarstw. Intensywna produkcja rolna niesie za sobą niebezpieczeństwa: chemizację gleb przez stosowanie nawozów mineralnych, biocydów, syntetycznych regulatorów wzrostu, mechanizację często nie dostosowaną do warunków glebowych i potrzeb roślin oraz maksymalizację plonów.

²¹Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Gniew, s. 154.

Z użytkowania rolniczego wyłączone będą grunty o gorszej jakości. Z drugiej strony, ochronie podlegać będą grunty klasy II – III oraz grunty na glebach pochodzenia organicznego, nieużytki organiczne i oczka wodne. Systematycznie prowadzone będą zalesienia gruntów klas V I VI, co wpłynie korzystnie na środowisko ze względu na poprawę bilansu wodnego i przeciwdziałanie erozji²².

Gospodarstwa rolne

Podstawowym źródłem utrzymania ludności mieszkającej na terenie gminy jest rolnictwo, które gospodaruje na areale 13 009 ha użytków rolnych, co stanowi ponad 67% powierzchni gminy. Według stanu na 31.12.2019 r. na terenie gminy funkcjonowało 1 127 gospodarstw, z tego ok. 57% stanowią 664 gospodarstwa rolne, reprezentujące siedliska o areale do 5,0 ha. Wymieniona wyżej grupa gospodarstw jest potencjalnym twórczym przechodzenia na pozarolnicze źródła utrzymania. Natomiast grupa gospodarstw powyżej 10 ha, tj. 285 siedlisk, stanowi udział 25% gospodarstw. Średnia powierzchni gospodarstwa rolnego wynosi ok. 12 ha. Poniżej w tabeli przedstawiono na przestrzeni 4 analizowanych lat liczbę gospodarstw rolnych według powierzchni oraz ich udział w procentach (dot. 2019 r.).

Tabela 16. Struktura gospodarstw rolnych w gminie Gniew w latach 2016-2019

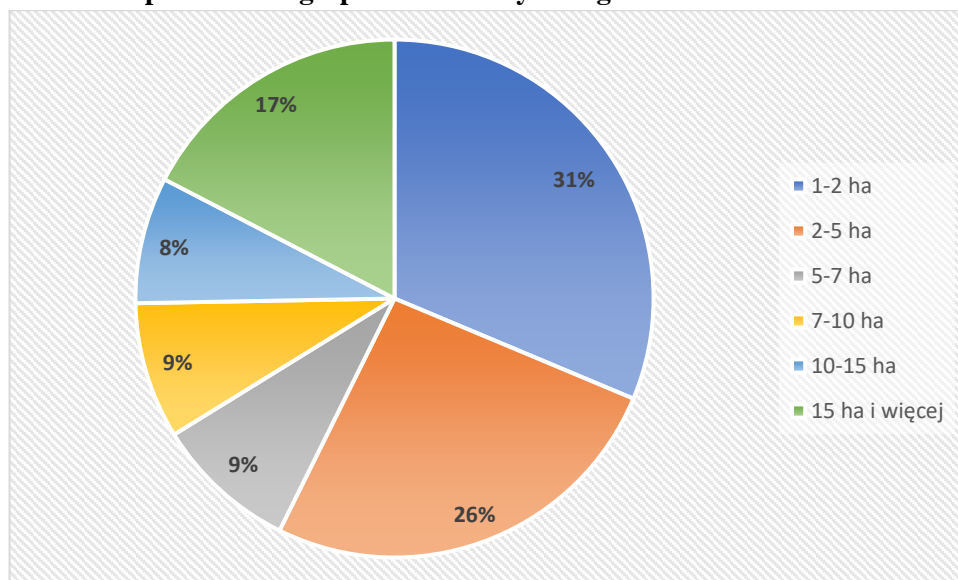
Powierzchnia gospodarstwa	Liczba gospodarstw (w szt.)				Udział (%) dot. 2019 r.
	2016	2017	2018	2019	
1-2 ha	347	354	355	353	31%
2-5 ha	272	282	285	293	26%
5-7 ha	94	98	100	100	9%
7-10 ha	87	93	96	96	9%
10-15 ha	78	81	83	89	8%
15 ha i więcej	206	202	198	196	17%
Razem	1084	1110	1117	1127	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Gniew.

Jak wynika z przedstawionych danych, porównując rok 2019 do 2016, nastąpił wzrost liczby gospodarstw rolnych łącznie o 43. Najwięcej przybyło gospodarstw o powierzchni 2-5ha (19).

²² Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Gniew, s. 32.

Wykres3. Struktura procentowa gospodarstw rolnych w gminie Gniew w roku 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Gniew.

Według danych pochodzących z Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Lubaniu Biuro Powiatowe ODR w Tczewie w strukturze upraw pod względem powierzchni zasiewów przeważają pszenica, pszenżyto, mieszanki zbożowe, rzepak, kukurydza. W strukturze hodowli zwierząt na terenie gminy przeważają gospodarstwa zajmujące się chowem trzody chlewnej oraz bydła.

Agroturystyka

Ważnym elementem rozwoju rolnictwa jest agroturystyka. W związku z poszukiwaniem przez rolników dodatkowych źródeł dochodu obserwuje się wzrost zainteresowania tworzeniem gospodarstw agroturystycznych. Według ewidencji Urzędu Miasta i Gminy Gniew na koniec 2019r. w gminie funkcjonowało łącznie 14 całorocznych i sezonowych gospodarstw agroturystycznych.

Konkurencja na rynku usług turystycznych jest bardzo duża, stąd niezbędna jest promocja i stworzenie atrakcyjnej, zróżnicowanej, nakierowanej na klienta oferty agroturystycznej.

Niewątpliwie bardzo ważnym elementem oferty gminy jest możliwość połączenia wypoczynku i rekreacji w oparciu o istniejące zasoby naturalne, jak i przebywanie w środowisku wiejskim, tworzącym klimat kontaktu z naturą, zdrową żywnością, otwartością i naturalnością właścicieli kwater i gospodarstw agroturystycznych.

2.4.2. Leśnictwo

Podstawą działania w przestrzeni leśnej jest praktyczna realizacja zasady trwałego i zrównoważonego rozwoju, łączącej wymogi rozwoju gospodarczego z potrzebami ochrony przyrody w długim horyzoncie czasowym i w sposób uwzględniający potrzeby przyszłych pokoleń. Takie ujęcie nadaje wyższą rangę funkcjom ekologicznym i społecznym lasów oraz priorytet takim celom

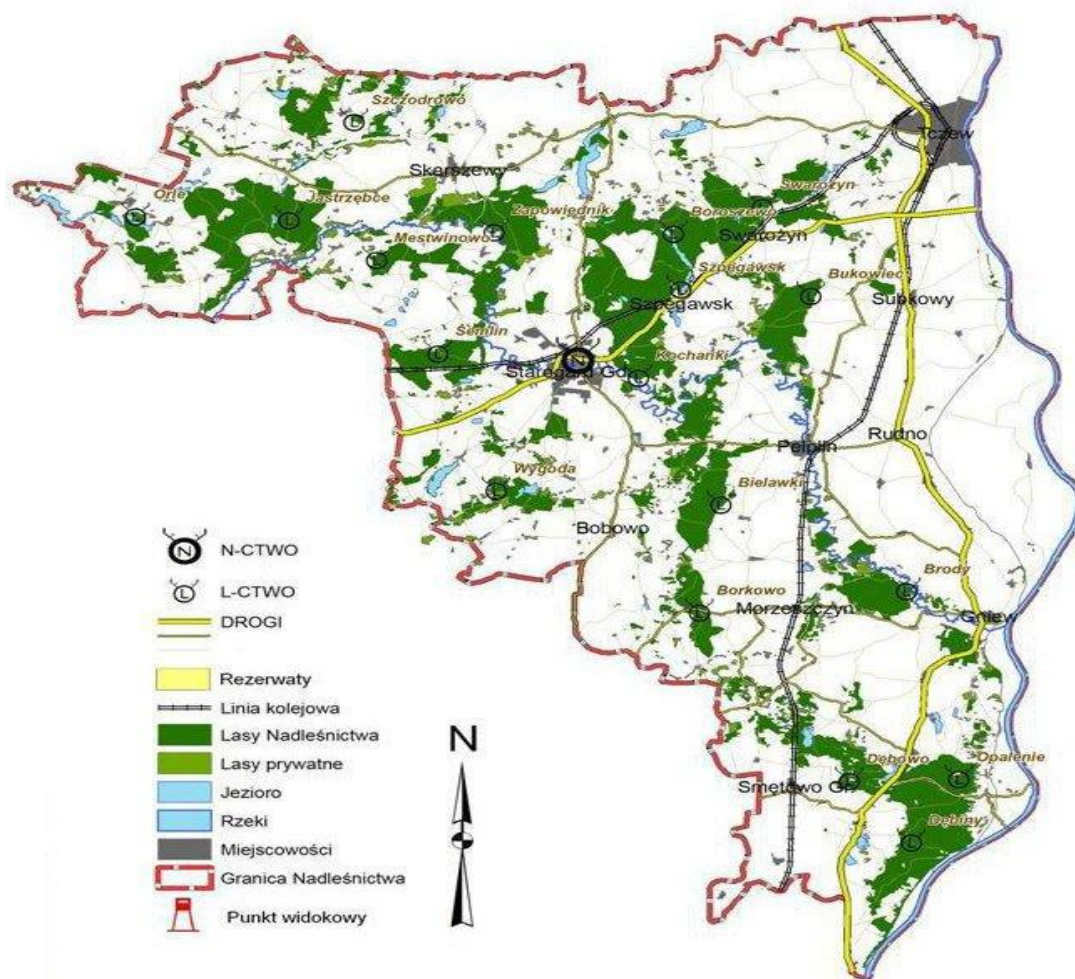
gospodarki leśnej jak: zachowanie trwałości lasów i ich korzystnego wpływu na środowisko oraz powszechna ochrona przyrody w lasach. Natomiast wielkość pozyskiwanego surowca drzewnego powinna wynikać z potrzeb hodowlanych i ochronnych drzewostanów oraz uwzględniać pełnione przez las funkcje ekologiczne i społeczne. Społeczno-gospodarczy rozwój gminy powinien opierać się na pełnym i wszechstronnym wykorzystaniu lasów, przy założeniu konieczności społecznego udziału w kosztach ekologizacji leśnictwa oraz w różnorodnych działaniach na rzecz ochrony lasów i edukacji ekologicznej.

Gmina Gniew charakteryzuje najwyższym wskaźnikiem lesistości (20%) wśród gmin powiatu tczewskiego (dla porównania - lesistość powiatu wynosi 14,6%, lesistość województwa 36,4%). Wykształtował się w wyniku wykorzystywania żyznych gleb na cele rolnicze. Według danych GUS powierzchnia gruntów leśnych wynosi 3998,61 ha powierzchni gminy. Powierzchnia lasów publicznych na koniec 2019 r. wynosiła 3 659,01ha, w tym lasów będących własnością Skarbu Państwa – 3 649,40ha, a lasów będących własnością gminy – 9,61 ha. Lasy mają duże znaczenie gospodarcze, jako miejsce pracy, źródło pozyskiwania surowca i runa leśnego. Zdecydowana większość lasów zlokalizowana jest poza granicami miasta Gniew – na obszarze miasta znajduje się zaledwie 44 ha lasów.

Administracyjnie lasy gminy Gniew należą do Nadleśnictwa Starogard Gdański. W składzie gatunkowym drzewostanu dominuje sosna i dąb, które stanowią po 30% nasadzeń. Ponadto w lasach gminy występują buki (10%), modrzewie (10%) oraz świerki (5%). Pozostałe 15% drzewostanu to inne gatunki liściaste niż wymienione powyżej. W strukturze wiekowej największy udział mają nasadzenia w wieku 0-40 lat (30%). 20% drzewostanu znajduje się w wieku 40-80 lat i tyleż samo w wieku powyżej 80 lat²³.

²³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Gniew, s. 34.

Rysunek 3. Zasięg Nadleśnictwa Starogard Gdański

Źródło: zasoby internetowe www.gdansk.lasy.gov.pl.

Obszar gminy Gniew obejmuje fragment międzynarodowego korytarza Doliny Dolnej Wisły, do którego należy zalesiona strefa krawędziowa wysoczyzny. Nie ma tu osobliwości przyrodniczych o randze krajowej lub europejskiej. Przyroda chroniona jest w 3 rezerwach. Ukształtowanie terenu i mała lesistość powodują, że krajobraz ma w przewadze charakter rozległych, sfalowanych panoram rolniczych. W obszarach chronionego krajobrazu i pomników przyrody na terenie gminy Gniew występuje szereg obszarów o wysokich walorach przyrodniczych zasługujących na ochronę, mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk. Do obszarów tych objętych ochroną prawną należą:

- Gniewski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Rezerwat „Opalenie”,
- Rezerwat „Wiosło Duże”,
- Rezerwat „Wiosło Małe”,

- Użytki ekologiczne,
- Obszar Natura 2000 „Dolina Dolnej Wisły” PLB040003, Obszar Natura 2000 ”Dolna Wisła” PLH 220033,
- Pomniki przyrody.

Lasy, poza funkcją turystyczną, ekologiczną i klimatyczną, pełnią na terenie gminy Gniew istotną rolę gospodarczą. Szata roślinna gminy nosi duże piętno gospodarki rolniczej. Tereny nie użytkowane gospodarczo stają się siedliskiem różnych gatunków flory i fauny. Załamanie gospodarki rolnej z jednej strony niesie ze sobą pewne straty gospodarcze, z drugiej jednak, przez wzbogacenie środowiska przyrodniczego, prowadzi do zmian wartości tych obszarów i umożliwia inne ich zagospodarowanie np. turystyczne.

2.4.3. Podmioty gospodarcze

Gmina Gniew stanowi atrakcyjne miejsce dla rozwoju działalności gospodarczej. Na terenie gminy Gniew w systemie REGON na dzień 31.12.2019 r. było zarejestrowane 1286 podmiotów gospodarczych. W ciągu 4 lat nastąpił nieznaczny wzrost liczny podmiotów – o ok. 3%. Najwięcej podmiotów gospodarczych przybyło z branż związanych z budownictwem. Z przedstawionych niżej danych wynika, że aktywność gospodarcza w gminie skoncentrowana jest w sektorze prywatnym. Wśród podmiotów ze względu na sektory własności – 50 podmiotów stanowiło sektor publiczny (co stanowi 4%), natomiast 1 233 - sektor prywatny (co stanowi 96%). Najpopularniejszą formą prowadzenia działalności w gminie Gniew – podobnie jak w całym powiecie i kraju – jest forma jednoosobowej działalności osoby fizycznej. Najwięcej jest tzw. mikro przedsiębiorstw, zatrudniających do 9 pracowników – 1 183, co stanowi blisko 92% wszystkich podmiotów. Na koniec 2019 r. na terenie gminy funkcjonowały 42 spółki, 4 spółdzielnie, 53 fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne oraz 981 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, posiadających znaczny potencjał gospodarczy. Strukturę podmiotów przedstawia poniższy wykres oraz tabele.

Tabela 17. Podmioty gospodarcze wg sektorów własnościowych w gminie Gniew w latach 2016 - 2019

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	Udział(w %) dot. 2019 r.
Razem, w tym:	1 246	1 254	1 246	1 286	100%
sektor publiczny	50	50	51	50	4%
sektor prywatny	1 195	1 203	1 194	1 233	96%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych – GUS.

Tabela 18. Podmioty gospodarcze wg form własności w gminie Gniew wg stanu na 31.12.2019 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Z ogółem				
		Spółki handlowe		Spółdzielnie	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		Razem	W tym z działem kapitału zagranicznego			
gmina Gniew	1286	42	9	4	53	981

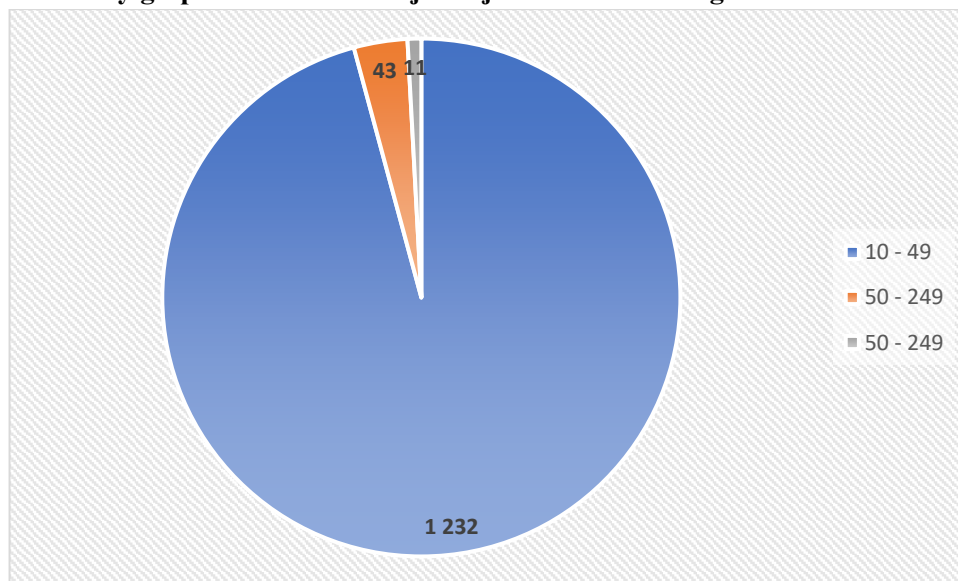
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych – GUS.

Tabela 19. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON wg klas wielkości w 2019 r.

Wyszczególnienie	Ilość podmiotów
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	1286
w tym w klasie wielkości: 0-9	1186
10-49	43
50-249	11
250-999	0
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	981

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych – GUS.

Wykres4. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON wg klas wielkości w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych – GUS.

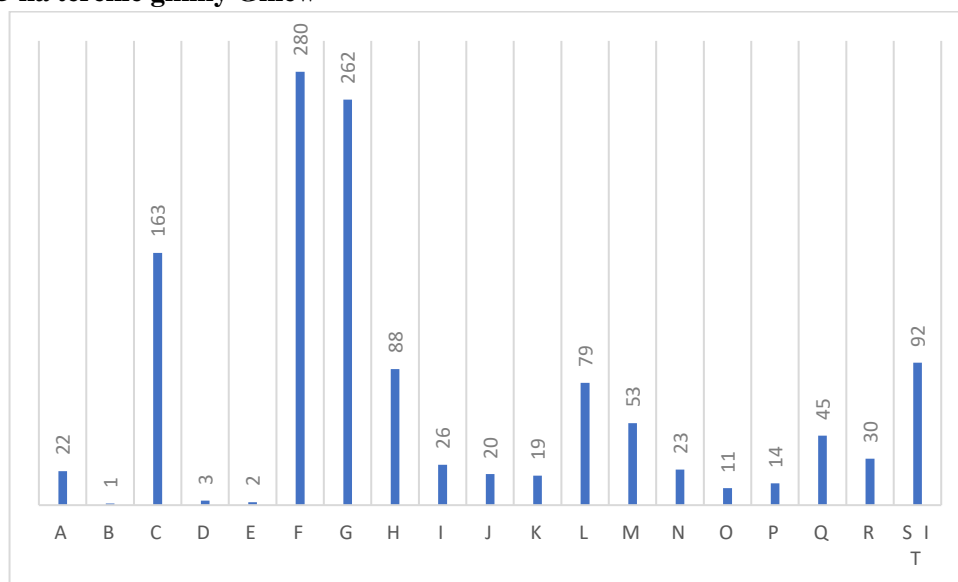
Tabela 20. Liczba podmiotów gospodarczych, prowadzących działalność gospodarczą wg branż w latach 2016-2019 na terenie gminy Gniew

L.p.	Sektor PKD 2007	Liczba podmiotów gospodarczych - sektor prywatny				Udział(w %)
		2016	2017	2018	2019	dot. 2019 r.
1	Sekcja A - Rolnictwo, Leśnictwo, Łowiectwo, Rybactwo	29	26	24	22	1,78%
2	Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie	1	1	1	1	0,08%
3	Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	167	168	152	163	13,22%
4	Sekcja D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	3	3	3	0,24%
5	Sekcja E - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	2	2	2	0,16%
6	Sekcja F - Budownictwo	246	259	263	280	22,71%
7	Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych	281	268	262	262	21,25%
8	Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	82	84	88	88	7,14%
9	Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	29	27	28	26	2,11%
10	Sekcja J - Informacja i komunikacja	17	15	19	20	1,62%
L.p.	Sektor PKD 2007	Liczba podmiotów gospodarczych - sektor prywatny				Udział(w %)
		2016	2017	2018	2019	dot. 2019 r.
11	Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	18	18	18	19	1,54%
12	Sekcja L - działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	71	77	76	79	6,41%
13	Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	53	51	50	53	4,30%
14	Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	18	18	22	23	1,87%
15	Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa	11	11	11	11	0,89%

16	Sekcja P - Edukacja	12	13	14	14	1,14%
17	Sekcja Q - Opieka zdrowotna	45	48	46	45	3,65%
18	Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	29	28	25	30	2,43%
19	Sekcja S, T U - Pozostała działalność usługowa	82	86	90	92	7,46%
Razem		1 195	1 203	1 194	1 233	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zBanku Danych Lokalnych – GUS.

Wykres5. Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gospodarczą wg branż w roku 2015 na terenie gminy Gniew

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zBanku Danych Lokalnych – GUS.

Zgodnie z powyższą tabelą i wykresem działalność gospodarcza prowadzona na terenie gminy Gniew koncentruje się głównie na budownictwie (ponad 22%) oraz handlu hurtowym i detalicznym, naprawie pojazdów samochodowych (ponad 21%). Ilość osób fizycznych prowadzących działalność na 1000 mieszkańców w gminie Gniew na koniec 2019 r. wynosiła 58, w powiecie tczewskim – 67, w województwie pomorskim - 87. Ilość podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności (na koniec 2019 r.) wynosiła 833, w powiecie 957, natomiast w województwie 1311. Rolę ponadlokalnych ośrodków zaspokajających ponadpodstawowe potrzeby mieszkańców gminy stanowią miasta Kwidzyn i Tczew oraz Trójmiasto.

Gmina powinna dążyć do optymalnego wykorzystania potencjału gospodarczego regionu. Podejmowane działania opierać się mogą zarówno na tworzeniu warunków rozwoju lokalnych przedsiębiorców oraz wspomaganie podejmowania działalności gospodarczej, ale również na stworzeniu atrakcyjnej oferty inwestycyjnej, co się wiąże z wytyczeniem atrakcyjnych obszarów pod inwestycje, ich uzbrojeniem oraz odpowiednią promocją.

2.4.4. Turystyka i zagospodarowanie turystyczne

Czynnikami warunkującymi konkurencyjność regionu obok atrakcyjnej lokalizacji są: stan środowiska naturalnego oraz jego atrakcyjność turystyczna. Czynniki te wpływają na jakość życia mieszkańców regionu oraz na napływ podmiotów gospodarczych i kapitału spoza niego.

Na obszarze gminy za wiodące uznaje się funkcje: turystyki historycznej, krajoznawczej i rowerowej, uzupełnione o funkcje turystyki wodnej i agroturystycznej.

Baza i działalność turystyczno – kulturowa najlepiej rozwinięta jest w mieście Gniew. W obszarze zespołu Zamku Gniew znajduje się Hotel Rycerski ze 120 miejscami w standardzie czterogwiazdkowym, hotel „Pałac Marysienki” na 120 miejsc oraz Dormitorium Zamkowe ze 140 miejscami noclegowymi. Ponadto Zamek Gniew oferuje sale konferencyjne: Sala Rycerska (100 krzesel), Zbrojownia (100 krzesel), Sala Konferencyjna (60 krzesel). Drugim pod względem liczby miejsc noclegowych obiektem jest Jeleń Resort &Spa dysponujący 78 miejscami noclegowymi w pokojach i domkach oraz salami konferencyjnymi i kręgielnią. Na terenie miasta znajduje się także Hotel „Na Wzgórzu” w kategorii dwugwiazdkowej, Pensjonat „Pod Abażurem” w miejscowości Nicponia przylegającej bezpośrednio do miasta Gniew, a także Zajazd Gniewko w miejscowości Rakowiec.

Zamek to również arena cyklicznie odbywających się i przyciągających rzesze turystów imprez: Turniejów o Miecz Jana III Sobieskiego, Festiwali Tradycji Średniowiecznej, batalistycznego spektaklu pod nazwą Vivat Vasa - przedsięwzięcia na skalę kilkutyśięcznej widowni. Festiwalom rycerskim towarzyszą festiwale rzemiosł ginących. Warto podkreślić, iż w sezonie zamek gwarantuje turystom spektakle w każdy weekend.

Ponadto na terenie gminy znajdują się również liczne gospodarstwa agroturystyczne, kwatery i pokoje prywatne.

Gmina Gniew stanowi miejsce posiadające walory dla organizacji wypoczynku ze względu na malownicze położenie w Dolinie Dolnej Wisły. Największe atrakcje turystyczne to m.in.:

- miejscowość Brody Pomorskie, ze znajdującym się nad Wierzycą terenem rekreacyjnym i punktem postojowym dla kajakarzy z miejscem do biesiadowania przy ognisku,
- miejscowość Opalenie – duża, dawniej szlachecka wieś. Największy atut Opalenia stanowi jego wspaniałe położenie w bezpośrednim sąsiedztwie Wisły i rozległych starych kompleksów leśnych, w tym leśnego rezerwatu przyrody Opalenie. Lasy w tym rejonie kryją wielkie bogactwo zarówno chronionych, jak i rzadko spotykanych gatunków flory i fauny. W rejonie tym mieści się kilka gospodarstw agroturystycznych oferujących naukę i doskonalenie jazdy konnej;
- osada Widlice z wieżą widokową, skąd rozpościera się najpiękniejszy widok na dolinę Wisły;

- Kompleks rekreacyjno wypoczynkowy Jeleń - Resort&Spa nad jeziorem Jeleń oferujący miejsca noclegowe, kręgielnie, restauracje, kąpielisko oraz łowisko specjalne.
- w miejscowości Rakowiec znajduje się zajazd na 20 miejsc noclegowych, a w jego pobliżu teren rekreacyjny nad jeziorem;
- tereny rekreacyjne zlokalizowane nad jeziorami w miejscowościach Półwieś, Tymawa, Pieniążkowo;
- rzeki Wisła i Wierzyca przepływająca przez teren gminy, na której organizowane są spływy kajakowe;
- trasa kolei wąskotorowej z pozostałościami infrastruktury kolejowej w Gniewie i Ciepłym.

Instytucje kulturalne organizują imprezy i wystawy, stanowiące atrakcję turystyczną:

- muzeum Archeologiczne w Gdańsku oddział w Gniewie. Stałe ekspozycje – Z dziejów Gniewa i ziemi gniewskiej;
- muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego w Piasecznie. Stałe ekspozycje – Ekspozycje etnograficzne, Rekonstrukcja chat kociewskich, Historia polskich kótek rolniczych, Dawne maszyny i narzędzia rolnicze, Rekonstrukcja dawnej kuźni oraz eksponowane wystawy tematyczne;
- fundacja Zamek w Gniewie prowadzi działalność w zakresie ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego. W ramach działań koordynowanych przez fundację, na zamku w Gniewie funkcjonują m.in. Chorągiew Husarska Województwa Pomorskiego, Żółty Regiment Piechoty i Schola Cantorum Gymevensis. Główną arenę działań Fundacji stanowi Historyczny Park Rozrywki w Zamku Gniew, w ramach którego funkcjonują arena turniejowa, warsztaty rzemiosł dawnych.
- Centrum Kultury i Biblioteka w Gniewie - Celem działania CKiBP jest prowadzenie działalności w zakresie upowszechniania kultury, sztuki i nauki oraz zachowania dziedzictwa kulturowego. Połączone instytucje kultury tworzą duży, sprawny, i wielofunkcyjny ośrodek kultury. Spośród zadań realizowanych przez tę placówkę w zakresie kultury należy wymienić:
 - 1) organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę,
 - 2) tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, kół i klubów zainteresowań, sekcji, zespołów, tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego,
 - 3) organizowanie spektakli, przedstawień teatralnych, koncertów, festiwali, wystaw, odczytów, projekcji filmowych, imprez artystycznych, rozrywkowych i turystycznych, wernisaży oraz obozów artystycznych,

- 4) koordynacja działalności na terenie Gminy w zakresie organizacji imprez kulturalnych,
- 5) organizowanie imprez kulturalnych i oświatowych przy współudziale bibliotek, szkół gminnych, świetlic wiejskich na terenie Gminy,
- 6) opracowywanie materiałów promujących sztukę, kulturę oraz dziedzictwo Gminy, popularyzacja i promocja regionalnych grup twórczych, artystów i zespołów artystycznych,
- 7) nadzór i koordynacja działalności Kół Gospodyń Wiejskich z terenu Gminy Gniew.

Turyści odwiedzający gminę mają do dyspozycji szlaki turystyczne piesze i rowerowe, umożliwiające aktywne zapoznanie się z zasobami przyrodniczymi i kulturowymi, jakimi dysponuje gmina Gniew. Na terenie gminy wyznaczono następujące szlaki turystyczne:

- Rzeki Wierzycy, pieszy szlak (Gniew – Pelplin),
- Opaleński, pieszy szlak (Mała Karczma – Opalenie),
- Lasów Dębińskich, pieszy szlak (Mała Karczma – Wiosło Małe),
- Szlak Nadwiślański Doliny Dolnej Wisły - pieszy i rowerowy szlak (Tczew - Nowe),
- Grzymistawa, rowerowy pieszy szlak (Brody Pomorskie- Małe Wyręby).
- Wiślana Trasa Rowerowa – (Wielkie Walichnowy- Widlice)

Wszystkie te szlaki przebiegają przez najbardziej malownicze i obfitujące w atrakcje przyrodnicze i kulturowe tereny gminy Gniew. Są one świetnie oznakowane, dobrze zagospodarowane pod względem technicznym oraz właściwie utrzymane. Idealnie nadają się na weekendowe wyprawy rodzinne. Najciekawsze zabytki stanowiące atrakcję turystyczną:

- Rynek Starego Miasta w Gniewie z największym zespołem zabytkowych kamienic w woj. pomorskim,
- Ratusz w Gniewie,
- Kościół p.w. św. Mikołaja w Gniewie,
- Sanktuarium Maryjne w Piasecznie z łaskami słynącą figurą Matki Boskiej Piaseckiej,
- Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego w Piasecznie,
- Kościół pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Opaleniu,
- Kościół pw. św. Jana Chrzciciela w Pieniążkowie,
- Kościół pw. św. Jana Chrzciciela w Wielkich Walichnowach,
- Cmentarze mennonickie w Wielkich Walichnowach i Polskim Gronowie.

Możliwości rozwoju funkcji turystycznej znacznie wzrosły po wybudowaniu mostu przez Wisłę i usprawnieniu połączeń drogowych obszaru gminy z autostradą A-1.

Na bieżąco należy rewaloryzować, a niekiedy nawet rekonstruować dziedzictwo kulturowe gminy, tak w mieście, jak i terenach wiejskich. Należy też dbać o estetykę i rozbudowę bazy rekreacyjnej i bezpieczeństwo uczestników ruchu turystycznego. Istnieje też silna potrzeba dostosowywania oferty oraz infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej do potrzeb osób niepełnosprawnych. W prowadzonym przez gminę Gniew procesie rewitalizacji Starego Miasta wspartym dotacją Unii Europejskiej należy uwzględnić zarówno na etapie projektowania jak i wykonawstwa potrzeby rozwoju funkcji zaplecza noclegowo - gastronomicznego w gminie oraz stworzenie warunków do powstawania nowych podmiotów gospodarczych w obszarze turystyki. Z tym wiąże się zaś konieczność podnoszenia kwalifikacji mieszkańców w zakresie m.in. znajomości języków obcych, wiedzy ekologicznej. W działania o charakterze turystycznym winna być włączona młodzież. Głównie w tej grupie należy też wspierać i rozwijać lokalną tożsamość, tworzyć markowe produkty turystyczne w oparciu o tradycję kulturową gminy i regionu, zachowując i rewitalizując kulturę niematerialną w gminie.

Równoległe z działaniami o charakterze kulturowym powinny zostać prowadzone zadania związane z ochroną środowiska, zachowaniem najwartościowszych nieprzekształconych zespołów i fragmentów krajobrazu, służące rozwojowi ekoturystyki na terenie gminy. Miłośników tej dziedziny turystyki można też przyciągnąć, rozwijając istniejącą już sieć szlaków turystycznych. Ważne jest, by na terenie całej gminy wprowadzić jednolity system oznakowania atrakcji turystycznych, co obecnie jest już realizowane.

Wszystkie te działania nie będą jednak skuteczne, jeżeli w ślad za rozwojem infrastruktury nie pójdzie właściwa promocja gminnej oferty turystycznej. Promocja ta winna być prowadzona za pośrednictwem wszystkich mediów, w tym Internetu, który dzisiaj jest najlepiej wykorzystywany przez gminę.

Najważniejszym elementem oferty gminy jest możliwość połączenia wypoczynku i rekreacji w oparciu o istniejące zasoby naturalne, jak i przebywanie w środowisku wiejskim tworzącym klimat kontaktu z naturą, zdrową żywnością, otwartością i naturalnością właścicieli kwater i gospodarstw agroturystycznych.

Istnieje konieczność ciągłych działań zmierzających do wzrostu atrakcyjności turystycznej gminy poprzez zapewnienie infrastruktury turystycznej, jak i promocję walorów i oferty turystycznej gminy. W latach 2016 – 2019 przeprowadzono inwestycje, które zwiększyły atrakcyjność turystyczną gminy, tj.: wybudowano elementy Wiślanej Trasy Rowerowej, punkty przystankowe dla rowerów oraz postoje kajakowe na szlaku Wierzycy. Należy zauważyć, że powstał także punkt widokowy w

miejsce Wiosło, który został postawiony przez Lasy Państwowe. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, iż rozwój funkcji turystycznej gminy jest uwarunkowany także od działalności rolniczej prowadzonej przez mieszkańców gminy, zwłaszcza w kontekście dbałości o zachowanie czystości lasów i zapewnienie estetyki przestrzeni, prowadzenie produkcji rolnej nieuciążliwej dla ruchu turystycznego. Stały rozwój sektora turystycznego i okoturystycznego niesie ze sobą korzyści ekonomiczne - społeczne w postaci stymulacji rozwoju gospodarstw rolnych, świadczących usługi turystyczne oraz miejscowej infrastruktury, aktywizacji lokalnego rynku pracy, rozbudowy zasobów mieszkaniowych rolników, stworzenia dodatkowego źródła dochodów dla rolników i budżetów lokalnych, ochrony walorów turystycznych, stworzenia możliwości atrakcyjnego wypoczynku, wzrostu poziomu kulturalnego mieszkańców wsi. Jednak pomimo niezaprzeczalnych walorów i korzystnego położenia, gmina Gniew posiada niewykorzystany potencjał warunkujący rozwój turystyki.

Produkty turystyczne i ich promocja

Bardzo ważnym elementem, bez którego nie można planować rozwoju gospodarki lokalnej, jest promocja. Przedmiot działań promocyjnych to produkt gminy. Wpływ na rozwój turystyki majądobrepromowane produkty turystyczne. Na terenie gminy Gniew warunki naturalne oraz istniejące i planowane zagospodarowanie turystyczne pozwalają obecnie na oferowanie następujących typów produktu turystycznego: wypoczynkowy, krajoznawczy, mieszany. *Typ wypoczynkowy* produktu turystycznego nawiązuje do walorów naturalnych gminy i istniejącego zagospodarowania turystycznego. Są to:

- pobyty w obiektach agroturystycznych,
- oferta Hotelu Zamek Gniew jako obiektu o standardzie czterogwiazdkowym, dostosowanym do wymagań turysty biznesowego, konferencyjnego.

Typ krajoznawczy wiąże się przede wszystkim z wędrówkami po szlakach turystycznych i zwiedzaniem miast i obiektów krajoznawczych, dla przykładu:

- zwiedzanie miasta Gniew,
- wędrówki piesze szlakami turystycznymi z noclegami na polach namiotowych we własnym namiocie, zwiedzanie rezerwatów przyrody,
- podglądanie życia zwierzyny leśnej, obserwacja ptaków,
- wędrówki konne i rowerowe szlakami turystycznymi.

Typ mieszany wiąże się z możliwością oferowania szeregu łączących się ze sobą produktów turystycznych w formie tzw. pakietów dotyczących np.:

- pobytu w ośrodku agroturystycznym z możliwością uczestnictwa w wycieczce krajoznawczej, uczestnictwa w wędrownkach konnych lub rowerowych, w imprezie folklorystycznej, w przejażdżce bryczką.

W gminie Gniew oferowane są następujące produkty turystyczne:

Wydarzenia:

- **Vivat Vasa – Bitwa Dwóch Wazów** - największa w Polsce impreza historyczna odtwarzająca wojskowość XVII - wieczną. Rozgrywa się ona w realiach wojny pruskiej z 1626 roku, podczas której pod Gniewem spotkały się armie dwóch królów z rodu Wazów - Zygmunta III Wazy króla polskiego oraz Gustawa II Adolfa króla szwedzkiego. Na terenie zamku rozgrywa się bitwa, w której udział bierze około 200 rycerzy;
- **Międzynarodowy Turniej Rycerski o Miecz Króla Jana** - turniej jest jednym z wydarzeń odbywających się w ramach International Jousting League. Do zamku w Gniewie przybywają rycerze z całego świata. Główną konkurencją turnieju jest „gonitwa na ostre” (ang. Joust), polegająca na ataku kopią celem jej skruszenia bądź wysadzenia z siodła nadjeżdżającego wzdłuż bariery konnego przeciwnika, zakutego w pełną zbroję płytową. Ponadto zawodnicy uczestniczą w zespołowej gonitwie turniejowej „buhurt” walcząc w zbrojach maczugami turniejowymi, a także w gonitwach sprawnościowych z użyciem kopii, miecza czy włóczni. Turniej Rycerski w Zamku Gniew zakwalifikowany został do szóstki najlepszych turniejów na świecie i uznany za najważniejszy na Starym Kontynencie;
- **Festiwal Dziedzictwa Regionalnego „Krzyżacy Kontra Kociewiaczy”** - festiwal łączy tradycje rycerskie z folklorystycznymi. Podczas imprezy odbywającej się na rynku starego miasta rozgrywają się spektakle historyczne, występy zespołów folklorystycznych, prezentacje sztuki rycerskiej, zwyczajów kociewskich, mody regionalnej, serwowane są średniowieczne i tradycyjne kociewskie jedło i napoje;
- **Piaseczno Folklor Festiwal** - jest to odbywający się w Piasecznie przegląd zespołów folklorystycznych z Kociewia i Pomorza, podczas którego wybierane są najlepsze grupy. W czasie tej dwudniowej imprezy można zapoznać się z muzyką, strojami, a nade wszystko tańcami regionalnymi Kociewia i Pomorza;

Obiekty:

- **Zamek w Gniewie** - Zamek w Gniewie to wyjątkowy zespół zamkowo - pałacowy usytuowany na malowniczym wzgórzu nad Wisłą. To połączenie historii, niezwyklej atmosfery kryjącej się w średniowiecznych murach z komfortem obiektów o najwyższym standardzie. Znajdujący się na zamku hotel przez cały rok obsługuje konferencje, zjazdy integracyjne, szkolenia, bankiety,

biesiady historyczne itp. Obejmuje bazę noclegową, na którą składa się z 250 miejsc rozlokowanych w Hotelu Rycerskim i Pałacu Marysieńki. Elementem wyróżniającym Hotel Zamek Gniew jest zadaszona przestrzeń dziedzińca zamkowego, będąca idealnym miejscem do organizacji koncertów. Zamek uznawany jest także za jeden z głównych ośrodków upowszechniania historii w Polsce. Na terenie podzamcza funkcjonuje Historyczny Park Rozrywki w Zamku, który stanowi arenę licznych spektakli, turniejów i widowisk historycznych;

- **Jeleń Resort&Spa** - Obiekt położony jest nad jeziorem, o tej samej urokliwej nazwie – Jeleń. Powierzchnia jeziora to aż 33,43 km. Rozległa plaża, 20 pomostów, urokliwy teren wokół jeziora, atrakcje wodne. Obiekt posiada: 18 – dwu osobowych pokoi oraz 7 6-osobowych domków. Do dyspozycji gości oddano restaurację, kręgielnię oraz sale konferencyjne.
- **Sanktuarium Maryjne w Piasecznie** - najstarsze sanktuarium maryjne na Pomorzu, które dzięki kultowi Matki Bożej Piaseckiej już od ponad 600 lat nieprzerwanie przyciąga kilkadziesiąt tysięcy pielgrzymów rocznie. Cudowna figura przechowywana jest w głównym ołtarzu tutejszego kościoła parafialnego, którego gotycką trójnawową halę wypełnia wyjątkowo bogate wyposażenie rokokowe z połowy XVIII w. Do grona dobroczyńców należy m.in. król Jana III Sobieski, który odbudował sklepienie świątyni po zniszczeniach wojen szwedzkich. Kilkaset metrów na południe od kościoła znajduje się miejsce średniowiecznego objawienia z monumentalnym ołtarzem polowym. Piaseczno jest również kolebką pomorskiego ruchu ludowego. W 1862 r. Juliusz Kraziewicz założył tutaj pierwsze w Polsce Kółko Rolnicze. Ośrodkiem dokumentującym najnowszą historię Piaseczna i okolic jest miejscowe Muzeum Tradycji Kółek Rolniczych, będące filią Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego w Warszawie;
- **Stare Miasto w Gniewie** - spójny kulturowo i architektonicznie obszar znajdujący się w centrum Gniewu. Jego sercem jest rynek z centralnie położonym zabytkowym ratuszem. Okalają go kamienice rynkowe, wśród których te podcieniowe, położone w zachodniej części, należą do najcenniejszych w województwie pomorskim. Tuż przy rynku znajduje się jedyna zachowania gniewska świątynia – kościół p. w. św. Mikołaja. Jest to gotycki obiekt, którego większość wyposażenia pochodzi z XIX wieku. Od 2009 roku kościół w Gniewie oraz teren przykościelny stały się areną regularnie prowadzonych badań archeologicznych, w wyniku których odkryto m.in. największą w Polsce kolekcję szat jedwabnych, masowe groby, niezliczoną ilość monet, a także pozostałości wcześniejszej pogańskiej świątyni. Tuż obok świątyni znajduje się niezwykle malownicza ulica Sambora z charakterystycznymi

parterowym domkami pochodzącymi z I połowy XIX wieku, często, ze względu na wysokość zabudowy, porównywana do Złotej Uliczki w Pradze. Na ulicy tej powstał Ogród Historii prezentujący dziewięć najważniejszych wydarzeń z dziejów Gniewu. To tu znajduje się także figurka Misia Maciusia – maskotki miasta. Ogród jest obowiązkowym punktem dla zwiedzających, zaś formuła nauki poprzez zabawę, jest szczególnie atrakcyjna dla najmłodszych turystów i mieszkańców. Miejsc równie atrakcyjnych nie brakuje też w innych częściach starego miasta. Na jego obszarze zachowały się także spore fragmenty miejskich murów obronnych. Mając na względzie odpowiedzialność za ochronę dziedzictwa kulturowego od wielu lat gospodarze tego miejsca podejmują działania temu służące. Aktualny miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego ze szczegółowo określonymi zasadami ochrony, lokalny program rewitalizacji oraz szereg inicjatyw społecznych i kulturalnych to tylko nieliczne przykłady łączenia dbałości o dziedzictwo z niezbędnymi działaniami rozwojowymi;

Grupy:

- **Chorągiew Husarska Województwa Pomorskiego** - jedna z najliczniejszych konnych grup rekonstrukcyjnych w Polsce, skupiająca kilkadziesiąt osób zajmujących się odtwarzaniem tradycji XVII – wiecznej husarii, uznawanej za jedną z najlepszych formacji kawaleryjskich w Europie. Chorągiew uczestniczy w licznych przedsięwzięciach kulturalnych, historycznych, filmowych w Polsce i za granicą;
- **ScholaCantorumGymevensis** - jeden z nielicznych amatorskich chórów gregoriańskich w Polsce, wykonujący tradycyjny chorał gregoriański z VIII - X wieku, w oryginalnym przekładzie, zgodnie z liturgią kościoła katolickiego. Chór bardzo wiele koncertuje w kraju i zagranicą, ma na swoim koncie kilka wydawnictw płytowych;

Obszary:

- **Nizina Walichnowska** - malownicza kraina obejmująca obszar lewej strony pradoliny Wisły, od wsi Ciepłe w gminie Gniew do wsi Rybaki w gminie Subkowy, rozciągająca się wzdłuż wału wiślanego. Przez długie wieki każdej wiosny, nierzadko też latem, mieszkańcy musieli bronić się przed powodzią. Wysiłek nie zawsze był skutecznym, woda zabierała wówczas mieszkańcom dobytek, a czasem i życie. Jednak ludzie ci, z uporem, determinacją i ogromną pracowitością wyrwali Wiśle kawałek po kawałku swoje miejsce do życia. Dzisiejsza Nizina Walichnowska to obszar o długości 15 km i szerokości od 3,5 do 6,5 km chroniony wałami przeciwpowodziowymi o powierzchni 4664 ha. Może poszczycić się stacjami pomp, będącymi jednymi z cenniejszych zabytków hydrotechniki w Polsce. Pochodzące z początku XX wieku

pompy i silniki bezawaryjnie pracują do dzisiaj i zapewniają bezpieczeństwo Nizinie. Na obszarze Niziny znajdziemy także ślady bytności menonitów – protestantów przybyłych na te tereny na fali ruchów kontrreformacyjnych, z terenu północnych Niemiec i Holandii. Kraina ta stała się dla nich azylem, a jednocześnie, ze względu na ich nowoczesną wiedzę melioracyjną i hydrotechniczną oraz doświadczenia w walce z wodnym żywiołem, mocno przyczynili się do jej rozwoju. Świadectwem ich obecności są cmentarze znajdujące się w Małych Walichnowach, Polskim Gronowie, Międzyzężu oraz Wielkich Walichnowach;

Szlaki:

- **Rzeki Wierzyca** - szlak kajakowy rzeką Wierzycą przebiega przez tereny obfitujące w ciekawe obiekty kultury materialnej oraz tereny bogate przyrodniczo. Łączy Kaszuby z Kociewiem, przepływa przez Starogard Gdański, Pelplin i Gniew. Ma długość 151 km, a różnica wysokości pomiędzy źródłami a ujściem wynosi 174 m. Wierzyca to typowa rzeka pojezierna, silnie meandrująca, tworzy niezliczoną ilość pętli i stanowi coraz bardziej popularny szlak kajakowy wyposażony w dobrą infrastrukturę, w tym liczne miejsca postoju i wypoczynku;
- **System szlaków rowerowych i pieszych** - przez teren gminy Gniew przebiega sześć turystycznych szlaków pieszych i rowerowych przebiegających przez najbardziej atrakcyjne przyrodniczo i kulturowo tereny. Szlaki są dobrze oznakowane i wyposażone w podstawową infrastrukturę. Zostały one połączone z obejmującymi cały region sieciami szlaków kociewskich i pomorskich.

Jednakże podstawowe znaczenie promocyjne powinny mieć produkty markowe, które należy ciągle rozwijać. Najlepszym pomysłem marketingowym promującym gminę jest cykliczne organizowanie imprez, co stanowi istotny element przyciągający turystów. Obecnie organizowane w Gniewie imprezy stanowią dobry przykład imprez promocyjnych. Ilość tego typu imprez organizowanych na terenie gminy powinna zostać znacznie rozszerzona.

Informacje o gminie eksponowane są w różnego rodzaju materiałach promocyjnych. Gmina wydaje również własne publikacje promocyjne, informacyjne oraz przygotowuje materiały dotyczące gminy Gniew do publikacji wydawanych przez inne wydawnictwa, instytucje, stowarzyszenia, liczne plakaty informujące o wydarzeniach, imprezach. Ponadto podejmowane są takie działania promocyjne, jak:

- comiesięczne opracowanie redakcyjne Nowin Gniewskich,
- redagowanie serwisu internetowego gminy Gniew www.gniew.pl oraz profili gminy na portalach społecznościowych: t.j. Facebook, Twitter, Google+, Pinterest, Instagram,
- stała współpraca z portalami turystycznymi,

- wysyłanie materiałów prasowych do mediów lokalnych i ogólnopolskich,
- uczestnictwo w targach turystycznych i inwestycyjnych oraz przygotowywanie na nie materiałów promocyjnych,
- organizacja imprez kulturalnych i turystycznych,
- zakup i dystrybucja gadżetów reklamowych z logo promocyjnym gminy,
- współpraca z zewnętrznymi instytucjami, organizacjami oraz samorządami.

Samorząd gminy, mając świadomość dużej konkurencji panującej na rynku turystycznym, jak również dynamicznego rozwoju Gniewa, jak i potrzeby promocji malowniczych miejscowości, aktywnie działa w tym obszarze. Wychodząc w kierunku potrzeb turystów, w 2008 r. utworzono Gminne Centrum Informacji Turystycznej w Gniewie, które działa przy Referacie Promocji Informacji w Urzędzie Miasta i Gminy w Gniewie. W zakresie zadań GCIT jest m.in.:

- informacja bieżąca dla osób przyjezdnych nt. walorów oraz bazy turystycznej na terenie gminy Gniew,
- zbieranie informacji dotyczących aktualnego stanu bazy turystycznej, usług, kultury, sportu, itd. w gminie,
- stała współpraca z właścicielami bazy turystycznej w zakresie promocji i wydawnictw,
- uczestnictwo w targach turystycznych,
- obsługa stoiska Informacji Turystycznej podczas imprez,
- dystrybucja bezpłatnych materiałów własnych i obcych zawierających informacje turystyczne o gminie,
- współpraca z podmiotami zajmującymi się organizacją ruchu turystycznego w regionie, tj. z organizacjami turystycznymi, biurami turystycznymi,
- udział w targach, giełdach branżowych - turystycznych, krajowych i zagranicznych, w imprezach umożliwiających poszerzenie działań promocyjnych gminy oraz inicjowanie i organizacja takich imprez.

2.5. SFERA SPOŁECZNA

2.5.1. Struktura społeczna

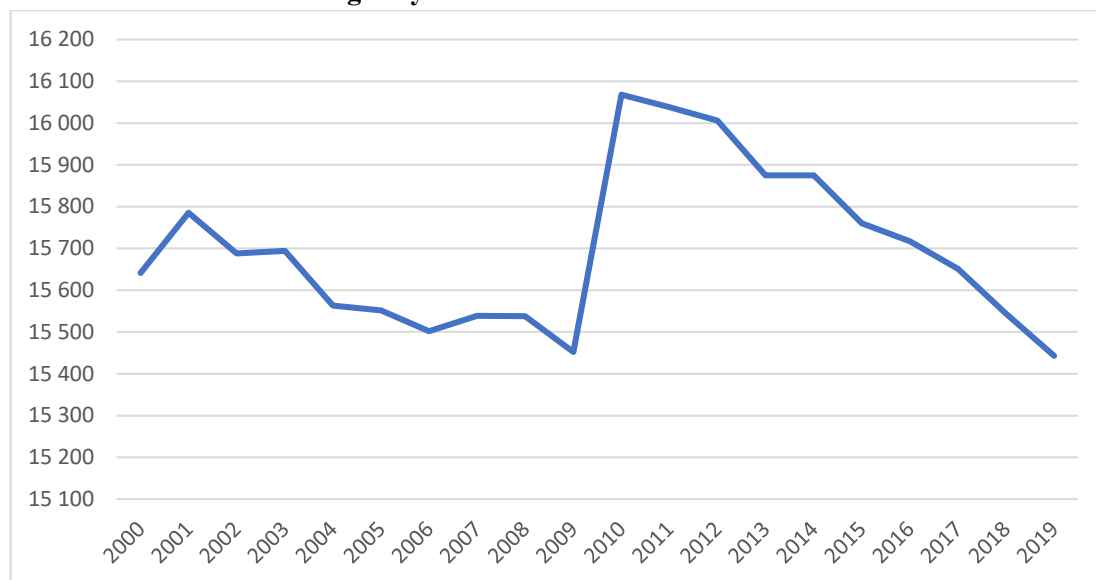
Według statystyk prowadzonych przez GUS i stanu na 31.12.2019 r. ludność gminy Gniew liczyła 15 443 mieszkańców, co stanowi ok. 13,4% ludności powiatu tczewskiego. Gęstość zaludnienia na 1 km² w latach 2016-2019 utrzymywała się na tym samym poziomie i wynosiła 80 osoby, co daje gminie 3 miejsce w powiecie (165 os/1 km²) oraz 45 miejsce w województwie (127 os/1 km²). Poniższa tabela przedstawia charakterystykę społeczno - demograficzną na terenie gminy Gniew w latach 2016 -2019.

Tabela 21. Struktura społeczno-demograficzna gminy Gniew w latach 2016-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	31.12.2016 r.	31.12.2017 r.	31.12.2018 r.	31.12.2019 r.
Stan ludności ogółem, w tym:	15 717	15 651	15 544	15 443
mężczyźni	7 853	7 804	7 737	7 691
kobiety	7 864	7 847	7 807	7 752
Ludność w wieku przedprodukcyjnym ogółem, w tym:	2 565	2 535	2 509	2 474
mężczyźni	1 321	1 294	1 273	1 265
kobiety	1 244	1 241	1 236	1 209
Ludność w wieku produkcyjnym ogółem, w tym:	10 412	10 232	10 051	9 924
mężczyźni	5 655	5 572	5 503	5 451
kobiety	4 757	4 660	4 548	4 473
Ludność w wieku poprodukcyjnym ogółem, w tym:	2 740	2 884	2 984	3 045
mężczyźni	877	938	961	975
kobiety	1 863	1 946	2 023	2 070
Liczba zawartych małżeństw	75	71	74	77
Urodzenia żywe	60	147	146	145
Zgony ogółem	160	156	168	169
Przyrost naturalny	0	-9	-22	-24
Migracje ludności – saldo	-68	-95	-83	-42
WYSZCZEGÓLNIENIE	31.12.2012 r.	31.12.2013 r.	31.12.2014 r.	31.12.2015 r.
napływ zameldowania na pobyt stały	149	156	144	168
odpływ wymeldowania z pobytu stałego	195	243	217	210

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Wykres6. Liczba mieszkańców gminy Gniew w latach 2000-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Analizując powyższe dane zawarte w tabeli oraz na wykresie można zauważyć, że na przestrzeni lat 2000-2019, największy przyrost liczby ludności nastąpił w 2010 r., po czym wartość ta systematycznie zmniejsza się, co jest niekorzystnym zjawiskiem w kontekście rozwoju społeczno – gospodarczego. Sumarycznie od 2000 do 2019 r. nastąpił spadek liczby ludności - o ok. 1%. Według stanu na 31.12.2019 r. mieszkańcy gminy, którzy ukończyli 65 rok życia, stanowią ok. 20% całej populacji, natomiast w wieku przedprodukcyjnym – 16 %. Badany okres odznacza się wzrostem udziału osób w wieku poprodukcyjnym i spadkiem udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w strukturze ludności gminy. Zmiany te ukazują początek procesu starzenia się społeczeństwa. Jest to proces charakterystyczny dla społeczeństw żyjących w gospodarkach rozwiniętych, jednak jego eskalacja w dłuższym okresie doprowadzić może do wzrostu wskaźników obciążenia demograficznego i spowodować sytuację, w której osoby w wieku produkcyjnym nie są w stanie wypracować odpowiedniego PKB, by pozwoliło to na utrzymanie osób w wieku poprodukcyjnym w ramach współczesnych systemów socjalnych i emerytalnych. Zmianie ulec może też struktura konsumpcji społeczeństwa, znaczny wzrost zapotrzebowania na usługi zdrowotne, opiekuńcze. Niewielkie zmiany w strukturze demograficznej gminy Gniew nie oznaczają jeszcze sytuacji problematycznej, jednak, skoro już można zauważyć trend zmierzający w kierunku starzenia się społeczeństwa, należy podjąć stosowne działania, by ograniczyć tempo procesu oraz zminimalizować jego skutki. Znacząca większość mieszkańców, bo aż ponad 64% mieści się w granicach między 18 a 64 rokiem życia.

Zmianę liczby ludności gminy obrazują inne zjawiska, mianowicie ruchy naturalne oraz migracje mieszkańców. Ruchy naturalne określa się za pomocą naturalnych czynników, takich jak urodzenia żywe i zgony – będące wielkościami pozwalającymi wyznaczyć przyrost naturalny. Analiza

wskaźnika przyrostu naturalnego, określanego jako różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów, wskazuje na korzystną sytuację panującą w gminie Gniew. W analizowanym okresie nie odnotowano na terenie gminy żadnego okresu, w którym przyrost naturalny byłby dodatni. W roku 2016 przyrost naturalny wynosił -68, w 2017-95, w roku 2018-83, a w 2019-42. Świadczy to o określonej „trwałości i stabilności” zasobów demograficznych gminy.

Migracje to z kolei wymeldowania i zameldowania na terenie gminy Gniew, obrazujące ruchy ludności z perspektywy miejsca zamieszkania – wielkości pozwalające wyznaczyć saldo migracji.

Powyższe zastawienie pokazuje ujemne wskaźniki migracji na terenie gminy Gniew w całym analizowanym okresie. Saldo migracji wykazywało trend skokowy w granicach od -42 do -95. Migracja ludności każdego roku jest niższa od przyrostu naturalnego, co potęguje spadek ludności w gminie. Stwarza to ryzyko niekorzystnych zmian struktury wiekowej i płciowej społeczeństwa, a także może implikować odpływ wykwalifikowanej kadry pracowniczej, niemogącej znaleźć perspektyw rozwojowych.

Współczynnik feminizacji, tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn na koniec 2019 r. wynosiła 101.

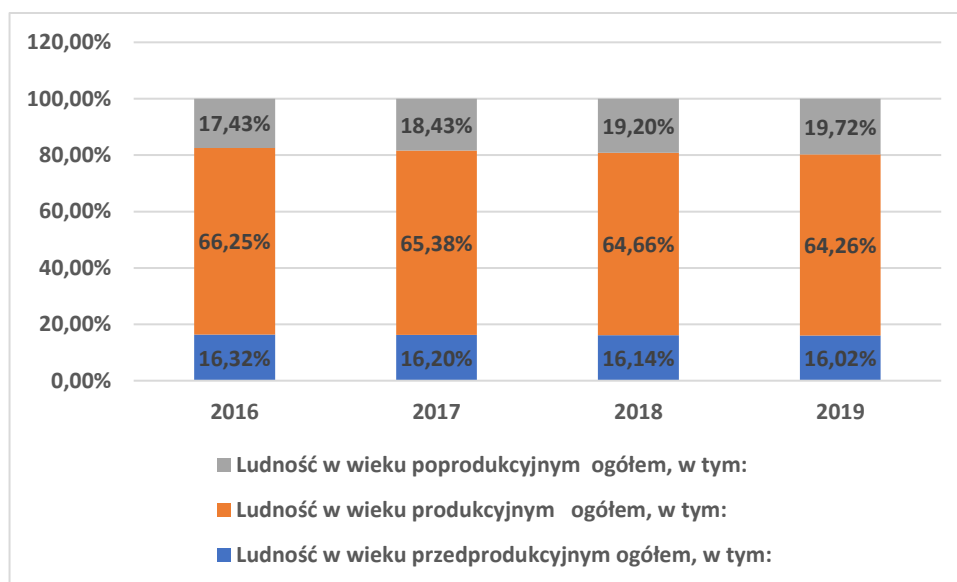
Poniższy wykres przedstawia, jak kształtował się podział ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2016-2019 na terenie gminy Gniew. W strukturze ekonomicznych grup ludności dominuje ludność w wieku produkcyjnym, oscylując w granicach 64,26% - 66,25%. Niewielką zmianę można zaobserwować w kategorii dotyczącej wieku przedprodukcyjnego, natomiast w kategorii wieku poprodukcyjnego jest ona już znacząca. Analizowany okres odznacza się wzrostem udziału osób w wieku poprodukcyjnym i spadkiem udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w strukturze ludności gminy.

W analizowanym okresie można zauważyć, że:

- liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym systematycznie spada, co oznacza, że rodzi się mniejsza ilość dzieci każdego roku, a także, że coraz większa liczba osób z tej grupy opuszcza gminę, co jest zjawiskiem negatywnym, mającym wpływ na rozwój gminy,
- liczba ludności w wieku produkcyjnym spada w badanym okresie, co oznacza, że następuje odpływ siły roboczej z terenu gminy dużych ośrodków miejskich,
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym systematycznie rośnie, co oznacza, że coraz więcej osób przechodzi na emeryturę. W tej grupie jest również więcej kobiet niż mężczyzn, co wynika z faktu, że kobiety dożywają zwykle późniejszego wieku, niż mężczyźni.

W kolejnych latach systematycznie będzie się zwiększał w strukturze wiekowej udział ludności w wieku poprodukcyjnym, jako efekt powojennego wyżu demograficznego lat 50.

Wykres 7. Podział ludności wg ekonomicznych grup na terenie gminy Gniew w latach 2016 - 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza ludności gminy Gniew w kontekście ekonomicznych grup wieku pozwala zauważyć, że społeczeństwo na terenie gminy starzeje się, tak jak obserwuje się to w skali kraju i Europy. Zmiany zachodzące w strukturze wiekowej mieszkańców, bez podjęcia odpowiednich działań profilaktycznych, mogą pociągać za sobą następujące problemy:

- nie biorąc pod uwagę ewentualnych migracji na terenie gminy, prognozuje się zmniejszenie zapotrzebowania na usługi przedszkolne w kolejnych latach, w związku ze zmniejszającą się liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym, a także przewiduje się na podobnym do obecnego poziom liczby uczniów uczęszczających do szkół podstawowych, a w następstwie ich likwidacji, zmniejszenia się liczby uczniów w szkołach podstawowych,
- obserwowany sukcesywny wzrost liczebności osób starszych, który prawdopodobnie pociągnie za sobą nasilenie się problemów społecznych, dotyczących osoby starsze oraz wzrost wydatków gminy w zakresie pomocy społecznej. Gmina powinna zatem dążyć do rozwoju usług skierowanych do starszych grup wiekowych oraz rozwoju działalności z zakresu opieki zdrowotnej i socjalnej ukierunkowanej do tej grupy. Niezbędna jest także likwidacja barier architektonicznych oraz tworzenie łatwo dostępnej komunikacji publicznej.

Najważniejszymi przesłankami dalszego rozwoju demograficznego gminy Gniew są:

- tempo i struktura przyrostu naturalnego,
- skala migracji.

Do najważniejszych cech demograficznych mających wpływ na rozwój społeczno - gospodarczy na obszarze gminy należy:

- systematyczny spadek liczby ludności,
- utrzymanie się nierównowagi płci z przewagą kobiet w wieku poprodukcyjnym i z przewagą mężczyzn w wieku produkcyjnym.

Procesy demograficzne wpływają na potrzeby społeczności gminy Gniew głównie w zakresie dostępności do usług publicznych o charakterze społecznym m.in. pomoc społeczna, ochrona zdrowia czy edukacja.

2.5.2. Grupy ryzyka społecznego

Rynek pracy i bezrobocie

Bezrobocie jest jednym z najistotniejszych problemów wielu gmin w Polsce. Bezrobocie powoduje obniżenie warunków bytowych społeczności wpływając jednocześnie na wzrost frustracji oraz patologii, dlatego też ważne jest aktywizowanie społeczeństwa w zakresie przedsiębiorczości, edukacji czy samodoskonalenia.

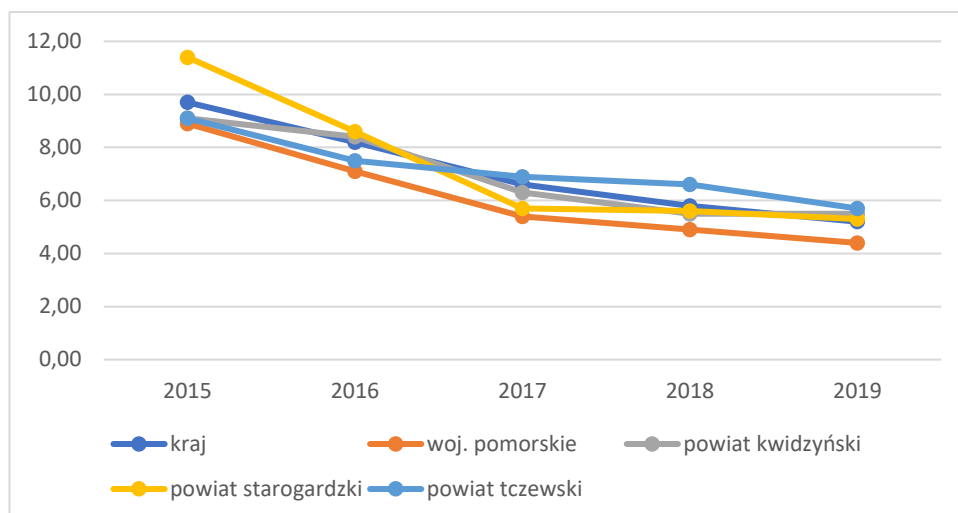
Zarówno w Polsce, w województwie pomorskim, w powiecie tczewskim jak i w sąsiadujących powiatach, w latach 2016 - 2019 zanotowano spadek poziomu bezrobocia na rynku pracy. Stopy bezrobocia w poszczególnych jednostkach terytorialnych zostały zobrazowane w poniższej tabeli.

Tabela 22. Stopy bezrobocia w kraju, województwie pomorskim, powiecie tczewskim, kwidzińskim oraz starogardzkim w latach 2015 – 2019.

wyszczególnienie	31.12.2015 r.	31.12.2016 r.	31.12.2017 r.	31.12.2018 r.	31.12.2019 r.
kraj	9,70%	8,20%	6,60%	5,80%	5,20%
województwo pomorskie	8,90%	7,10%	5,40%	4,90%	4,40%
powiat tczewski	9,10%	7,50%	6,90%	6,60%	5,70%
powiat kwidziński	9,10%	8,40%	6,30%	5,50%	5,50%
powiat starogardzki	11,40%	8,60%	5,70%	5,60%	5,30%

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 8. Stopy bezrobocia w kraju, województwie pomorskim, powiecie tczewskim, kwidzińskim oraz starogardzkim w latach 2015 - 2019

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 23. Wybrane dane porównawcze o rynku pracy w gminie Gniew, powiecie tczewskim oraz województwie pomorskim w 2019 r.

	gmina	powiat	województwo
Pracujący	2 160	28 713	592 801
Pracujący na 1000 ludności	140	248	253
Bezrobotni zarejestrowani, w tym:	415	2 815	46 082
kobiety w %	57,8	56,8	57,0
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %	3,8	3,5	3,0
Udział zarejestrowanych bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w %	5,6	4,9	4,0

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według danych GUS w gminie Gniew na 1000 mieszkańców pracuje 140 osób (w powiecie 248osób, w województwie 253osoby). 42,2% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 57,8% mężczyźni. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie tczewskim w 2019 roku wynosiło 4 663,54PLN, co odpowiada 90,0% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Możliwość wzrostu liczby miejsc pracy na terenie gminy Gniew wiązać się może z rolnictwem (w tym przetwórstwem rolno-spożywczym), a także z rozwojem turystyki (w tym agroturystyki) i rekreacji, które to powinny się stać czynnikami aktywizującymi rozwój gminy. Teren gminy Gniew posiada potencjał do rozwoju różnego rodzaju form rekreacji, tj. wypoczynek pobytowy, świąteczny a także turystyka alternatywna, bazująca na kwaterach prywatnych i agroturystycznych. Z formami użytkowania rekreacyjnego powinna się wiązać różnorodna baza noclegowa z bogatym wielofunkcyjnym otoczeniem usługowym, stwarzającym nowe miejsca pracy dla mieszkańców gminy.

Bezrobocie w gminie jest bezsprzecznie problemem, który dotyka część lokalnej społeczności. Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Analizując rynek pracy w gminie Gniew zauważyć można systematyczny spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych z terenu gminy, co stanowi o zmniejszaniu się skali tego problemu.

W liczbach bezwzględnych na koniec 2016 r. bezrobocie wynosiło 500 osób (z czego 306 stanowiły kobiety), w roku 2017 - 426 osób (w tym 285 osób to kobiety), w 2018- 415 osób (w tym 301 kobiety), w roku 2019- 360 osób (w tym 240 kobiety) pozostawały bez pracy będąc zarejestrowanymi osobami w Powiatowym Urzędzie Pracy.

Tabela 24. Bezrobotni w gminie Gniew w latach 2016 - 2019

Wyszczególnienie	stan na dzień 31.12.2016 r.		stan na dzień 31.12.2017 r.		stan na dzień 31.12.2018 r.		stan na dzień 31.12.2019 r.	
	Ogółem	W tym kobiety	Ogółem	W tym kobiety	Ogółem	W tym kobiety	Ogółem	W tym kobiety
Liczba Bezrobotnych ogółem:	500	306	426	285	415	301	361	240
w tym:								
Z prawem do zasiłku	83	37	67	44	58	37	58	29
Do 25 roku życia	94	66	69	54	74	58	75	60
Powyżej 50 roku życia	119	42	97	40	87	40	80	30
Długotrwale bezrobotni	241	169	229	170	237	193	172	137
Niepełnosprawni	38	17	20	8	34	23	31	14
Podjęcia pracy w okresie od stycznia do grudnia	446	197	368	166	342	164	290	162
Rozpoczęcia szkolenia w okresie od stycznia do grudnia	49	15	31	5	25	5	30	7
Rozpoczęcia stażu w okresie od stycznia do grudnia	24	15	30	22	20	17	14	12

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Tczewie.

Badając strukturę bezrobocia, należy zauważyć, że w latach 2016 - 2019 ze względu na wiek osób bezrobotnych, najliczniejszą grupę stanowiły osoby powyżej 50 roku życia, natomiast liczba osób bezrobotnych do 25 roku życia była na bardzo zbliżonym poziomie. W analizowanym okresie nastąpił spadek osób długotrwale bezrobotnych - o 28,6%, jednak na koniec 2019 r. stanowiły one

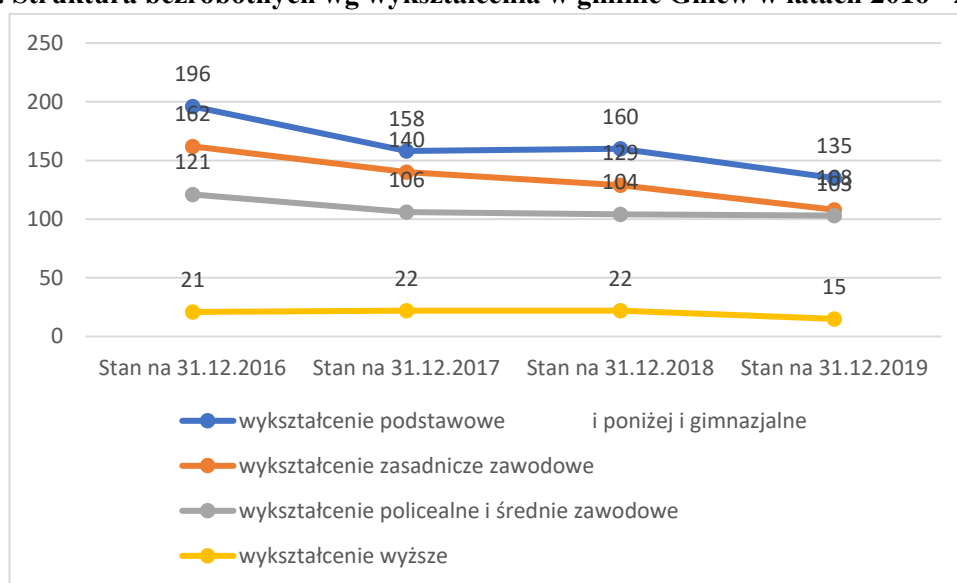
nadal blisko 50% wszystkich bezrobotnych. Jest to zjawisko niepokojące, gdyż osoby długotrwale bezrobotne są najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym i trudno takie osoby "wyrwać" z bezrobocia. Szansą na zmianę niekorzystnej sytuacji osób długotrwale bezrobotnych w gminie Gniew stanowi zmiana ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, która z końcem 2015 r. wprowadziła regulacje służące aktywizacji zawodowej młodych pracowników. Długotrwale bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga odpowiednich form oddziaływań pomocy społecznej na bezrobotnych oraz instytucji i organizacji zajmujących się reintegracją zawodową. Wśród bezrobotnych niepełnosprawnych na koniec 2019 r. było zarejestrowanych 31 osób, czyli o 19 osób mniej w porównaniu do 2016 r. W 2019 r. 14 osób bezrobotnych objęto stażem. W tym samym okresie 290 osób podjęło pracę za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy.

Tabela 25. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia w gminie Gniew w latach 2016 - 2019

Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia w gminie Gniew w latach 2016 - 2019				
wyszczególnienie	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2018	Stan na 31.12.2019
wykształcenie podstawowe i poniżej i gimnazjalne	196	158	160	135
wykształcenie zasadnicze zawodowe	162	140	129	108
wykształcenie policealne i średnie zawodowe	121	106	104	103
wykształcenie wyższe	21	22	22	15

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Tczewie.

Wykres9. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia w gminie Gniew w latach 2016 - 2019

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Tczewie.

Analizując strukturę bezrobocia w latach 2016 - 2019 należy zauważyć, że:

- na koniec 2019 r. pod względem wykształcenia, wśród osób bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem podstawowym i poniżej i gimnazjalnym (37,4%)- ich liczba spadła o 31,1% w stosunku do 2016 r.,
- o 54 osoby (tj. o 33,3%) spadła liczba osób bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym,
- o 18 osoby (tj. o 14,8%) spadła liczba osób bezrobotnych z wykształceniem policealnymi średnim zawodowym,
- o 6 osób (tj. o 28,5%) spadła liczba osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Grupa ta stanowi najmniejszy udział w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w gminie – 4,1%.

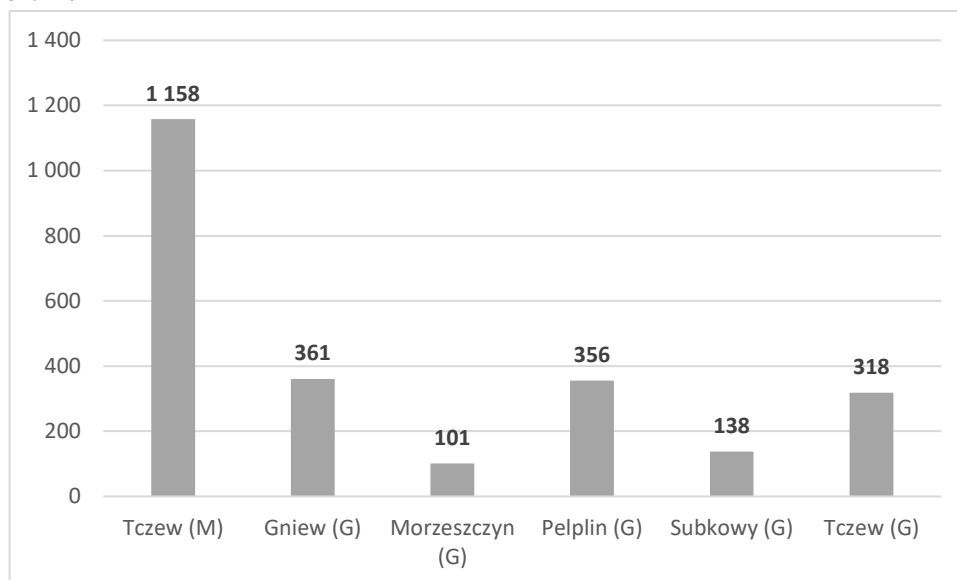
Wszystkie te zmiany są zjawiskiem pozytywnym, wpływającym na rozwój gminy Gniew. Na koniec 2019 r. było zarejestrowanych 361 osób, co stanowiło 14,48% ogółu bezrobotnych w powiecie tczewskim. Poniższa tabela obrazuje gminę Gniew na tle pozostałych 5 gmin powiatu tczewskiego oraz jej udział w ogóle bezrobotnych w powiecie, co stanowi o zajmowanym 3 miejscu pod względem wielkości tego zjawiska.

Tabela 26. Struktura bezrobocia na terenie powiatu tczewskiego wg stanu na 31.12.2019 r.

L.p.	Wyszczególnienie/ gminy	Bezrobotni ogółem	Kobiety	% ogółu bezrobotnych w powiecie tczewskim
1.	Gniew (G)	361	240	14,48%
2.	Tczew (M)	1158	738	47,62%
3.	Tczew (G)	318	202	13,08%
4.	Pelplin (G)	356	257	14,64%
5.	Morzyszczyn (G)	101	74	4,15%
6.	Subkowy (G)	138	89	5,67%
7.	RAZEM	3713	2182	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres10. Ilość osób bezrobotnych w gminie Gniew tle gmin powiatu tczewskiego wg stanu na 31.12.2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W związku z bardzo dużym udziałem bezrobocia w powodach przyznawania pomocy Społecznej przez GOPS, stanowi ono duże obciążenie finansowe również dla budżetu gminy. W celu ograniczenia skali jego oddziaływania, przede wszystkim w sferze społecznej, opracowano *Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Gniew na okres 2014-2020*, poruszającą także problem bezrobocia. Określone w dokumencie cele szczegółowe w ramach Priorytetu I *Wzrost mobilności ekonomicznej poprzez zwiększenie szans mieszkańców gminy Gniew do prawidłowego funkcjonowania na rynku pracy* dotyczą przeciwdziałania bezrobociu, są to:

- organizowanie różnych form wsparcia osób i rodzin znajdujących się w kryzysie z powodu bezrobocia,
- budowa sieci współpracy między instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia,
- współpraca pomocy społecznej z różnymi instytucjami na płaszczyznach: wczesnej interwencji i przeciwdziałania ubóstwu.

Bezrobocie jest najczęstszą przyczyną wypłaty zasiłków stanowiących wsparcie w ramach pomocy społecznej w gminie Gniew. Brak pracy lub jej utrata jest przyczyną wielu bardzo niepokojących zjawisk społecznych (tj. patologia, przestępczość czy uzależnienia od alkoholu), a także czynnikiem skutecznie ograniczającym popyt wewnętrzny. Długotrwałe występowanie tych efektów bezrobocia w konsekwencji wpływa bezpośrednio na wzrost wydatków gminy Gniew na pomoc społeczną w zakresie likwidacji lub minimalizacji tych zjawisk, jak również na pogorszenie wizerunku i atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej gminy. Na obecny poziom bezrobocia wpływa również

postawa samych bezrobotnych w gminie, charakteryzująca się niewielką aktywnością społeczną (niski poziom wykształcenia, brak kwalifikacji zawodowych, brak chęci podnoszenia ich). Szansą na poprawę wydaje się również być rozwój turystyki i działalności z nią związanych.

Chcąc zmniejszać poziom bezrobocia, należałoby:

- skutecznie pozyskiwać nowych inwestorów,
- stwarzać odpowiednie warunki do prowadzenia działalności gospodarczej na swoim terenie m.in. poprzez tworzenie odpowiedniego systemu zachęt dla nowych przedsiębiorców lub poprzez wyznaczanie odpowiednich terenów inwestycyjnych,
- podnieść kwalifikacje (poprzez organizację kursów i szkoleń, przygotowujących do ponownego odnalezienia się na rynku pracy) lub przebranżowić części mieszkańców,
- zwiększyć zaangażowanie na rzecz wsparcia osób młodych, zwłaszcza bez doświadczenia zawodowego na rynku pracy,
- wesprzeć instytucjonalnie osoby wykluczone z rynku pracy.

Szansą wydaje się również być rozwój turystyki i działalności z nią związanych.

Podsumowując kwestie bezrobocia na terenie gminy Gniew, konieczne jest wykorzystanie planowanych zmian w zakresie pomocy społecznej oraz aktywizacji osób bezrobotnych i włączenie się służb pomocy społecznej z terenu gminy w bardziej aktywne rozwiązywanie problemów bezrobocia, w szczególności długotrwałego bezrobocia.

Należy stwierdzić, że zarówno położenie, jak i skomunikowanie gminy Gniew stanowi jej mocną stronę, która nie tylko sprzyja rozwojowi, ale także stanowi szansę dla mieszkańców gminy do podejmowania aktywności zarobkowej (praca lub własna działalność gospodarcza).

Pomoc społeczna

Jednostką organizacyjną gminy realizującą zadania własne i zlecone z zakresu pomocy społecznej jest Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Gniewie. Celem Ośrodka jest podejmowanie wszelkich działań umożliwiających osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwianie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

W społeczności gminy występują liczne problemy. Dotykają one dużą liczbę mieszkańców gminy. Do najważniejszych problemów społecznych można zaliczyć:

- ubóstwo, niskie dochody ludności i znaczny w nich udział pomocy socjalnej,

- bezrobocie, w tym długotrwałe bezrobocie i jego niekorzystna struktura,
- brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych ludności i ich niedostosowanie do zmieniających się wymogów pracy,
- wzrost kosztów utrzymania i kształcenia,
- odpływ ludności do miast oraz za granicę, zwłaszcza w obrębie grup najlepiej wykształconych młodych osób,
- niekorzystne zmiany struktury demograficznej (starzenie się ludności, niski przyrost naturalny),
- słaby rozwój gospodarki mieszkaniowej, niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych i socjalnych,
- niewystarczająca liczba miejsc w ośrodkach wsparcia dla osób niepełnosprawnych i seniorów,
- alkoholizm,
- słaby dostęp do lekarzy specjalistów,
- zbyt mała liczba i niewielkie znaczenie działających w tej sferze organizacji pozarządowych,
- niewystarczająca aktywność lokalnej społeczności.

Czynniki te wpływają negatywnie na rodzinę i jej rozwój, zakłócają jej funkcjonowanie, prowadzą do niskiej samooceny oraz braku aktywności zawodowej i społecznej.

Poniżej zaprezentowano dane dotyczące udzielanej pomocy społecznej w gminie Gniew w latach 2016 – 2019. Należy zauważyć wyraźną tendencję w spadku liczby gospodarstw domowych i osób korzystających z pomocy społecznej.

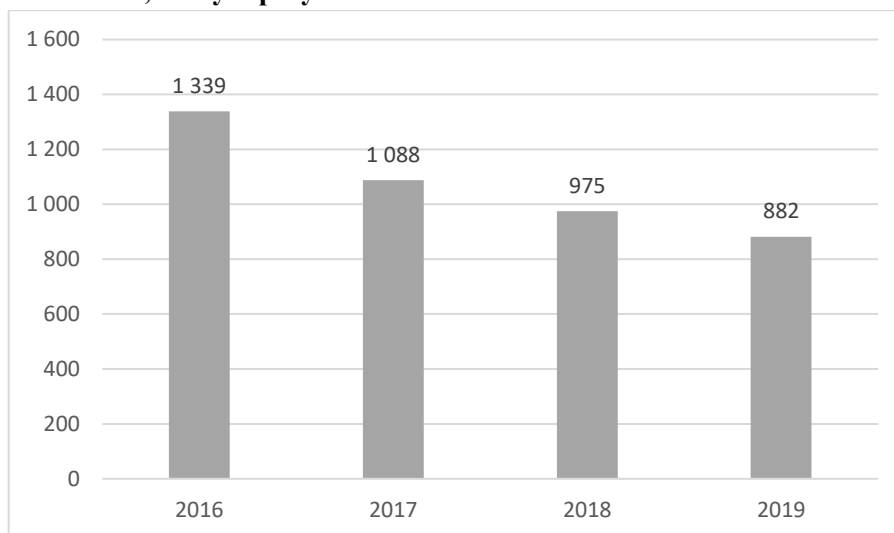
Tabela 27. Wybrane dane dot. pomocy społecznej w gminie Gniew na lata 2016 - 2019

	2016	2017	2018	2019
Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej	546	491	448	436
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie ogółem, w tym:	1 339	1 088	975	882

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL.

W latach 2016 – 2019 liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się o ok. 20%, do poziomu 436 rodzin. Spadek liczby beneficjentów środowiskowej pomocy jest jeszcze mocniej zauważalny w przypadku liczby osób, którym przyznano świadczenia. W badanym okresie ich liczba spadła o ok. 34%, do poziomu 882 świadczeniobiorców w roku 2019.

Wykres11. Liczba osób, którym przyznano świadczenie w latach 2016 - 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS w Gniewie.

Analizując poniższą tabelę oraz wykres można zauważyć, że w latach 2016 - 2019 liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne z pomocy społecznej spadała. W analizowanym okresie liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne zmniejszyła się o 68. Należy natomiast zwrócić uwagę, że pomimo spadku liczby rodzin pobierających świadczenia – kwota wypłacanego wsparcia rokrocznie przyjmowała wyższe wartości. W 2019 roku wypłacono rodzinom wsparcie pieniężne w kwocie 6 565 tys. zł, co stanowiło wzrost wydatków na ten cel w stosunku do roku 2016 o blisko 15%. Równoległe do wzrostu wartości wydatków na świadczenia rodzinne ogółem, wzrosły wydatki na świadczenia opiekuńcze. W analizowanym okresie ich wartość zwiększyła się o blisko 25%, do poziomu 1 470 tys. zł w 2019 roku.

Tabela 28. Świadczenia rodzinne przyznane przez M-GOPS w Gniew w latach 2016 - 2019

Informacje nt. przyznanej pomocy	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne	670	659	660	602
Wartość wypłaconych zasiłków rodzinnych w tys. zł	5 743	6 078	6 206	6 565
Wartość świadczeń opiekuńczych w tys. zł	1 191	1 128	1 177	1 470

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS w Gniewie.

Jak wynika z poniższych danych, najważniejsze problemy współczesnej rodziny na terenie gminy Gniew to ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Zjawisko ubóstwa nierozzerwalnie związane jest z bezrobociem, połączonym z niskim poziomem wykształcenia, niepełnosprawnością, wielodzietnością, bezdomnością oraz faktem zamieszkiwania na wsi. Rokrocznie stanowi ono udział 60-70% w strukturze powodów przyznania pomocy społecznej. Z kolei niepełnosprawność jest

drugim po ubóstwie najważniejszym zagrożeniem dla osób i rodzin w gminie, stanowiąc tym samym ok. 30% wszystkich problemów. Zwraca się uwagę, że skala większości zjawisk i przyczyn przyznawania rodzinom pomocy przez M-GOPS uległa zmniejszeniu (ubóstwo, bezrobocie, czy bezradność w sprawach opiekuńczo –wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego). Na niezmiennych poziomach pozostają natomiast takie przyczyny przyznawania wsparcia, jak: niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba.

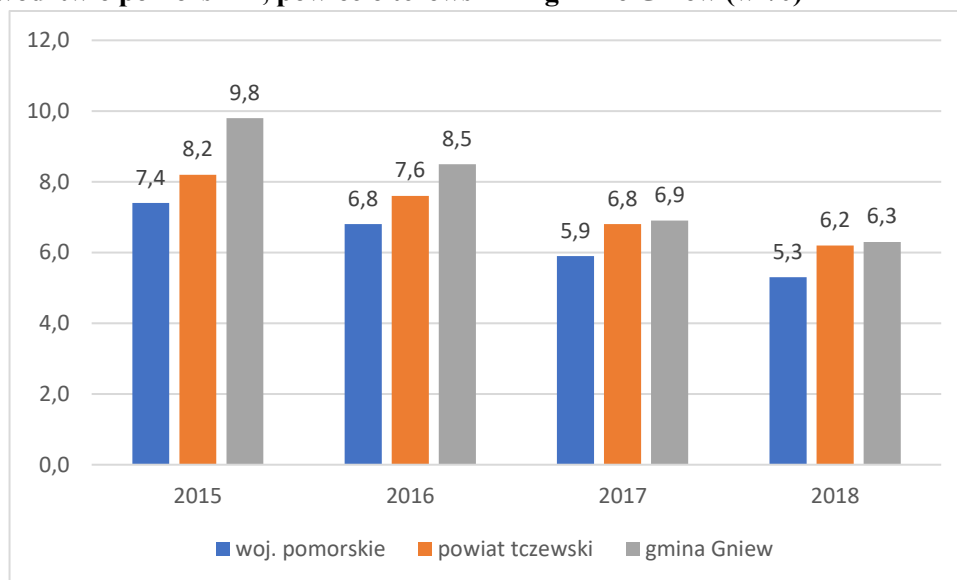
Tabela 29. Powody przyznania rodzinom pomocy przez M-GOPS w Gniew w latach 2016 - 2019

Powody przyznania pomocy	2016	2017	2018	2019
Ubóstwo	467	427	368	346
Bezdomność	21	22	22	20
Potrzeba ochrony macierzyństwa	110	75	58	41
Bezrobocie	242	186	174	169
Niepełnosprawność	284	267	268	287
Długotrwała lub ciężka choroba	227	249	217	222
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	186	176	129	131
Alkoholizm	38	43	34	24
Narkomania	7	5	10	9
Przemoc w rodzinie	33	51	23	30
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	11	4	7	5
Zdarzenie losowe	5	5	4	3
Sieroctwo	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS w Gniewie.

Jak wynika z poniższego wykresu udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Gniew na przestrzeni lat 2015 - 2018 oscylował od poziomu 9,8% ludności ogółem na początku analizowanego okresu ludności ogółem, do poziomu 6,3% ludności ogółem na koniec badanego okresu. W porównaniu ze wskaźnikami w powiecie oraz w województwie, były to rokrocznie poziomy wyższe. Świadczy to o niskiej zamożności ludności zamieszkującej gminę Gniew.

Wykres12. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem – w województwie pomorskim, powiecie tczewskim i gminie Gniew (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Działalność Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gniewie wspierana jest przez wiele podmiotów, w tym przez organizacje pozarządowe, działające m.in. w szeroko rozumianym obszarze pomocy społecznej. Są to m.in.:

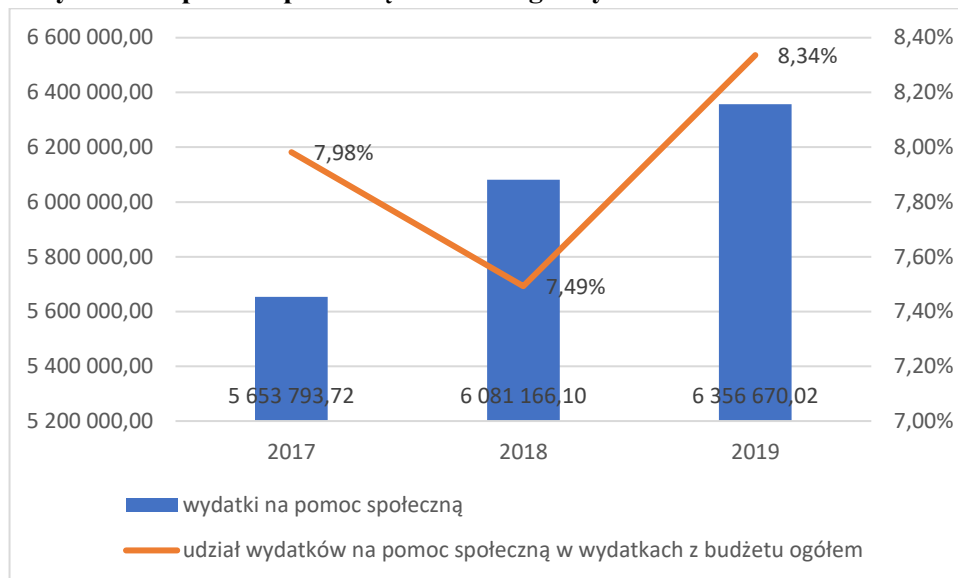
- placówki systemu ochrony zdrowia,
- Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Powiatowy Urząd Pracy w Tczewie,
- Policja,
- Sąd Rodzinny, kuratorzy społeczni,
- szkoły,
- organizacje i stowarzyszenia, działające na terenie gminy.

Organizacje te w sposób istotny wpływają na jakość życia mieszkańców gminy Gniew, organizując działania edukacyjne, rekreacyjne i aktywizujące społeczność lokalną, a także przyczyniają się w istotny sposób do rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców gminy. M-GOPS podejmuje również szereg inicjatyw, zmierzających do ograniczenia negatywnych skutków zjawisk gospodarczo – społecznych, a jednocześnie aktywizujących środowiska zagrożone dysfunkcyjnością.

Należy podkreślić, że oczekiwany w wyniku realizacji odpowiedniej strategii rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy przyczyni się do powstawania nowych miejsc pracy, a tym samym do zmniejszania bezrobocia na terenie gminy i spadku liczby osób bezrobotnych korzystających obecnie z pomocy M-GOPS w Gniewie. Tym samym, gmina będzie mogła część

zaoszczędzonych środków finansowych przeznaczyć na inne zadania związane z pomocą społeczną lub wykorzystać zupełnie na inne cele (np. inwestycyjne). Poniżej zobrazowano wydatki poniesione na pomoc społeczną z budżetu gminy w analizowanym okresie:

Wykres13. Wydatki na pomoc społeczną z budżetu gminy Gniew w latach 2017 - 2019

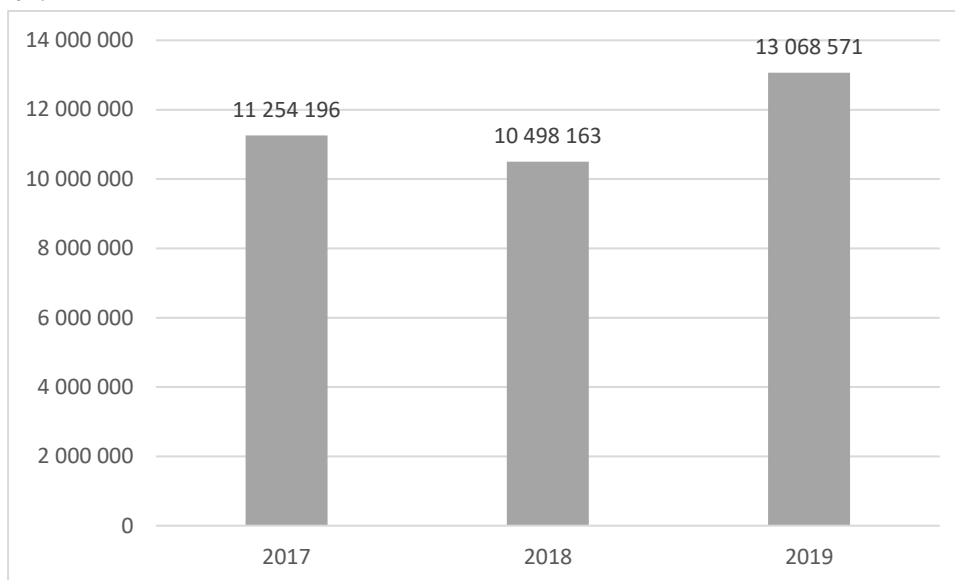

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Od 2017 następował roczny wzrost wydatków na pomoc społeczną w gminie Gniew. W 2017 roku wydatki te sięgnęły 5 653 793,72 zł. W 2019 roku były wyższe o 12,43% i wynosiły już 6 356 670,02 zł. W latach analizy udział tych wydatków w stosunku do całkowitych wydatków budżetowych wahał się w okolicy 8%.

Na podstawie dostępnych danych, od 2017 do 2019 roku łączna kwota świadczenia „Rodzina 500+”, która została wypłacona rodzinom na terenie gminy Gniew wyniosła 34 820 930 zł. Najwyższa kwota została wypłacona w 2019 roku. Jest to związane ze zmianą sposobu przyznawania wsparcia w ramach programu „Rodzina 500+”, tj. od 1 lipca 2019 roku świadczenie wychowawcze przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia, bez względu na dochód osiągnięty przez rodzinę.

Tabela 30. Wartość świadczeń „Rodzina 500+” wypłaconych na terenie gminy Gniew w latach 2017 - 2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

Działalność M-GOPS w Gniewie w oparciu o ramy prawne dotyczące pomocy społecznej jest niezbędna dla dobra mieszkańców potrzebujących wsparcia w różnych sferach życia. W dalszym ciągu konieczne są działania, prowadzące do usamodzielnienia się od pomocy społecznej, zarówno poszczególnych osób jak i całych rodzin, szczególnie długotrwale korzystających ze wsparcia w tej formie. Służyć ma temu realizacja *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Gniew na lata 2014-2020*, wdrożonej w 2014 r.

Ponadto na terenie gminy Gniew funkcjonują takie placówki jak:

- Dom Pomocy Społecznej w Gniewie,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Gniewie,
- Centrum Leczenia Uzależnień „Zapowiednik” w Opaleniu,
- Dom Pomocy Społecznej w Wielkich Wyrębach,
- Rodzinny Dom Dziecka w Gniewie,
- Placówka wsparcia dziennego – świetlica.

M-GOPS w Gniewie opracowuje obecnie projekt Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Gniew na lata 2021-2025. Konsultacje w ramach Programu prowadzone były w terminie od 02.11.2020 r. – do 09.11.2020 r. Koncepcja realizacji Strategii Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego odpowiada zdefiniowanym założeniom wdrażania założeń Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Gniew na lata 2021-2025.

2.5.3. Bezpieczeństwo publiczne

Na atrakcyjne warunki do zamieszkania wpływa również bezpieczeństwo publiczne. Zadania związane z utrzymaniem porządku publicznego oraz z zapewnieniem bezpieczeństwa realizowane są przez podmioty odpowiedzialne za stan bezpieczeństwa, w tym:

- Komisariat Policji w Gniewie, będący jednostką podległą Komendzie Powiatowej Policji w Tczewie, odpowiadający terytorialnie za rejon gminy Gniew i Morzeszczyn,
- Gminne Centrum Reagowania w Gniewie,
- 11 Ochotniczych Straży Pożarnych.

Do zadań Policji należy między innymi:

- ochrona życia i zdrowia obywateli przed bezprawnymi zamachami na te dobra,
- ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym również zapewnienie spokoju, w miejscach publicznych w środkach komunikacji publicznej w ruchu drogowym, i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania,
- inicjowanie i organizowanie działań, mających na celu zapobieganie popełnieniu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z instytucjami państwowymi, samorządowymi, i społecznymi,
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie sprawców tych czynów.
- kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych,

ponadto Policja realizuje polecenia sądu, prokuratury, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego.

Gmina Gniew podlega bezpośrednio pod obszar funkcjonowania Komisariatu Policji w Gniewie, będącego jednostką podległą Komendzie Powiatowej Policji w Tczewie. Jednostka obsługiwana przez 3 dzielnicowych odpowiada terytorialnie za rejon gminy Gniew i Morzeszczyn. Systemy informatyczne Policji gromadzą dane statystyczne dotyczące przestępstw zaistniałych na terenie działania jednostek Policji, w wyniku czego dane są liczone sumarycznie dla obu gmin i nie ma możliwości ich wyłączenia. W załączonej tabeli przedstawiam informacje dotyczące gminy Gniew i gminy Morzeszczyn. Natomiast w przypadku danych dotyczących ruchu drogowego dane dotyczą wyłącznie dróg w gminie Gniew. Poniższa tabela zawiera dane statystyczne w zakresie popełnionych przestępstw oraz wskaźników ich wykrywalności.

Tabela 31. Popelnione przestępstwa wg rodzaju wraz ze wskaźnikiem ich wykrywalności w latach 2016 - 2019 na terenie gminy Gniew i Morzeszczyn

Rodzaj popełnionych przestępstw		PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE				WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI			
		2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
ogółem	ogółem	229	184	291	198				
	w tym nieletnich	6	1	3	2	78,50	76,09	78,77	87,88
przeciwko życiu i zdrowiu	ogółem	13	4	5	9				
	w tym nieletnich	1	0	0	2	100	100	100	100
drogowe	ogółem	46	29	37	36				
	w tym nieletnich	1	0	0	0	100	100	100	100
kradzież rzeczy	ogółem	26	19	23	7				
	w tym nieletnich	1	1	0	0	33,33	52,63	20,83	28,57
kradzież z włamaniem	Ogółem	37	18	13	5				
	w tym nieletnich	1	0	0	0	60	16,67	30,77	20
rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze	ogółem	3	4	2	1				
	w tym nieletnich	0	0	1	0	100	75	100	100
gospodarcze	ogółem	6	16	42	13				
	w tym nieletnich	0	0	0	0	50	37,5	71,43	53,85
narkotykowe	ogółem	8	8	10	22				
	w tym nieletnich	0	0	0	0	100	100	100	100
pozostałe	ogółem	90	86	159	105	75,5	73	75,5	85,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Tczewie.

Analizując dane udostępnione przez Komendę Powiatową Policji w Tczewie w perspektywie lat 2016-2019 należy mówić o spadku liczby popełnianych przestępstw na terenie gmin Gniew i Morzeszczyn (pomimo rekordowo wysokiej przestępczości w 2018 roku).

Pośród przestępstw stwierdzonych na terenie gminy Gniew udział w statystykach tych zdarzeń zajmują również przestępstwa drogowe. Dane dotyczące ruchu drogowego w gminie Gniew latach 2016-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Dane dotyczące ruchu drogowego w gminie Gniew w latach 2016 - 2019

Zdarzenie	Liczba wypadków				Liczba zabitych				Liczba rannych				Liczba kolizji			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Ogółem, w tym:	13	10	10	22	3	1	3	1	11	11	9	29	70	53	73	78
spowodowanych przez nietrzeźwego sprawcę	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	3	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Tczewie.

Analizując ruch drogowy w gminie Gniew w latach 2016 - 2019 należy zauważyć, że rok 2019 był rokiem o największej liczbie zdarzeń na drogach, tj. wypadków i kolizji. W tymże roku zarejestrowano największą liczbę wypadków, a w ich konsekwencji największą liczbę rannych.

W analizowanym okresie lat 2018 - 2020 realizowane były na terenie gminy działania w ramach Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2018-2020. Ponadto Komisariat Policji w Gniewie współpracuje z placówkami oświatowo- wychowawczymi, jak również z poszczególnymi organami administracji samorządowej jak np. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, M-GOPS. Podejmowane są działania w celu ograniczenia liczby przestępstw i wykroczeń w szkołach oraz w bezpośrednim otoczeniu szkół.

2.5.4. Ochrona zdrowia

Istotnym elementem infrastruktury społecznej jest system ochrony zdrowia. Jego poziom w sposób znaczący wiąże się z jakością wykonywanej pracy przez mieszkańców oraz wpływa na wydatki budżetu. Dostęp do infrastruktury ochrony zdrowia zależy przede wszystkim od liczby instytucji świadczących usługi zdrowotne, ich rozmieszczenia oraz kosztów usług.

System ochrony zdrowia funkcjonujący dla całego obszaru gminy Gniew wypełnia w swojej strukturze podstawowe zadania. Oparty jest na niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej. Mieszkańcy gminy mają stosunkowo łatwy dostęp do specjalistycznej kadry medycznej.

Wśród funkcjonujących na terenie gminy Gniew placówek medycznych znajduje się Zespół Opieki Zdrowotnej MEDICAL Sp. z o. o. z siedzibą w Gniewie. Placówka ta obsługuje około 15000 pacjentów z miasta i gminy Gniew, poprzez swoje poradnie:

- poradnię lekarza Podstawowej Opieki Zdrowotnej,
- poradnię pediatryczną,
- poradnię ginekologiczną – położniczą,
- poradnię położnej środowiskowej – rodzinnej,
- poradnię pielęgniarki środowiskowo – rodzinnej,
- poradnię chirurgii ogólnej,

- poradnię otolaryngologiczną,
- poradnię neurologiczną,
- poradnię dermatologiczną,
- poradnię okulistyczną,
- poradnię medycyny pracy,
- pracownię RTG,

Oprócz placówki w Gniewie funkcjonują jej terenowe oddziały w Opaleniu i Kolonii Ostrowickiej.

Drugim z podmiotów oferujących usługi medyczne na terenie Gminy jest przychodnia Pelmed. Placówka oferuje usługi medyczne na terenie miasta Gniew poprzez poradnie podstawowej opieki zdrowotnej.

Zadania z zakresu leczenia szpitalnego i klinicznego realizowane są w Tczewie, Trójmieście, Kwidzynie, Kwidzyniu i Grudziądzu. Zadania z zakresu usług pogotowia ratunkowego realizowane są w Tczewie, Kwidzynie i Starogardzie Gdańskim. W Gniewie znajduje się również Zakład Opiekuńczo - Lecznicy wchodzący w strukturę podmiotu Szpitala Tczewskie S.A. w Tczewie. Placówka ta dysponuje 48 łózkami. Istnieje również prywatna praktyka pielęgniarek środowiskowych i położnej środowiskowej. W miejscowości Opalenie mieści się Centrum Leczenia Uzależnień „ZAPOWIEDNIK”. Centrum oferuje pomoc dla osób uzależnionych od środków lub substancji psychoaktywnych z poza terenu gminy Gniew. Na terenie Gniewu działa również Dom Pomocy Społecznej dla przewlekle somatycznie chorych, dysponujący miejscem dla 99 osób oraz Dom Pomocy Społecznej w Wielkich Wyrębach dla 78 osób, przeznaczony dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie. Na terenie gminy funkcjonują 4 apteki. Podmioty lecznicze oraz apteki, funkcjonujące na terenie gminy Gniew zostały wyszczególnione w poniższej tabeli.

Tabela 33. Wykaz podmiotów leczniczych oraz aptek / punktów aptecznych funkcjonujących na terenie gminy wg stanu na 30.09.2020 r.

L.p.	PODMIOTY LECZNICZE
1	Zespół Opieki Zdrowotnej Medical Sp. z o.o.; os. Witosa 10, 83-140 Gniew
2	Ośrodek Zdrowia w Opaleniu; ul. Czyżewskiego 7, 83-136 Opalenie
3	Ośrodek Zdrowia w Kolonii Ostrowickiej; Kolonia Ostrowicka 18, 83-135 Mała Karczma
4	Centrum Leczenia Uzależnień „Zapowiednik” ul. Hutten – Czapskiego 49, 83-136 Opalenie
5	Zakład Opiekuńczo – Lecznicy w Gniewie
6	Przychodnia PELMED w Gniewie; ul. Kopernika 8 B, 83-140 Gniew

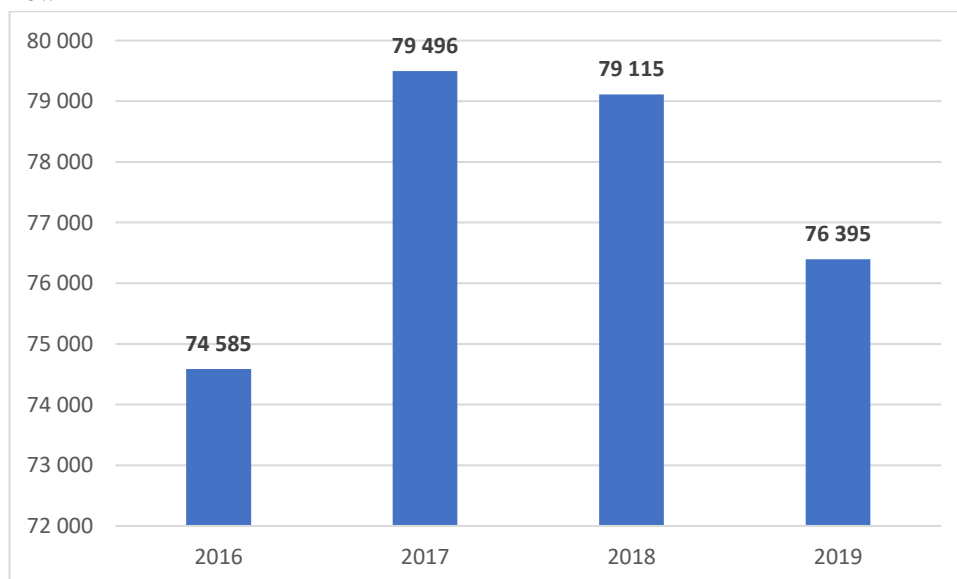
L.p.	APTEKI i PUNKTY APTECZNE
1.	Apteka „Kociewska” przy ul. Kopernika 8a
2.	Apteka „Dyżurna” przy ul. Piłsudskiego 14
3.	Apteka „Moja Apteka” przy ul. Piłsudskiego 17
4.	Apteka „Medical” przy ul. Witosa 10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Gniew.

Na koniec 2019 r. w gminie Gniew na aptekę przypadało 3886 mieszkańców (w powiecie tczewskim – 3613 mieszkańców). Należy zauważyć, że według danych GUS w 2013 roku 44,4% zgonów w gminie Gniew spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 28,1% zgonów w gminie Gniew były nowotwory, a 10,9% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego.

W ramach systemu ochrony zdrowia wymienić należy m.in. monitorowanie stanu zdrowia i określanie potrzeb zdrowotnych ludności, identyfikację i zwalczanie środowiskowych zagrożeń zdrowotnych, zapobieganie rozprzestrzenianiu się chorób (ze szczególnym uwzględnieniem chorób zakaźnych). Na podstawie statystyk przedstawionych na poniższym wykresie, obrazującym skalę udzielonych porad medycznych na terenie gminy Gniew, można zauważyć trend wzrostowy takich działań na przestrzeni 4 lat (2016 - 2019). Dlatego warto analizować dane dotyczące wzrostu zapotrzebowania na usługi medyczne.

Wykres14. Liczba udzielonych porad podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2011-2014 w gminie Gniew

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

Analizując zgromadzone dane w zakresie dostępu mieszkańców gminy do podstawowej opieki zdrowotnej oraz realizacji świadczeń medycznych w latach 2016 - 2019, można zauważyć po

znacznie wyższej ilości udzielonych porad w 2017 r. tendencję spadkową po 2018 r., co zostało zobrazowane na powyższym wykresie. Zapewne ma na to wpływ dostęp do specjalistów, jak i limit punktów na wybrane usługi zdrowotne przyznawane przez NFZ dla gminy Gniew.

Samorząd gminy czyni starania w zakresie promocji zdrowia oraz realizacji projektów i profilaktycznych programów zdrowotnych, mających na celu m.in. poprawę dostępności i jakości usług medycznych w zakresie profilaktyki chorób (poprzez m.in. wykonywanie szczepień) czy edukacji prozdrowotnej (np. dla najmłodszych mieszkańców gminy). Profilaktyka w obszarze zdrowia wsparta przez gminę przyczynia się do kształtowania prozdrowotnego stylu życia oraz zmiany jakości życia mieszkańców. Gmina Gniew współfinansuje Powiatowy Program Zdrowotny w zakresie szczepień przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego. Organizowane są również spotkania, konkursy oraz warsztaty dla młodzieży gimnazjalnej o tematyce profilaktycznej w zakresie dopalaczy i nadużywania alkoholu. Zestawienie przeznaczenia dotacji celowej przekazywanej Powiatowi Tczewskiemu na realizację programów polityki zdrowotnej:

kierowany do dziewcząt:

- Powiatowy Program Profilaktyki Zakażeń Wirusem Brodawczaka Ludzkiego HPV „Chronię życie przed rakiem”;

przeznaczony dla dorosłych:

- Recepta na raka – program wczesnego wykrywania raka płuc wśród mieszkańców powiatu tczewskiego;

oraz dedykowany dzieciom i młodzieży do 18 roku życia oraz osobom w wieku aktywności zawodowej:

- Powiatowy Program Zwalczania Otyłości i Nadwagi „Czas na zdrowie”.

Znaczny wzrost liczby osób w wieku przedemerytalnym i emerytalnym powoduje wzrost zapotrzebowania na ochronę zdrowia oraz opiekę społeczną. Należy zauważyć, że ochrona zdrowia to nie tylko ośrodki lecznicze, ale również zakłady opiekuńcze, pielęgniarские oraz zakłady opieki paliatywnej.

Kształtowanie się zjawisk demograficznych w przyszłości będzie miało istotny wpływ na określenie kierunków alokacji wydatkowanych środków finansowych (nie tylko gminnych, ale również budżetu centralnego). Ze względu na relatywne starzenie się mieszkańców gminy Gniew należy liczyć się ze wzrostem wydatków związanych z utrzymaniem zdrowia, zapewnieniem opieki społecznej oraz opieki zdrowotnej.

2.5.5. Oświata i wychowanie

Wychowanie przedszkolne

Wychowanie przedszkolne na terenie gminy realizowane jest w dwóch przedszkolach publicznych, mieszczących się w Gniewie i Opaleniu, jednym przedszkolu niepublicznym w Gniewie oraz w czterech oddziałach przedszkolnych mieszczących się przy szkołach podstawowych w Piasecznie, Polskim Gronowie, Tymawie i Gogolewie. Łącznie na koniec roku szkolnego 2019 z wychowania przedszkolnego korzystało 959 dzieci. Należy w tym miejscu zauważyć, że liczba dzieci w wieku 3-6 lat w latach 2005-2019 utrzymuje się na podobnym poziomie. Zapotrzebowanie na usługi wychowania przedszkolnego są ściśle związane z sytuacją na rynku pracy (w szczególności z zatrudnieniem kobiet). W okresie lat 2016/2017 – 2018/2019 liczba uczniów w oscyluje w okolicach 680. Można natomiast zauważyć zmniejszającą się liczbę nauczycieli. Poniższe tabele przedstawiają wykaz placówek oraz dane statystyczne dot. liczby wychowanków oraz nauczycieli.

Tabela 34. Wykaz przedszkoli i placówek przedszkolnych w gminie Gniew

L.p.	Nazwa placówki	2016/2017		2017/2018		2018/2019	
		Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli
1	Przedszkole w Gniewie, ul. Stroma 1	197	17	209	18	203	16
2	Zespół Szkół im. Józefa Czyżewskiego w Opaleniu- Przedszkole; ul. Ks. Warneckiego 10 ²⁴	440	42	439	40	427	39
3	Przedszkole Niepubliczne Bajeczna Kraina Gniew; ul. Behrendta 36	24	4	39	4	37	4
Razem		661	63	687	62	667	59

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Gniewie

²⁴ liczby dla całego zespołu tj. przedszkole, SP oraz gimnazjum.

Tabela 35. Aktualny wykaz placówek wychowania przedszkolnego (publicznych i niepublicznych)

L.p.	Nazwa i adres placówki	(P) Publiczne	Liczba miejsc	Liczba dzieci
		(N) Niepubliczne		
przedszkola				
1.	Przedszkole w Gniewie	P	205	205
2.	Przedszkole przy Zespole Szkół im. Józefa Czyżewskiego 83-136 Opalenie ul. ks. L. Warneckiego 10	P	408	408
3.	Przedszkole Niepubliczne Bajeczna Kraina ul. Behrendta 36, 83-140 Gniew	N	26	26
oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych				
1.	Szkoła Podstawowa im. Bł. ks. Jerzego Popiełuszki; ul. Kard. Wojtyły; 83-123 Piaseczno 26	P	90	90
2.	Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego Polskie Gronowo 31	P	87	87
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich Tymawa 47	P	81	81
4.	Publiczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Gogolewie	P	62	62

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Gniewie.

Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne

Na terenie gminy Gniew funkcjonuje 5 szkół podstawowych, dla których organem prowadzącym jest gmina Gniew. Na terenie gminy znajdują się dwie szkoły podstawowe, dla których organem prowadzącym jest Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół Katolickich. Placówki znajdują się w Tymawie i Gogolewie.

W roku szkolnym 2018/2019 w szkołach na terenie gminy (według wykazu w poniższej tabeli) uczyło się łącznie 1559 dzieci. Ich liczba rokrocznie spada.

Tabela 36. Aktualny wykaz szkół podstawowych w gminie Gniew

L.p.	Nazwa placówki	2016/2017		2017/2018		2018/2019	
		Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli
1	Szkoła Podstawowa Nr 1 i. Jana III Sobieskiego w Gniewie	485	40	460	40	415	42
2	Szkoła Podstawowa Nr 2 im. gen. Józefa Hallera w Gniewie	317	36	298	37	321	31
3	Szkoła Podstawowa im. bł. ks. Jerzego Popiełuszki w Piasecznie ²⁵	116	11	123	13	128	13
4	Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Polskim Gronowie ²⁶	101	11	106	14	110	15
5	Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół im. Józefa Czyżewskiego w Opaleniu ²⁷	440	42	439	40	427	39
6	Publiczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Tymawie ²⁸	85	11	91	14	87	21
7	Publiczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich im. Świętych Dzieci z Fatimy w Gogolewie ²⁹	76	13	65	15	71	18
Razem		1620	164	1582	173	1559	179

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Gniew.

Zatrudnienie w szkołach i przedszkolach prowadzonych przez gminę Gniew na koniec roku szkolnego 2018/2019 znajdowało 179 nauczycieli. Szkoły te posiadają profesjonalną, młodą, przyjazną uczniom kadre, która zapewnia gruntowną wiedzę i pomaga w rozwijaniu zainteresowań. Uczniowie mają możliwość uczestnictwa w licznych konkursach, olimpiadach i imprezach, przez co poszerzają swoje horyzonty i rozwijają umiejętności. Na terenie gminy zatrudniana jest wyspecjalizowana kadra mogąca udzielić uczniom i ich rodzicom szybkiej i właściwej pomocy

²⁵ liczby dla całego zespołu tj. przedszkole, SP oraz gimnazjum.

²⁶l. w.

²⁷l. w.

²⁸l. w.

²⁹l. w.

pedagogiczno-psychologicznej i psychiatrycznej, jednakże z uwagi na dużą liczbę dzieci i młodzieży z problemami jest ona niewystarczająca.

Współczynnik skolaryzacji brutto (odnoszący się do liczby i struktury ludności – płeć, grupy wieku) w gminie dla szkół podstawowych na koniec 2018 r. wynosi 83,42% i jest na niższym poziomie, niż średni współczynnik skolaryzacji dla powiatu, który wynosi 94,08%.

Tabela 37. Uczniowie i absolwenci szkół gminnych w gminie Gniew obowiązkowo uczący się języków obcych

	2016	2017	2018	2019
Szkoły podstawowe w latach 2012-2015 w gminie Gniew				
Obowiązkowo uczący się języka obcego, w tym:	1026	952	1204	1603
język angielski	1026	952	1096	1233
język niemiecki	0	0	108	380

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według danych GUS wg stanu na koniec 2019 r. liczba obowiązkowo uczących się języka obcego w szkołach podstawowych na terenie gminy wynosiła 1 603 osób, z tego 1233 osoby uczyły się języka angielskiego, a 380 osób języka niemieckiego. Warto zauważyć, że w latach 2016 – 2017 dzieci w szkołach podstawowych nauczone były obowiązkowo wyłącznie języka angielskiego.

Szkoły prowadzą także pomoc edukacyjną, która polega na prowadzeniu zajęć dydaktyczno-wyrównawczych. Równie dobrze rozwinięty jest też system zajęć ponadprogramowych i pozalekcyjnych.

Obecny stan placówek wynika z reorganizacji sieci szkół, które przeprowadzono w 2017 roku w wyniku reformy edukacji polegającej na powrocie 8-letniej szkoły podstawowej, 4-letniego liceum, 5-letniego technikum i likwidację gimnazjów. W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę infrastruktury szkolnej, znajdującej się na terenie gminy Gniew.

Tabela 38. Infrastruktura szkół znajdujących się na terenie gminy Gniew wg stanu na 31.12.2019r.

	Przystosowanie do osób niepełnosprawnych	Sale gimnastyczne, boiska	biblioteki	Świetlice szkolne	Pracownie komputerowe	stołówki
Szkoła Podstawowa Nr 1 w Gniewie	Tak - przygotowanie kadry pedagogicznej (kwalifikacje do pracy z uczniami niepełnosprawnymi). Nie - niewłaściwa infrastruktura (brak w budynkach windy oraz podjazdów, wąskie schody, korytarze i wejścia do pomieszczeń).	Sala gimnastyczna w samodzielnym budynku, boisko typu „Orlik” przy szkole, sala gimnastyczna w trakcie budowy – przewidywany termin zakończenia inwestycji 31.08.2021.	tak	tak	1 pracownia 24 stanowiska	tak
Szkoła Podstawowa N2 2 w Gniewie	Tak - przygotowanie kadry pedagogicznej (kwalifikacje do pracy z uczniami niepełnosprawnymi). Nie - niewłaściwa infrastruktura (brak w budynkach windy oraz podjazdów, wąskie schody, korytarze i wejścia do pomieszczeń).	Sala gimnastyczna w budynku naprzeciwko budynku głównego. Placówka korzysta również z ORLIKA, który sąsiaduje z terenem szkolnym. Przy Sali gimnastycznej jest mała siłownia.	tak	tak	2 pracownie 13 stanowisk 27 stanowisk	tak
Zespół Szkół w Opaleniu	Placówka tylko częściowo jest przystosowana dla osób niepełnosprawnych: a) udogodnienia to: - do szkoły na dolnych partiach może z zewnątrz niepełnosprawna osoba spokojnie się dostać, nie ma problemu również z dotarciem na orlik. b) powinna zostać przeprowadzona: - możliwość wejścia na halę sportową górne partie szkoły dla niepełnosprawnych:	Sala gimnastyczna w budynku szkoły, boisko typu „Orlik”, siłownia zewnętrzna. Oddział szkoły w Pieniążkowie-siłownia zewnętrzna, boisko szkolne w kompleksie szkoły.	tak	tak	2 pracownie 13 stanowisk 10 stanowisk	tak

	- wejście do stołówki dla niepełnosprawnych.					
Szkoła Podstawowa w Piasecznie	Placówka częściowo jest przygotowana dla osób niepełnosprawnych. W 2020 roku wykonano podjazd dla wózków w obu budynkach szkoły. Brakuje sanitariatów dostosowanych dla osób niepełnosprawnych.	W szkole Podstawowej w Piasecznie nie ma sali gimnastyczne zajęcia w-f odbywają się w Domu Kultury lub na boisku Orlik, które mieści się przy szkole.	tak	tak	1 pracownia 6 stanowisk	W szkole nie ma stołówki szkolnej, ani dożywiania. Ze względu lokalowych nie ma jest to możliwe.
Szkoła Podstawowa w Polskim Gronowie	Szkoła nie jest dostosowana dla osób niepełnosprawnych.	Boisko wielofunkcyjne przy szkole. Zajęcia w-f odbywają się też w świetlicy wiejskiej, która jest przystosowana do tego celu.	tak	w sali lekcyjnej	1 pracownia 16 stanowisk	Nie ma stołówki. Do oddziału przedszkolnego dostarczany jest catering.
Przedszkole w Gniewie	Placówka nie jest przystosowana dla osób niepełnosprawnych.	Na terenie przedszkola jest plac zabaw.	nie	nie	nie	tak
Szkoła Podstawowa w Tymawie	Szkoła nie jest przystosowana dla osób niepełnosprawnych.	Szkoła posiada boisko trawiaste, wielofunkcyjne.	tak	tak	1 pracownia 14 stanowisk	Nie ma stołówki. Uczniowie korzystają z cateringu.
Szkoła Podstawowa w Gogolewie	Podsumowanie: - brak podjazdu dla wózka, - toaleta na piętrze i brak windy, - toalety nieprzystosowane dla inwalidów.	Sala gimnastyczna w Świetlicy wiejskiej. Na boisku szkolnym znajdują się: boisko do piłki nożnej, boisko do koszykówki (w obszarze boiska do piłki nożnej), boisko do piłki siatkowej plażowej.	w sali szkolnej	w sali lekcyjnej	1 pracownia 15 stanowisk	Stołówka - jadalnia /bez kuchni/. Posiłki dostarczane są w formie cateringu.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Gniew.

Uczniowie do szkół na terenie Gminy są dowożeni autobusami przez firmę wyłonioną w przetargu. Uczniami zajmują się zatrudnione opiekunki. Rodzicom uczniów niepełnosprawnych, którzy uczęszczają do szkół poza terenem gminy zwraca się koszt dowozu dziecka komunikacją publiczną bądź własnym samochodem. Szkoły realizują obecnie szereg programów rządowych, są to:

- Ogólnopolska Sieć Edukacyjna;
- Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa;
- Aktywna Tablica;
- Program Szkolny Klub Sportowy;
- Program dla szkół – owoce i mleko dla najmłodszych;
- Bezpieczna+;
- Wyprawka szkolna dla uczniów klas specjalnych;
- Dotacje na wyposażenie szkół podstawowych w podręczniki, materiały edukacyjne lub materiały ćwiczeniowe;
- Zdalna Szkoła.

W latach 2016 – 2019 zrealizowano dwa programy współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, tj.:

- „Mistrz Przedszkolak” – realizowany przez Zespół Szkół w Opaleniu 2017-2018;
- „Dziecko Najlepsza Inwestycja”- realizowany przez wszystkie szkoły podstawowe prowadzone przez Gminę Gniew 2016-2018.

Na terenie gminy Gniew funkcjonuje również Zespół Szkół Ponadpodstawowych, dla którego organem prowadzącym jest Starostwo Powiatowe w Tczewie.

Uczniowie w gminie Gniew mają dobry dostęp do edukacji, która daje szansę na odpowiedni rozwój i go nie ogranicza. Jakość świadczenia usług edukacyjnych, jak również odpowiednio wyposażona infrastruktura oświatowa, stanowią podwaliny do przygotowania młodej generacji na rynek pracy. Istnieje bowiem powiązanie między poziomem edukacji i wykształcenia, a stopą bezrobocia. Jednak bardzo ważne ograniczenie stanowi brak przystosowania placówek oświatowych dla potrzeb uczniów niepełnosprawnych, co potwierdzają dane zawarte w powyższej tabeli. Wyłącznie cztery szkoły spełniają częściowo wymogi potrzebne dla funkcjonowania niepełnosprawnych osób (Szkoła Podstawowa Nr 1 w Gniewie, Szkoła Podstawowa Nr 2 w Gniewie, Zespół Szkół w Opaleniu, Szkoła Podstawowa w Piasecznie). Jest to o tyle istotne, że problem niepełnosprawności stanowi drugie miejsce wśród problemów społecznych w gminie Gniew, z którymi borykają się mieszkańcy.

Finansowanie szkół i placówek oświatowych to jedno z najważniejszych zadań jednostki samorządu terytorialnego. W roku 2019 gmina Gniew przeznaczyła na sfinansowanie wydatków oświatowych 26,87% wszystkich wydatków ogółem. W poprzednich latach było to odpowiednio: 30,10% , 26,27%, 30,10% wydatków ogółem gminy.

2.5.6. Formy zorganizowania społeczeństwa

Organizacje pozarządowe

Gminę Gniew cechuje duża aktywność sektora organizacji pozarządowych. Sposoby pracy, doświadczenie oraz szeroki zakres działalności pozwalają realizować wiele przedsięwzięć na rzecz lokalnej wspólnoty. Stanowią one ważny element łączący obywateli z władzą samorządową. Urząd Miasta i Gminy Gniew darzy dużym wsparciem organizacje pozarządowe. Samorząd gminy uznaje współpracę z organizacjami pozarządowymi za ważny czynnik aktywizacji społecznej służący lepszej realizacji zadań ustawowo powierzonych gminie, a także rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej. Gmina zrealizowała *Wieloletni Program Współpracy Gminy Gniew z organizacjami pozarządowymi na lata 2016-2019*. Celem głównym programu było kształtowanie lokalnego, trójsektorowego i demokratycznego ładu społecznego w środowisku lokalnym, poprzez budowanie skutecznego partnerstwa gminy z organizacjami i innymi podmiotami, służącego rozwojowi obszaru gminy i jej mieszkańców oraz lepszemu rozpoznawaniu i zaspokajaniu potrzeb społecznych. Z kolei *Roczne Programy Współpracy Gminy Gniew z organizacjami pozarządowymi* stanowiły uszczegółowienie Wieloletniego programu współpracy gminy Gniew z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na lata 2016–2019. Co roku przeprowadzane są konsultacje w sprawie projektu programu współpracy gminy Gniew z organizacjami pozarządowymi na nadchodzący rok. Tym samym wypełniane są nie tylko obowiązki prawne, ale także zapewniona jest przejrzystość i jawność działania organów publicznych. Program współpracy określa formy, zasady i zakres współpracy organów samorządowych gminy Gniew z organizacjami pozarządowymi, a także priorytety zadań publicznych, których realizacja związana będzie z udzieleniem pomocy publicznej.

Zagadnieniami priorytetowymi Programu określono zadania z obszarów:

- kultury fizycznej,
- turystyki i aktywnego wypoczynku,
- ochrony środowiska,
- kultury i sztuki,
- profilaktyki, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, porządku i bezpieczeństwa publicznego,
- edukacji, oświaty i wychowania,
- działalności wspomagającej organizacje pozarządowe i grupy nieformalne oraz popularyzacji i organizacji wolontariatu.

Współpraca gminy z organizacjami pozarządowymi polega głównie na powierzaniu wykonywania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji, wspieraniu wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji, zlecenie realizacji zadań publicznych w trybie pozakonkursowym, dofinansowanie wkładu własnego organizacji do projektów współfinansowanych ze środków funduszy europejskich i innych źródeł zewnętrznych, a służące realizacji zadań publicznych gminy, w przypadku zawarcia umowy partnerskiej i otrzymania dotacji, współpracę w zakresie pozyskiwania środków finansowych z innych źródeł poprzez informowanie o możliwości ich uzyskania, konsultowanie z organizacjami projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji, tworzenie w miarę potrzeb wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli organizacji oraz przedstawicieli gminy, wspólne rozpoznawanie potrzeb społeczności lokalnej i wspólne wspieranie działań służących zaspokojeniu potrzeb i innych zadaniach.

Stowarzyszenia i fundacje podejmują cenne działania na rzecz lokalnej społeczności, dlatego współpraca organizacji pozarządowych i gminy stwarza szansę na lepsze realizowanie wspólnego celu, jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy. Poniżej przedstawiono wykaz organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych, działających na terenie gminy Gniew:

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE:

- Akademia Animacji Kultury Średniowiecza,
- Fundacja Stacja Mikrotyk,
- Fundacja Obywatelska w Gniewie,
- Eko - Centrum "Helianthus",
- Stowarzyszenie Centrum Aktywnych – Gniew,
- Stowarzyszenie Kociewskie Centrum Edukacji,
- Stowarzyszenie Gniewski Uniwersytet Trzeciego Wieku,
- Grupa Prokultura,
- Stowarzyszenie Chorągiew Husarska Województwa Pomorskiego,
- Żółty Regiment Piechoty,
- Stowarzyszenie Producentów Rolnych "Ziemi Gniewskiej",
- Stowarzyszenie Ziemi Tymawskiej,
- Bractwo Żeglarskie w Gniewie,
- Polski Związek Wędkarski Koło nr 54 GNIEW,
- Eskadra Rzeczypospolitej Polskiej,
- Fundacja im. Jana III Sobieskiego,

- Fundacja DASZRADE im. Barbary Karaczyńskiej,
- Polskie Stowarzyszenie Baśki. Koło Nr 3 w Gniewie,
- Stowarzyszenie DWÓJKOFANI,
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "BARKA"
- Stowarzyszenie "Piaseczno Folklor Festiwal",
- Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży przy Parafii Św. Mikołaja w Gniewie,
- Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży przy Parafii Narodzenia NMP w Piasecznie,
- Parafialny Zespół Pomocy Charytatywnej "CARITAS" przy Parafii Św. Mikołaja w Gniewie,
- Zespół Caritas przy Parafii św. Apostołów Piotra i Pawła w Opaleniu,
- Parafialny zespół Caritas przy Parafii Narodzenia NMP w Piasecznie,
- Uczniowski Klub Sportowy Karate Tradycyjnego,
- Uczniowski Klub Sportowy „OLIMPIA”,
- Uczniowski Klub Sportowy „ALFIL”,
- Parafialny Uczniowski Klub Sportowy "Piast",
- Ludowy Zespół Sportowy "WISŁA" Walichnowy,
- Klub Sportowy Sobieski Gniew,
- Klub Piłkarski Keramzyt Szprudowo,
- Klub Sportowy "MEWA" Gniew,
- Ochotnicze Straże Pożarne na terenie gminy Gniew,
- Koła Gospodyń Wiejskich z terenu gminy Gniew.

GRUPY NIEFORMALNE

- Szkolny Klub Wolontariusza przy SP 1 w Gniewie,
- Szkolny Klub Wolontariusza przy SP 2 w Gniewie,
- Międzyszkolny Klub Wolontariusza,
- Koło Młodych Dziennikarzy przy SP nr 2,
- Chór Szkolny przy SP nr 2,
- Kółko Artystyczne przy SP nr 2,
- „Kreatywni” kółko plastyczne przy SP 2,
- Szkolny Klub Europejski przy SP nr 2,
- Grupa Aktywni na Plus,
- Dzieci Klubu,
- Grupa Cienia z Opalenia (teatr cienia),

- Black Dragons z Opalenia (fire show),
- Centrum Edukacji Regionalnej przy PiMBP w Gniewie,
- Grupa Bez Nazwy przy PiMBP w Gniewie,
- Klub Seniora "Wesoła Jesień",
- 1 Gniewska Drużyna Harcerek „Gniazdo”,
- 1 Kociwska Drużyna Harcerki Borowianki,
- 111 Kociwska Drużyna Wędrowniczek "Małpi Gaj",
- 22 Gniewska Drużyna Harcerzy "Trop",
- Rejonowe Koło Pszczelarzy w Gniewie,
- Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых Oddział "KOCIEWIE",
- Rodzinne Ogrody Działkowe im. Juliusza Kraziewicza,
- Rodzinne Ogrody Działkowe im. Jana III Sobieskiego,
- Rodzinny Ogród Działkowy „Marysieńka",
- Centrum Muzycznie Aktywnych,
- Gniewska Orkiestra Dęta,
- Zespół Sygnalistów Myśliwskich,
- Big Band GymevensisBrass,
- Chór Gregoriański "Schola Cantorum Gymevenis",
- Zespół Folklorystyczny Burczybas,
- Zespół Folklorystyczny Błękitna Wstęga,
- Zespół Folklorystyczny Piaseckie Kociewiaki,
- Parafialna Orkiestra Laudate Dominum przy parafii pw. NMP w Piasecznie,
- Harmonia Sphaerarum - Women's Choir,
- ARTYSTKI.

Zorganizowane grupy kulturalne

Na terenie gminy działają m.in. takie zespoły artystyczne jak: Zespół Folklorystyczny Emerytów i Rencistów „Błękitna Wstęga”, Zespół Sygnalistów Myśliwskich działające przy Powiatowej i Miejskiej i Bibliotece Publicznej w Gniewie, Gniewska Orkiestra Dęta, Zespół Folklorystyczny „Piaseckie Kociewiaki”, Zespoły Folklorystyczne „Burczybas” i Piaseckie Gzuby, Zespoły FURIA, CHAŁTURKA, MUCHOMORY G, DATURA, DIPHERGAN, Chór Uniwersytetu Trzeciego Weku, Schola Cantorum Gymevensis, Big Band Gymevensis Brass.

Istotnymi placówkami na terenie gminy, w których organizowane są zajęcia dla dzieci i młodzieży są szkoły, w których funkcjonują różnego rodzaju koła zainteresowań, tj.: koło polonistyczne, matematyczne, informatyczne, teatralne, ortograficzne, dziennikarskie, a także zajęcia sportowe, teatralne, harcerstwo, zuchy, taneczne, przyrodnicze, językowe, biblijne a także zespoły muzyczno-wokalne oraz taneczne.

2.6. WALORY KULTUROWE

2.6.1. Obiekty architektury i budownictwa

Największymi walorami kulturowymi na terenie gminy Gniew są obiekty, które mają wartość historyczno-kulturowo-społeczną i są wpisane do rejestru zabytków Pomorskiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku. Rejestr zabytków w gminie Gniew wg stanu na dzień 23.11.2020 obejmuje 53 zabytki nieruchome, położonych na terenie miasta i gminy Gniew w tym 41 zabytków nieruchomych położonych na terenie miasta. Gmina Gniew prowadzi ponadto Gminną Ewidencję Zabytków, w której znajduje się łącznie 916 zabytków (w tym 285 na terenie miasta i 484 na terenie gminy oraz 147 zabytków archeologicznych)³⁰. Obecnie prowadzone są działania w celu sporządzenia aktualizacji Gminnej Ewidencji Zabytków dla Miasta i Gminy Gniew, a następnie planuje się sporządzenie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami. Poniższe tabele zawierają wymienione wykazy obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa pomorskiego, położonych na terenie miasta i gminy Gniew.

Tabela 39. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa pomorskiego – teren miasta Gniew

LP.	NOWY NUMER REJESTRU ZABYTKÓW	STARY NUMER REJESTRU ZABYTKÓW	ORGAN WPISUJĄCY DO REJESTRU ZABYTKÓW	DATA WPISU DO REJESTRU ZABYTKÓW	OBIEKT	ADRES	MIEJSKO WOŚĆ
1.	114	84	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Gdańsku	30.07.1959	układ urbanistyczny Starego Miasta Gniewu z terenem zamkowym	Gniew	Gniew
2.	130	31	Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków	19.05.2009	zespół zamkowy w Gniewie z obiektami: 1.zamek komturów gniewskich; 2.dom bramny; 3.budynek gospodarczy tzw. pałacyk Marysieńki;4.pałacyk myśliwski; 5.mury obronne podzamcza ; 6.mury dawnej fosy zamkowej;7.studnia na dziedzińcu zamkowym wraz z działkami	Gniew	Gniew
3.	144	42	Wojewódzki Konserwator	18.01.1960	kamienica	Plac Grunwaldzki 36	Gniew

³⁰ Zarządzenie Nr 4/2016 Burmistrza Miasta i Gminy Gniew z dnia 04.01.2016r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków dla Miasta i Gminy Gniew

			Zabytków w Gdańsku				
4.	327	249	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	11.09.1962	kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja	Ks.Kursikowskiego 1	Gniew
5.	506	340	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	20.02.1971	zespół obwarowań miejskich	Dolny Podmur i Góry Podmur	Gniew
6.	507	341	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	20.02.1971	kamienica	Plac Grunwaldzki 8	Gniew
7.	508	342	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	20.02.1971	kamienica	Plac Grunwaldzki 9	Gniew
8.	509	343	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	20.02.1971	kamienica	Plac Grunwaldzki 16	Gniew
9.	510	344	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	20.02.1971	kamienica	Plac Grunwaldzki 26	Gniew
10.	511	345	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	20.02.1971	ratusz	Plac Grunwaldzki 16	Gniew
11.	628	493	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	ruina kamienicy	Plac Grunwaldzki 7	Gniew
12.	629	494	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	kamienica	Plac Grunwaldzki 10	Gniew
13.	630	495	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	kamienica	Plac Grunwaldzki 11	Gniew
14.	631	496	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	kamienica	Plac Grunwaldzki 12	Gniew
15.	632	497	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	kamienica	Plac Grunwaldzki 13	Gniew
16.	633	498	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	kamienica	Plac Grunwaldzki 14	Gniew
17.	634	499	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	kamienica	Plac Grunwaldzki 15	Gniew
18.	635	500	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	kamienica	Plac Grunwaldzki 17	Gniew

19.	636	501	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	kamienica	Plac Grunwaldzki 18	Gniew
20.	637	502	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	kamienica	Plac Grunwaldzki 20	Gniew
21.	638	503	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	kamienica	Plac Grunwaldzki 22	Gniew
22.	639	504	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	kamienica	Plac Grunwaldzki 28	Gniew
23.	640	505	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	kamienica	Plac Grunwaldzki 30	Gniew
24.	641	506	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	kamienica	Plac Grunwaldzki 32	Gniew
25.	642	507	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	kamienica	Plac Grunwaldzki 33	Gniew
26.	643	508	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	kamienica	Plac Grunwaldzki 34	Gniew
27.	644	509	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	kamienica	Plac Grunwaldzki 35	Gniew
28.	645	510	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	kamienica	Plac Grunwaldzki 39	Gniew
29.	646	511	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	kamienica	Plac Grunwaldzki 40	Gniew
30.	647	512	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	kamienica	Plac Grunwaldzki 41	Gniew
31.	648	513	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	kamienica	Plac Grunwaldzki 42	Gniew
32.	649	514	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	kamienica	Plac Grunwaldzki 44	Gniew
33.	650	515	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	dom	Sambora 4	Gniew
34.	651	516	Wojewódzki Konservator	24.08.1972	dom	Sambora 5	Gniew

			Zabytków w Gdańsku				
35.	652	517	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	dom	Sambora 6	Gniew
36.	653	518	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	dom	Sambora 7	Gniew
37.	654	519	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	dom	Sambora 8	Gniew
38.	655	520	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	24.08.1972	dom	Sambora 9	Gniew
39.	1117	962	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	10.06.1986	spichlerz	Gostomskiego (d.Lotnicza) 3	Gniew
40.	1118	963	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	10.06.1986	spichlerz	Gostomskiego (d.Lotnicza) 4	Gniew
41.	1331	1092	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	26.09.1990	kamienica	Plac Grunwaldzki 6	Gniew

Źródło: Opracowano na podstawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Gniew, s. 85.

Tabela 40. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa pomorskiego – teren gminy Gniew

LP.	NOWY NUMER REJESTRU ZABYTEKÓW	STARY NUMER REJESTRU ZABYTEKÓW	ORGAN WPISUJĄCY DO REJESTRU ZABYTEKÓW	DATA WPISU DO REJESTRU ZABYTEKÓW	OBIEKT	ADRES	MIEJSCOWOŚĆ
1.	11	181	Konservator Poznański i Pomorski	13.07.1936	zespół kościoła parafialnego p.w. Św.Jana Chrzciciela z plebanią, organistówką, budynkiem gospodarczym wraz z murem i terenem przykościelnym	Pieniążkowo	Pieniążkowo
2.	11	1128	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	08.08.1996	Budynek mieszkalno-gospodarczy	Pieniążkowo	Pieniążkowo
3.	326	248	Wojewódzki Konservator Zabytków w	11.09.1962	kościół parafialny p.w. Narodzenia Najświętszej	Piaseczno 11	Piaseczno

4.	326	326	Pomorski Wojewódzki Konservator Zabytków	12.05.2010	***	Piaseczno 11	Piaseczno
5.	780	661	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	27.10.1973	zespół dworsko- parkowy (dwór, park)	Jakuba Hutten- Czapskiego 49	Opalenie
6.	781	662	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	27.10.1973	kościół parafialny p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła	Kościelna 1	Opalenie
7.	782	663	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	27.10.1973	dwór -tzw. Nowy	Nicponia 55	Nicponia
8.	808	708	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	17.11.1974	kościół parafialny p.w. Św. Michała Archanioła	Tymawa 39	Tymawa
9.	809	709	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	17.11.1974	kościół parafialny p.w. Św. Jana Chrzyciela	Wielkie Walichnowy 32	Wielkie Walichnowy
10	872	756	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	25.04.1977	wiatrak	Piaseczno	Piaseczno
11	1296	1073	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	28.12.1989	zespół dworsko- parkowy (dwór, park)	Cierzpice	Cierzpice
12	1340	1087	Wojewódzki Konservator Zabytków w Gdańsku	29.12.1990	zespół dworsko- parkowy (-ob. Dom Pomocy Społecznej)	Wielkie Wyręby	Wielkie Wyręby

Źródło: Opracowano na podstawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Gniew, s. 86.

Pod względem wartości historycznych i kulturowych miasto Gniew należy do najbardziej atrakcyjnych miejscowości województwa pomorskiego. Znajdują się tu zgrupowania zabytków architektury i budownictwa oraz pojedyncze obiekty dziedzictwa kulturowego o znaczeniu międzynarodowym i pierwszorzędym znaczeniu krajowym. Szczególnie ciekawe i cenne obiekty i zespoły architektoniczne miasta to:

- zabudowa Wzgórza Zamkowego z Zamkiem pokrzyżackim z XIII w., Pałacyk Myśliwski, Pałac Marysieńki i zespół obwarowań zamkowych. Zamek Gniewski po malborskim jest najcenniejszym obiektem zabytkowym tego typu w województwie pomorskim, a Pałac Marysieńki pełni obecnie funkcje hotelowe,
- znajdujący się przy rynku jedyny na Pomorzu zespół kamienic podcieniowych ze wspólnym mansardowym dachem oraz ratusz z XIII – XIV w,
- gotycki kościół św. Mikołaja z XIV w,
- kamienice plebejskie przy ul. Sambora,
- częściowo zachowane mury miejskie z XIV w.

Do rejestru zabytków wpisany jest cały układ urbanistyczny miasta w obrębie murów obronnych. Piękno krajobrazu miasta podkreśla położenie na wysokim brzegu doliny Wisły przy ujściu do niej Wierzycy.

W południowej części gminy, w Opaleniu znajduje się barokowy kościół z 1773 r., zespół pałacowo-parkowy z drugiej połowy XVIII w., dawny zespół cegielni, dawny Kościół Ewangelicki oraz kilka przykładów tradycyjnego budownictwa. Większość z tych budowli wymaga gruntownych remontów. W tej części gminy, we wsi Pieniżkowo, położonej przy drodze krajowej nr 1 znajduje się gotycki kościół z 1592r.

W środkowej części gminy na szczególne wyróżnienie zasługuje miejscowość Piaseczno. Znajduje się tu kościół z XIV w, a na skraju wsi znajduje się wiatrak holender.

Inne miejscowości tego rejonu godne uwagi to: Nicponia z dworem wzniesionym około 1800 r. i domami mieszkalnymi z obszernymi podcieniami oraz Tymawa, w której jest kościół zbudowany na przełomie XIII i XIV w.

Na północ od Gniewu, na terenach położonych nad Wisłą leży wieś Polskie Gronowo. Tam znajduje się cmentarz mennonicki, czyli miejsce spoczynku holenderskich osadników sprowadzających się na tereny Doliny Dolnej Wisły w wiekach od XVII do XX. Podobne cmentarzysko znajduje się również w Wielkich Walichnowach, wsi z którego wału wiślanego roztacza się przepiękny widok na deltę Wisły i Nogatu. Tam też mieści się gotycki jednonawowy kościół ze średniowieczną granitową kropielnicą.

2.6.2. Instytucje kultury i sportu, współpraca międzygminna

Kultura

Działalność kulturalna gminy to przede wszystkim powołany w 2019 r Gminny Ośrodek Kultury w Gniewie, który przejął od biblioteki zadania związane z organizacją kultury oraz Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. ks. Fabiana Wierchowskiego. Ośrodek kultury zajmuje się

organizacją licznych wydarzeń kulturalnych, koncertów, festiwali, konkursów plastycznych i kulturalnych, projekcji filmów i spotkań autorskich. Przy domu kultury działają też grupy młodzieżowe – teatralne, filmowe, literackie. Biblioteka, oprócz podstawowej działalności związanej z rozwijaniem potrzeb czytelniczych społeczeństwa, prowadzi także działalność wydawniczą. Misją Biblioteki jest rozwijanie i zaspokajanie potrzeb czytelniczych i informacyjnych społeczeństwa lokalnego, upowszechnianie kultury i czytelnictwa, edukacja i przygotowanie małych dzieci do bardzo wczesnych kontaktów z książką i biblioteką oraz kultywowanie tradycji.

Statystyki dot. korzystania z oferty bibliotek na terenie gminy przedstawia poniższa tabela oraz obrazuje wykres.

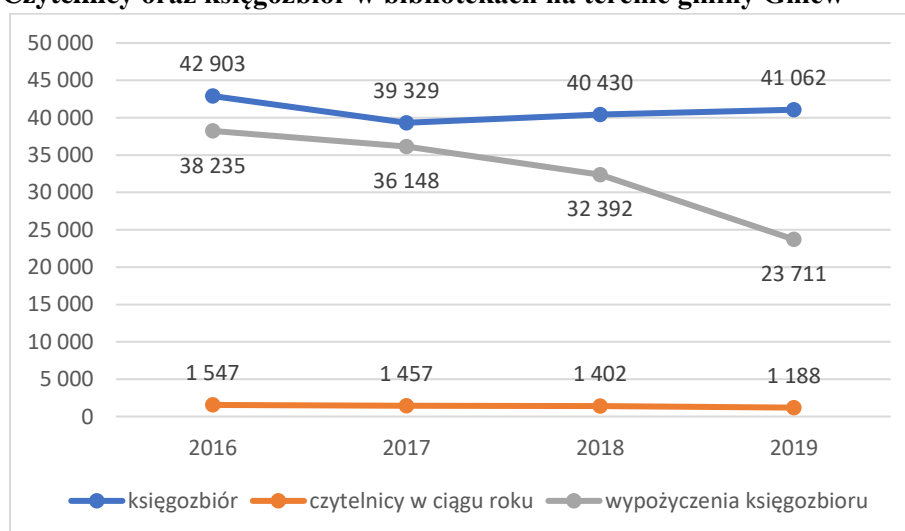
Tabela 41. Czytelnicy oraz księgozbiór w bibliotekach na terenie gminy Gniew

	2016	2017	2018	2019
księgozbiór	42 903	39 329	40 430	41 062
czytelnicy w ciągu roku	1 547	1 457	1 402	1 188
liczba wypożyczeń	38 235	36 148	32 392	23 711

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Należy zauważyć, że w latach 2016 – 2019 zasób księgozbioru oscylował w granicach ok. 40 tys. sztuk (wolumenu). W tymże czasie bardzo znacząco spadła liczba czytelników. W ciągu czterech, analizowanych lat - ich liczba zmniejszyła się o ok. 23%, do poziomu 1 188 czytelników w 2019 roku. W ostatnim analizowanym roku (2019) istotny wpływ przede wszystkim na liczbę wypożyczeń, a także na liczbę czytelników miał remont budynku, przeprowadzony w ramach rewitalizacji.

Wykres15. Czytelnicy oraz księgozbiór w bibliotekach na terenie gminy Gniew

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Istotnym ośrodkiem kulturalnym na terenie gminy Gniew jest Hotel Zamek w Gniewie. Jego oferta sprawia, że jest to jedna z niewielu w Polsce twierdza tak bardzo przyjazna i otwarta na turystów, dysponująca też pomieszczeniami i sprzętem niezbędnym do obsługi konferencji, zjazdów, sympozjów naukowych i bankietów. Zamek uznawany jest także za jeden z głównych ośrodków upowszechniania historii w Polsce. Na terenie podzamcza funkcjonuje Historyczny Park Rozrywki w Zamku, który stanowi arenę licznych spektakli, turniejów i widowisk historycznych. Do najważniejszych przedsięwzięć kulturalnych realizowanych we współpracy Zamku i grup rekonstrukcyjnych należą:

- Vivat Vasa – Bitwa Dwóch Wazów - największa w Polsce impreza historyczna odtwarzająca wojskowość XVII - wieczną. Rozgrywa się ona w realiach wojny pruskiej z 1626 roku, podczas której pod Gniewem spotkały się armie dwóch królów z rodu Wazów - Zygmunta III Wazy króla polskiego oraz Gustawa II Adolfa króla szwedzkiego. Na terenie zamku rozgrywa się bitwa, w której udział bierze około 200 rycerzy;
- Międzynarodowy Turniej Rycerski o Miecz Króla Jana - turniej jest jednym z wydarzeń odbywających się w ramach International JoustingLeague. Do zamku w Gniewie przybywają rycerze z całego świata. Główną konkurencją turnieju jest „gonitwa na ostre” (ang. Joust), polegająca na ataku kopią celem jej skruszenia bądź wysadzenia z siodła nadjeżdżającego wzdłuż bariery konnego przeciwnika, zakutego w pełną zbroję płytową. Ponadto zawodnicy uczestniczą w zespołowej gonitwie turniejowej „buhurt” walcząc w zbrojach maczugami turniejowymi, a także w gonitwach sprawnościowych z użyciem kopii, miecza czy włóczni. Turniej Rycerski w Zamku Gniew zakwalifikowany został do szóstki najlepszych turniejów na świecie i uznany za najważniejszy na Starym Kontynencie;

Na zamku swoją siedzibę mają grupy działające w sferze kultury:

- Chorągiew Husarska Marszałka Województwa Pomorskiego,
- Żółty Regiment Piechoty Gustavusa II Adolphusa „ALARMTECH”,
- ScholaCantorumGymevensis.

Zamek Gniew, potężna gotycka twierdza rycerzy mnichów, siedziba królów, hetmanów i starostów, słynąca z turniejów rycerskich, zaciętych bitew i wspaniałych spektakli. W jego gościnnych murach wyprawić można wspaniały bankiet, urządzić konferencję, szkolenie czy wielce atrakcyjną imprezę integracyjną, a wszystko to okraszone spektaklami historycznymi, podczas których rycerze kruszą kopie, husaria ściera się ze szwedzkimi muszkietierami, a wino i miód, a nie krew, leje się w

obfitości. O drzenie serca przyprawić może spektakl „Wakacje z Duchami”, będący pierwszym tego typu show w Polsce z użyciem niezwyklej techniki multimedialnej, efektów pirotechnicznych i wysokiej jakości dźwięku. Specjalnie dla miłośników aktywnego wypoczynku Zamek Gniew proponuje lekcje jazdy konnej, rekreacyjne rejsy gondolą po Wiśle, przejażdżki powozem czy wycieczki rowerowe. Niezapomnianych wrażeń podczas pobytu w Zamku Gniew mogą dostarczyć również wędrowki, podczas których podziwiać można urokliwe zakątki ziemi kociewskiej.

Ponadto na terenie gminy Gniew działają następujące świetlice i domy kultury min.

- Dom kultury w Opaleniu
- Świetlica wiejska w Gogolewie,
- Świetlica wiejska w Jeleniu,
- Świetlica wiejska w Polskim Gronowie,
- Świetlica wiejska w Kuchni,
- Świetlica wiejska w Kolonii Ostrowickiej,
- Świetlica wiejska w Rakowcu,
- Świetlica wiejska w Szprudowie,
- Świetlica wiejska w Tymawie.
- Świetlica wiejska w Brodach
- Świetlica wiejska w Wielkich Walichnowach

Świetlice wiejskie mają na ogół charakter rekreacyjno – sportowy. Ponadto świetlice te są doskonałym miejscem przeznaczonym na spotkania mieszkańców poszczególnych sołectw. W świetlicach organizowane są różne imprezy takie jak dzień dziecka, dzień dziadka i babci, choinki, zabawy dla mieszkańców andrzejki, bale sylwestrowe.

Wpływ na rozwój kultury, turystyki, a co za tym idzie integracji społecznej, mają cykliczne imprezy, odbywające się na terenie gminy. Poniższa tabela przedstawia wykaz licznych cyklicznych imprez odbywających się na terenie gminy, mających na celu uprzyjemnienie i uatrakcyjnienie spędzenia wolnego czasu mieszkańcom i turystom, co świadczy również o dużej aktywności działaczy kultury i organizacji pozarządowych.

Tabela 42. Wykaz cyklicznych imprez organizowanych na terenie gminy Gniew

Styczeń	<ul style="list-style-type: none"> • Gniewska Liga Futsalu • Otwarte Mistrzostwa Gniewa w Tenisie Stołowym 	<ul style="list-style-type: none"> • Orszak Trzech Króli • Finał WOŚP
Luty	<ul style="list-style-type: none"> • Grand Prix Gniewa w Piłce Siatkowej Kobiet 	

Marzec	<ul style="list-style-type: none"> • Maraton Fitness • Turniej Badmintonu – Dzieci + Otwarte Mistrzostwa Powiatu Tczewskiego w Badmintonie • Zawody Armwrestlingu 	<ul style="list-style-type: none"> • Jarmark Wielkanocny • Gminny Dzień Kociewski • Niedziela Palmowa w Gogolewie
Kwiecień	<ul style="list-style-type: none"> • Memoriał Longina Nagórskiego w Piłce Siatkowej Mężczyzn • Otwarte Mistrzostwa Powiatu Tczewskiego w Mini Piłce Siatkowej Dziewcząt i Chłopców „2”, „4” 	
Maj	<ul style="list-style-type: none"> • Turniej Tenisa Stołowego – Dzieci • Weber Skok • Veolia Run – 5 km biegiem po Gniewie 	
Czerwiec	<ul style="list-style-type: none"> • Gniewskie Igrzyska Dzieci • Bieg Gniewski 	<ul style="list-style-type: none"> • Noc Muzeów • Gminny Dzień Dziecka • Veolia Run
Lipiec	<ul style="list-style-type: none"> • Festiwal Baniek i Kolorów • Otwarcie Sezonu Siatkówki Plażowej w Gniewie • IV Beach Volleyball – I turniej 	<ul style="list-style-type: none"> • Splyw Kajakowy Gniew- Malbork
Sierpień	<ul style="list-style-type: none"> • IV Beach Volleyball - II turniej 	<ul style="list-style-type: none"> • Festiwal Historyczny Vivat Vasa • Jarmark Rzemiosł Dawnych • Piaseczno Folklor Festiwal
Wrzesień	<ul style="list-style-type: none"> • Festyn Rodzinno – Sportowy • Mini Turniej Piłkarski • Wielobój • Turniej w Armwrestlingu 	<ul style="list-style-type: none"> • Gniewinki - Urodziny Miasta
Październik	<ul style="list-style-type: none"> • Otwarty Turniej Dzikich Drużyn Piłki Nożnej • Turniej o Puchar Radnych Miasta i Gminy Gniew • Turniej Unihokeja – Dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> • Baranus Opaleński – turniej konny
Listopad	<ul style="list-style-type: none"> • Turniej Halowej Piłki Nożnej Gniewskich Instytucji z Okazji Odzyskania Niepodległości • Orlik Cup Turniej Piłki Nożnej 	<ul style="list-style-type: none"> • Gniewska Parada Niepodległości
Grudzień	<ul style="list-style-type: none"> • Gniewska Liga Futsalu 	<ul style="list-style-type: none"> • Gniewskie Mikołajki • Jarmark Bożonarodzeniowy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Gniewie.

Oprócz powyższych wykazanych przedsięwzięć w poszczególnych sołectwach organizowane są tematyczne festyny z konkursami, nagrodami i poczęstunkiem, a także rajdy rowerowe, uatrakcyjnijające codzienne życie mieszkańców.

Sport i rekreacja

Sport jest ważnym elementem strategii działania Samorządu Gminy Gniewna rzecz jej rozwoju, gdyż wpływa on na jakość życia mieszkańców, przyczynia się do kształtowania zdrowego społeczeństwa, aktywnie uczestniczącego w życiu regionu, zaangażowanego w rozwiązywanie

codziennych problemów, a przede wszystkim społeczeństwa wolnego od uzależnień i patologii. Zdrowe społeczeństwo buduje pozytywny wizerunek gminy.

Instytucją o dużym znaczeniu dla realizacji aktywizacji społecznej i ruchowej mieszkańców jest Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji (GOSiR) w Gniewie. Placówka jest jednostką organizacyjną gminy działającą w formie jednostki budżetowej. Celem działania Ośrodka jest prowadzenie i propagowanie działań o charakterze sportowym i rekreacyjnym wśród dzieci, młodzieży i dorosłych oraz zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie upowszechniania sportu i rekreacji. Do zakresu działania ośrodka należy w szczególności organizowanie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla różnych grup wiekowych, organizowanie zawodów sportowych, realizacja zajęć szkolnych w zakresie wychowania fizycznego oraz zajęć sportowo-rekreacyjnych i zawodów dla osób niepełnosprawnych. Ośrodek zajmuje się także organizowaniem imprez widowiskowych oraz propagowaniem sportowego stylu życia poprzez organizację wydarzeń i festynów o charakterze rodzinnym. Pomieszczenia i tereny Ośrodka są poza celami sportowymi wykorzystywane dla organizacji zjazdów, festiwali, kongresów, giełd, aukcji, kiermaszów oraz dla prowadzenia działalności usługowej i sportowo-rekreacyjnej³¹.

Dzięki Gminnemu Ośrodkowi Sportu i Rekreacji w gminie Gniew, sport nabrał nowego wymiaru. Stworzona została możliwość do rozwoju gier zespołowych i rozgrywek ligowych. Sport w gminie Gniew jest nieodzownym elementem życia wielu jej mieszkańców, dlatego też gmina wspiera rozwój dyscyplin sportowych zarówno finansowo, jak i rzeczowo. Ważną rzeczą jest systematyczne tworzenie i rozbudowa niezbędnej bazy sportowej w gminie, która już przyczyniła się do poprawy warunków uprawiania sportu, a w niedługim czasie może zaowocować osiągnięciem coraz lepszych wyników przez młodzież oraz zwiększeniem zainteresowania uprawianiem sportu w gminie Gniew. Gmina pracuje też nad stworzeniem warunków i możliwości dzieciom do rozwijania zainteresowań sportowych poprzez stworzenie atrakcyjnej oferty, która będzie uwzględniała zainteresowania potencjalnych uczestników. Głównym celem gminy w tym zakresie jest więc inicjowanie i organizowanie projektów własnych, współpraca ze środowiskami oświatowymi i sportowymi, realizacja ich potrzeb i oczekiwań, zachęcanie lokalnej społeczności do podejmowania różnorodnych form aktywności rekreacyjnej i sportowej, do wykorzystywania istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej, w której dzieci i młodzież aktywnie i zdrowo mogą spędzać czas wolny. Poprzez swoje działania gmina zachęca do prowadzenia zdrowego trybu życia, a także doposaża miejsca do zabawy, rekreacji i wypoczynku.

Działalność sportowo – rekreacyjną gmina Gniew prowadzi w oparciu o bazę sportowo–rekreacyjną, na którą składają się obiekty wyszczególnione w poniższej tabeli:

³¹ Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Gniew do roku 2020, Gniew, 2016, s. 57.

Tabela 43. Wykaz obiektów sportowych i rekreacyjnych na terenie gminy Gniew

L.p.	Miejscowość (adres)	Rodzaj
1	Gniew, ul. Kusocińskiego 10	2 boiska trawiaste ligowe + 3 boiska do piłki plażowej
2	Gniew, ul. Ogrodowa	boisko trawiaste - rekreacyjne
3	Gniew, ul. Gniewskie Młyny	boisko trawiaste - rekreacyjne
4	Gniew, ul. 27 stycznia	Boisko Orlik
5	Szprudowo	boisko trawiaste - rekreacyjne
6	Wielkie Walichnowy	boisko trawiaste - rekreacyjne
7	Kursztyn	boisko trawiaste - rekreacyjne
8	Cieple	boisko trawiaste - rekreacyjne
9	Polskie Gronowo	1 boisko trawiaste - rekreacyjne + 1 bisko do piłki plażowej
10	Jeleń	1 boisko trawiaste - rekreacyjne + 1 bisko do piłki plażowej
11	Gogolewo	boisko trawiaste - rekreacyjne
12	miasto Gniew i wsie na terenie gminy	place zabaw i siłownie plenerowe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Gniew.

Na terenie gminy występują także liczne place rekreacyjno-sportowe i zabaw dla dzieci prawie w każdej miejscowości, jak również pomosty wędkarskie. Ich wykaz przedstawia poniższa tabela.

Tabela 44. Wykaz pomostów wędkarskich i stanic rowerowych na terenie gminy Gniew

L.p.	Miejscowość (adres)	Rodzaj	Zarządca
1	Półwieś	pomost wędkarski	Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gniewie
2	Tymawa	pomost wędkarski	Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gniewie
3	Pieniążkowo	pomost wędkarski	Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gniewie
4	Gniew	Stacja rowerowa	Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gniewie
5	Brody Pomorskie	Przystań kajakowa	Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gniewie
6	Gniew	Przystań kajakowa	Urząd Miasta i Gminy Gniew

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Gniew.

Samorząd Gminy Gniew uznaje, że stowarzyszenia sportowe, uczniowskie kluby sportowe utworzone na terenie gminy, a także szkoły w których organizuje się wiele zajęć pozalekcyjnych

najlepiej znają potrzeby środowiska, w którym działają. Aktualnie mieszkańcy gminy, mogą rozwijać i podnosić swoje umiejętności sportowe w:

- stowarzyszeniach sportowych, tj.:
 - Uczniowski Klub Sportowy Karate Tradycyjnego,
 - Uczniowski Klub Sportowy „OLIMPIA”,
 - Uczniowski Klub Sportowy „ALFIL”,
 - Klub Sportowy Sobieski Gniew,
 - Parafialny Uczniowski Klub Sportowy "Piast",
 - Klub Piłkarski Keramzyt Szprudowo,
 - Klub Sportowy "MEWA" Gniew,
- pozalekcyjnych zajęciach organizowanych przy szkołach.

Kluby sportowe, działające na terenie gminy, odnoszą liczne sukcesy, a ich wychowankowie są znani w kraju i zagranicą, dzięki swoim osiągnięciom w różnych dyscyplinach sportowych.

Sportowe zajęcia pozalekcyjne w gminie Gniew cieszą się dużym zainteresowaniem wśród dzieci i młodzieży, a także wśród dorosłych mieszkańców naszej gminy, którzy biorą w nich aktywny udział. Mieszkańcy domagają się zwiększenia liczby godzin tych zajęć oraz wzbogacenia ich o nowe dyscypliny sportowe, zgodnie z zainteresowaniami uczniów. Trudności ekonomiczne oraz kłopoty lokalowe sprawiają, że liczba zajęć pozalekcyjnych jest ograniczona. Sytuacja ta mobilizuje samorząd do pracy nad stworzeniem warunków i możliwości dzieciom i młodzieży wiejskiej do rozwijania zainteresowań sportowych, poprzez stworzenie atrakcyjnej oferty, która będzie uwzględniała zainteresowania potencjalnych uczestników.

Na terenie gminy Gniew są barwnie położone jeziora, w których można zaznać relaksu pływając rowerem wodnym, kajakiem, żaglówką czy też w pław. Akweny te są również niezastąpione dla miłośników wędkarstwa.

Przyszłość sportu na terenie gminy Gniew rysuje się obiecująco. Samorząd gminy kładzie duży nacisk na rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej. Dzięki istnieniu warunków do uprawiania sportu i rekreacji, tj. boisk sportowych i sal gimnastycznych, zauważalny jest wzrost zainteresowania aktywnym wypoczynkiem wśród mieszkańców gminy. Bogata oferta z zakresu sportu i rekreacji jest niewątpliwie dużym plusem dla gminy, a korzystać mogą z niej mieszkańcy oraz przyjezdni.

Samorząd gminy Gniew przyjął stanowisko, że wydatki na szerzenie kultury fizycznej są jak najbardziej uzasadnione, gdyż są inwestycją w lepsze jutro. W związku z tym za priorytetowe zadanie przyjął on sobie skuteczność w zakresie zdobywania funduszy na budowę i modernizację obiektów sportowych w gminie, a także ciągłą dbałość o rozwój sportu szkolnego. Finansowanie sportu odbywa się poprzez Gminy Ośrodek Sportu, w ramach doatcji celowych przekazywanych na podstawie ustawy

o sporcie i dotacji przekazywanych na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Współpraca międzygminna

Władze gminy Gniew koncentrują się na realizacji komplementarnej polityki na rzecz rozwoju regionu w oparciu o wykorzystanie jego potencjału naturalnego, turystycznego i infrastrukturalnego. Gmina Gniew dla realizacji niektórych zadań ustawowych nawiązała i utrzymuje współpracę z innymi gminami w ramach porozumień, stowarzyszeń bądź związków.

14 maja 2011 roku podpisano akt woli współpracy między Samorządami miasta Ostróg i miastem i gminą Gniew, w którym ustalono, że jednym z priorytetów w dalszych działaniach będzie promowanie rozwoju stosunków instytucjonalnych w dziedzinie szkolnictwa i kultury. Aktywną współpracę prowadzono szczególnie w latach od 2009 do 2014 oraz od 2017 do chwili obecnej. Ponadto gmina Gniew od lat ściśle współpracuje z samorządami z terenu powiatu tczewskiego i nie tylko, w zakresie obopólnej promocji miast oraz wydarzeń kulturalnych. Gmina Gniew prowadzi aktywną współpracę z innymi gminami i miastami poprzez członkostwo w różnych stowarzyszeniach i organizacjach, jak np.:

- Stowarzyszeniem Lokalna Organizacja Turystyczna Kociewie (od 2003 roku), w zakresie promocji Kociewia, wydawaniu publikacji o Kociewiu, udziale w targach turystycznych; członkami stowarzyszenia są kociewskie gminy, miasta, organizacje czy firmy;
- Stowarzyszeniem Gmin „Polskie Zamki Gotyckie (od 2003 roku) w zakresie wydawania publikacji promocyjnych, organizowania konkursów wiedzy o zamkach gotyckich, promocji miast, na terenie których znajdują się zamki gotyckie. Członkami stowarzyszenia są: Bytów, Człuchów, Dzierżoń, Lębork, Malbork, Sztum, Gniew, Kwidzyn, Nowe, Ostróda, Nidzica, Olsztyn, Lidzbark Warmiński, Kętrzyn, Ryn;
- Fundacją Lokalna Grupa Działania „Wstęga Kociewia" (od 2005 r.), w zakresie organizacji spotkań informacyjnych dla mieszkańców, uczestnictwa w szkoleniach i spotkaniach, pracy przy tworzeniu Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) Obszaru LGD;
- Stowarzyszeniem Związek Miast Nadwiślańskich (od 2008 roku), w zakresie podejmowania działań związanych z Wisłą, realizacja „Programu dla Wisły i jej Dorzecza 2020”, którego głównymi punktami są m.in. prowadzenie działań propagujących znaczenie wód Wisły dla gospodarki kraju, a w szczególności dla wszystkich miast leżących wzdłuż rzeki, wspieranie imprez organizowanych w miastach członkowskich, wykorzystujących potencjał Wisły.

Gmina należy także do Związku Gmin Pomorskich. Miastami partnerskimi są Pelplin, Castelmasa we Włoszech, Ostróg na Ukrainie. W 2015 r. gmina Gniew dzięki udziałowi w międzynarodowym projekcie Digital Cities for a Smart Europe rozpoczęła współpracę z gminami La Coruna (Hiszpania), Cuba (Portugalia), Sandanski (Bułgaria) i Reggio Calabria (Włochy). Dzięki tej współpracy przedstawiciele organizacji pozarządowych i lokalnego samorządu wzięli udział w konferencjach i szkoleniach na terenie miast partnerskich. Dotyczyły one między innymi e-demokracji i wykluczenia cyfrowego. Ponad to w samym Gniewie zorganizowana została międzynarodowa konferencja dotycząca mediów społecznościowych dla demokracji partycypacyjnej. Wzięli w niej udział goście z zagranicy, alei mieszkańcy regionu. Efektem działań projektowych było podpisanie przez władze wszystkich miast partnerskich Memorandum o Porozumieniu. Dzięki nawiązanej współpracy gmina Gniew otrzymała też list intencyjny, dotyczący wspierania działań rewitalizacyjnych na terenie gminy Gniew od partnerów hiszpańskich.

2.7. WALORY PRZYRODNICZE I KRAJOBRAZOWE

2.7.1. Warunki klimatyczne

Według podziału Polski na dzielnice rolniczo - klimatyczne R. Gumińskiego obszar gminy Gniew leży w bydgoskiej dzielnicy klimatycznej. Na omawianym obszarze opady atmosferyczne kształtują się na bardzo małym poziomie, wynoszącym poniżej 550 mm. Największe opady notowane są w miesiącach letnich: w lipcu i sierpniu, a najmniejsze w marcu. Obszar gminy leży w zasięgu wpływów oceanicznych, przez co zimy nie są mroźne, a lata łagodne. Średnia roczna temperatura wynosi około 7°C (najcieplejszym miesiącem jest lipiec - 17°C, a najzimniejszym styczeń od -3,0 do -1,0°C). W okresie wiosennym zjawiskiem niekorzystnym są gwałtowne spadki temperatur związane z napływem chłodnego powietrza arktycznego. Na obszarze gminy przeważają wiatry z kierunków zachodnich i północno - zachodnich, ale duży jest też udział wiatrów z kierunków południowych³².

2.7.2. Prawne formy ochrony przyrody

Obszar gminy Gniew obejmuje fragment międzynarodowego korytarza doliny dolnej Wisły, do którego należy częściowo zalesiona strefa krawędziowa wysoczyzny. Nie ma tu osobliwości przyrodniczych o randze krajowej lub europejskiej. Przyroda chroniona jest w 3 rezerwach. Ukształtowanie terenu i mała lesistość powodują, że krajobraz ma w przewadze charakter rozległych, sfalowanych panoram rolniczych. Ochronie przyrody i krajobrazu gminy służą obszary chronionego Krajobrazu: Gniewski Obszar Chronionego Krajobrazu oraz Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu.

Gniewski Obszar Chronionego Krajobrazu

Na obszarze części gmin Gniew, Morzeszczyn i Pelplin znajduje się Gniewski Obszar Chronionego Krajobrazu, utworzony Uchwałą Nr 259/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu województwa pomorskiego w celu ochrony obszarów cennych przyrodniczo. Obszar ten zajmuje powierzchnię 2586 ha i obejmuje końcowy odcinek doliny Wierzycy od Janiszewa do ujścia Wisły. Główną wartość przyrodniczą obszaru stanowi dolina rzeczna z całym zestawem elementów morfologicznych i ze zróżnicowanymi zbiorowiskami roślinności. Szczególnie istotna jest rola doliny jako tzw. korytarza ekologicznego.

³² Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Gniew na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020, s. 63.

Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu

Zajmuje południowo-wschodnią część gminy Gniew. Powierzchnia tego obszaru chronionego wynosi 4676 ha. Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu został utworzony Uchwałą Nr 259/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu województwa pomorskiego w celu ochrony cennego przyrodniczo, zróżnicowanego morfologicznie terenu nadwiślańskiego. Silnie sfałowaną wysoczyznę morenową rozcinają doliny erozyjne. Obszar jest prawie całkowicie zalesiony. Przeważają bory sosnowe, ale występują tu także lasy dębowo - grabowe i ciepłolubne dąbrowy.

Rezerwaty

„Opalenie” –Rezerwat powstał w 2013 r. na mocy Rozporządzenia Nr 23/2013 RDOŚ w Gdańsku, w wyniku połączenia dwóch rezerwatów „Opalenie Dolne” i „Opalenie Górne”. Obejmuje niewielki fragment dna doliny Strugi Młyńskiej i podnóża zboczy tej doliny. Zajmuje powierzchnię 8,61 ha. Część rezerwatu porasta około 80 -letni las świerkowy, a resztę las mieszany z licznymi gatunkami roślin ciepłolubnych w runie, m.in. paprotnik kolczysty, pluskwica europejska, groszek wielkoprzylistkowy, pięciornik biały, jaskier wielkokwiatowy, orlik pospolity i wawrzyn wilczełyko.

„Wiosło Duże” - rezerwat florystyczny o powierzchni 29,88 ha obejmuje ochroną bór świetlisty i las mieszany z gatunkami kserotermicznymi, leśno-stepowymi i innymi rzadko występującymi jak: pełnik europejski, koniczyna długokłosa, kruszczyk rdzawoczerwony, wężymord stepowy, głowienka wielokwiatowa i czosnek skalny.

Rezerwat został utworzony w 1973 r. na podstawie Zarządzenia Ministra Rolnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 1 czerwca 1965 r. MP 35/65.

„Wiosło Małe” - rezerwat florystyczny o powierzchni 24,69 ha obejmuje ochroną las mieszany na wierzcholinie i bór mieszany na zboczu, z udziałem gatunków kserotermicznych i leśno-stepowych. Drzewostan liczy 90 -130 lat. Przeważa w nim sosna, jest też dąb, lipa, grab, klon, modrzew, świerk, a na zboczach akacja, osika i olcha.

Rezerwat został utworzony w 1965 r. na podstawie Zarządzenia Ministra Rolnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 1 czerwca 1965 r. MP 35/65.

Użytki ekologiczne

Na obszarze gminy znajdują się 3 użytki ekologiczne:

„Parowa” - użytek ekologiczny o powierzchni 4 ha, utworzony 31.07.2001 r., położony w gminie Gniew, we wsi Ciepłe; będący własnością Skarbu Państwa i pozostający we władaniu AWRSP w Gdańsku oraz Gospodarstwa Rolnego MADROL sp. z o.o., w obrębie użytku ochronie podlegają:

- drzewa i krzewy (głóg, jabłoń dzika, śliwa domowa, klon pospolity, wiąz, wierzba biała, wierzba wiciowa, wierzba szara, topola biała, brzoza brodawkowata, leszczyna pospolita, grab pospolity, bez czarny, jesion wyniosły, olsza czarna);
- gady (zaskroniec, jaszczurka zwinka);
- płazy z rodzaju Rana i Bufo;
- ssaki (kret, zając szarak, wiewiórka, kuna leśna, lis, sarna);
- ptaki (gatunki lęgowe: turkawka, grzywacz, kukułka, zaganiacz, cierniówka, piegża, kapturka, piecuszek, pierwiosnek, muchołówka żałobna, rudzik, słowik szary, kos, drozd śpiewak, sikora bogatka, sikora modra, sikora czarnogłówka, strzyżyk, trznadel zięba, gil, dziwonia, dzwonic, szczygieł, czyż, sroka oraz gatunki żerujące i zimujące: krogulec, jastrząb, dzięcioł *duży*, dzięciołek, drożdżik, raniuszek, pełzacz leśny.

„Borawa” - użytek ekologiczny o powierzchni 15,94 ha, utworzony w 2007r., ustanowiony uchwałą XIX/145/16 Rady Miejskiej w Gniewie, położony w miejscowości Kuchnia. Teren ten to bardzo cenny obszar starorzecza Borawy, odnogi Wisły, która niegdyś okalała dawną wyspę, obecnie obszar wokół miejscowości Kuchnia. Obszar ten obecnie stanowi rozległe trzcinowisko i jest niezwykle wartościowym pod względem przyrodniczym siedliskiem. Znajduje się w okolicy Doliny Wisły – obszaru chronionego - Natura 2000. Teren jest siedliskiem lęgowym rzadkich gatunków ptaków, wymienionych w Dyrektywie Ptasiej tj.: bączek, bąk czy kropiatka.

„Strzelnica w Gniewie” - użytek ekologiczny, utworzony na wniosek Polskiego Towarzystwa Ochrony Przyrody „Salamandra” w dawnej Strzelnicy Miejskiej położonej pod powierzchnią ziemi przy ul. Podwale w Gniewie. Mocą Rozporządzenia Wojewody Pomorskiego w tym miejscu chroni się jedno z ważniejszych w województwie pomorskim zimowisk nietoperzy.

Natura 2000

Na mocy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 roku w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 229, poz. 2313 z późn. zm.) powołany został obszar specjalnej ochrony ptaków **PLB040003 „Dolina Dolnej Wisły”**. Jest to obszar o powierzchni 33559,04 ha zajmujący część obszaru doliny dolnej Wisły. Obszar charakteryzuje się wysoką wartością

przyrodniczą, na którą składają się między innymi występujące w liczbie co najmniej 46 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 4 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Ponadto na obszarze tym gniazduje ok.180 gatunków ptaków. Jest to bardzo ważna ostoja dla ptaków migrujących i zimujących, a także bardzo ważny teren zimowiskowy bielika. W okresie lęgowym obszar ten zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: nurogęś, ohar (PCK), rybitwa białoczelna (PCK), rybitwa rzeczna, zimorodek, ostrzygojad (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje derkacz, mewa czarnogłowa, sieweczka rzeczna. W okresie wędrowek ptaki wodno-błotne występują w koncentracjach do 50 000 osobników. W okresie zimy występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrowkowego następujących gatunków ptaków: bielik, gągoł, nurogęś; stosunkowo licznie występuje bielaczek; ptaki wodnobłotne występują w koncentracjach do 40 000 osobników. Obszar charakteryzuje się ponadto bogatą fauną innych zwierząt kręgowych, bogatą florą roślin naczyniowych (ok.1350 gatunków) z licznymi gatunkami zagrożonymi i prawnie chronionymi, silnie zróżnicowane zbiorowiska roślinne, w tym zachowane różne typy łągów, a także cenne murawy kserotermiczne.

Ponadto na terenie gminy Gniew włączony jest również obszar o znaczeniu dla Wspólnoty tzw. **OZW Dolna Wisła kod PLH 220033**. Obszar obejmuje fragment doliny Wisły w jej dolnym biegu, od południowej granicy woj. pomorskiego do Mostu Knybawskiego na południe od Tczewa. Poza tym w granicach ostoi znajduje się również górny odcinek Nogatu od śluzy w Białej Górze do śluzy pod Wielbarkiem. Wartość przyrodniczą stanowi fragment stosunkowo dobrze zachowanej doliny wielkiej rzeki, z układem roślinności nawiązującym miejscami do naturalnego. Na tym obszarze występują zróżnicowane zbiorowiska roślinne, w tym - różne typy łągów. Wyróżniono tu 9 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG i odnotowano 15 gatunków zwierząt z Załącznika II tej dyrektywy. Szczególnie bogata i cenna jest ichtiofauna. We florze roślin naczyniowych stwierdzono liczne gatunki zagrożone i prawnie chronione w Polsce. Jest to też fragment ostoi ptasiej o randze europejskiej. Na murawach kserotermicznych występują rzadkie i zagrożone gatunki owadów reprezentujących m.in. pontyjski element zasięgowy i / lub umieszczone na Polskiej Czerwonej Liście - m.in. żądłówka z rodziny grzebaczowatych chwastosz pluskwiakowiec, wardzanka, czy osiagające skrajnie północne stanowiska w Polsce: żądłówka smukwa kosmata, pasikonik wątlík paskowany i ślimak wstężyk austriacki Najbardziej cennymi oraz w niektórych przypadkach chronionymi siedliskami na tym terenie są: starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami, zalewane muliste brzegi rzek, ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe), murawy kserotermiczne - priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczyków, ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne, niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie, grąd subatlantycki, grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, pomorski kwaśny las brzoźowo -

dębowy, łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, łąkowe lasy dębowo – wiązowo – jesionowe, ciepłolubne dąbrowy.

Pomniki przyrody:

Na obszarze gminy Gniew znajduje się łącznie 27 pomników przyrody, w tym 18 pojedynczych drzew i 9 grup drzew, łącznie 62 drzew. Wszystkie pomniki w gminie Gniew to drzewa liściaste gatunków rodzimych.

Obiekty przewidziane w przyszłości do ochrony zasobów przyrodniczych

Na terenie gminy planowane jest utworzenie Parku Krajobrazowego Dolnej Wisły. Obecnie znajduje się on w fazie projektowania oraz definiowania koncepcji funkcjonowania.

2.7.3. Zasoby naturalne

Zasoby wodne

Na potencjał wodny gminy Gniew składają się wody powierzchniowe oraz podziemne. Wody powierzchniowe reprezentowane są przez cieki spływające z wysoczyzny (Wierzycyca, Młyńska Struga, Janka) i Wisłę oraz oczka wytopiskowe. Do większych jezior (powyżej 10 ha) w gminie Gniew należą: jez. Smarzewskie, jez. Półwieś, jez. Rakowieckie, jez. Jelenie, jez. Pieniżkowo.

Możliwości poboru wód są ograniczone z zależności od rezerw. Według Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku, hierarchia użytkowania zasobów wodnych dla dorzecza Wierzycy jest następująca:

- przepływ nienaruszalny,
- wyznaczony według kryterium hydrologicznego,
- potrzeby wodne przemysłu,
- potrzeby wodne stawów rybnych,
- nawodnienia gruntów rolnych,
- potrzeby wodne energetyki wodnej.

Istotną potencjalną rolą Wisły jest funkcja transportowa. Wisła zaliczona została do wód śródlądowych żeglownych (zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z 11 września 2001 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie granic wód, linii brzegu, urządzeń nad wodami oraz klas wód śródlądowych żeglownych (Dz.U. 2001 r., nr 106, poz. 1151)).

Wody powierzchniowe często pełnią funkcję odbiorników oczyszczonych ścieków lub wód opadowych.

W gminie Gniew występują duże zasoby wód podziemnych. Wody podziemne na obszarze gminy Gniew są źródłem zaopatrzenia ludności oraz obiektów gospodarczych w wodę. Na kształtowanie się warunków hydrogeologicznych na obszarze gminy Gniew zasadniczy wpływ mają utwory kredowe, trzeciorzędowe, a zwłaszcza czwartorzędowe. Głębokość zalegania pierwszego poziomu wód podziemnych nawiązuje ściśle do ukształtowania powierzchni terenu. Najmniejsze głębokości, do 1 metra, występują na obszarze całej Doliny Kwidzyńskiej, na Pojezierzu Starogardzkim w dolinie Wierzyca, oraz w dolinach mniejszych cieków. Płytkie wody gruntowe pojawiają się również w obrębie obszarów bezodpływowych ewapotranspiracyjnych oraz wokół jezior. Największą głębokość spośród badanych studni, wynoszącą ponad 13 m, stwierdzono w strefie krawędziowej Pojezierza Starogardzkiego³³

Zasoby dyspozycyjne wód podziemnych pokrywają zapotrzebowanie na wodę na terenie miasta i gminy Gniew.

W żadnym z wymienionych poziomów nie występują główne zbiorniki wód podziemnych wymienione w opracowaniu „Mapa zasobów obszarów głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony” (1990).

Potencjał wodny uwarunkowany jest również stanem czystości zasobów wodnych.

Zasoby wodne gminy są wystarczające dla zaspokojenia perspektywicznych potrzeb komunalnych ludności oraz zakładów przemysłowych. Rzeka Wiśła może potencjalnie być wykorzystywana dla rozwoju żeglugi rzecznej i jachtingu, Wierzyca – jako źródło wody dla potrzeb przemysłu, dla stawów rybnych, nawadniania gruntów rolnych, a także jako szlak turystyki kajakowej. Jeziora występujące na pld. części obszaru gminy mogą stanowić czynnik rozwoju turystyki.

Zasoby surowców mineralnych³⁴

Na ocenę stanu bazy surowcowej składają się informacje o udokumentowanych złożach i eksploatacji ich zasobów oraz o istniejących punktach eksploatacji kopalni:

- 1) złóże „Brody” – złożo na daną chwilę nie jest eksploatowane. Ostatnia Decyzja – Koncesja Nr 9/2011z dnia 3 marca 2011 roku (pismo DROŚ.G.75120-50/10) udzieliła prawo na poszukiwanie i rozpoznanie złoża kopaliny pospolitej – kruszywa naturalnego w obrębie Kursztyn, gminy Gniew, powiat tczewski, województwo pomorskie. Koncesja objęła część działki nr 65 o powierzchni 7 ha;

³³Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Gniew, s. 76.

³⁴Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Gniew, s. 78.

- 2) złoże „Cierzpice – Gniew”. Zasoby surowców ilastych w złożu „Cierzpice - Gniew”, udokumentowane w kategorii C1+B, na powierzchni 30,7 ha, wynoszą 3 930 tys. m³. W chwili wykonywania opracowania złoże nie było eksploatowane;
- 3) złoże „Gniew” - złoże surowców ilastych ceramiki budowlanej „Gniew”, udokumentowane w kategorii C1 z rozpoznaniem jakości w kategorii B, stworzone z ilów warstwowych o zasobach 68,05 tys. m³, występujące w dwóch odrębnych polach. Surowce ilaste z tego złoża mogą być stosowane do produkcji ceramiki czerwonej, wyrobów cienkościennych (oprócz dachowych), wyrobów grubościennych i elementów drążonych;
- 4) złoże „Gniew II” – kopalina ze złoża, to kopalina udokumentowana w kategorii C1+B do produkcji kruszyw lekkich – keramzytu i glinoporytu, złoże to jest jednym z dwu udokumentowanych w Polsce do produkcji kruszyw lekkich, dlatego też należy do rzadkich w skali kraju. Obecnie obowiązuje Decyzja Nr DROŚ.G.75121-26/10 z dnia 27.08.2012 roku na wydobywanie. Ustalony jest teren oraz obszar górniczy. Decyzja z 27.08.2010 Marszałek Województwa Pomorskiego wpisał do rejestru obszarów górniczych obszar o nazwie „Gniew II – pole B/I” dla złoża Gniew II IK 1253 jednocześnie wykreślił obszar o nazwie „Gniew II Pole A” i „Gniew II Pole B”;
- 5) złoże „Gniew III” – złoże kruszywa naturalnego, na którym obowiązuje koncesja DROŚ.G.AM-75121-37/08/09 z dnia 16.04.2009 roku. Obszar i teren górniczy „Gniew III/B” wynosi 70 521 m²;
- 6) złoże „Rakowiec V” – obowiązuje koncesja Starosty Tczewskiego Nr 1/2012 (pismo WR.6522.2012) z 27 września 2012 roku. Koncesja wyznacza granicę obszaru oraz terenu górniczego o powierzchni 10 010 m². Koncesja dotyczy kruszywa naturalnego udokumentowanego w kat. C1 eksploatowanego na potrzeby drogownictwa oraz budownictwa ogólnego;
- 7) złoże „Kolonja Ostrowiecka” - obowiązuje koncesja Starosty Tczewskiego Nr 3/2011 (pismo WR.6522.3.2011) z 4 lipca 2011 roku. Koncesja wyznacza granicę obszaru (15 490 m²) oraz terenu górniczego (19 995 m²). Koncesja dotyczy kruszywa naturalnego udokumentowanego w kat. C1 eksploatowanego na potrzeby drogownictwa;
- 8) złoże „Opalenie pole CD” – obowiązuje Decyzja DROŚ- G.7422.2.35.2014 z dnia 29.01.2014 r. Złoże „Opalenie” to obecnie wydobywanie surowców ilastych ceramiki budowlanej oraz kruszywa naturalnego, jako złoża towarzyszącego. Ww. decyzja wyznacza obszar górniczy (18 126 m²) oraz teren górniczy (26 530 m²).

W momencie opracowywania niniejszej Strategii realizowany jest proces koncesyjno-administracyjny w zakresie uruchomienia kopalni kruszywa w okolicy miejscowości Tymawa.

Tabela 45. Zestawienie złóż w gminie Gniew (stan zasobów na 2012 r.)

Lp.	Nazwa złoża	Kopalina	Stan zagospod.	Zasoby KN, w tys. t; IB, IK, KR w tys. m ³		Wydobycie w 2011 r.
				geologiczne bilansowe	przemysłowe	
1.	Brody	KN (p)	R	3 483	–	–
2.	Cierzpice-Gniew	IB	R	3930	–	–
3.	Gniew	IB	Z	91	–	–
4.	Gniew II	IK	E	9 128	1663	94
5.	Gniew III	KN (p)	E	2289,2	–	120
6.	Rakowiec V	KN	E	95,9	83,5	-
7.	Kolonia Ostrowicka	KN	E	275	-	34
8.	Opalenie pole CD	IK(B)	E	139	-	0
		KN	E	243		47

Źródło: opracowanie własne na podstawie Studium Uwarunkowań..

Objaśnienia symboli kopaliny:

IB – surowce ilaste ceramiki budowlanej
 IK – surowce ilaste do produkcji kruszywa lekkiego
 KN – kruszywa naturalne – (pż) piaski i żwiry,
 (p) piaski

Objaśnienia symboli stanu zagospodarowania złoża:

E – złożo zagospodarowane – eksploatowane
 R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo
 (w kat. A+B+C1)
 Z – złożo zaniechane
 T – złożo zagospodarowane, eksploatowane okresowo

Na terenie gminy wyznaczone zostały dwa obszary perspektywiczne dla torfów. Torfowisko „Opalenie” położone pomiędzy Opaleniem i Jaźwiskami - to torfowisko niskie, mechowiskowe o powierzchni 93 ha. Średnia miąższość torfu wynosi 3.51 m, maksymalna zaś 5,41 m, a jego szacunkowe zasoby wynoszą 3354 m³. Na południe od Gniewu położone jest torfowisko szuwarowo-turzykowiskowe „Gniewskie łąki” o powierzchni 64 ha i zasobach 1075 tys m³. Średnia miąższość torfu wynosi 2,8 m.

Perspektywy i prognozy występowania kopaliny

Iły, które są najważniejszą kopalnią tego rejonu występują na rozległych obszarach w granicy gminy. Są to głównie utwory zastoiskowe (iły warwowe), iły, mułki teras zalewowych Wisły i gliny zwałowe.

Największe znaczenie mają ility zastoiska gniewskiego, występujące na rozległym obszarze od Gniewu poprzez Cierzpice, Kursztyn, kończąc się na południe od miejscowości Lignowy. W rejonie Cierzpice - Brody Pomorskie stwierdzono występowanie ility i mułków o znacznej miąższości, przydatnych do produkcji wyrobów ceramiki czerwonej. Kolejnym obszarem prognostycznym jest rejon Gniew - Ciepłe, gdzie ility osiągają znaczne miąższości i wynoszą średnio 14,6 m. Miejsca eksploatacji surowców ility, zlokalizowane bądź całkowicie w granicach miasta Gniew (złóże Gniew IB), bądź położone częściowo w granicach miasta i częściowo w granicach gminy Gniew (złóże Gniew II) mają stosunkowo niewielką powierzchnię, a zasoby złóż nie wyczerpują się w dość szybkim tempie i ich eksploatacja nie powoduje znaczących zmian w rzeźbie terenu. Złóże Opalenie (IB) znajduje się na terenie Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

2.8. WIELKOŚĆ I STRUKTURA BUDŻETU GMINY GNIEW

2.8.1. Polityka finansowa gminy Gniew

Finanse gminy są integralną częścią publicznego systemu finansowego, obejmującego procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz z ich rozdysponowaniem. Gospodarka finansowa gminy Gniew oparta jest na corocznie opracowywanym i uchwalanym przez Radę Miejską budżecie, zawierającym zestawienie prognozowanych dochodów, planowanych wydatków oraz przychodów i rozchodów. Przygotowanie i opracowanie budżetu odbywają się zgodnie z określonymi przepisami gminnymi - przede wszystkim z uchwałami Rady Miejskiej w sprawie uchwalenia budżetu gminy. Ogólny obraz kształtowania się poszczególnych kategorii finansowych gminy Gniew przedstawia poniższa tabela.

Tabela 46. Kształtowanie się wyników finansowych gminy Gniew w latach 2016 - 2019

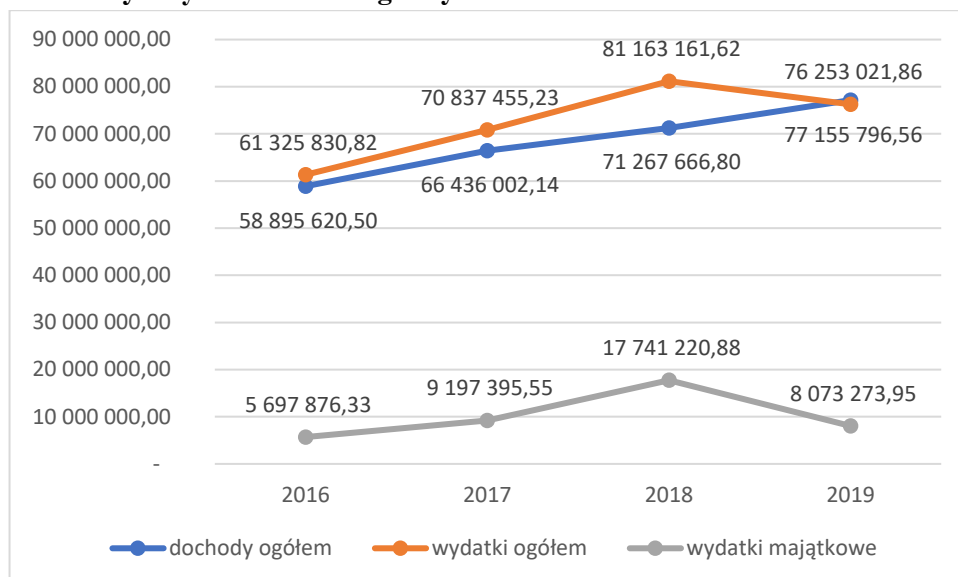
Rok	2016	2016/2017	2017	2017/2018	2018	2018/2019	2019
		(%)		(%)		(%)	
Dochody ogółem	58 895 620,50	89%	66 436 002,14	93%	71 267 666,80	92%	77 155 796,56
Dochody majątkowe	1 943 813,30	62%	3 140 449,89	61%	5 152 569,93	87%	5 889 407,01
Dochody bieżące	56 951 807,20	90%	63 295 552,25	96%	66 115 096,87	93%	71 266 389,55
Wydatki ogółem	61 325 830,82	87%	70 837 455,23	87%	81 163 161,62	106%	76 253 021,86
Wydatki majątkowe	5 697 876,33	62%	9 197 395,55	52%	17 741 220,88	220%	8 073 273,95
Wydatki bieżące	55 627 954,49	90%	61 640 059,68	97%	63 421 940,74	93%	68 179 747,91
Wynik finansowy	-2 430 210,32	55%	-4 401 453,09	44%	-9 895 494,82	-1096%	902 774,70

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Gniew.

Wynik różnicy między dochodami ogółem budżetu JST a wydatkami ogółem JST stanowi odpowiednio nadwyżkę budżetu (gdy różnica jest wartością dodatnią) lub deficyt budżetu (gdy różnica jest wartością ujemną). Z kolei wynik różnicy między dochodami bieżącymi budżetu i wydatkami bieżącymi jest tzw. wynikiem operacyjnym. Wynik ten może przyjąć wartość dodatnią lub ujemną. W przypadku, gdy wynik ten ma wartość dodatnią, wówczas występuje nadwyżka operacyjna. Pożądana nadwyżka operacyjna, jest bardzo ważnym aspektem wieloletniego planowania finansowego, bowiem jest to istotny element średniej przy obliczaniu indywidualnego dla gminy i dopuszczalnego (ewentualnego) progu zadłużenia, czyli determinuje potrzeby pożyczkowe gminy.

Relację dochodów do wydatków budżetu gminy Gniew w poszczególnych latach obrazuje poniższy wykres.

Wykres16. Dochody i wydatki budżetu gminy Gniew w latach 2016 - 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Gniew.

Szczególne znaczenie dla pełnej oceny sytuacji finansowej samorządu pod kątem potencjalnych możliwości inwestycyjnych ma analiza porównawcza wydatków majątkowych do wydatków ogółem. Porównania takie zawiera poniższa tabela.

Tabela 47. Struktura wydatków w latach 2016 - 2019

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Wydatki ogółem	61 325 831	70 837 455	81 163 162	76 253 022
Wydatki majątkowe	5 697 876	9 197 396	17 741 221	8 073 274
Udział w. majątkowych w wydatki budżetu. ogółem (%)	9,29	12,98	21,86	10,59
Wydatki bieżące	55 627 954	61 640 060	63 421 941	68 179 748
Dochody ogółem	58 895 621	66 436 002	71 267 667	77 155 797
Udział wydatków bieżących w dochodach (%)	94,45	92,78	88,99	88,37

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Gniew.

Analizując wydatki gminy na przestrzeni lat 2016 - 2019 można zauważyć ich znaczny wzrost – o 24,3%. Należy zwrócić uwagę na rekordowy rok 2018, w którym odnotowano wydatki na poziomie 81 163 162 zł. W tymże roku odnotowano największą intensyfikację zrealizowanych przedsięwzięć

inwestycyjnych (na poziomie 21,86% całkowitych wydatków). Charakter inwestycji współfinansowanych z funduszy UE i fakt konieczności zabezpieczenia części kosztów ze środków własnych tłumaczy znaczny wzrost wydatków inwestycyjnych w omawianym roku oraz powstanie deficytu budżetowego, który był najniższy w całym badanym okresie.

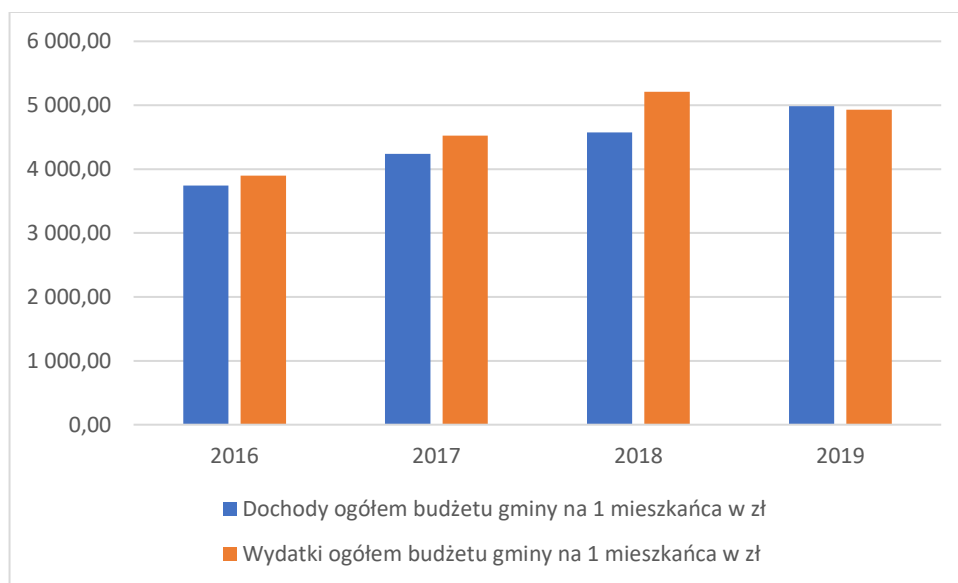
W podobny sposób kształtowały się wydatki i dochody w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy. W 2019 wydatki na osobę w gminie wyniosły 4 928,77 zł, a dochody 4 987,12 zł, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 48. Dochody i wydatki ogólne budżetu gminy Gniew na 1 mieszkańca w latach 2016 - 2019.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Dochody ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca w zł	3 742,49	4 241,05	4 573,13	4 987,12
Wydatki ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca w zł	3 896,92	4 522,02	5 208,11	4 928,77

Źródło: Opracowano na podstawie danych GUS

Wykres17. Dochody i wydatki ogólne budżetu gminy Gniew na 1 mieszkańca w latach 2016 – 2019.

Źródło: Opracowano na podstawie danych GUS.

Na dochody gminy składają się dochody własne, subwencje ogólne oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Stopień realizacji zadań własnych zależy w dużej mierze od dochodów gminy oraz jej możliwości inwestycyjnych. Dochody własne gminy Gniew systematycznie wzrastają – największy wzrost odnotowano w 2017 r. (o ok. 16% w porównaniu do 2016 r.). Jednocześnie w tym roku, jak i w pozostałych latach dochody własne stanowiły ok. 35% dochodów gminy ogółem. Decyduje w tym

względnie partycypacja gminy w danym poziomie wpływu z tytułu podatku dochodowym, a ten zależy jest od stanu gospodarki w skali mikro i trendów ogólnogospodarczych.

Tabela 49. Dochody własne gminy jako procent dochodu gminy ogółem w latach 2012-2015

Rok	2016	2017	2018	2019
Procent (%)	34,62%	35,59%	35,33%	34,01%

Źródło: Opracowano na podstawie danych GUS.

2.8.2. Struktura dochodów gminy Gniew

Dla potrzeb dokonania analizy zmian zachodzących w strukturze dochodów należy porównać kształtowanie się dochodów w rozbiciu na działy klasyfikacji budżetowej, w poszczególnych latach badanego okresu. Porównanie takie przedstawia poniższa tabela:

Tabela 50. Struktura dochodów gminy Gniew w latach 2012-2015 oraz udział w % do dochodów ogółem

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	Razem	
					2016 - 2019	Udział w %
Dochody ogółem	58 993 427,26	66 492 787,75	71 318 537,33	77 225 363,85	274 030 116,19	100%
Rolnictwo i łowiectwo	965 348,29	1 304 280,20	1 173 709,62	1 275 503,69	4 718 841,80	2%
Leśnictwo	5 628,78	4 191,00	7 205,53	6 843,43	23 868,74	0%
Transport i łączność	367 416,27	607 206,95	2 456 333,32	3 464 179,10	6 895 135,64	3%
Turystyka	0	18 660,00	0	256 844,67	275 504,67	0%
Gospodarka mieszkaniowa	1 951 949,70	2 986 581,66	3 089 929,99	2 554 630,13	10 583 091,48	4%
Działalność usługowa	5 900,00	1 000,00	1 000,00	22 538,00	30 438,00	0%
Administracja publiczna	211 544,52	240 389,41	544 947,95	257 169,14	1 254 051,02	0%
Urzędy naczelnych organów władzy pań.	14 337,67	3 078,34	216 649,69	156 459,79	390 525,49	0%
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0	0	18 200,00	600	18 800,00	0%
Dochody od osób prawnych i innych	15 743 785,89	16 831 905,29	18 171 276,95	18 997 551,64	69 744 519,77	25%
Różne rozliczenia	17 508 389,91	18 297 721,61	19 738 541,59	20 706 661,56	76 251 314,67	28%
Oświata i wychowanie	1 321 471,75	1 049 152,15	777 670,21	1 149 430,68	4 297 724,79	2%
Ochrona zdrowia	148	360	1 067,50	1 428,00	3 003,50	0%
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społ.	18 481 066,13	2 972 129,83	2 808 490,16	2 710 187,65	26 971 873,77	10%

Rodzina	-	19 331 358,31	19 538 167,70	22 573 273,11	61 442 799,12	22%
Edukacyjna opieka wychowawcza	158 018,12	127 372,00	129 280,00	186 225,00	600 895,12	0%
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 029 630,33	2 259 306,89	2 388 189,70	2 623 634,42	9 300 761,34	3%
Kultura i ochrona Dziedzictwa narodowego	92 488,77	354 655,73	166 303,01	170 214,37	783 661,88	0%
Kultura fizyczna	136 303,13	103 438,38	91 574,41	111 989,47	443 305,39	0%

Źródło: Opracowano na podstawie danych GUS.

Zamieszczona powyżej struktura % dochodów uwzględnia okresowe wpływy do budżetu gminy, wynikające z dotacji UE. Z powyższego zestawienia wynika, że zdecydowany wpływ na kształtowanie się wielkości dochodów w poszczególnych latach miały takie zjawiska finansowe, jak:

- uzyskiwane subwencje w dziale „*różne rozliczenia*” – łącznie w badanym okresie dochody te wyniosły 76 251 314,67zł i stanowiły udział 28% w dochodach ogółem,
- uzyskiwane kwoty dochodów w dziale „*dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem*” – łącznie w badanym okresie dochody te wyniosły 69 744 519,77zł i stanowiły udział 25% w dochodach ogółem,
- uzyskiwane dochody w dziale „*Rodzina*” - 61 442 799,12zł i 22% w dochodach ogółem,
- uzyskiwane dochody w dziale „*Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społ.*” – 26 971 873,77zł i 10% w dochodach ogółem.

Pozostałe dochody stanowiły uśrednioną wartość 14%, w tym. W pozostałych działach wykonanie dochodów nie przekroczyło 4%, nie było więc znaczące dla gminy.

Porównanie danych dotyczących wielkości dochodów, jak i ich struktury, obrazuje, że kształtowanie się tych parametrów w latach 2016 – 2019, pod kątem możliwości inwestycyjnych samorządu, jest korzystne. Ze szczegółowego badania wahań zachodzących w realizacji poszczególnych dochodów wynika bowiem, że jednym ze znacznych źródeł dochodów są dochody własne, takie jak wpływy z tytułu opłat, podatku od nieruchomości i udziały w podatku PIT i CIT.

2.8.3. Struktura wydatków gminy Gniew

Poniższa tabela przedstawia kształtowanie się wydatków gminy Gniew w rozbiciu na działy klasyfikacji budżetowej.

Tabela 51. Struktura wydatków gminy Gniew w latach 2016 - 2019 oraz udział w % do dochodów ogółem

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	Razem	Udział w %
					2016 - 2019	
Dochody ogółem	61 325 830,82	70 837 455,23	81 163 161,62	76 253 021,86	289 579 469,53	100%
Rolnictwo i łowiectwo	1 631 994,03	5 029 554,81	2 081 435,15	2 036 508,29	10 779 492,28	4%
Leśnictwo	499,91	500,00	200,00	499,93	1 699,84	0%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	215 254,00	205 453,83	158 076,49	159 764,61	738 548,93	0%
Transport i łączność	3 787 872,51	4 813 693,27	10 523 163,44	6 144 237,76	25 268 966,98	9%
Turystyka	133 308,83	6 993,20	398 058,61	744 210,09	1 282 570,73	0%
Gospodarka mieszkaniowa	1 092 635,98	1 359 113,65	1 665 231,18	1 152 929,32	5 269 910,13	2%
Działalność usługowa	72 457,58	92 715,68	63 753,07	47 295,88	276 222,21	0%
Administracja publiczna	5 632 173,08	6 037 486,83	6 109 832,21	6 192 962,66	23 972 454,78	8%
Urzędy naczelnych organów władzy pań.	14 337,67	3 078,34	216 649,69	156 459,79	390 525,49	0%
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	768050,52	754018,18	764 636,46	1100480,73	3 387 185,89	1%
Obsługa długu publicznego	265 364,40	379 937,20	575 583,50	846 340,00	2 067 225,10	1%
Oświata i wychowanie	18 216 262,09	18 609 062,85	24 430 612,01	20 489 238,46	81 745 175,41	28%
Ochrona zdrowia	256910,59	273962,44	243 093,48	276 737,72	1 050 704,23	0%
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społ.	21 785 807,33	6 347 120,97	6 410 127,16	6 356 670,02	40 899 725,48	14%
Edukacyjna opieka wychowawcza	311 213,73	296 746,11	305 751,41	365 157,67	1 278 868,92	0%
Rodzina	-	19 449 940,78	20 001 145,18	22 677 288,00	62 128 373,96	21%
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	4 229 867,76	4 433 807,53	4 498 077,37	4 781 092,19	17 942 844,85	6%
Kultura i ochrona Dziedzictwa narodowego	1 125 707,20	1 132 456,94	1 108 036,75	1 159 071,55	4 525 272,44	2%
Kultura fizyczna	1 786 113,61	1 611 812,62	1 609 698,46	1 566 077,19	6 573 701,88	2%

Źródło: Opracowano na podstawie danych GUS.

Powyższa tabela uwzględnia okresowe wzrosty wydatków w poszczególnych działach, wynikające z otrzymanych dotacji z środków UE.

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że najwięcej samorząd wydaje na oświatę i wychowanie – na przestrzeni 2016 - 2019 r. sumarycznie **81 745 175,41 zł** (łącznie z edukacyjną opieką wychowawczą), co stanowi 28% ogółu wydatków.

Kolejnymi sferami działalności, na które jednostka przeznaczona duże środki finansowe są:

- pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społ.-**40 899 725,48zł** (14%),
- transport i łączność - **25 268 966,98 zł** (9%)
- administracja publiczna- **23 972 454,78zł** (8%),
- gospodarka komunalna i ochrona środowiska- **17 942 844,85zł** (6%),
- rolnictwo i łowiectwo - **10 779 492,28zł** (4%),
- kultura fizyczna- **6 573 701,88zł** (2%).

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, że głównie finansowane są przez samorząd zadania o charakterze obowiązkowym (oświata, pomoc społeczna). Ponadto zauważalny jest bardzo wysoki poziom wydatków majątkowych w dziale „transport i łączność” - stanowiąc 9% ogółu wydatków.

2.8.4. Działalność inwestycyjna

Przez władze samorządowe gminy Gniew prowadzona jest aktywna polityka inwestycyjna. Systematycznie zwiększana jest pula wydatków na inwestycje w ramach lokalnego budżetu, co sprawia, że możliwa jest realizacja przedsięwzięć odpowiadających na lokalne potrzeby mieszkańców i pozytywnie podnoszących poziom atrakcyjności gminy w oczach inwestorów. Realizacja konkretnych zadań inwestycyjnych przez gminę Gniew odbywa się na podstawie określenia ważności projektów przy uwzględnieniu możliwości ich finansowania. Ważność inwestycji jest wymuszana przez oczekiwania społeczne, postęp cywilizacyjny, dekapitalizację i zużywanie się istniejącej infrastruktury, konieczność poprawy bezpieczeństwa, zmieniające się uwarunkowania prawne, wizję i strategię rozwoju oraz rolniczo - turystyczny charakter położenia gminy. W ostatnich latach największe nakłady przeznaczane były na sfery związane z poprawą infrastruktury technicznej gminy. W strukturze wydatków gminy Gniew środki finansowe przeznaczone na wydatki majątkowe inwestycyjne w ogólnej kwocie wydatków w kolejnych latach przejawiały tendencję zróżnicowaną i odpowiadały potrzebom określonym na dany rok budżetowy. Poniżej przedstawiono przedsięwzięcia zrealizowane na terenie gminy w latach 2016 - 2019.

Tabela 52. Inwestycje zrealizowane na terenie gminy Gniew w latach 2016-2019

Rok 2016		
1.	Budowa sieci wodociągowej Półwieś-Dąbrówka-Stary Młyn-Brodzkie Młyny-Piaseczno	129 685,00 zł
2.	Modernizacja stacji podnoszenia ciśnienia wody na ulicy Krasickiego w Gniewie	100000,00 zł
3.	Remont drogi gminnej w Kursztynie	99 999,99 zł
4.	Remont chodnika w Jeleniu	22 000,00 zł
5.	Modernizacja drogi gminnej w Nicponi	26 266,00 zł
6.	Modernizacja drogi gminnej w Półwsi	13 363,00 zł
7.	Modernizacja drogi gminnej w Polskim Gronowie	13 700,00 zł
8.	Modernizacja drogi gminnej w Pieniążkowie	17 262,00 zł
9.	Modernizacja ulicy Kapinosa w Gniewie	79 999,50 zł
10.	Modernizacja ulicy Hallera w Gniewie	677 529,60 zł
11.	Przebudowa nawierzchni i placów w obrębie Starego Miasta w Gniewie	6 427,00 zł
12.	Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych nr 228025G Piaseczno - Piaseckie Pola (odcinek 500)	655 770,43 zł
13.	Remont chodników i ulicy Partyzantów w Gniewie	59 999,50 zł
14.	Wiślane trasy rowerowe R 9	96 999,23 zł
15.	Kajakiem przez Pomorze – Wierzyca II	29 520,00zł
16.	Wydatki inwestycyjne związane z adaptacją pomieszczeń na lokal mieszkalny przy ul. Konopnickiej 10	79 535,30 zł
17.	Modernizacja dachu i stropu w budynku OSP Opalenie	24 982,80 zł

18.	Wymiana okien w budynku Szkoły Podstawowej w Gniewie	62 000,00 zł
19.	Rozbudowa budynku Szkoły Podstawowej w Gniewie I etap	36 900,00 zł
20.	Wydatki inwestycyjne związane z budową Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Gniewie	43 200,00 zł
21.	Wydatki inwestycyjne związane z utworzeniem zieleńca w centrum wsi Kursztyn	22 280,00 zł
22.	Dotacja celowa na dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków	31 545,57 zł
23.	Budowa siłowni lekkoatletycznej zewnętrznej w Szprudowie	9 900,00 zł
24.	Budowa siłowni lekkoatletycznej zewnętrznej w Brodach Pomorskich	9 900,00 zł
25.	Wydatki inwestycyjne związane z wykonaniem kotłowni w budynku świetlicy w Wielkich Walichnowach	18 667,00 zł
26.	Wydatki inwestycyjne związane z wykonaniem projektu budowy świetlicy w Ciepłem	14 760,00 zł
27.	Budowa kotłowni w świetlicy wiejskiej w Wielkich Walichnowach	106 000,00 zł
28.	Budowa małego placu zabaw na ulicy Krasickiego w Gniewie	14 883,00 zł
29.	Wydatki inwestycyjne związane z budową drogi gminnej na Osiedlu Leśnym w Tymawie	70 000,00 zł
30.	Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej dla terenu przeznaczonego pod budownictwo jednorodzinne w Gniewie przy ul. Nowaka i Kopczyńskiego	24 600,00 zł
31.	Wydatki inwestycyjne związane z budową lokalnej oczyszczalni ścieków w Pieniążkowie	93 000,00 zł
32.	Wydatki inwestycyjne związane z remontem drogi gminnej w Piasecznie	2 295,59 zł
33.	Wydatki inwestycyjne związane z budową drogi Piaseczno-Wyręby	91 973,25 zł
34.	Wydatki inwestycyjne dotyczące remontu Urzędu II piętro oraz dokumentacji budynku nr 4	80 000,00 zł
35.	Wydatki inwestycyjne związane z zakupem karuzeli na plac zabaw przy ul. Behrendta i ławek na cele boiska przy ul. Ogrodowej	3 698,61 zł
36.	Wydatki inwestycyjne związane z modernizacją ulicy Witosa	89 052,00 zł

37.	Wydatki inwestycyjne związane z remontem drogi dojazdowej do szkoły Podstawowej	21 535,00 zł
38.	Wydatki inwestycyjne związane z likwidacją barier architektonicznych na chodnikach	20 833,67 zł
39.	Wydatki inwestycyjne związane z remontem ul. Jankowskiego	80 000,00 zł
40.	Wydatki inwestycyjne związane z remontem ul. Husarskiej w Opaleniu	58 763,25 zł
41.	Wydatki inwestycyjne związane z termomodernizacją obiektu świetlicy wiejskiej w Kuchni	59 550,20 zł
42.	Wydatki inwestycyjne dotyczące monitoringu wizyjnego w mieście	48.597,08 zł
43.	Wykonanie parkingu przy drodze gminnej we wsi Rakowiec	13 923,24 zł
44.	Wydatki inwestycyjne związane z remontem pomieszczeń mieszkalnych	104 000,00 zł
45.	Przebudowa wnętrza budynku Plac Grunwaldzki 4	50 000,00 zł
46.	Rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni Starego Miasta i Podzamcza w Gniewie	183 000,00 zł
47.	Modernizacja pomieszczeń w gimnazjum Gniew	59 980,21 zł
48.	Przebudowa ciągu pieszego w Tymawie w drodze powiatowej nr 2823G Nicponia Jaźwiska-Opalenie	29 999,70 zł
49.	Przebudowa nawierzchni i chodnika przy ul. Kościuszki, Wiślana i Gdańska w Gniewie	100 000,00 zł
50.	Instalacja c.o. w budynku Szkoły Podstawowej w Tymawie	102 263,00 zł
Rok 2017		
1.	Budowa kanalizacji sanitarnej dla Niziny Walichnowskiej	120 000,00 zł
2.	Budowa sieci wodociągowej celem zasilania dwóch gospodarstw domowych nr 1 i 3 w miejscowości Kuchnia	58 000,00 zł
3.	Budowa sieci wodociągowej Piaseczno – Piaseckie Pola – I i II etap	1 779 998,19 zł
4.	Budowa sieci wodociągowej Półwieś-Dąbrówka Stary	1 622 104,81 zł

5.	Budowa sieci wodociągowej w ulicach Nowaka i Kopczyńskiego celem zasilenia nieruchomości pod budownictwo jednorodzinne – I etap	227 643,62 zł
6.	Wykonanie odcinka kanalizacji sanitarnej ul. Ogrodowa w Gniewie	60 000,00 zł
7.	Budowa chodnika w Nicponi	26 850,00 zł
8.	Przebudowa dróg gminnych w miejscowościach Tymawa i Nicponia	169 999,20 zł
9.	Przebudowa wjazdu z ul27 Stycznia na Osiedle Witosa	80 307,40 zł
10.	Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych	669 980,40 zł
11.	Modernizacja ulicy Królowej Pomorza w Piasecznie	21 620,00 zł
12.	Przebudowa chodnika na działce gminnej nr 218 w Kursztynie, wykonanie wjazdu na nieruchomości przy drodze gminnej nr 44/2 w Cierzpicach	20 000,00 zł
13.	Przebudowa chodnika przy drodze gminnej w Jeleniu	21 998,85 zł
14.	Przebudowa chodnika przy świetlicy wiejskiej w Opaleniu	10 000,00 zł
15.	Przebudowa chodnika w miejscowości Ciepłe	312 471,63 zł
16.	Rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni Starego Miasta i Podzamcza	133 000,00 zł
17.	Remont drogi wjazdowej z garażu w OSP Opalenie	20 000,00 zł
18.	Monitoring wizyjny w mieście Gniew	19 591,70 zł
19.	Rozbudowa budynku Szkoły Podstawowej w Gniewie	330 741,73 zł
20.	Wymiana kostki na placu przyszkolnym w Opaleniu	100 000,00 zł
21.	Wymiana instalacji elektrycznej w Przedszkolu	13 199,04 zł

22.	Dofinansowanie montażu kolektorów słonecznych, modyfikacji źródeł ciepła, podłączenie do sieci ciepłowniczej lub sieci kanalizacyjnej	207 949,50 zł
23.	Modernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Opaleniu	28 230,00 zł
24.	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Rakowcu	16 540,68 zł
25.	Utworzenie zielonego boiska w miejscowości Jażwiska	19 080,00 zł
26.	Zagospodarowanie terenu na boisko sportowe w Brodach Pomorskich	13 340,00 zł
27.	Budowa siłowni lekkoatletycznej zewnętrznej w Pieniążkowie	10 540,00 zł
28.	Zakup i montaż urządzeń do ćwiczeń na powietrzu	26 438,85 zł
29.	Budowa sieci wodociągowej dla miejscowości Rakowiec-Wyręby-Bielica	22 140,00 zł
30.	Opracowanie wielobranżowej dokumentacji projektowo kosztorysowej na budowę chodnika przy drodze wojewódzkiej nr 234 w Gniewie wraz z oświetleniem przy ul Gniewskie Młyny	130 000,00 zł
31.	Utwardzenie nawierzchni płytami JOMB ul. Jana Pawła II	169 432,50 zł
32.	Wydatki dotyczące podłączenia mieszkań komunalnych do sieci c.o.	129 635,98 zł
33.	Wykonanie nawierzchni polipropylenowej w sali gimnastycznej przy SP Nr 2 w Gniewie	26 814,00 zł
34.	Wykonanie placu zabaw dla dzieci przy SP Nr 2 w Gniewie	16 493,67 zł
35.	Modernizacja pomieszczeń w budynku P-Ia w Piasecznie	62 000,00 zł
Rok 2018		
1.	Budowa sieci wodociągowej dla miejscowości Szprudowo	31 000,00 zł
2.	Przyłączenie do sieci wodociągowej 2 gospodarstw w miejscowości Jeleń	20 000,00 zł
3.	Budowa kanalizacji sanitarnej – Nizina Walichnowska	153 999,99 zł
4.	Przebudowa i modernizacja świetlicy wiejskiej w Kolonii Ostrowickiej	660 900,20 zł

5.	Budowa chodnika przy drodze gminnej w Jeleniu	24 000,00 zł
6.	Budowa drogi gminnej w Nicponi	32 866,00 zł
7.	Budowa drogi na Osiedlu Leśnym w Tymawie	27 249,00 zł
8.	Budowa parkingu przy drodze gminnej w miejscowości Rakowiec	24 959,00 zł
9.	Droga do zakładu „Mikrostyk”	1 616 901,70 zł
10.	Modernizacja drogi Wielkie Walichnowy - Rozgarty	100 000,00 zł
11.	Remont drogi gminnej z Rakowca w stronę Bielicy	65 000,00 zł
12.	Rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni Starego Miasta i Podzamcza w Gniewie	298 422,88 zł
13.	Utwardzenie nawierzchni drogi gminnej płytami JOMB w Kursztynie	50 000,00 zł
14.	Utwardzenie nawierzchni płytami JOMB ul. Jana Pawła II	90 000,00 zł
15.	Utwardzenie nawierzchni płytami JOMB ul. Kremskiego	86 160,00 zł
16.	Wykonanie nakładek bitumicznych z betonu asfaltowego na odcinkach drogi Wielkie Wyręby – Piaseczno, Rakowiec – Jelenica	200 000,00 zł
17.	Wykonanie nawierzchni z płyt betonowych na drodze gminnej w miejscowości Piaseczno ul. Kociewska	100 000,00 zł
18.	Wykonanie nawierzchni z płyt betonowych na drodze gminnej nr 228044G w miejscowości Dąbrówka	100 000,00 zł
19.	Wykonanie nawierzchni z płyt betonowych na drodze gminnej nr 228045G w miejscowości Półwieś	200 000,00 zł
20.	Wykonanie instalacji CO w lokalach komunalnych w Gniewie	349 999,88 zł
21.	Nabycie nieruchomości do gminnego zasobu nieruchomości	71 660,00 zł
22.	Zakup sprzętu informatycznego	162 269,71 zł
23.	Rozbudowa budynku Szkoły Podstawowej w Gniewie	4 924 128,66 zł
24.	Wymiana kostki na placu przyszkolnym w Opaleniu	193 585,00 zł

25.	Plac zabaw przy przedszkolu w Piasecznie	10 000,00 zł
26.	Wykonanie projektu utworzenia żłobka w budynku przy Szkole Podstawowej w Gniewie	480 862,84 zł
27.	Dofinansowanie montażu kolektorów słonecznych, modyfikacji źródeł ciepła, podłączenie do sieci ciepłowniczej lub sieci kanalizacyjnej Program czyste powietrze miasta i gminy Gniew	138 489,05 zł
28.	Dotacja celowa na dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków i budowy studni	26 000,00 zł
29.	Budowa placu zabaw w miejscowości Wielkie Walichnowy	23 451,80 zł
30.	Wykonanie nawierzchni z kostki betonowej wokół świetlicy wiejskiej w Jaźwiskach	23 371,86 zł
31.	Wykonanie ogrodzenia placu zabaw w miejscowości Ciepłe	18 299,00 zł
32.	Budowa siłowni lekkoatletycznej zewnętrznej w Półwsi	16 995,00 zł
33.	Rozbudowa placu zabaw w Gogolewie	19 495,00 zł
34.	Wykonanie nowego pokrycia dachowego na budynku Plac Grunwaldzki 16	30 000,00 zł
35.	Budowa drogi na Osiedlu Leśnym w Tymawie	79 179,00 zł
36.	Utwardzenie drogi we wsi Widlice	12 936,00 zł
Rok 2019		
1	Budowa sieci wodociągowej w Brodzkich Młynach	1 040 000,00 zł
2	Opaleńskie miejsca tworzenia kultury i integracji społecznej w miejscowości Opalenie	10 000,00 zł
3	Budowa sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i deszczowej wraz z wykonaniem nowej nawierzchni drogowej w ul27 Stycznia w Gniewie	700 000,00 zł
4	Pomoc finansowa dla Powiatu Tczewskiego z przeznaczeniem na dofinansowanie zadania inwestycyjnego pn. „Budowa sieci	350 000,00 zł
5	Budowa chodnika w Jeleniu	27 575,00 zł
6	Budowa chodnika w Opaleniu	47 073,90 zł
7	Modernizacja drogi w Nicponi	32 000,00 zł
8	Modernizacja drogi w Pieniążkowie	10 000,00 zł

9	Przebudowa ul. Sobieskiego (droga do zakładu „Mikrostyk”)	1 001 905,71 zł
10	Remont drogi gminnej w Kursztynie	23 250,00 zł
11	Remont drogi gminnej w Widlicach	14 033,00 zł
12	Rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni Starego Miasta i Podzamcza w Gniewie	1 024 337,86 zł
13	Utwardzenie płytami Jomb odcinków dróg gminnych w miejscowościach: Rakowiec, Kolonia Ostrowicka, Pieniążkowo	29 030,56 zł
14	Kajakiem przez Pomorze – Wierzyca II	736 259,76 zł
15	Dotacja celowa na dofinansowanie zakupu samochodu pożarniczego dla OSP Kolonia Ostrowicka	479 906,00 zł
16	Rozbudowa budynku Szkoły Podstawowej w Gniewie	380 000,00 zł
17	Wymiana instalacji CO w pomieszczeniach w Szkole Podstawowej w Piasecznie	10 000,00 zł
18	Zakup i montaż lamp solarnych w miejscowościach Bielica-Małe Wyręby	17 485,29 zł
19	Zakup używanego samochodu do transportu zwierząt	41 216,50 zł
20	Dotacja celowa na dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków i budowy studni	50 000,00 zł
21	Budowa boiska sportowego w Brodach Pomorskich	18 000,00 zł
22	Budowa sceny i jej zagospodarowanie	27 980,44 zł
23	Termomodernizacja świetlicy wiejskiej w Gogolewie	22 445,00 zł
24	Utworzenie zielonego boiska w Jaźwiskach	7 964,00 zł
25	Zagospodarowanie stawu i terenu wokół niego dla miejscowości Kursztyn	17 500,00 zł
26	Budowa altany na boisku Orlik w Piasecznie	17 630,00 zł
27	Budowa placu zabaw w Półwsi	15 375,00 zł
28	Budowa placu zabaw w Tymawie	14 206,50 zł
29	Budowa siłowni zewnętrznej w miejscowości Ciepłe	10 349,00 zł
30	Budowa siłowni zewnętrznej w miejscowości Ciepłe	20 551,00 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Gniewie.

Realizacja dużej liczby zadań inwestycyjnych nie byłaby możliwa bez wsparcia ze środków pozabudżetowych. Gmina Gniew skutecznie wykorzystuje środki ze źródeł krajowych, jako wspólnotowych w ramach perspektywy budżetowej 2014-2020. Są to w dużej mierze środki bezzwrotne, zwiększające potencjał inwestycyjny gminy, a także mające docelowo wyrównać różnice w rozwoju poszczególnych regionów UE. W latach 2016 - 2019 ze źródeł zewnętrznych pozyskano łącznie środki w kwocie 8232491,54zł, co stanowiło 18,43% środków przeznaczonych na zadania inwestycyjne zrealizowane w gminie (wartość wszystkich zadań inwestycyjnych 44 661398,28 zł). Pozwala to na realizację przedsięwzięć bardziej złożonych i kosztownych, których realizacja wpłynie na jakość życia mieszkańców i atrakcyjność gminy przez najbliższe dekady. Szczególne znaczenie mają tu inwestycje w infrastrukturę wspierającą rozwój gospodarczy oraz infrastrukturę zapewniającą usługi dla ludności.

Z analizy inwestycji wykonanych w roku 2016 - 2019 oraz wcześniejszych wynika, że gmina podejmuje szereg inicjatyw infrastrukturalnych poprawiających różne sfery funkcjonowania gminy. Przede wszystkim działania inwestycyjne skupiają się na zwiększeniu dostępu do sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, rozbudowy i budowy bazy sportowo – rekreacyjnej, przebudowy i budowy elementów komunikacyjnych gminy (drogi i chodniki) i związanych z tym sieci, modernizacji szkół oraz wielu zadań odpowiadającym potrzebom społecznym i zaakceptowanym przez Radę Miejską w Gniewie. Cechą charakterystyczną jest dbałość związana z obszarem wiejskim gminy Gniew.

Tabela 53. Wartość inwestycji w latach 2016 - 2019, udział środków pochodzących z zewnętrznych źródeł oraz jednostki realizujące zadania inwestycyjne

L.p.	Jednostka prowadząca zadania inwestycyjne	Łączna wartość zadań inwestycyjnych	Środki pozyskane z funduszy zewnętrznych
1.	Gmina Gniew	39 787 763,37	10 906 555,01
2.	Szkoła Podstawowa Nr 1 Gniew	136 430,00	0,00
3.	Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gniewie	35 087,22	0,00
4.	Zespół Szkół w Opaleniu	580 478,26	103 204,70
5.	Szkoła Podstawowa w Polskim Gronowie	4 999,95	0,00
6.	Szkoła Podstawowa Nr 2Gniew	81 479,88	0,00
7.	Szkoła Podstawowa w Piasecznie	45 199,99	0,00

8.	Przedszkole Gniew	28 328,04	0,00
9.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewie	10 000,00	10 000,00
	Razem	40 709 766,71	11 019 759,71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Gniew.

Aktualna Wieloletnia Prognoza Finansowa na lata 2021 - 2023 zawiera listę uporządkowanych zadań inwestycyjnych przewidzianych do realizacji. Planowane zadania inwestycyjne przedstawia poniższa tabela.

Tabela 54. Prognoza Finansowa Gminy Gniew na lata 2021 -2023 (według stanu na listopad2020)

L.p.	Nazwa i cel	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe	Limit 2020	Limit 2021	Limit 2022	Limit 2023	Limit zobowiązań
			od	do						
1.	Rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni Starego Miasta i Podzamcza w Gniewie	Urząd Miasta i Gminy w Gniewie	2017	2021	153 597,34	39 856,00	40 131,71	0,00	0,00	40 131,71
2.	Rozwój usług społecznych - Gniew - ludzie z charakterem	Urząd Miasta i Gminy w Gniewie	2019	2022	1 328 358,40	405 100,00	800 000,00	123 258,40	0,00	923 258,40
3.	"Żłobek Jaś i Marysia" w ramach RPO Województwa Pomorskiego nalata 2014 - 2020	Urząd Miasta i Gminy w Gniewie	2018	2020	443 219,16	64 705,06	0,00	0,00	0,00	0,00
4.	Wiślane trasy rowerowe R - 9	Urząd Miasta i Gminy w Gniewie	2019	2021	32 461,11	0,00	32 461,11	0,00	0,00	32 461,11
5.	Rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni Starego Miasta i Podzamcza w Gniewie	Urząd Miasta i Gminy w Gniewie	2017	2021	4 055 903,67	2 583 348,52	725 172,17	0,00	0,00	725 172,17
6.	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Gniewie	Urząd Miasta i Gminy w Gniewie	2016	2020	1 353 456,15	1 353 456,15	0,00	0,00	0,00	0,00
7.	Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Rakowiec - Małe Wyręby - Wielkie Wyręby	Urząd Miasta i Gminy w Gniewie	2019	2020	1 944 217,00	1 944 217,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8.	Kajakiem przez Pomorze - Wierzyca II	Urząd Miasta i Gminy w Gniewie	2016	2020	22 660,40	7 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9.	Rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni Starego Miasta i Podzamcza w Gniewie	Urząd Miasta i Gminy w Gniewie	2016	2021	146 795,66	37 620,00	37 871,70	0,00	0,00	37 871,70
10.	Rozwój usług społecznych - Gniew - ludzie z charakterem	Urząd Miasta i Gminy w Gniewie	2019	2022	60 913,60	3 940,00	31 960,00	25 013,60	0,00	56 973,60

11.	Przebudowa dróg gminnych zewnętrznych na Osiedlu Leśnym w Tymawie wraz z niezbędną infrastrukturą	Urząd Miasta i Gminy w Gniewie	2015	2023	5 188 048,39	200 000,00	1 500 000,00	2 000 000,00	1 300 000,00	4 800 000,00
12.	Przebudowa ul. Kapinosa w Gniewie wraz z niezbędną infrastrukturą Techniczną	Urząd Miasta i Gminy w Gniewie	2014	2021	3 870 610,00	2 435 305,00	750 000,00	0,00	0,00	750 000,00
13.	Budowa sieci wodociągowej dla miejscowości Rakowiec - Bielica	Urząd Miasta i Gminy w Gniewie	2016	2023	3 274 224,85	700 000,00	500 000,00	1 328 614,00	745 000,00	2 573 614,00
14.	Budowa kanalizacji sanitarnej - Nizina Walichnowska	Urząd Miasta i Gminy w Gniewie	2016	2023	5 124 775,08	0,00	1 500 000,00	1 500 000,00	2 000 000,00	5 000 000,00
15.	Rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni Starego Miasta i Podzamcza w Gniewie	Urząd Miasta i Gminy w Gniewie	2016	2021	2 296 542,29	1 171 991,67	407 928,99	0,00	0,00	407 928,99
16.	Wykonanie chodnika przy ul. Gniewskie Młyny w Gniewie	Urząd Miasta i Gminy w Gniewie	2018	2021	473 000,00	0,00	350 000,00	0,00	0,00	350 000,00
17.	Odnawialne Źródła Energii w Gminie Gniew i Subkowy	Urząd Miasta i Gminy w Gniewie	2018	2022	159 820,00	0,00	0,00	118 000,00	0,00	118 000,00
18.	Modernizacja stacji podnoszenia ciśnienia wody na ul. Krasickiego w Gniewie	Urząd Miasta i Gminy w Gniewie	2019	2021	885 634,15	489 664,00	310 336,00	0,00	0,00	310 336,00
19.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Tymawa - Piaseczno – Jeleń	GNIEW	2019	2023	9 948 790,24	0,00	2 500 000,00	3 650 000,00	3 650 000,00	9 800 000,00
20.	Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Rakowiec - Małe Wyręby - Wielkie Wyręby	Urząd Miasta i Gminy w Gniewie	2019	2020	1 199 660,00	1 130 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00

21	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki odpadów Komunalnych w Gniewie	Urząd Miasta i Gminy w Gniewie	2016	2020	75 000,00	75 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
22.	Rozbudowa budynku Szkoły Podstawowej w Gniewie	Urząd Miasta i Gminy w Gniewie	2015	2021	8 245 502,00	1 625 000,00	600 000,00	0,00	0,00	600 000,00
23.	Budowa sieci wodociągowej dla miejscowości Piaseczno - Piaseckie Pola- III etap	Urząd Miasta i Gminy w Gniewie	2016	2020	1 884 981,51	320 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Gniew.

Kontynuacją polityki poprzednich lat jest realizowany budżet na 2020 r., w szczególności dotyczący zadań inwestycyjnych o podobnym charakterze jak w latach poprzednich. Z budżetu na 2020 r., a w szczególności z analizy wydatków inwestycyjnych wynika, że gmina realizuje projekty inwestycyjne odpowiadające na bieżące potrzeby społeczności w zakresie infrastruktury drogowej, mediów, rewitalizacji Starego Miasta w Gniewie, sportu i rekreacji, poprawy estetyki otoczenia centrów wypoczynku i rekreacji. W dalszym ciągu znaczną rolę w realizacji inwestycji stanowią środki na programy i projekty, które mają szansę być współfinansowane ze środków pochodzących z dotacji Unii Europejskiej.

3. ANALIZA SWOT

Aktualizacja strategii w wersji z roku 2009 nie obejmuje zmian w obrębie zapisów Analizy SWOT wypracowanych między innymi podczas debat strategicznych w procesie konsultacji społecznych przeprowadzonych przez Business Mobility International Sp. z o.o. – autora dokumentu będącego podstawą aktualizacji.

Analiza SWOT stała się podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych.

Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu).

Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron gminy oraz badania szans i zagrożeń jakie stoją przed gminą. SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

„mocnych stron” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony gminy i które należy wykorzystać sprzyjając będą jej rozwojowi (utrzymać je jako mocne, i na których należy oprzeć jej przyszły rozwój);

„słabych stron” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony gminy i które niewyeliminowane utrudniają będą jej rozwój (ich oddziaływanie należy minimalizować);

„szans” - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą być traktowane jako szanse, i przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi gminy;

„zagrożeń” - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą stanowić zagrożenie dla jej rozwoju (należy unikać ich negatywnego oddziaływania na rozwój gminy).

Analiza dotyczy sytuacji, w jakiej obecnie znajduje się gmina, pozwala sformułować koncepcje zrównoważonego rozwoju.

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów życia społeczno-gospodarczego gminy. Poniższy zbiór informacji o mocnych i słabych stronach gminy i stojących przed nią szansach i zagrożeniach jest uzgodnioną wypadkową wiedzy o stanie i potrzebach gminy ułożonych przekrojowo (w ramach poszczególnych obszarów życia społeczno - gospodarczego). Niektóre zapisy z powodu swej lakoniczności mogą wydawać się nie do końca czytelne, ale autor Strategii z pełną świadomością dokonał takich właśnie rozstrzygnięć pragnąc zachować autentyczność zapisów pojawiających się podczas debaty strategicznej na wypełnianych anonimowo ankietach przez uczestników debaty strategicznej.

Tabela 55. Analiza SWOT

ANALIZA SWOT GMINY GNIEW z roku 2009	
WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
MOCNE STRONY	SZANSE
<p>POZYTYWNE</p> <ul style="list-style-type: none"> • wysokie walory turystyczne • coraz czystsze środowisko naturalne • zasoby przyrodnicze w tym prawnie chronione • wykształcona kadra menadżerska w zasobach administracji publicznej • przebieg drogi krajowej DK1 • bliskość autostrady A-1 • dobre warunki naturalne do produkcji rolnej • dobra oferta edukacyjna • aktywne lokalne władze samorządowe • atrakcyjne zasoby naturalne • dostępność do obiektów sportowych • Zespół Zamkowy wraz z jego ofertą atrakcyjną kulturalną i działaniami społecznymi • realizacja projektów podtrzymujących lokalną tradycję oraz folklor • dobra oferta kulturalna istniejących placówek na terenie gminy • funkcjonujące elektrownie wodne • rezerwy terenów pod budownictwo mieszkaniowe • walory rekreacyjne wielu obszarów znajdujących się poza granicami miasta • walory kulturowe i historyczne całego obszaru gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • fundusze Unii Europejskiej skutecznie wykorzystane w planowanych inwestycjach na terenie gminy • Gospodarcze i turystyczne uaktywnienie Wisły w ramach projektu Pętli Żuławskiej • rozwój turystyki krajowej i europejskiej • moda na agroturystykę i ekologię • rozwój gospodarczy kraju i wzrost stopy życiowej (opanowanie kryzysu gospodarczego) • rozwój regionalizmu (na bazie tożsamości i dorobku kulturalnego) • rozwój nowoczesnych technologii i ich przenikanie na teren gminy • rozwój produkcji energii ze źródeł odnawialnych i z tradycyjnych surowców energetycznych w oparciu o nowoczesne technologie • rozwój organizacji pozarządowych i wzrost i znaczenia wżyciu publicznym • rozwój regionu pomorskiego • stabilna sytuacja polityczna i gospodarcza kraju • rozwój przemysłu opartego o nowe technologie • Lokalna Grupa Działania „Wstęga Kociewia”

ANALIZA SWOT GMINY GNIEW z roku 2009

		WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
		SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
NEGATYWNE		<ul style="list-style-type: none"> • brak dużych zakładów pracy i bezrobocie • bierność części społeczności gminnej w aktywnym życiu społecznym • niedostosowanie sieci szkół do wymogów współczesnej edukacji • niski poziom środków własnych w budżecie gminy na cele inwestycyjne • brak na terenie gminy lokalnego przetwórstwa rolnego • niewystarczająca infrastruktura techniczna (wodociągi, kanalizacja, oczyszczalnie ścieków, drogi itp.) • brak usług w niektórych sektorach gospodarki • niewystarczająca ilość środków finansowych na pomoc społeczną • słabo przygotowane tereny pod inwestycje i ich nieduża powierzchnia • niewielki dopływ kapitału inwestycyjnego z poza gminy • brak dostępu do sieci kolei publicznej • empatia młodych, wykształconych ludzi • zły stan techniczny dróg części dróg i brakujące elementy sieci umożliwiającej swobodny rozwój gminy w różnych kierunkach i obszarach • niewystarczające środki na pełne zagospodarowania terenów popegeerowskich • niedostateczne wykorzystanie świetlic wiejskich – braki w ich wyposażeniu • istniejące zjawiska patologiczne w tym przemoc w rodzinie • alkoholizm • apatia • 	<ul style="list-style-type: none"> • przekazywanie gminom kolejnych zadań bez pokrycia w środkach finansowych • słaby rozwój gospodarczy i rosnące bezrobocie w kraju • niedoskonałości prawa na poziomie krajowym • niesprawny system finansowania gmin • nieprzygotowanie gmin do absorpcji funduszy UE, brak płynności finansowej • brak dialogu społecznego • nowe zagrożenia związane z globalizacją • marginalizacja województwa pomorskiego w dotacjach na rozwój infrastruktury o znaczeniu regionalnym i międzynarodowym • rozkład struktur państwa • patologie społeczne – wysoka przestępczość • zagrożenie powodziowe • wzrost apatii w skali makro • brak spójnej polityki rolnej państwa

4. DIAGNOZA STANU GMINY

Diagnoza zawiera informacje o uwarunkowaniach gospodarczych, przestrzennych, ekologicznych i demograficznych, analizy społeczne i ekonomiczne, na podstawie których sformułowano wnioski będące punktem wyjścia do zdefiniowania głównych kierunków strategii, stanowiących treść niniejszego dokumentu. Aktualizacja diagnozy na koniec 2019 r. polegała jedynie na korektach jej zapisów, wynikających ze zmian uwarunkowań wewnętrznych, wynikających ze sporządzenia aktualnego Raportu o Stanie Gminy Gniew (bilansu otwarcia) w formie poszerzonej w stosunku do poprzedniej wersji Strategii.

Diagnoza Stanu jest syntezą wyników debaty strategicznej i raportu o stanie gminy Gniew.

Charakterystykę obszarów cechuje wyszczególnienie ich cech w odniesieniu do gminy jako całości, jej zróżnicowań wewnętrznych oraz pozycji w powiecie i województwie.

Poszczególnym wnioskowi przyporządkowano znaczenie:

wartość pozytywna dla rozwoju gminy.

Czynnik społeczny lub ekonomiczny zidentyfikowany w Bilansie Otwarcia i/lub Analizie SWOT mający dodatni wpływ- sprzyjający tworzeniu nowych wartości dodanych i działający "in plus" na rzecz rozwoju społeczno – gospodarczego gminy.

wartość obecnie o niewielkim znaczeniu dla rozwoju gminy.

Czynnik społeczny lub ekonomiczny zidentyfikowany w Bilansie Otwarcia i/lub Analizie SWOT nie mający znaczącego wpływu na rozwój społeczno – gospodarczy gminy na obecnym etapie poziomu rozwoju tego czynnika, ale w przyszłości w zależności od jego tendencji rozwojowych zależnych bezpośrednio lub pośrednio od polityki społecznej i gospodarczej samorządu mogący stać się wartością pozytywną lub negatywną dla rozwoju gminy.

wartość negatywna dla rozwoju społeczno – gospodarczego gminy Gniew.

Czynnik społeczny lub ekonomiczny zidentyfikowany w Bilansie Otwarcia i/lub Analizie SWOT mający ujemny wpływ- niesprzyjający tworzeniu się nowych wartości dodanych i działający "in minus" rozwoju społeczno – gospodarczego gminy.

Ocenę potencjału wewnętrznego dokonano metodą analizy SWOT, która jest bilansem słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń.

GOSPODARKA

- Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego gminy Gniew nie może być tworzona w oderwaniu od kontekstu regionalnego, jeżeli rozwój ten ma przebiegać w sposób harmonijny i zrównoważony.
- Dobra współpraca na szczeblu ponadlokalnym powinna mieć niemałe znaczenie dla organizacji sprawnego zarządzania całym obszarem gospodarczym gminy Gniew i jej otoczenia, w tym również na zasadach określonych pojęciem klastra gospodarczego również jako forma sprzyjająca efektywniejszemu dystrybuowaniu funduszy unijnych po roku 2030. Istniejący nowo wybudowany most na rzece Wiśle jest naturalnym połączeniem obszarów mogących stanowić podstawę takiego klastra obejmującego obszar Miasta Tczew, Gminy Tczew, Gminy Gniew, Gminy Kwidzyn i Miasta Kwidzyn. Istnieją w tym obszarze podstawy powołania klastra turystycznego.
- Pozytywną wartością gospodarczą w gminie Gniew jest wykształcenie się na dobrym poziomie procesów rozwojowych w sektorze prywatnym. Natomiast zauważyć można nadal słabo rozwinięte struktury wspierające rozwój małej i średniej przedsiębiorczości.
- W sferze gospodarczej pozytywnym aspektem prorozwojowym jest nadal możliwość budowy elektrowni gazowej lub dużej farmy fotowoltaicznej na terenie gminy Gniew, która oprócz nowych miejsc pracy wygeneruje zupełnie nowe gałęzie przemysłu i usług, co w kontekście przyszłego klastra gospodarczego pozwoliłoby na dużą samodzielność gospodarczą tego obszaru. Gmina Gniew w ostatnich latach poczyniła w tym zakresie zmiany w zapisach planów miejscowych, sprzyjające realizacji tego typu inwestycji, a dokumenty planistyczne na szczeblu regionu dopuszczają budowę zarówno elektrowni gazowej jak i innych form produkcji energii na tym terenie. Kluczowym czynnikiem przesuwającym w czasie plany rozwoju jest brak inwestora, który byłby w stanie zrealizować całość przedsięwzięcia.
- Negatywnym elementem była w ostatnich latach wysokość wydatków inwestycyjnych oraz ich udział w stosunku do wydatków ogółem gminy. Nie mniej samorząd gminny, poczynawszy od roku 2015, zwiększył aktywność w zakresie pozyskiwania środków finansowych z Unii Europejskiej na realizację inwestycji służących poprawie jakości życia społeczności lokalnej. Wieloletnia Prognoza Finansowa na rok 2020 i lata następne poddana aktualizacji Uchwałą z dnia 28 października 2020 r. w sprawie zmiany uchwały Nr XVIII/133/19 Rady Miejskiej w Gniewie z dnia 27 grudnia 2019 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy Gniew

na rok 2020 i lata następne świadczy o znacznym wzroście nakładów inwestycyjnych, potrzebie zabezpieczenia środków finansowych w budżecie gminy na zabezpieczenie wkładu własnego oraz poszukiwanie alternatywnych form finansowania inwestycji, które nie znajdują wsparcia ze strony UE. Alternatywą może być realizacja inwestycji w oparciu o partnerstwo publiczno–prywatne albo z udziałem inwestora strategicznego w ramach zaprojektuj – sfinansuj– wybuduj- zarządzaj.

- Struktura użytków rolnych gminy Gniew sprzyja rozwojowi przetwórstwa rolno-spożywczego, które ze względu na pełnione funkcje rolnicze obszaru wiejskiego gminy winno stać się w wymiarze lokalnym jedną z przodujących branż działalności gospodarczej, prowadzonej na terenie gminy, w ramach mikroprzedsiębiorstw. Coraz większe zainteresowanie konsumentów zdrową żywnością, odchodzeniem od tzw. żywności śmieciowej, bliskość Obszaru Metropolitalnego, sprzyjają potencjalnemu zbytowemu upraw ekologicznych, ziół - podstawy medycyny alternatywnej oraz hodowli zwierząt z grupy tzw. hodowli niszowych (gęsi, owce, kozy).
- Gospodarczym pozytywem jest radykalny spadek bezrobocia na terenie gminy i wzrost aktywności zawodowej społeczności lokalnej pozostającej bez pracy, m. in. z uwagi na otwarty rynek pracy miasta Kwidzyn.
- Turystyka weekendowa i jednodniowa oparta o najbliższego klienta oraz klientów polskich i zagranicznych, realizujących programy turystyczne, oparte o krajowe i międzynarodowe szlaki turystyczne, winna stać się główną ofertą miasta i obszarów wiejskich w tym sektorze gospodarki i skłonić samorząd lokalny do działań włączających potrzeby lokalnych społeczności w system ofert turystycznych miasta, oparty o Zespół Zamkowy w Gniewie i rewitalizowany Rynek Miejski (Plac Grunwaldzki). Na poziom atrakcyjności turystycznej Gniewu wpływa przede wszystkim Stare Miasto i zasoby przyrodnicze gminy.
- Internet jest nie tylko źródłem informacji, ale odgrywa coraz większą rolę przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych, zakupie usług, w tym akomodacyjnych, dlatego warto nadal pracować nad wizerunkiem oferty gospodarczej miasta w Internecie.
- Dominującą formą prowadzenia działalności gospodarczej w mieście jest nadal działalność osób fizycznych, stąd istnieje konieczność wypracowania stabilnego, przejrzystego i transparentnego systemu wsparcia dla sektora MSP.
- Istotne znaczenie dla prowadzenia działalności gospodarczej na terenie miasta mają działania zarówno organów samorządu lokalnego, jak i już istniejących w mieście przedsiębiorców,

stąd koniecznym wydaje się powołanie czytelnej płaszczyzny stałego kontaktu samorządu z przedsiębiorcami, nie ograniczającej się jedynie do spotkań okazjonalnych, ale tworzących forum wymiany poglądów i opinii na temat podejmowanych działań gospodarczych ze strony samorządu, np. powołanie Rady Gospodarczej przy Burmistrzu Miasta i Gminy Gniew.

- Rozwój gospodarczy gminy zależny jest m.in. od wzrostu miejsc pracy, dywersyfikacji branż zatrudnieniowych, stąd gmina Gniew winna podjąć zdecydowane działania na rzecz uruchomienia stref przemysłowych „Rafineria” i „POM” w obszarze miejskim i „Kolonja Ostrowicka” w obszarze pozamiejskim. Działania te winne być połączone z szeroką promocją obszarów inwestycyjnych i obecnością gminy na głównych wydarzeniach, związanych z promocją gospodarczą w kraju i zagranicą.

INFRASTRUKTURA

- W obszarze infrastruktury za bardzo pozytywny element należy uznać rozwój infrastruktury sieci telefonii przewodowej i bezprzewodowej oraz dobrze rozbudowaną sieć dróg publicznych, która nie idzie jednak w parze ze stanem technicznym tych dróg, wymagającym w wielu przypadkach dużych nakładów inwestycyjnych.
- Winno dążyć się do realizacji nowych inwestycji drogowych, usprawniających komunikację wewnętrzną w samym mieście Gniew jak i połączeń pomiędzy poszczególnymi miejscowościami gminy Gniew. Budowa tzw. „małej obwodnicy miasta Gniew”, łączącej tereny przemysłowe i osiedla mieszkaniowe, bezpośrednio z DK nr 91 oraz budowa dróg wewnętrznych w obszarach przemysłowych i proinwestycyjnych winno stać się priorytetem w planowaniu zamierzeń inwestycyjnych w szeroko rozumianym obszarze infrastruktury i nowych inwestycji.
- Z uwagi na ograniczone środki finansowe w budżecie gminy Gniew na realizację zadań związanych z uzbrojeniem terenów działek znajdujących się na terenie miasta, przeznaczonych pod różne formy budownictwa mieszkaniowego, winno się przerzucić koszty uzbrojenia działek budowlanych bezpośrednio na firmy deweloperskie, które winny stać się głównym partnerem gminy w zakresie realizacji polityki mieszkaniowej, której celem jest zwiększanie zasobów mieszkaniowych w obszarze miejskim.
- Do negatywnych elementów zaliczyć należy także stopień zwodociągowania terenu całej gminy, a w szczególności obszarów wiejskich. Dowożenie wody pitnej do kilku miejscowości

na terenie gminy jest faktem stawiającym gminę Gniew w ogonie samorządów całego regionu, w zakresie zbiorowego zaopatrzenia mieszkańców w wodę.

- Należy uznać za pozytywne zjawisko ciągłego rozwoju sieci gazowniczej na terenie gminy, zwłaszcza w zabudowie miejskiej, gdzie gaz jest alternatywą dla istniejącej sieci ciepłowniczej, w zakresie przeciwdziałania zjawisku niskiej emisji. Należy jednak czynić starania by modernizacja indywidualnych lokalnych źródeł ciepła w miejscach pozbawionych sieci gazowej znacząco przyspieszyła.
- Także dostęp do infrastruktury oświatowej na terenie gminy należy uznać za pozytywny element infrastrukturalny, ale wymagający ciągłego doinwestowywania, stąd konieczność opracowania planu remontów i doposażenia istniejących placówek oświatowych i dokończenia rozbudowy szkoły podstawowej w Gniewie
- Wartość o niezwykle istotnym i pozytywnym znaczeniu stanowi natomiast infrastruktura kulturalna gminy (Centrum Kultury i Biblioteka w Gniewie i Zespół Zamkowy). Rosnące znaczenie w rozwoju gminy ma infrastruktura społeczno-publiczna, w tym Plac Grunwaldzki – centrum miasta z przyległymi uliczkami. Należy we wszelkich planach rewitalizacyjnych zapewnić budowę i rozbudowę istniejącej infrastruktury Starego Miasta o obiekty i przestrzenie aktywizujące wszelkiego rodzaju usługi pro - turystyczne (kawiarnie, restauracje, salony wystawiennicze, muzea).
- Istniejące placówki kulturalne w dalszym ciągu wymagają poszerzenia zakresu prowadzonej dotychczas działalności edukacyjnej i kulturalnej, zwłaszcza w obszarach wiejskich, a także dużego doinwestowania infrastruktury tych placówek, zwłaszcza świetlic wiejskich, stanowiących podstawę dla realizacji projektów społeczno – kulturalnych.
- Infrastrukturalnym negatywem na terenie gminy jest nadal niewystarczająca długość sieci kanalizacyjnej i brak oczyszczalni ścieków komunalnych dla obszarów pozamiejskich w południowej części gminy. Stąd podjęta przez gminę faza projektowa na poszczególne obszary gminy winna przełożyć się na realizację inwestycji, poprzez budowę nowych sieci kanalizacyjnych, a być może drugiej oczyszczalni ścieków, obsługującej obszary dotąd nieskanalizowane.
- Dużych nakładów finansowych wymaga również stworzenie nowej i remont istniejącej bazy sportowej na terenach wiejskich gminy. Obecnie infrastruktura sportowa oparta jest w głównej mierze o miasto Gniew i m. Opalenie i Piaseczno, a lokalne boiska sportowe głównie dostosowane są do piłki nożnej. Inwestycji wymagają również przyszłolne obiekty sportowe.

- Poprawie musi ulec także dostęp do Internetu szerokopasmowego, głównie w obszarach wiejskich gminy, oddalonych od głównych szlaków komunikacyjnych.

OCHRONA ŚRODOWISKA

- Wartością pozytywną w obszarze środowiskowym jest istnienie wielu obszarów prawnie i zwyczajowo chronionych. Są one podstawą do rozwoju działalności turystycznej i agroturystycznej.
- Na rozwój turystyki negatywnie wpływa zaś duża ilość źródeł niskiej emisji, dlatego konieczna jest rozbudowa sieci gazowniczej na terenie pozamiejskim gminy, sieci ciepłowniczej w obszarach miejskich i promocja energii odnawialnej, również wśród rolników i mieszkańców tzw. zabudowy rozproszonej.
- Innym rozwiązaniem może być dostarczenie energii ciepłej dla większości mieszkańców gminy z jednego źródła jej wytwarzania, gdyby powodzeniem zakończył się projekt budowy elektrowni na terenie gminy Gniew.
- Projekt budowy elektrowni na terenie gminy Gniew w obszarze związanym z ochroną środowiska być może wymagać będzie przesunięcia granicy Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i oceny oddziaływania tej inwestycji na obszar Natura 2000.
- Istniejący na terenie gminy system segregacji odpadów jest zjawiskiem pozytywnym w tym obszarze. Segregacja odpadów wymaga jednak kontynuacji działań z zakresu upowszechniania wśród mieszkańców gminy założeń selektywnej zbiórki odpadów u źródła ich wytwarzania oraz budowy nowoczesnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów (PSZOK).
- Natomiast negatywem w trwającym procesie rozwoju gminy są nielegalne składowiska odpadów, znajdujące się nie tylko na terenach gminnych, ale także na terenach prywatnych. Jednym z rozwiązań tego problemu jest większa kontrola społeczna, informowanie władz o nowych wysypiskach oraz skuteczna egzekucja ich usunięcia w przypadku ustalenia sprawców.
- Koniecznym działaniem przed przystąpieniem do wielu rozwiązań proekologicznych jest w dalszym ciągu propagowanie szeroko rozumianej edukacji ekologicznej, zarówno wśród dzieci i młodzieży szkolnej, jak i dorosłych mieszkańców gminy.
- Wartością negatywną jest natomiast niewystarczająca infrastruktura kanalizacyjna w większości obszarów wiejskich gminy Gniew, stąd gmina winna zwiększyć swoją aktywność w zakresie tworzenia rozwiązań technologicznych i dokumentacji technicznej pod nowe inwestycje realizowane przy wsparciu środków UE, w oparciu o PPP, lub w ramach działań

wspierających spółkę miejską, a na obszarach, gdzie nie jest to możliwe wspierać budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.

- Utworzenie Parku Krajobrazowego Dolnej Wisły jako kolejnej zinstytucjonalizowanej formy ochrony przyrody. Działanie to zwiększy potencjał turystyczny gminy.

ZASOBY SPOŁECZNE

- Sytuacja demograficzna gminy Gniew, charakteryzuje się ujemnym przyrostem naturalnym, ujemnym saldem migracji i starzeniem się społeczeństwa, na co wskazuje coroczny przyrost mieszkańców gminy w wieku poprodukcyjnym. Stawia to samorząd gminy Gniew w trudnej sytuacji, wymuszającej konieczność podejmowania decyzji dostosowania obiektów oświatowych do zmniejszającej corocznie liczbie uczniów, tworzenia obiektów dziennego wsparcia dla osób starszych, samotnych, organizacji zaplecza socjalnego i materialnego dla osób z grupy mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.
- Zwiększająca się liczba seniorów obciąża również samorząd do dostosowania do ich potrzeb infrastruktury społecznej, w szczególności zaprogramowanie działań usprawniających ich codzienne funkcjonowanie oraz zapobieganie izolacji społecznej.
- Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach, uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia im funkcjonowanie na rynku pracy.
- Działania wspomagające funkcjonowanie osób niepełnosprawnych, takie jak systematyczne znoszenie barier architektonicznych, winny być poprzedzone dokładną inwentaryzacją barier i oceną kolejności ich likwidacji.
- Rodzina i dzieci to, z uwagi na przesłanki demograficzne, najlicniejszy beneficjent systemu polityki społecznej w gminie. W grupie rodzin warto dostrzec w szczególności rodziców samotnie wychowujących dzieci. Ich sytuacja bytowa jest relatywnie gorsza od rodzin pełnych i system świadczeń rodzinnych tylko po części rekompensuje tę sytuację.
- Ubóstwo, brak zatrudnienia, uzależnienia, zerwanie więzi rodzinnych przyczyniają się najczęściej do występowania różnych form wykluczenia społecznego. Bezrobocie, choć jego poziom w gminie Gniew w ostatnim okresie stopniowo malało, to wskutek spowolnienia gospodarczego spowodowanego światowym kryzysem, nadal dotyka znaczną część populacji, przyczyniając się do ubożenia rodzin i w efekcie ich marginalizacji.

- Ze względu na długoletni okres użytkowania oraz brak wystarczających środków na remonty, znaczna część zasobów komunalnych lub wspólnotowych, w których gmina jest udziałowcem wymaga inwestycji celem poprawy ich standardu, a ich ilość jest niewystarczająca względem liczby osób oczekujących.
- W złym stanie technicznym znajdują się instalacje: elektryczne, wodno-kanalizacyjne, gazowe, a także oraz fundamenty i dachy obiektów komunalnych.
- Problem uzależnień występujący w korelacji z ubóstwem i bezrobociem stanowi istotny problem lokalnej społeczności. Dotychczasowe działania, które hamowały tendencje wzrostowe problemów uzależnień i minimalizowały ich skutki, wymagają kontynuacji i ukierunkowania na kompleksową i systemową pomoc obejmującą całą rodzinę.
- Zmiany liczby ludności mieszkającej w gminie spowodowane są ruchem naturalnym i ruchem migracyjnym. W konsekwencji przedstawionych procesów demograficznych w gminie odnotowano ujemny przyrost naturalny. Samorząd wykorzystując swoje walory położenia geograficznego oraz turystyczny potencjał winien stwarzać warunki dla nowego osadnictwa dla osób szukających alternatywy dla życia wielkich aglomeracjach miejskich.
- W przeważającej większości emigrująca ludność z gminy Gniew przeprowadza się do innych, większych miast oraz poza granice kraju, głównie Niemiec i Wielkiej Brytanii. Skutkiem tych procesów są m.in. zjawiska tzw. eurosieroctwa, rozbicia rodzin, samotności osób starszych.
- W pośredni sposób na funkcjonowanie lokalnej społeczności wpływają również kondycja i działalność organizacji pozarządowych oraz system monitorowania i oceny pojawiających się problemów społecznych. Tworząc politykę społeczną na poziomie lokalnym, zgodnie z zasadami pomocniczości i partycypacji społecznej, nie sposób nie dostrzec tych kwestii w dokumencie programowym i nie wskazać dla nich właściwych możliwości rozwoju. Analizując współpracę samorządu gminy Gniew z organizacjami pozarządowymi należy zauważyć szerokie otwarcie gminy na aktywność obywatelską, które powinno być kontynuowane i rozwijane.
- Dominującymi powodami trudnej sytuacji życiowej beneficjentów pomocy społecznej, oprócz oczywistego ubóstwa, są: bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.
- Należy zwrócić uwagę na tzw. zjawisko zamkniętego kręgu ubóstwa. Dotyczy ono wielu ubogich rodzin, a przejawia się m.in. w tym, że dzieci z tych rodzin zazwyczaj kończą swoją

edukację po szkole podstawowej lub zawodowej. Powstaje u nich symptom wyuczonej bezradności, co oznacza, że przyzwyczajone do korzystania z pomocy społecznej przez ich rodziców, bardzo wczesnie stają się również podopiecznymi Ośrodka Pomocy Społecznej.

WIELOKIERUNKOWA PRZESTRZEŃ GMINY

- W obszarze przestrzeni za pozytywny element należy uznać istnienie obszarów o walorach turystyczno-krajobrazowych (obszary leśne, przyrzeczne, przyjeziorne), które sprzyjają rozwojowi różnych form rekreacji i turystyki, a także istnienie w bliskiej odległości miasta Gniew obszaru gospodarczego zlokalizowanego przy drodze krajowej nr 1, który ma na celu przyciągnięcie kapitału zewnętrznego na teren gminy.
- Struktura użytków rolnych na terenie gminy jest również pozytywnym elementem rozwoju gminy, bowiem na terenie gminy Gniew istnieją korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego i przetwórstwa rolno – spożywczego. Obecnie jednak wartości te są wykorzystywane na niewystarczającym poziomie.
- Struktura przestrzeni gminy daje szanse równego dostępu do oferty edukacyjnej, kulturalnej, sportowej i tworzących się miejsc pracy wszystkim mieszkańcom gminy, jednakże komunikacja wewnętrzna tego obszaru nie do końca sprzyja pozytywnemu wykorzystaniu tej cechy wśród mieszkańców obszarów wiejskich gminy Gniew.
- Przestrzennym negatywem na terenie gminy jest nadal niewystarczająco rozwinięta infrastruktura techniczna w obszarach proinwestycyjnych oraz stopień zagospodarowania tych terenów. Brak tej infrastruktury hamuje rozwój gospodarczy gminy Gniew i skuteczną politykę promocyjną.
- Całą przestrzeń gminy Gniew można podzielić na obszary wiejskie, obszar miejski i obszar miejski wyznaczony granicami przyjętymi w Lokalnym Programie Rewitalizacji, który charakteryzuje się wysokim stopniem zdekapitalizowanej istniejącej zabudowy i wymaga objęcia go w pierwszej kolejności procesem rewitalizacji i rewaloryzacji. W obszarze Starówki renowacji wymaga m.in. infrastruktura społeczna. Aktywną działalność prowadzi tam wiele przedsiębiorców i organizacji pozarządowych i jednostek organizacyjnych gminy, którym funkcjonowanie utrudnia brak dostatecznych warunków lokalowych. W wielu przypadkach jest to przyczyną niemożności podjęcia nowych inicjatyw lub kontynuacji już rozpoczętych działań. W związku z tym konieczne jest zapewnienie tym jednostkom stosownych warunków działalności oraz pomoc w realizacji działań na rzecz rozwoju kultury, sztuki i społeczeństwa obywatelskiego.

- Wskazane obszary dla planowanej budowy elektrowni gazowej na terenie gminy Gniew w przypadku realizacji inwestycji mogą skupiać problemy wynikające z niekorzystnego przebiegu linii komunikacyjnych. Obszar ten wymaga modernizacji istniejącej zabudowy, uporządkowania podziałów geodezyjnych, urządzenia dróg dojazdowych, przestrzeni publicznych, uzupełnienia sieci uzbrojenia technicznego, wprowadzenia rozwiązań chroniących środowisko, zachowania maksymalnej powierzchni biologicznie czynnej, Konieczne są działania minimalizujące skutki wprowadzenia nowych urządzeń przestrzennych do pierwotnego krajobrazu tego obszaru poprzez wprowadzenie zieleni izolacyjnej, poprawiającej cechy estetyczne krajobrazu.
- W obszarze rozwoju turystyki należy skupić się na promocji walorów historycznych i przyrodniczych gminy. Inwestycji wymagają miejsca służące rekreacji, punkty postojowe na trasach pieszych oraz drogi służące jako trasy rowerowe. Wiele miejscowości ma potencjał agroturystyczny i należy wspierać indywidualnych inwestorów w promocji ich ofert na wszelkiego rodzaju targach i wydarzeniach branżowych. W obrębie miasta konieczne jest aktywizowanie przedsiębiorców i właścicieli lokali do modernizacji swoich obiektów w kierunku obsługi ruchu turystycznego począwszy od małej gastronomii po tworzenie hosteli i kwater na wynajem.

CZĘŚĆ B

CZĘŚĆ STRATEGICZNA

Poniższa misja gminy Gniew odnosząca się do przyjętej *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Społeczno– Gospodarczego gminy Gniew na lata 2009- 2020* jest nadal aktualna i wypełnia cały obszar priorytetów zaktualizowanej Strategii Rozwoju do roku 2030. Priorytety określone w tej Strategii, jak i cele szczegółowe są zgodne z zapisami projektu Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030.

5. MISJA

Gmina Gniew – miejscem przyjaznym do zamieszkania i przedsiębiorczości, umiejętnie łączącym walory społeczeństwa informatycznego z dziedzictwem kulturowym i historycznym oraz atrakcyjnością środowiska naturalnego.

Dla zbudowania Strategii Zrównoważonego Rozwoju Społeczno – Gospodarczego do roku 2030 koniecznym było sformułowanie priorytetów, celów szczegółowych wraz z kierunkami działań z ich szczegółowy opisem będącym podstawą formułowania przyszłych projektów i konkretnych zadań do wykonania, opartych na analizie uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych.

Część strategiczna dokumentu została podzielona na kilka podrozdziałów.

Pierwszą część stanowi zestawienie tabelaryczne, odnoszące się do poszczególnych priorytetów rozwoju, celów szczegółowych wraz z kierunkami działania. Dla każdego obszaru priorytetowego wskazano powiązania z priorytetami zapisanymi w projekcie Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030. Podobnie uczyniono z każdym z celów szczegółowych tej strategii wskazując na jego powiązania z wybranym celem szczegółowym strategii wojewódzkiej.

Aktualizacja zapisów strategii, zawartych w części strategicznej, obejmowała dostosowanie wcześniej zaplanowanych celów i kierunków działania, do aktualnych uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych na stan 10.11.2020 roku i w oparciu o dane zawarte w zaktualizowanym Raporcie o Stanie Gminy Gniew.

6. SŁOWNICZEK

KLASTER to znajdująca się w geograficznym sąsiedztwie grupa przedsiębiorstw i powiązanych z nimi instytucji, zajmujących się określoną dziedziną, połączona podobieństwami i wzajemnie się uzupełniająca. Klaster winien spełniać następujące cztery kryteria:

- bliskość przestrzenna,
- powiązania,
- współpraca,
- masa krytyczna.

Diagnoza, przy uwzględnieniu przyjętej misji rozwoju społeczno – gospodarczego gminy Gniew, stała się podstawą podjęcia prac nad częścią strategiczną opracowania i punktem odniesienia przy określaniu priorytetów i celów szczegółowych, które mają przybliżyć realizację tej misji.

W niniejszym opracowaniu zastosowano następującą strukturę planu strategicznego:

Misja

Misja jest elementem, który ma motywować do podejmowania działań. Jednocześnie pełni funkcję integrującą dla różnych, często będących w sprzeczności interesów, środowisk życia gospodarczego i społecznego, skupionych wokół pewnej wiodącej dziedziny. Niniejsza Misja jest oparta na długofalowej osi, która została wyodrębniona w *Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020*.

Priorytety

Priorytety rozwoju są to główne obszary działań, jakie powinny być uwzględnione w ciągu okresu objętego *Strategią*. Inaczej można powiedzieć, że są to wybrane dziedziny rozwoju społeczno - gospodarczego

na bazie, których powinna zostać zbudowana sfera działalności rozwojowej. Efektem prac konsultacyjnych oraz szerokich analiz uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych wyodrębniono pięć obszarów priorytetowych dla gminy Gniew.

Cele szczegółowe

Cele szczegółowe pokazują działania, które odnoszą się do polityki średniookresowej. Są drogowskazami popartymi narzędziami i sposobami wspierania rozwoju społeczno - gospodarczego w gminie.

Kierunki działania

Wyznaczają kierunki realizacji celów szczegółowych stanowiąc podstawę do formułowania konkretnych programów operacyjnych będących już zbiorem projektów i zadań z określonej dziedziny zagadnień społeczno - gospodarczych mających bezpośredni wpływ na rozwój gminy. Dla

kierunków wyodrębniono również wskaźniki produktu i rezultatu, które pozwolą na bieżącą weryfikację zadań wyodrębnionych w dokumentach programów sektorowych i Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy. Jednocześnie należy zaznaczyć, że taki układ charakterystyki każdego kierunku (w tym zastosowane wskaźniki oceny), odpowiada logice konstruowania matryc projektów do funduszy UE.

7. PRIORYTETY, CELE SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI DZIAŁANIA

Tabela 56. GOSPODARKA– cele i kierunki działania

GOSPODARKA	
Powiązanie z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030:	
Cel strategiczny 3: Odporna Gospodarka	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
<p>1.1. Tworzenie warunków dla dalszego rozwoju gospodarczego gminy.</p> <p>Powiązania z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030:</p> <p><u>Cele operacyjne:</u></p> <p><u>3.2 Rynek pracy</u></p> <p><u>3.3 Turystyka i oferta czasu wolnego</u></p>	<p>1.1.1. Inicjowanie i podejmowanie działań na rzecz wzrostu zainteresowania przez inwestorów strategicznych terenami inwestycyjnymi gminy Gniew.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest podejmowanie działań promocyjnych w zakresie terenów inwestycyjnych zarówno tych, które są własnością gminy Gniew jak i należą od prywatnych osób prawnych i fizycznych oraz dążenie do wzmocnienia współpracy z tzw. otoczeniem biznesu, mogącym stworzyć dodatkowe atrakcyjne warunki inwestowania w gminie Gniew. Ten kierunek działania odnosi się przede wszystkim do obszarów inwestycyjnych (przemysłowych), takich jak obszar „Rafineria”, „PSZOK”, w Kolonii Ostrowickiej, w Opaleniu przy drodze krajowej nr 90 oraz (mieszkańcowych) na terenie miasta Gniew i na terenach wiejskich, istniejących i nowoprojektowanych w ramach planów miejscowych.</i></p> <p>1.1.2. Budowa i rozbudowa połączeń drogowych do terenów przemysłowych i osiedleńczych gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest przebudowa i budowa połączeń drogowych m.in. w kierunku autostrady A – 1, przyszłych inwestycji strategicznych, ale także do nowych obszarów wyznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe w Gniewie, Aplinkach, Kolonii Ostrowickiej, Jażwiskach nowych dróg do PSZOK, i drogi dojazdowej do obszaru „Rafineria”. Kierunek ten zakłada również budowę „Małej obwodnicy Gniewskiej”, łączącej DK 91 z ul. 27 Stycznia w Gniewie.</i></p> <p>1.1.3. Uzbrojenie terenów przemysłowych w infrastrukturę techniczną, w tym dla potrzeb wysokich technologii (HT).</p> <p><i>Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest dalsza rozbudowa infrastruktury technicznej z zakresu ochrony środowiska, dostępu do technologii informatycznych i sprawnej organizacji nowoczesnych centrów logistycznych, korzystając z dobrego położenia gminy przy drodze nr 91, drodze nr 90 i bliskości autostrady A-1.</i></p> <p>1.1.4. Podejmowanie i aktywizowanie działań na rzecz utworzenia Nadwiślańskiego Klastra Przemysłowego.</p>

<p>1.2. Podejmowanie działań w zakresie promocji gminy.</p> <p>Powiązania z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030:</p> <p><u>Cele operacyjne:</u></p> <p><u>3.2 Rynek pracy</u></p> <p><u>3.3 Turystyka i oferta czasu wolnego</u></p>	<p><i>Opis kierunku: Główną ideą jest integracja przedsiębiorców zlokalizowanych na terenach inwestycyjnych gminy wokół inwestora strategicznego, jakim może być elektrownia, dla stworzenia sieci wzajemnych świadczeń produkcyjnych i usługowych, dających podstawę dla utworzenia Nadwiślańskiego Klastra Przemysłowego. Alternatywą może być Klaster Turystyczny oparty o Nadwiślański obszar turystyczny.</i></p> <p>1.2.1. Promocja gminy Gniew</p> <p><i>Opis kierunku: Celem kierunku jest skuteczna promocja, która w oparciu o markowe produkty i wydarzenia miasta i gminy Gniew poprawi i ugruntuje jego rozpoznawalność. Należy zaplanować szczegółowe rozwiązania marketingowe i reklamowe, które przełożyłyby się bezpośrednio na szybki rozwój gospodarczy całej gminy w oparciu o lokalne zasoby.</i></p> <p>1.2.2. Kształtowanie pozytywnego wizerunku gminy w środkach masowego przekazu o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest wypracowanie spójnego systemu współpracy z ośrodkami masowego przekazu, które pozwolą na stworzenie pozytywnego wizerunku całej gminy i miasta Gniew, w kontekście bogatej oferty kulturalnej Gminy, Zamku, podmiotów prywatnych, organizacji pozarządowych i działań rewitalizacyjnych.</i></p> <p>1.2.3. Stworzenie systemu wizualnej identyfikacji gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Kierunek ten winien jednoznacznie odpowiedzieć, jakie symbole gminy winny zostać włączone w system promocji Gniewu i całej gminy.</i></p> <p>1.2.4. Podejmowanie działań mających na celu tworzenie pozytywnego wizerunku gminy Gniew – współpraca z miastami partnerskimi, aktywne uczestniczenie w imprezach promocyjnych.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest zaktywizowanie współpracy z miastami partnerskimi poprzez włączenie istniejących struktur organizacyjnych tych miast w promocję gminy Gniew, z określeniem wzajemnych zobowiązań.</i></p>
--	--

Tabela 57. INFRASTRUKTURA – cele i kierunki działania

<p>INFRASTRUKTURA</p>	
<p>Powiązanie z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030:</p>	
<p>Cel strategiczny 1: Trwałe bezpieczeństwo</p>	
<p>Cel strategiczny 3: Odporna Gospodarka</p>	
<p>CELE SZCZEGÓŁOWE</p>	<p>Kierunki działania / opis</p>

2.1. Podejmowanie działań w kierunku polepszenia standardu i jakości komunikacyjnej gminy.

Powiązania z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030:

Cele operacyjne:

3.4 Integracja z globalnym systemem transportowym

2.2. Podjęcie działań w kierunku rewitalizacji i przebudowy obiektów komunalnych na terenie gminy.

Powiązania z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030:

Cele operacyjne:

1.1 Bezpieczeństwo środowiskowe

2.1.1. Poprawa stanu technicznego dróg gminnych.

Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest poprawa jakości stanu technicznego ulic miejskich, poprzez przyjęcie realizacji harmonogramu remontów i modernizacji dróg na terenie miasta i gminy Gniew spójnego z WPF i Programem Rewitalizacji.

2.1.2. Kontynuowanie działań związanych z poprawą komunikacji terenów wiejskich z miastem Gniew.

Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest przebudowa istniejących ciągów komunikacyjnych i poprawa stanu technicznego dróg gminnych łączących miasto Gniew z poszczególnymi miejscowościami terenów wiejskich wraz ze zmianą organizacji ruchu, dla zwiększenia płynności ruchu pojazdów i poprawy komunikacji.

2.1.3. Budowa sieci ścieżek rowerowych łączących poszczególne obszary miasta i tereny rekreacyjne położone wokół Gniewu.

Opis kierunku: Głównym założeniem tego kierunku jest budowa ścieżek rowerowych z uwzględnieniem ścieżek dotychczas istniejących oraz udział wraz z innymi partnerami samorządowymi w budowie ścieżek rowerowych, których trasa przebiega przez miasto Gniew, tak, aby projekt Nadwiślańskich Tras Rowerowych nie był jedynym projektem w tym obszarze.

2.2.1. Inicjowanie zintegrowanych działań przestrzennych podmiotów wdrażających plany zagospodarowania przestrzennego dotyczące terenów rewitalizacji i renowacji.

Opis kierunku: Idea ta zawiera m.in. kontynuację renowacji i przebudowy Starego Miasta, ale przede wszystkim działania te winny być poprzedzone opracowaniem planów zagospodarowania przestrzennego i koncepcji, programów funkcjonalno – użytkowych i dokumentacji technicznych w obszarach wyznaczonych Lokalnym Program Rewitalizacji w porozumieniu z organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami i środowiskami naukowymi.

2.2.2. Realizacja zadań w zakresie rozwoju sieci wodociągowych i ciepłowniczych.

Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest rozbudowa sieci wodociągowych i modernizacja/rozbudowa ujęć wody pitnej, w tym również w kierunkach obszarów przemysłowych i nowych inwestycji, a w zakresie sieci ciepłowniczych zasilenie w ciepło obszarów zwartej zabudowy gminy, budynków nowo rewitalizowanych, jak również budynków po modernizacji, wyposażonych w instalacje co i dotychczas zasilanych z kotłowni węglowych lub posiadających piece kaflowe. Kierunek zakłada korzystanie z taniej energii cieplnej powstałej w wyniku pomyślnego zakończenia i uruchomienia elektrowni na terenie gminy

2.3. Intensywne działania w zakresie przebudowy i rozbudowy infrastruktury technicznej gminy.

Powiązania z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030:

Cele operacyjne:

1.1 Bezpieczeństwo środowiskowe

1.4 Bezpieczeństwo cyfrowe

Gniew.

2.2.3. Przeciwdziałanie postępującej degradacji i niszczeniu budynków o wartościach architektonicznych i znaczeniu historycznym m.in. poprzez realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji wydzielonej części miasta Gniew.

Opis kierunku: Ideą jest tworzenie i aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i ewidencji zabytków, realizacja inwestycji dotyczących renowacji, przebudowy i zagospodarowania zabytków oraz opiniowanie projektów zmian w elewacjach budynków przyległych do przestrzeni publicznej. Kierunek działania do realizacji wg koncepcji zawartej w fiszce projektu Rewitalizacja zdegradowanej przestrzeni Starego Miasta i Podzamcza w Gniewie bez względu na rozstrzygnięcia w zakresie przyznania dotacji.

2.3.1. Przebudowa i remont oświetlenia ulicznego oraz budowa nowych punktów świetlnych.

Opis kierunku: Kierunek ten obejmuje również oświetlenie ścieżek parkowych, spacerowych i planowanych promenad. Przede wszystkim w realizacji tego kierunku należy uwzględnić nieoświetlone obszary zwartej zabudowy terenów pozamiejskich.

2.3.2. Stopniowe wdrażanie na terenie gminy dostępu do szerokopasmowego Internetu.

Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest systematyczne wdrażanie Internetu szerokopasmowego poprzez wymianę centrali telefonicznych, budowę radiolinii obejmujących cały obszar gminy, ale również obszarów wie -fi ogólnie dostępnych w obszarach turystycznych.

2.3.3 Stopniowe przygotowywanie infrastruktury drogowej i parkingowej do elektromobilności.

Opis kierunku: Uwzględnienie w planach inwestycyjnych konieczności projektowania i wykonania stacji ładowania samochodów elektrycznych na terenie parkingów publicznych, przy budynkach samorządowych, oświatowych oraz pełniących funkcje turystyczne.

2.3.4 Działania zmierzające do niezależności energetycznej i poprawy izolacyjności budynków publicznych i prywatnych .

Opis kierunku: Systematyczna termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w celu ograniczenia zapotrzebowania na energię połączona z instalacją modułów fotowoltaicznych, pomp ciepła oraz systemów pozwalających na racjonalne gospodarowanie energią. Realizacja programów pomocowych dla właścicieli budynków prywatnych w przedstawionym zakresie.

2.3.5 Ochrona zasobów wodnych i mała retencja .

	<p><i>Opis kierunku: Podejmowanie działań związanych z racjonalną gospodarką wodami opadowymi, wspieranie małej retencji, promocja gospodarki wodą w obiegach zamkniętych i półzamkniętych, modernizacja sieci kanalizacji deszczowych.</i></p> <p>2.3.6 Gospodarka niskoemisyjna i ochrona powietrza .</p> <p><i>Opis kierunku: Uwzględnienie w planach inwestycyjnych modernizacji i rozwoju lokalnych sieci ciepłowniczych, rozwój sieci gazowej, podejmowanie działań zmierzających do likwidacji wysokoemisyjnych źródeł ciepła w budynkach użyteczność publicznej, lokalach indywidualnych oraz miejscach prowadzenia działalności gospodarczej. Zadanie obejmuje również monitoring jakości powietrza i działania edukacyjne skierowane do mieszkańców.</i></p> <p>2.3.7 Odnawialne źródła energii .</p> <p><i>Opis kierunku: Kierunek ten obejmuje wspieranie inicjatyw zmierzających do tworzenia nowych i modernizacji istniejących instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii takie jak: instalacje fotowoltaiczne, mikro elektronie wiatrowe i wodne, instalacje biogazowe.</i></p>
--	--

Tabela 58. WIELOKIERUNKOWA PRZESTRZEŃ GMINY– cele i kierunki działania

WIELOKIERUNKOWA PRZESTRZEŃ GMINY	
Powiązanie z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030:	
Cel strategiczny 1: Trwałe bezpieczeństwo	
Cel strategiczny 3: Odporna Gospodarka	
<p>3.1. Tworzenie warunków na rzecz kompatybilności wszystkich zamierzeń gospodarczych i społecznych z warunkami określonymi przestrzenią gminy.</p> <p>Powiązania z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030:</p> <p><u>Cele operacyjne:</u></p> <p><u>1.2 Bezpieczeństwo energetyczne</u></p> <p><u>3.1 Pozycja międzynarodowa</u></p> <p><u>3.4 Integracja z globalnym systemem transportowym</u></p>	<p>3.1.1. Aktualizacja Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania przestrzennego gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Główną ideą kierunku jest objęcie aktualizacją m.in.: tych części gminy, które poprzez zainteresowanie inwestorów mogą przyczynić się do szybszego rozwoju społeczno – gospodarczego gminy Gniew, projektem nowych osiedli mieszkaniowych w Aplinkach, Gniewie, Kolonii Ostrowickiej, Jażwiskach, rewitalizacji zabudowy miasta Gniew lokalizacji urządzeń dla produkcji energii odnawialnej, uwzględniające zmiany zapisów ustawowych w tej materii. Kierunek winien również zaktualizować przeznaczenie niektórych terenów nie dostosowanych obecnie do przeważającego na nich sposobu użytkowania oraz określić zasady ochrony dóbr kultury i koniecznych zmian granic obszarów przyrodniczych prawnie chronionych.</i></p> <p>3.1.2. Sporządzenie nowych i zmiana obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zgodnie</p>

	<p>z zatwierdzonym harmonogramem prac planistycznych.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w obszarach predestynowanych pod zabudowę mieszkaniową z określeniem funkcji tej zabudowy oraz wyznaczeniem nowych obszarów przemysłowych, w tym dostosowanie obecnych terenów proinwestycyjnych do potrzeb potencjalnych inwestorów.</i></p> <p>3.1.3. Monitorowanie aktualizacji planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego w zakresie inwestycji na terenie gminy Gniew o znaczeniu ponadlokalnym.</p> <p><i>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest wniesienie w procesie aktualizacji planu takich przedsięwzięć o charakterze ponadlokalnym jak m.in. Elektrownia węglowa, oparta o najnowocześniejsze technologie dostępne na świecie, gdzie alternatywą w zmienionym planie jest elektrownia gazowa, budowa infrastruktury portowej na Wiśle, związanej z realizacją planowanych nowych progów na Wiśle.</i></p> <p>3.1.4. Zintegrowanie planów rozwoju społeczno – gospodarczego obejmującego całą przestrzeń miasta i gminy z planami rozwoju sąsiednich gmin i całego powiatu tczewskiego.</p> <p><i>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest stworzenie katalogu "wspólnych spraw", dotyczących planowania przestrzennego, rozwoju funkcji mieszkaniowych, przemysłowych, rozwoju rynku pracy, ustalania priorytetów edukacyjnych czy wspólnych działań na rzecz rozwoju turystyki głównie z gminą Tczew, gminą Pelplin oraz gminami miejską Kwidzyn i gminą Kwidzyn oraz pozostałymi gminami powiatu tczewskiego.</i></p>
--	--

Tabela 59. OCHRONA ŚRODOWISKA – cele i kierunki działania

OCHRONA ŚRODOWISKA	
Powiązanie z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030:	
Cel strategiczny 1: Trwałe bezpieczeństwo	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis

<p>4.1. Podejmowanie działań dla podniesienia jakości ochrony środowiska na terenie gminy.</p> <p>Powiązania z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030:</p> <p><u>Cele operacyjne:</u></p> <p><u>1.1 Bezpieczeństwo środowiskowe</u></p> <p><u>1.2 Bezpieczeństwo energetyczne</u></p>	<p>4.1.1.Przebudowa, rozbudowa sieci kanalizacyjnej i budowa sieci kanalizacji deszczowej, w tym uzbrojenie terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe i nowe inwestycje gospodarcze.</p> <p><i>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest przede wszystkim budowa, rozbudowa sieci kanalizacyjnej, w tym w obszarach przyszłych inwestycji terenów przemysłowych przy DK nr 91 z włączeniem terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe oraz budowa sieci kanalizacji deszczowej na obszarze miasta Gniew. Kierunek ten przewiduje przyjęcie Programu Funkcjonalno - Użytkowego w zakresie kompleksowego rozwiązania problemu z oczyszczaniem ścieków komunalnych na obszarze całej gminy. Budowa nowych sieci kanalizacyjnych, które realizowane byłyby przy wsparciu środków UE wymagały będą aktualizacji Aglomeracji Gniewskiej w kolejnych aktualizacjach KPOŚK.</i></p> <p>4.1.2. Modernizacja jednolitego systemu selektywnej zbiórki odpadów surowcowych na terenie całej gminy i poprawa jego funkcjonowania.</p> <p><i>Opis kierunku: Ideą tego kierunku przede wszystkim jest uszczelnienie systemu zbiórki i utylizacji odpadów. Istnieje pilna konieczność budowy nowoczesnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów (PSZOK) w obszarze przewidzianym w miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego w mieście Gniew.</i></p> <p>4.1.3.Kontynuacja działań zmierzających do ochrony powietrza poprzez modernizację systemów grzewczych.</p> <p><i>Opis kierunku: Ideą tego kierunku, poza rozbudową sieci ciepłowniczej, promocją i wdrażaniem ekologicznych systemów grzewczych, zwłaszcza w obszarach zwartej zabudowy, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru Starego Miasta w ramach procesu rewitalizacji prowadzonego na poziomie (-1).</i></p> <p>4.1.4.Zwiększenie zasobów zieleni wokół terenów przemysłowych poprzez nasadzenie drzew i krzewów, tworzenie parków i zieleni w pasach drogowych.</p> <p><i>Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest odbudowa zieleni, rewitalizacja parków, w tym nasadzenia nowych drzew wokół terenów przemysłowych, nowo powstających osiedli mieszkaniowych.</i></p>
--	--

Tabela 60. ZASOBY SPOŁECZNE– cele i kierunki działania

<p>ZASOBY SPOŁECZNE</p> <p>Powiązanie z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030:</p> <p>Cel strategiczny 1: Trwałe bezpieczeństwo</p>
--

Cel strategiczny 2: Otwarta wspólnota regionalna

Cel strategiczny 3: Odporna gospodarka

CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
<p>5.1. Podwyższenie jakości oferty gminy w zakresie rekreacji i wypoczynku.</p> <p>Powiązania z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030:</p> <p><u>Cele operacyjne:</u></p> <p><u>3.3 Turystyka i oferta czasu wolnego</u></p>	<p>5.1.1. Remont i budowa infrastruktury sportowej.</p> <p><i>Opis kierunku: W ramach tego kierunku zakłada się między innym remont i modernizację istniejących obiektów sportowych, ich rozbudowę o nowe funkcje, przygotowanie terenu pod obiekty działające sezonowo i budowę nowych obiektów sportowych, w tym głównie w obszarach pozamiejskich. Dotyczyć te działania winny boisk do piłki nożnej z zapleczem szatniowym, oraz dbałości o istniejące obiekty w tym m.in. w Opaleniu, w samym mieście Gniew. Kierunek realizowany winien być o realizację inwestycji poprawiającej zaplecze sportowe przy istniejącej szkole podstawowej.</i></p> <p>5.1.2. Przebudowa, zmiana organizacji i wyposażenie istniejących obiektów kultury.</p> <p><i>Opis kierunku: W ramach tego kierunku przewiduje się remont i modernizację obiektów kubaturowych, pełniących funkcje ośrodków kultury, w tym świetlic wiejskich, remont, modernizację i budowę obiektów kultury, znajdujących się w otwartych przestrzeniach gminy oraz adaptację istniejących obiektów poprzez zmianę ich funkcji na cele kulturalne.</i></p> <p>5.1.3. Przebudowa i rozbudowa infrastruktury terenów rekreacyjnych.</p> <p><i>Opis kierunku: W ramach powyższego kierunku przewiduje się rewitalizację miejsc rekreacji i wypoczynku przy zbiornikach wodnych, budowę ścieżek rowerowych, wyposażenie istniejących placów zabaw w nowe urządzenia, w tym dla dzieci niepełnosprawnych oraz budowę nowych placów, renowację i wstawienie nowych ławek w miejscach rekreacji i wypoczynku oraz budowę platform widokowych.</i></p> <p>5.1.4. Zagospodarowanie turystyczne rzeki Wisły i rzeki Wierzyca.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest budowa infrastruktury służącej turystycznemu wykorzystaniu rzek oraz możliwości organizowania imprez i spotkań w bliskim jej otoczeniu, w tym przystani kajakowych, stanowisk wodnych, miejsc biwakowych portów rzecznych min. w ramach projektu "Pętla Żuławska".</i></p>
<p>5.2. Podniesienie jakości usług w obiektach użyteczności publicznej.</p> <p>Powiązania z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030:</p> <p><u>Cele operacyjne:</u></p> <p><u>1.3 Bezpieczeństwo zdrowotne</u></p>	<p>5.2.1. Standaryzacja usług w tym dostosowanie infrastruktury do istniejącej potrzeb w obiektach, w których realizuje się zadania polityki społecznej miasta.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest podniesienie jakości świadczeń usług społecznych i ich standaryzacja do norm obowiązujących w UE oraz zapewnienie komfortu beneficjentom pomocy społecznej w procesach realizacji świadczeń społecznych. Zamierzeniem kierunku jest również podniesienie atrakcyjności placówek pomocy społecznej, zlokalizowanych na terenie gminy. Kierunek ten winien odnieść</i></p>

2.2 Wrażliwość społeczna

2.3 Kapitał społeczny

5.3. Podejmowanie działań w zakresie zwiększania jakości oferty edukacyjnej i dostosowania jej do potrzeb jej beneficjentów i rynku pracy.

Powiązania z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030:

Cele operacyjne:

2.1 Fundamenty edukacji

się do zaktualizowanych statystyk i przewidywać budowę Domu Dziennego Pobytu dla osób starszych, samotnych, niesamodzielnych.

5.2.2. Wspieranie wszelkich działań na rzecz poprawy warunków świadczonych usług w obiektach służby zdrowia.

Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest włączanie się gminy w inicjatywy i projekty, których główną ideą jest poprawa infrastruktury obiektów służby zdrowia.

5.2.3. Informatyzacja oraz usprawnienie funkcjonowania administracji samorządowej w ramach projektu e-urząd.

Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest, w końcowym etapie jego realizacji, doprowadzenie do pełnej możliwości obsługi petenta na drodze elektronicznej.

5.3.1. Organizowanie sieci szkół zapewniającej równy dostęp uczniom do zajęć pozalekcyjnych.

Opis kierunku: Głównym zamierzeniem tego kierunku jest umożliwienie realizacji otwartych zajęć sportowo – rekreacyjnych z wykorzystaniem obiektów sportowych szkół, zapewnienie zajęć pozalekcyjnych i wyrównawczych dla dzieci i młodzieży szkół podstawowych z uwzględnieniem zapisów ustawy zw. Reformą oświaty z roku 2016.

5.3.2. Tworzenie warunków umożliwiających zwiększenie zastosowania nowych technik w realizacji programów nauczania we wszystkich placówkach oświatowych gminy.

Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest uruchomienie zakupów inwestycyjnych oraz zwiększenie nakładów finansowych na ich realizację, które pozwolą w placówkach oświatowych gminy na wprowadzenie nowoczesnych metod i programów nauczania.

5.3.3. Podejmowanie działań mających na celu umożliwienie każdej placówce oświatowej dostępu do sali gimnastycznej i boiska.

Opis kierunku: Jednym z elementów realizacji tego kierunku jest m.in. budowa zamkniętych przyszkolnych obiektów sportowych oraz remonty istniejących i budowa nowych boisk.

5.3.4. Prowadzenie remontów i przebudowy obiektów oświatowych, w ramach środków własnych i pozyskanych z zewnątrz.

Opis kierunku: w ramach tego kierunku przewiduje się m.in. remonty obiektów oświatowych oraz realizację programu termomodernizacji i optymalizacji zużycia energii w tych obiektach.

5.4.1. Rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego miasta Gniew

5.4. Podejmowanie działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie gminy.

Powiązania z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030:

Cele operacyjne:

1.3 Bezpieczeństwo zdrowotne

5.5. Podjęcie działań w zakresie poprawy gospodarki mieszkaniowej i rozwoju różnych form budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy Gniew.

Powiązania z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030:

Cele operacyjne:

1.1. Bezpieczeństwo środowiskowe

2.2 Wrażliwość społeczna

5.6. Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia zapobiegającego kryzysom w rodzinie oraz wzmacniającego pozycję dziecka.

Powiązania z projektem Strategii Rozwoju

i stworzenie podstaw do jego realnego wykorzystania w zakresie poprawy bezpieczeństwa.

Opis kierunku: Jednym z głównych przesłań tego kierunku, poza budową infrastruktury tego monitoringu, jest rozwój współpracy między samorządem, Policją i Gminnym Centrum Reagowania, instytucjami i organizacjami pozarządowymi w zakresie skutecznego wykorzystania tego monitoringu na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego, zwłaszcza w centrum miasta, co ma istotne znaczenie w procesie rewitalizacji Starego Miasta i jego funkcji turystycznych.

5.4.2. Usprawnienie działań wszelkich służb porządkowych, działających na terenie gminy, ze szczególnym uwzględnieniem działań profilaktycznych.

Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest uzupełnienie interwencyjnej działalności Policji, Ochotniczej Straży Pożarnej po zlikwidowaniu Straży Miejskiej, poprzez doposażenie tych jednostek w środki transportu i środki techniczne.

5.5.1. Przygotowanie terenów pod zabudowę mieszkaniową i budowę mieszkań na wynajem.

Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest kształtowanie polityki mieszkaniowej ze szczególnym uwzględnieniem zabezpieczenia lokali osobom, które z uwagi na swoją sytuację życiową nie mogą samodzielnie zabezpieczyć sobie mieszkania oraz prowadzenie działań w kierunku wyznaczania nowych obszarów pod zabudowę dla budownictwa indywidualnego i obiektów mieszkalnych wielorodzinnych.

5.5.2. Aktywizowanie działań w zakresie zwiększania ilości mieszkań socjalnych.

Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest m.in. rewitalizacja istniejącej substancji mieszkaniowej pod potrzeby mieszkań socjalnych.

5.5.3. Przeciwdziałanie dekapitalizacji majątku stanowiącego zasób kulturowy i historyczny Starego Miasta.

Opis kierunku: Głównym założeniem tego kierunku jest komunalizacja obiektów zabytkowych i o szczególnym znaczeniu dla miasta, konserwacja i renowacja obiektów zabytkowych na terenie Starego Miasta oraz stworzenie skutecznego systemu egzekwowania renowacji obiektów zabytkowych przez właścicieli prywatnych, zgodnie z obowiązującym prawem i decyzjami konserwatora zabytków.

5.6.1. Wzmacnianie rodziny i dziecka w środowisku lokalnym we współpracy z sektorem pozarządowym.

Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest podnoszenie jakości i dostępności realizowanego systemu świadczeń rodzinnych, rozwój usług społecznych sprzyjających podniesienia poziomu i jakości edukacji, w tym również we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

5.6.2. Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz rozwijanie i usprawnianie systemu wsparcia rodziny, w szczególności:

Województwa Pomorskiego do roku 2030:

Cele operacyjne:

2.2 Wrażliwość społeczna

2.3 Kapitał społeczny

5.7. Działania na rzecz stworzenia zintegrowanego systemu wsparcia i aktywizacji osób niepełnosprawnych.

Powiązania z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030:

Cele operacyjne:

1.3 Bezpieczeństwo zdrowotne

2.2 Wrażliwość społeczna

5.8. Podejmowanie działań na rzecz wsparcia seniorów w ich integracji i pełnym dostępie do oferty edukacyjnej, kulturalnej, usług zdrowotnych, rekreacji i wypoczynku.

Powiązania z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030:

Cele operacyjne:

1.3 Bezpieczeństwo zdrowotne

psychologicznego, prawnego, socjalnego.

Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest rozwój specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, a także terapii rodzinnej, zintensyfikowanie i rozwój form pracy socjalnej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo oraz podejmowanie inicjatyw i nowatorskich rozwiązań na rzecz ochrony macierzyństwa i dziecka w rodzinie.

5.6.3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami.

Opis kierunku: Głównym założeniem tego kierunku jest zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin ubogich, szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów do pracy z rodziną i dziećmi oraz tworzenie warunków do realizacji programów socjo-terapeutycznych.

5.7.1. Zapewnienie zwiększonego dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej, w tym rehabilitacji i opieki.

Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest realizacja programów profilaktycznych zapobiegających powstawaniu niepełnosprawności oraz zwiększenie dostępu do opieki medycznej i zabiegów rehabilitacyjnych m.in. poprzez opracowanie bazy informacyjnej o świadczeniodawcach, w tym wspieranie wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych.

5.7.2. Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.

Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest zwiększenie dostępu do obiektów użyteczności publicznej, poprzez likwidację barier architektonicznych oraz wspieranie tworzenia ośrodków wsparcia dla osób chorych psychicznie, w tym domu dla osób chorych psychicznie. Ponadto kierunek ten zmierza do zapewnienia zajęć rewalidacyjnych w zależności od rodzaju niepełnosprawności.

5.8.1. Poszerzenie i podnoszenie poziomu świadczonych usług dla osób starszych.

Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest rozwijanie systemu pomocy osobom starszym w ich środowisku zamieszkania oraz zwiększenie dostępności tych osób do mieszkań wspomaganych, w tym utworzenie domu dziennego pobytu dla osób starszych.

5.8.2. Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu społecznemu seniorów zamieszkujących gminę Gniew.

Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku są działania w kierunku rozwijania i upowszechniania działań klubu seniora i systematyczna współpraca z Domami Pomocy Społecznej i Zakładami Opieki Zdrowotnej oraz promowanie wartości uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym, a także budowa (uruchomienie) Dziennego Domu Pobytu.

2.2 Wrażliwość społeczna

5.9. Aktywizowanie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Powiązania z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030:

Cele operacyjne:

1.3 Bezpieczeństwo zdrowotne

2.2 Wrażliwość społeczna

2.3 Kapitał społeczny

3.2 Rynek pracy

5.10. Tworzenie podstaw dla rozwoju współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Powiązania ze Strategią Rozwoju Powiązania z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030:

Cele operacyjne:

2.3 Kapitał społeczny

5.9.1.Redukowanie zjawiska ubóstwa i wszystkich form wykluczenia społecznego.

Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest dążenie do zwiększenia zakresu usług dla osób wykluczonych społecznie w celu ich reintegracji społecznej i zawodowej, pomoc finansowa i materialna oraz wsparcie i aktywizacja tych osób.

5.9.2.Tworzenie systemu wsparcia dla osób bezrobotnych w ramach promocji zawodowej i aktywizacji lokalnego rynku pracy.

Opis kierunku: Główną przesłanką tego kierunku jest rozwijanie stałej współpracy jednostek Samorządu Gniewskiego, organizacji pozarządowych i Powiatowego Urzędu Pracy w Tczewie w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia, objęcie szczególną pomocą osób długotrwale bezrobotnych oraz intensyfikacja działań, mających na celu reintegrację zawodową i społeczną osób bezrobotnych.

5.9.3.Wzmacnianie i rozbudowa zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów uzależnień.

Opis kierunku: Zamierzeniem tego kierunku jest wzmacnianie istniejącego systemu pomocy osobom uzależnionym od alkoholu, innych środków uzależniających i ich rodzinom (pomoc terapeutyczna, psychologiczna, prawna, socjalna, medyczna) oraz wzmacnianie i rozwijanie istniejącego systemu rozwiązywania problemu przemocy domowej.

5.10.1.Profesjonalizacja służb społecznych jako czynnika integracji lokalnej.

Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest wzmocnienie roli pracownika socjalnego jako profesjonalisty działającego na rzecz pełniejszej integracji społecznej osób ubogich i wykluczonych społecznie, w tym poprzez systematyczne doszktałcenie pracowników socjalnych.

5.10.2.Wspieranie i współpraca z instytucjami społeczeństwa obywatelskiego.

Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest zwiększenie koordynacji współdziałania z organizacjami pozarządowymi, aktywna współpraca z tymi organizacjami i wsparcie postaw obywatelskich m.in. poprzez tworzenie partnerstw publiczno- społecznych.

8. WARUNKI REALIZACJI STRATEGII

Realizacja Strategii opierać się będzie na:

- podejmowaniu działań wynikających z założonych celów zgodnie z kompetencjami samorządu, określonych ustawą o samorządzie gminnym,
- działaniach opartych na partnerstwie publiczno–publicznym (samorząd – samorząd, samorząd – rząd),
- działaniach opartych na zasadach partnerstwa publiczno-privatnego (z udziałem prywatnych inwestorów),
- na koordynacji i aktywnym zaangażowaniu się w działaniach stricte prywatnych (kapitał prywatny) w przypadku realizacji zamierzeń wypełniających cele Strategii.

Warunki realizacji strategii:

- zachowanie i ochrona wartości antropogenicznych i przyrodniczych,
- zachowanie istniejących więzi społecznych,
- stosowanie zasad zrównoważonego rozwoju.

Struktura alokacji środków dla realizacji programów strategicznych

Środki na realizację priorytetów, zadań i działań określonych w *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Gniew na lata 2009 – 2030* podzielono na następujące źródła finansowania:

- Środki własne (Budżet Gminy Gniew i budżety jednostek organizacyjnych gminy),
- Skarb Państwa (środki celowe w poszczególnych ministerstwach, a w szczególności Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii, Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, Ministerstwa Klimatu i Środowiska, Ministerstwa Infrastruktury w tym zarządzane przez te ministerstwa Programy Operacyjne),
- Środki Unii Europejskiej (Fundusze Strukturalne, w tym przede wszystkim poprzez Regionalne Programy Operacyjne),
- Poza unijne fundusze celowe.
- Kapitał prywatny i środki własne (w ramach Partnerstwa Publiczno – Prywatnego),
- Kapitał prywatny (środki inwestorów prywatnych).

9. MONITORING STRATEGII

Ocena strategicznych dokumentów, zawierających programy rozwoju, winna być dokonywana trzykrotnie: przed rozpoczęciem realizacji (ex-antę), w połowie okresu realizacji (mi-term) oraz po zakończeniu realizacji (ex-post).

Aby umożliwić pośrednie dokonywanie ocen mi-term i ex-post, należy określić powiązania pomiędzy Strategią rozwoju gminy a programami operacyjnymi, zawartymi w programach sektorowych i Wieloletnim Planie Inwestycyjnym. Ocena ex-post jest najbardziej istotna i miarodajna dla całościowej oceny polityki rozwoju społeczno - gospodarczego w długim okresie czasu oraz spełnia najwięcej funkcji. Wszelkie oceny oddziaływania podmiotów publicznych na procesy rozwoju przeprowadzane są w kontekście społecznych potrzeb, celów i nakładów. Mierzone i oceniane są uzyskane produkty, wyniki, efekty i skutki. Działania i przedsięwzięcia służące realizacji celów strategicznych oceniane są na podstawie czterech kryteriów: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Cały proces dodatkowo oceniany jest z punktu widzenia praworządności i gospodarności (oszczędności). Oceny wymagają podejścia uporządkowanego, obiektywnych kryteriów oraz stosowania zróżnicowanych i wyrafinowanych metod. Ocena realizacji strategii jest procesem wymagającym udziału społecznego, a przede wszystkim współdziałania podmiotu i uczestników strategicznego planowania rozwoju regionu. Aby spełnić powyższe wymagania, przyjęto, że w przypadku tego dokumentu każdy kierunek działania wymaga monitorowania. Wymóg monitorowania wynika również z przepisów regulujących finansowanie przedsięwzięć z funduszy strukturalnych UE. Monitorowaniem programu operacyjnego na poziomie celów winna zajmować się jednostka organizacyjna odpowiedzialna za jego przeprowadzenie (wdrożenie), w tym wypadku – Referat Promocji i Informacji (RPI).

Obowiązek monitorowania poszczególnych zadań spoczywa na jednostce realizującej dane zadanie.

Misja Gminy Gniew w latach 2009-2030, zawarta w *Strategii* sformułowana jest na tak ogólnym poziomie, że bezpośrednia ocena stopnia jej realizacji nie jest możliwa. Można jednak ocenić stopień realizacji kierunków działania, jak zaproponowano to wyżej. Mają one na tyle konkretny charakter i są powiązane bezpośrednio z planowanymi inwestycjami w WPI (gmina Gniew posiada taki dokument – opracowany w ramach Planu Rozwoju Lokalnego jak również w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji), że można stosować bardziej wyspecjalizowane wskaźniki. W charakterystyce każdego z kierunków działania zawarto propozycje wskaźników produktów oraz rezultatów. Zestaw wskaźników dla celów monitorowania zawiera poniższa tabela nr.61. **Ich pierwsze obliczenie zakończyło się 31.12.2009 r. przyjmując dane bazowe oparte będą o rok 2008 (stan na 31 grudnia**

tego roku). Umożliwiło to dokonanie w latach 2012i 2016 ocen realizacji strategii pod kątem: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Odpowiednie jednostki organizacyjne Urzędu Miasta i Gminy i instytucje zewnętrzne dokonywać będą okresowej kontroli realizacji Strategii poprzez odczyt wskaźników produktu i rezultatu na koniec roku 2021 przyjmując za bazę dane z 31.12.2020 r. Efektem kontroli może być konieczność zmodyfikowania Strategii.

Źródłami pozyskiwania danych do oceny realizacji *Strategii* mogą być:

1. Źródła pierwotne:

badania ankietowe za pomocą kwestionariusza – np. z wykorzystaniem Internetu, w formie drukowanej – skrzynka na opinie w Urzędzie Miasta i Gminy lub u pracownika na samodzielnym stanowisku pracy w Referacie Promocji i Informacji (RPI).

- oraz otwarte dla wszystkich Forum Internetowe, pozwalające na swobodną wypowiedź,
- cykliczne, coroczne spotkania grup eksperckich oraz innych podmiotów działających w różnych obszarach społecznych i gospodarczych gminy, inne

2. Źródła wtórne:

- statystyki, w tym Urzędu Statystycznego oraz innych jednostek i instytucji,
- informacje medialne oraz raporty, biuletyny, sprawozdania z działalności i in. pochodzące od środowisk biznesowych pozarządowych,
- inne.

Wybór źródeł informacji do oceny realizacji *Strategii* będzie każdorazowo weryfikowany, zgodnie z przyjętymi wskaźnikami.

Tabela 61. Wskaźniki monitoringu „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Gniew na lata 2009 - 2030”

Nr.kier.d ział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2008 lata oceny: 2012, 2016, 2021, 2025, 2028, 2031	
1.1.	Tworzenie warunków dla dalszego rozwoju gospodarczego gminy		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.1.1.	Inicjowanie i podejmowanie działań na rzecz wzrostu zainteresowania przez inwestorów strategicznych terenami inwestycyjnymi gminy Gniew.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów utworzonych przez samorząd Gniewu i otoczenie biznesu, których celem było zainteresowania przez inwestorów strategicznych terenami inwestycyjnymi gminy Gniew. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba podmiotów gospodarczych, które zainwestowały w każdym roku na terenach inwestycyjnych gminy. Wielkość nakładów inwestycyjnych w PLN dokonanych przez przedsiębiorców każdego roku na terenie gminy.
1.1.2.	Budowa i rozbudowa połączeń drogowych do terenów przemysłowych i osiedleńczych gminy.	<ul style="list-style-type: none"> Długość (w km) wybudowanych dróg prowadzących bezpośrednio z miasta do obszarów inwestycyjnych i osiedleńczych gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskaźnik natężenia ruchu (SDR) mierzony przed i po realizacji inwestycji drogowych. Liczba przedsiębiorstw powstałych w obszarach nowo wybudowanych ciągów komunikacyjnych.
1.1.3.	Uzbrojenie terenów przemysłowych w infrastrukturę techniczną, w tym dla potrzeb wysokich technologii (HT).	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia (m²) uzbrojonych gruntów inwestycyjnych pod potrzeby przemysłu, w tym wysokich technologii. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba powstałych przedsiębiorstw na nowo uzbrojonych terenach przemysłowych Liczba nakładów inwestycyjnych w PLN wniesionych przez inwestorów na nowo uzbrojonych terenach przemysłowych, w tym wartość w PLN inwestycji typu HT.

Nr.kier.d ział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
1.1.4.	Podjęcie i aktywizowanie działań na rzecz utworzenia Nadwiślańskiego Klastra Przemysłowego.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów organizowanych na poziomie samorządu terytorialnego, organizacji przedsiębiorców, których celem było utworzenie Nadwiślańskiego Klastra Przemysłowego. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przedsiębiorstw funkcjonujących w obszarach przemysłowych gminy Gniew będących częścią Nadwiślańskiego Klastra Przemysłowego.
1.2.	Podjęcie działań w zakresie promocji gminy.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.2.1.	Opracowanie Strategii promocji gminy Gniew.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba działań podjętych przez samorząd gminy Gniew, których celem było stworzenie sprawnego systemu promocji gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> Powstanie i realizacja Strategii promocji gminy Gniew.
1.2.2.	Kształtowanie pozytywnego wizerunku gminy w środkach masowego przekazu o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów utworzonych na poziomie samorządu terytorialnego, których celem było kształtowanie pozytywnego wizerunku gminy w środkach masowego przekazu o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba godzin antenowych w mediach (TV + radio), które traktowały o walorach społecznych i gospodarczych gminy. Liczba artykułów w prasie lokalnej, regionalnej, centralnej, które przedstawiały pozytywny wizerunek gminy i promowały jej atrakcyjność gospodarczą. Liczba stron internetowych, na których przedstawiane są w całości lub we fragmentach aspekty życia społecznego i gospodarczego gminy. Liczba imprez kulturalnych,

Nr.kier.d ział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
			sportowych, których głównym mottem była gmina Gniew o znaczeniu lokalnym, regionalnym i krajowym.
1.2.3.	Stworzenie systemu wizualnej identyfikacji gminy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów funkcjonujących na terenie miasta i gminy Gniew, których celem jest wizualna identyfikacja gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba stałych produktów wizualizujących gminy Gniew w mediach i świadomości mieszkańców regionu, kraju i Europy. Badania ankietowe ze wskaźnikiem rozpoznawalności gminy Gniew przez różne grupy społeczne i gospodarcze na terenie regionu, Polski i Europy.
1.2.4.	Podjęcie działań mających na celu tworzenie pozytywnego wizerunku gminy Gniew – współpraca z miastami partnerskimi, aktywne uczestniczenie w imprezach promocyjnych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów zorganizowanych każdego roku na terenie miasta i gminy Gniew tworzących pozytywny wizerunek gminy w oparciu o współpracę z miastami partnerskimi. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba turystów krajowych i zagranicznych odwiedzających każdego roku gminę Gniew. Liczba inwestorów krajowych i zagranicznych zainteresowanych inwestowaniem na terenie gminy Gniew.
2.1.	Podjęcie działań w kierunku polepszenia standardu i jakości komunikacyjnej gminy.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.1.1.	2.1.1. Poprawa stanu technicznego dróg gminnych.	<ul style="list-style-type: none"> Długość w km zmodernizowanych i przebudowanych ciągów komunikacyjnych na terenie gminy zgodnie z „Harmonogramem remontów i modernizacji dróg na terenie gminy Gniew”. 	<ul style="list-style-type: none"> Pomiary natężenia ruchu wykonane przed i po modernizacji poszczególnych ciągów komunikacyjnych na terenie gminy. Skrócenie czasu dojazdu do wybranych punktów

Nr.kier.d ział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
			strategicznych gminy po zrealizowaniu poszczególnych ciągów komunikacyjnych.
2.1.2.	Kontynuowanie działań związanych z poprawą komunikacji terenów wiejskich z miastem Gniew.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba inicjatyw i projektów stworzonych na terenie gminy, których celem była poprawa komunikacji terenów wiejskich z miastem Gniew. 	<ul style="list-style-type: none"> Pomiary natężenia i płynności ruchu na terenie gminy przed i po realizacji poszczególnych inwestycji drogowych, których celem było usprawnienia komunikacji terenów wiejskich z miastem Gniew.
2.1.3.	Budowa sieci ścieżek rowerowych łączących poszczególne obszary miasta i tereny rekreacyjne położone wokół Gniewu.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba km wybudowanych ścieżek rowerowych łączących poszczególne obszary rekreacyjne gminy i tereny turystyczno – wypoczynkowe znajdujące się poza gminą. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rowerzystów korzystających rocznie z wybudowanych ścieżek rowerowych łączących poszczególne obszary gminy i tereny rekreacyjne i turystyczne poza gminą. Liczba turystów krajowych i zagranicznych odwiedzających gminę Gniew korzystających z wybudowanych ścieżek rowerowych.
2.1.4.	Przeciwdziałanie postępującej degradacji i niszczeniu budynków o wartościach architektonicznych i znaczeniu historycznym m.in. poprzez realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji wydzielonej części miasta Gniew.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów podjętych przez samorząd gminy, których celem było przeciwdziałanie postępującej degradacji i niszczeniu budynków o wartościach architektonicznych i znaczeniu historycznym. Liczba zawartych partnerstw publiczno – prywatnych, których celem było przeciwdziałanie degradacji i niszczeniu budynków na terenie gminy Gniew. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przebudowanych, zmodernizowanych, odrestaurowanych obiektów i budynków o dużych wartościach architektonicznych i znaczeniu historycznym.

Nr.kier.d ział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
2.2	Podjęcie działań w kierunku rewitalizacji i przebudowy obiektów komunalnych na terenie gminy.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.2.1.	Inicjowanie zintegrowanych działań przestrzennych podmiotów wdrażających plany zagospodarowania przestrzennego dotyczące terenów rewitalizacji i renowacji.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów utworzonych na poziomie gminy, których celem było inicjowanie zintegrowanych działań przestrzennych podmiotów wdrażających plany zagospodarowania przestrzennego terenów rewitalizacji i renowacji zabudowy określonej w wydzielonej części miasta Gniew. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrealizowanych zintegrowanych przedsięwzięć wdrażających plany zagospodarowania przestrzennego, w których uczestniczyły minimum dwa niezależne podmioty inwestycyjne.
2.2.2.	Realizacja zadań w zakresie rozwoju sieci wodociągowych i ciepłowniczych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów zrealizowanych na terenie gminy Gniew, których celem była realizacja zadań w zakresie rozwoju sieci wodociągowych i ciepłowniczych. 	<ul style="list-style-type: none"> Długość (w km) wybudowanej sieci ciepłowniczej. Długość (w km) wybudowanej sieci wodociągowej. Liczba mieszkańców gminy Gniew korzystających z miejskiej sieci ciepłowniczej. Liczba mieszkańców gminy Gniew korzystających z miejskiej sieci wodociągowej.
2.2.3.	Przebudowa i remont oświetlenia ulicznego oraz budowa nowych punktów świetlnych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrealizowanych projektów, których celem była przebudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Gniew. Liczba zrealizowanych projektów mających na celu oświetlenie ścieżek parkowych, spacerowych i innych miejsc przestrzeni publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba punktów świetlnych na terenie gminy Gniew. Liczba ulic i miejsc przestrzeni publicznej na terenie gminy Gniew pozostających bez oświetlenia.+-

Nr.kier.d ział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
2.2.4.	Stopniowe wdrożenie na terenie gminy dostępu do szerokopasmowego Internetu.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów zrealizowanych na terenie gminy umożliwiających mieszkańcom gminy Gniew dostęp do szerokopasmowego Internetu. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba mieszkańców gminy Gniew korzystających z szerokopasmowego Internetu w wyniku zrealizowanych projektów.
3.1.	Tworzenie warunków na rzecz kompatybilności wszystkich zamierzeń gospodarczych i społecznych z warunkami określonymi przestrzenią gminy.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
3.1.1.	Aktualizacja Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przedsięwzięć podjętych przez gminę Gniew, których głównym przesłaniem była aktualizacja Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy w poszczególnych jego obszarach. 	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia (w ha) obszarów gminy objętych zmianami zapisów w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy.
3.1.2.	Sporządzenie nowych i zmiana obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem prac planistycznych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zmian dokonanych w istniejących miejscowych planach zagospodarowania gminy Gniew. Liczba opracowanych i przyjętych do realizacji nowych planów miejscowych na terenie gminy Gniew. 	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia (w ha) gminy objęta zmianami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Powierzchnia (w ha) gminy, która została objęta nowymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Nr.kier.d ział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
3.1.3.	Monitorowanie aktualizacji planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego w zakresie inwestycji na terenie gminy Gniew o znaczeniu ponadlokalnym.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba inicjatyw i podjętych działań przez samorząd gminy Gniew, których celem było monitorowanie zmian w planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego w zakresie inwestycji na terenie gminy o znaczeniu ponadlokalnym. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wprowadzonych zmian do planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego w zakresie inwestycji na terenie gminy Gniew o znaczeniu ponadlokalnym, które zostały przeprowadzone w konsultacji i za zgodą samorządu gminy Gniew.
3.1.4.	Zintegrowanie planów rozwoju społeczno – gospodarczego obejmującego całą przestrzeń miasta i gminy z planami rozwoju sąsiednich gmin i całego powiatu tczewskiego.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wdrożonych projektów promocyjnych, inwestycyjnych i planistycznych w ramach partnerstwa publiczno – publicznego z gminami powiatu tczewskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia (ha) gminy Gniew i sąsiednich gmin łącznie, na której zrealizowano projekty społeczne i gospodarcze obejmujące mieszkańców tych gmin. Liczba miejsc pracy powstałych na skutek realizacji wspólnych projektów gminy Gniew z gminami sąsiednimi.
4.1.	Podjęmowanie działań dla podniesienia jakości ochrony środowiska na terenie gminy Gniew.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
4.1.1.	Przebudowa, rozbudowa sieci kanalizacyjnej i budowa sieci kanalizacji deszczowej w tym uzbrojenie terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe i nowe inwestycje gospodarcze.	<ul style="list-style-type: none"> Długość w km wybudowanej i przebudowanej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Gniew. Długość w km wybudowanej sieci kanalizacji deszczowej na terenie gminy Gniew. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Gniew. Objętość (w m³) oczyszczanych ścieków z terenów miasta Gniew i obszarów wiejskich gminy Gniew. Liczba nowych inwestycji - powstałych przedsiębiorstw przyłączonych do przebudowanej

Nr.kier.d ział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
			lub wybudowanej sieci kanalizacyjnej.
4.1.2.	Wdrożenie jednolitego systemu selektywnej zbiórki odpadów surowcowych na terenie całej gminy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba powstałych i zrealizowanych projektów w poszczególnych częściach gminy, których celem było wdrożenie jednolitego systemu selektywnej zbiórki odpadów. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba (w tonach) segregowanych odpadów na terenie gminy w ramach opracowanego jednolitego systemu selektywnej zbiórki odpadów surowcowych. Liczba w tonach segregowanych odpadów w poszczególnych asortymentach np. szkło, papier, tworzywa sztuczne.
4.1.3.	Kontynuacja działań zmierzających do ochrony powietrza poprzez modernizację systemów grzewczych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów zrealizowanych na terenie gminy Gniew, których celem była modernizacja systemów grzewczych. 	<ul style="list-style-type: none"> Pomiar wskaźników określających czystość powietrza w poszczególnych obszarach gminy Gniew przed i po modernizacji systemów grzewczych (po poszczególnych jego etapach).
4.1.4.	Zwiększenie zasobów zieleni miejskiej i lesistości miasta poprzez nasadzenie drzew i krzewów na terenie parków i w pasach drogowych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrealizowanych projektów, których celem było zwiększenie obszarów zielonych na terenie gminy Gniew. 	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia (w m²) zagospodarowanych terenów zielonych na terenie gminy Gniew.

Nr.kier.d ział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
5.1.	Podwyższenie jakości oferty gminy w zakresie rekreacji i wypoczynku. KIERUNKI DZIAŁANIA		
5.1.1.	Remont i przebudowa istniejącej w mieście infrastruktury sportowej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów realizowanych przez sektor publiczny, pozarządowy i prywatny, których celem był remont i przebudowa istniejącej na terenie gminy infrastruktury sportowej. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających corocznie z nowo wybudowanych i zmodernizowanych obiektów sportowych na terenie gminy Gniew.
5.1.2.	Przebudowa i doposażenie istniejących obiektów kultury.	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia (w m²) przebudowanej, zmodernizowanej lub doposażonej infrastruktury kulturalnej gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych lub doposażonych obiektów kultury na terenie gminy.
5.1.3.	Przebudowa i rozbudowa infrastruktury terenów rekreacyjnych.	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia (w m²) przebudowanej i rozbudowa infrastruktury terenów rekreacyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających z terenów rekreacyjnych na terenie miasta Gniew i terenach wiejskich gminy.
5.1.4	Zagospodarowanie turystyczne rzeki Wisły i rzeki Wierzycy.	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia (w m²) zagospodarowanych obszarów turystycznych wokół rzeki Wisły i Wierzycy. Długość (w m) linii brzegowej rzeki Wisły i Wierzycy na terenie gminy Gniew spełniającej funkcje turystyczne i rekreacyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających z walorów turystycznych i rekreacyjnych rzeki Wisły i Wierzycy i jej najbliższego otoczenia.

Nr.kier.d ział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
5.2.	Podniesienie jakości usług w obiektach użyteczności publicznej. KIERUNKI DZIAŁANIA		
5.2.1.	Standaryzacja usług w tym dostosowanie infrastruktury do istniejących potrzeb w obiektach, w których realizuje się zadania polityki społecznej gminy.	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia (w m²) obiektów publicznych pełniących poszczególne funkcje prowadzonej przez gminę polityki społecznej, na której dokonano standaryzacji usług zgodnie z polskimi i unijnymi normami. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba beneficjentów pomocy społecznej oraz usług publicznych korzystających z oferty gminy w tym zakresie, których świadczenia obejmują usługi w obiektach zestandaryzowanych.
5.2.2.	Wspieranie wszelkich działań na rzecz poprawy warunków świadczonych usług w obiektach służby zdrowia.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów zainicjowanych na poziomie gminy Gniew, których celem było wspieranie wszelkich działań na rzecz poprawy warunków świadczonych usług w obiektach służby zdrowia. 	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia (w m²) zmodernizowanych obiektów służby zdrowia. Liczba w minutach dojazdu pierwszej pomocy do poszczególnych obszarów gminy Gniew.
5.2.3.	Informatyzacja oraz usprawnienie funkcjonowania administracji samorządowej w ramach projektu e-urząd.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów wdrożonych do systemu obsługi mieszkańców gminy w ramach funkcjonujących instytucji publicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba mieszkańców gminy, którzy zostali obsłużeni w ramach usług obejmujących e-urząd.
5.3.	Podjęcie działań w zakresie zwiększania jakości oferty edukacyjnej i dostosowania jej do potrzeb jej beneficjentów i rynku pracy. KIERUNKI DZIAŁANIA		
5.3.1.	Organizowanie sieci szkół zapewniającej równy dostęp uczniom do zajęć pozalekcyjnych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów zorganizowanych na szczeblu samorządu lokalnego, których celem było zorganizowanie sieci szkół zapewniającej równy dostęp uczniom do zajęć pozalekcyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zajęć pozalekcyjnych zorganizowanych w ciągu roku w placówkach oświatowych zlokalizowanych na terenie gminy Gniew. Liczba dzieci i młodzieży

Nr.kier.d ział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
			uczestniczącej corocznie w zajęciach pozalekcyjnych organizowanych na terenie gminy Gniew.
5.3.2.	Tworzenie warunków umożliwiających zwiększenie zastosowania nowych technik w realizacji programów nauczania we wszystkich placówkach oświatowych gminy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów wdrożonych w placówkach oświatowych gminy, które umożliwiły zwiększenie zastosowania nowych technik w realizacji programów nauczania. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba uczniów w placówkach oświatowych miasta biorących udział w procesach nauczania z zastosowaniem nowych technik.
5.3.3.	Podjęcie działań mających na celu umożliwienie każdej placówce oświatowej dostępu do szatni, sali gimnastycznej i boiska.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przedsięwzięć podjętych przez samorząd gminy oraz liczba zrealizowanych inwestycji na terenie gminy, których celem było umożliwienie każdej placówce oświatowej dostępu do sali gimnastycznej i boiska. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba uczniów placówek oświatowych w gminie korzystających z sal gimnastycznych i boisk sportowych. Liczba godzin zajęć wychowania fizycznego w placówkach oświatowych zlokalizowanych na terenie gminy i zorganizowanych zajęć w dostępnych salach gimnastycznych i boiskach.

Nr.kier.d ział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
5.3.4.	Prowadzenie remontów i przebudowy obiektów oświatowych w ramach środków własnych i pozyskanych z zewnątrz.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przedsięwzięć inwestycyjnych zorganizowanych przez gminę, których celem było przeprowadzenie remontów i przebudowy obiektów oświatowych, w tym związanych z termomodernizacją i optymalizacją zużycia energii w ramach środków własnych i pozyskanych z zewnątrz. 	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia (w m²) wyremontowanych i przebudowanych obiektów oświatowych. Procentowe obniżenie kosztów ogrzewania obiektów oświatowych związane z termomodernizacją i optymalizacją zużycia energii. Liczba uczniów korzystających z obiektów oświatowych wyremontowanych i przebudowanych każdego roku.
5.4.	Podjęcie działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie gminy.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
5.4.1.	Rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego miasta Gniew i stworzenie podstaw do jego realnego wykorzystania w zakresie poprawy bezpieczeństwa.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów opracowanych i wdrożonych na terenie miasta, których celem jest rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego miasta Gniew i stworzenie podstaw do jego realnego wykorzystania. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba miejsc i powierzchnia (w m²) miasta objęta systemem monitoringu. Liczba wykrytych przestępstw i wykroczeń dzięki sprawnie funkcjonującemu systemowi monitoringu.
5.4.2.	Usprawnienie działań wszelkich służb porządkowych działających na terenie gminy ze szczególnym uwzględnieniem działań profilaktycznych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów opracowanych i wdrożonych na terenie gminy, których celem było usprawnienie działań wszelkich służb porządkowych działających na terenie gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przedsięwzięć Policji na terenie gminy o charakterze profilaktycznym w przeciągu każdego roku. Liczba spotkań zorganizowanych przez Policję i OSP dla młodzieży i dorosłych mieszkańców gminy Gniew o charakterze asekuracyjnym i wyprzedzającym.

Nr.kier.d ział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
5.5.	Podjęcie działań w zakresie poprawy gospodarki mieszkaniowej i rozwoju różnych form budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy Gniew		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
5.5.1	Przygotowanie terenów pod zabudowę mieszkaniową i budowę mieszkań na wynajem.	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia (w m²) przygotowanych na terenie gminy terenów pod zabudowę mieszkaniową. 	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia (w m²) budynków mieszkalnych wybudowanych na przygotowanych przez gminę terenach z funkcją mieszkaniową każdego roku.
5.5.2.	Aktywizowanie działań w zakresie zwiększania ilości mieszkań socjalnych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów i inwestycji, których celem było aktywizowanie działań w zakresie zwiększania ilości mieszkań socjalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia (w m²) mieszkań socjalnych na terenie gminy. Liczba osób zamieszkujących mieszkania socjalne na terenie gminy Gniew.
5.6.	Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia zapobiegającego kryzysom w rodzinie oraz wzmacniającego pozycję dziecka.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
5.6.1	Wzmacnianie rodziny i dziecka w środowisku lokalnym we współpracy z sektorem pozarządowym.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów i przedsięwzięć zorganizowanych na poziomie samorządu lokalnego, których celem było wzmacnianie rodziny i dziecka w środowisku lokalnym we współpracy z sektorem pozarządowym. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin i dzieci uczestniczących w projektach sektora publicznego i pozarządowego, których celem było wzmocnienie ich pozycji w środowisku lokalnym.
5.6.2.	Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz rozwijanie i usprawnianie systemu wsparcia rodziny, w szczególności: psychologicznego, prawnego, socjalnego.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów zorganizowanych na terenie gminy, których celem była pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz rozwijanie i usprawnianie systemu wsparcia rodziny, w szczególności: psychologicznego, prawnego, 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zlikwidowanych przyczyn dysfunkcji rodzin. Liczba rodzin zamieszkujących na terenie gminy, które uzyskały wsparcie w szczególności: psychologiczne, prawne i socjalne.

Nr.kier.d ział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		socjalnego.	
5.6.3.	Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów opracowanych i wdrożonych na terenie gminy, których celem było zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dzieci i młodzieży, którym w ramach przygotowanych i opracowanych projektów na terenie gminy zapewniono godne warunki życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami.
5.7.	Działania na rzecz stworzenia zintegrowanego systemu wsparcia i aktywizacji osób niepełnosprawnych.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
5.7.1.	Zapewnienie zwiększonego dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej, w tym rehabilitacji i opieki.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów i inicjatyw podjętych przez gminę dla zapewnienia zwiększonego dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej, w tym rehabilitacji i opieki. Utworzenie domu dla osób chorych psychicznie. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób niepełnosprawnych korzystających samodzielnie z opieki medycznej na terenie gminy każdego roku. Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z oferty usług opiekuńczych domu dla osób chorych psychicznie.
5.7.2.	Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów, których głównym założeniem była integracja osób niepełnosprawnych mieszkających na terenie gminy ze środowiskiem lokalnym. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób niepełnosprawnych – mieszkańców na terenie gminy uczestniczących w projektach integracyjnych ze środowiskiem lokalnym.

Nr.kier.d ział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
5.8.	Podejmowanie działań na rzecz wsparcia seniorów w ich integracji i pełnym dostępie do oferty edukacyjnej, kulturalnej, usług zdrowotnych, rekreacji i wypoczynku.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
5.8.1.	Poszerzenie i podnoszenie poziomu świadczonych usług dla osób starszych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba inicjatyw podjętych przez instytucje publiczne w tym Urząd Miasta i Gminy, placówki kultury, sportu i rekreacji, których celem było poszerzenie i podnoszenie przez te placówki poziomu świadczonych usług dla osób starszych Utworzenie domu dziennego pobytu dla osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób starszych – mieszkańców gminy korzystających każdego roku z oferty usług oferowanych przez placówki kulturalne sportowe, rekreacyjne i edukacyjne na terenie gminy Gniew. Liczba osób starszych – mieszkańców gminy korzystających każdego roku z oferty usług domu dziennego pobytu.
5.8.2.	Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu społecznemu seniorów zamieszkujących gminę Gniew.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów i inicjatyw utworzonych i wdrożonych na terenie miasta, których celem było przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu społecznemu seniorów zamieszkujących teren gminy Gniew. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba seniorów zamieszkałych na terenie gminy aktywnie uczestniczących w życiu gminy poprzez swój udział w pracach organizacji pozarządowych, placówkach opiekuńczych, imprezach kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych.
5.9.	Aktywizowanie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
5.9.1.	Redukowanie zjawiska ubóstwa i wszystkich form wykluczenia społecznego.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów utworzonych i wdrożonych na terenie gminy, których celem było redukowanie zjawiska ubóstwa wszystkich form 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba beneficjentów projektów realizowanych na terenie gminy, których celem było redukowanie zjawiska ubóstwa i wszystkich

Nr.kier.d ział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		wykluczenia społecznego.	form wykluczenia społecznego.
5.9.2.	Tworzenie systemu wsparcia dla osób bezrobotnych w ramach promocji zawodowej i aktywizacji lokalnego rynku pracy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów zorganizowanych na terenie gminy, których celem było stworzenie systemu wsparcia dla osób bezrobotnych w ramach promocji zawodowej i aktywizacji lokalnego rynku pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba beneficjentów z terenu gminy objętych projektami wsparcia dla osób bezrobotnych.
5.9.3.	Wzmacnianie i rozbudowa zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów uzależnień.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba inicjatyw i podjętych przedsięwzięć na terenie gminy, których celem było wzmacnianie i rozbudowa zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów uzależnień. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób uzależnionych i z problemami uzależnień na terenie gminy, które zostały objęte zintegrowanym systemem rozwiązywania problemów uzależnień.
5.10.	Tworzenie podstaw dla rozwoju współpracy z organizacjami pozarządowymi.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
5.10.1.	Profesjonalizacja służb społecznych jako czynnika integracji lokalnej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba inicjatyw, przedsięwzięć w tym szkoleń i programów edukacyjnych, których celem była profesjonalizacja służb społecznych jako czynnika integracji lokalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba pracowników służb społecznych posiadających najwyższe kwalifikacje upoważniające do pracy w sektorze społecznym. Liczba projektów integracyjnych tworzonych i realizowanych przez osoby wywodzące się z kręgu profesjonalnych służb społecznych.
5.10.2.	Wspieranie i współpraca z instytucjami społeczeństwa obywatelskiego.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów i przedsięwzięć oraz inicjatyw powstałych w sektorze administracji publicznej gminy, których celem było wspieranie i współpraca z instytucjami społeczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba organizacji pozarządowych, które podjęły skuteczną współpracę z sektorem publicznym w zakresie rozwiązywania problemów społecznych i działań

Nr.kier.d ział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		obywatelskiego.	integracyjnych.

WYKAZ RYSUNKÓW:

Rysunek 1. Położenie gminy Gniew na terenie powiatu tczewskiego.....	21
Rysunek 2. Przebieg linii kolejowej na terenie gminy Gniew.....	42
Rysunek 3. Zasięg Nadleśnictwa Starogard Gdański	61

WYKAZ TABEL:

Tabela 1. Dyrektywy i zalecenia Unii Europejskiej	9
Tabela 2. Akty prawne i dokumenty strategiczno – planistyczne odnoszące się do rozwoju społeczno - gospodarczego – obecnie obowiązujące w Polsce.....	10
Tabela 3. Dokumenty strategiczno – planistyczne obowiązujące w województwie pomorskim i powiecie tczewskim.....	14
Tabela 4. Miejscowe akty prawne dotyczące rozwoju społeczno – gospodarczego obowiązujące w gminie Gniew.....	17
Tabela 5. Sposób użytkowania gruntów w gminie Gniew w latach 2016-2019.....	30
Tabela 6. Mieszkania socjalne w gminie Gniew w latach 2016-2019	32
Tabela 7. Szkielet układu drogowego gminy Gniew na 2019 r. (październik).....	33
Tabela 8. Wykaz dróg wojewódzkich przebiegających przez teren gminy Gniew	34
Tabela 9. Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Gniew	35
Tabela 10. Wykaz dróg gminnych przebiegających w granicach administracyjnych gminy Gniew.	35
Tabela 11. Stan infrastruktury wodociągowej na terenie gminy Gniew w latach 2016 - 2019	43
Tabela 12. Stan infrastruktury ściekowej na terenie gminy Gniew w latach 2016 - 2019	48
Tabela 13. Selektywna zbiórka odpadów z terenu miasta i gminy Gniew w latach 2016 - 2018 (dot. wszystkich nieruchomości – w Mg).....	52
Tabela 14. Informacja o wymaganych i osiągniętych poziomach recyklingu oraz ograniczeniach masy odpadów ulegających biodegradacji w latach 2016 – 2018 (w procentach)	53
Tabela 15. Stan infrastruktury gazowej na terenie gminy Gniew w latach 2016 - 2019.....	54
Tabela 16. Struktura gospodarstw rolnych w gminie Gniew w latach 2016-2019.....	58

Tabela 17. Podmioty gospodarcze wg sektorów własnościowych w gminie Gniew w latach 2016 - 2019.....	62
Tabela 18. Podmioty gospodarcze wg form własności w gminie Gniew wg stanu na 31.12.2019 r.	63
Tabela 19. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON wg klas wielkości w 2019 r.....	63
Tabela 20. Liczba podmiotów gospodarczych, prowadzących działalność gospodarczą wg branż w latach 2016-2019 na terenie gminy Gniew	64
Tabela 21. Struktura społeczno-demograficzna gminy Gniew w latach 2016-2019	76
Tabela 22. Stopy bezrobocia w kraju, województwie pomorskim, powiecie tczewskim, kwidzińskim oraz starogardzkim w latach 2015 – 2019.....	80
Tabela 23. Wybrane dane porównawcze o rynku pracy w gminie Gniew, powiecie tczewskim oraz województwie pomorskim w 2019 r.	81
Tabela 24. Bezrobotni w gminie Gniew w latach 2016 - 2019	82
Tabela 25. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia w gminie Gniew w latach 2016 - 2019	83
Tabela 26. Struktura bezrobocia na terenie powiatu tczewskiego wg stanu na 31.12.2019 r.	84
Tabela 27. Wybrane dane dot. pomocy społecznej w gminie Gniew na lata 2016 - 2019	87
Tabela 28. Świadczenia rodzinne przyznane przez M-GOPS w Gniew w latach 2016 - 2019	88
Tabela 29. Powody przyznania rodzinom pomocy przez M-GOPS w Gniew w latach 2016 - 2019	89
Tabela 30. Wartość świadczeń „Rodzina 500+” wypłaconych na terenie gminy Gniew w latach 2017 - 2019.....	92
Tabela 31. Popełnione przestępstwa wg rodzaju wraz ze wskaźnikiem ich wykrywalności w latach 2016 - 2019 na terenie gminy Gniew i Morzeszczyn.....	94
Tabela 32. Dane dotyczące ruchu drogowego w gminie Gniew w latach 2016 - 2019.....	95
Tabela 33. Wykaz podmiotów leczniczych oraz aptek / punktów aptecznych funkcjonujących na terenie gminy wg stanu na 30.09.2020 r.....	96
Tabela 34. Wykaz przedszkoli i placówek przedszkolnych w gminie Gniew	99
Tabela 35. Aktualny wykaz placówek wychowania przedszkolnego (publicznych i niepublicznych)..	100
Tabela 36. Aktualny wykaz szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie Gniew	101
Tabela 37. Uczniowie i absolwenci szkół gminnych w gminie Gniew obowiązkowo uczący się języków obcych	102
Tabela 38. Infrastruktura szkół znajdujących się na terenie gminy Gniew wg stanu na 31.12.2019 r.	103

Tabela 39. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa pomorskiego – teren miasta Gniew	112
Tabela 40. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa pomorskiego – teren gminy Gniew	115
Tabela 41. Czytelnicy oraz księgozbiór w bibliotekach na terenie gminy Gniew	118
Tabela 42. Wykaz cyklicznych imprez organizowanych na terenie gminy Gniew	120
Tabela 43. Wykaz obiektów sportowych i rekreacyjnych na terenie gminy Gniew	123
Tabela 44. Wykaz pomostów wędkarskich i stanic rowerowych na terenie gminy Gniew	123
Tabela 45. Zestawienie złóż w gminie Gniew (stan zasobów na 2012 r.)	134
Tabela 46. Kształtowanie się wyników finansowych gminy Gniew w latach 2016 - 2019	136
Tabela 47. Struktura wydatków w latach 2016 - 2019	137
Tabela 48. Dochody i wydatki ogólne budżetu gminy Gniew na 1 mieszkańca w latach 2016 - 2019.	138
Tabela 49. Dochody własne gminy jako procent dochodu gminy ogółem w latach 2012-2015	139
Tabela 50. Struktura dochodów gminy Gniew w latach 2012-2015 oraz udział w % do dochodów ogółem	139
Tabela 51. Struktura wydatków gminy Gniew w latach 2016 - 2019 oraz udział w % do dochodów ogółem	141
Tabela 52. Inwestycje zrealizowane na terenie gminy Gniew w latach 2016-2019	143
Tabela 53. Wartość inwestycji w latach 2016 - 2019, udział środków pochodzących z zewnętrznych źródeł oraz jednostki realizujące zadania inwestycyjne	151
Tabela 54. Prognoza Finansowa Gminy Gniew na lata 2021 - 2023 (według stanu na październik 2020)	153
Tabela 55. Analiza SWOT	158
Tabela 56. GOSPODARKA – cele i kierunki działania	174
Tabela 57. INFRASTRUKTURA – cele i kierunki działania	175
Tabela 58. WIELOKIERUNKOWA PRZESTRZEŃ GMINY – cele i kierunki działania	178
Tabela 59. OCHRONA ŚRODOWISKA – cele i kierunki działania	179
Tabela 60. ZASOBY SPOŁECZNE – cele i kierunki działania	180
Tabela 61. Wskaźniki monitoringu „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Gniew na lata 2009 - 2030”	189

WYKAZ WYKRESÓW:

Wykres 1. Sposób użytkowania gruntów w gminie Gniew 2019 r.	31
Wykres 2. Struktura dróg w gminie Gniew.....	34
Wykres 3. Struktura procentowa gospodarstw rolnych w gminie Gniew w roku 2019.....	59
Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON wg klas wielkości w 2015 r.	63
Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gospodarczą wg branż w roku 2015 na terenie gminy Gniew	65
Wykres 6. Liczba mieszkańców gminy Gniew w latach 2000-2019.....	77
Wykres 7. Podział ludności wg ekonomicznych grup na terenie gminy Gniew w latach 2016 - 2019..	79
Wykres 8. Stopy bezrobocia w kraju, województwie pomorskim, powiecie tczewskim, kwidzyńskim oraz starogardzkim w latach 2015 - 2019	81
Wykres 9. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia w gminie Gniew w latach 2016 - 2019	83
Wykres 10. Ilość osób bezrobotnych w gminie Gniew tle gmin powiatu tczewskiego wg stanu na 31.12.2019 r.	85
Wykres 11. Liczba osób, którym przyznano świadczenie w latach 2016 - 2019	88
Wykres 12. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem – w województwie pomorskim, powiecie tczewskim i gminie Gniew (w %).....	90
Wykres 13. Wydatki na pomoc społeczną z budżetu gminy Gniew w latach 2017 - 2019	91
Wykres 14. Liczba udzielonych porad podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2011-2014 w gminie Gniew.....	97
Wykres 15. Czytelnicy oraz księgozbiór w bibliotekach na terenie gminy Gniew.....	118
Wykres 16. Dochody i wydatki budżetu gminy Gniew w latach 2016 - 2019	137
Wykres 17. Dochody i wydatki ogólne budżetu gminy Gniew na 1 mieszkańca w latach 2016 – 2019.	138